

Warunki życia ludności w województwie opolskim w latach 2015–2018

Living conditions of the population in opolskie voivodship
in the years 2015–2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Opolu, Opolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Opole, Opolski Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Janiny Kuźmickiej

Zespół autorski

Editorial team

Sylwia Hulbój, Elwira Kunicka, dr Danuta Michoń, Maria Mołodowicz, Magdalena Skalik, dr Edyta Szafranek,
dr inż. Katarzyna Widera

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Izabela Wieszczyk

ISSN 2391-9868

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://opole.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Opolu przekazuje Państwu analityczną publikację pt. „Warunki życia ludności w województwie opolskim w latach 2015–2018”, która prezentuje stan i dynamikę zmian cech społecznych i gospodarczych, które łącznie opisują warunki życia.

Publikacja składa się z syntezy, części analitycznej podzielonej na działy tematyczne oraz części prezentującej wyniki analizy porównawczej warunków życia w ujęciu województw z zastosowaniem wskaźników syntetycznych.

Zagadnienia charakteryzujące warunki życia ludności ujęto w niniejszym opracowaniu głównie w postaci wskaźników w odniesieniu do przeciętnych wielkości ogólnopolskich, z uwzględnieniem w wybranym zakresie zróżnicowania międzywojewódzkiego. W celu zobrazowania zachodzących zmian w czasie oraz podkreślenia zróżnicowania terytorialnego wyniki analizy wzbogacono elementami graficznymi.

Oddając do rąk Państwa publikację „Warunki życia ludności w województwie opolskim w latach 2015–2018” wyrażam nadzieję, że zawarte w niej informacje okażą się przydatne w realizacji szerszych badań dotyczących społecznych i gospodarczych uwarunkowań rozwoju oraz podejmowaniu decyzji w procesie planowania i programowania rozwoju regionalnego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Opolu

Janina Kuźmicka

Opole, listopad 2019 r.

Preface

The Statistical Office in Opole hereby presents you with the analytical publication entitled "Living conditions of the population in Opolskie Voivodship in the years 2015–2018" describing the living standards of the population and dynamics of changes in social and economic characteristics that altogether illustrate living conditions.

The publication consists of executive summary, an analytical part divided into thematic sections and a part presenting the results of a comparative analysis of living conditions in terms of voivodships using synthetic indicators.

Issues characterising living conditions of the population are included in this study mainly in the form of indicators with reference to average nationwide figures, taking into account inter-voivodship diversity in the selected range. In order to illustrate changes taking place over time and emphasise territorial variety, the results of the analysis have been enriched with graphic elements.

With the publication "Living conditions of the population in Opolskie Voivodship in the years 2015–2018" I hope that the information it contains will prove useful in the implementation of broader research on social and economic determinants of progress as well as making decisions in the process of planning and programming regional development.

Director
Of the Statistical Office in Opole

Janina Kuźmicka

Spis treści

Contents

	Strona Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	18
Symbols	
Ważniejsze skróty	18
Major abbreviations	
Wstęp	19
Introduction	20
Synteza	21
Executive summary	23
Rozdział 1. Potencjał demograficzny	25
Chapter 1. Demographic potential	
1.1. Stan i struktura ludności	25
Size and structure of population	
1.2. Ruch naturalny ludności	28
Vital statistics of population	
1.3. Migracje ludności	31
Migration of population	
Rozdział 2. Gospodarka i rynek pracy	33
Chapter 2. Economy and labour market	
2.1. Podmioty gospodarki narodowej	33
Entities of the national economy	
2.2. Rachunki regionalne	36
Regional accounts	
2.3. Inwestycje i środki trwałe	37
Investment and fixed assets	
2.4. Pracujący. Bezrobocie rejestrowane	39
Employment. Registered unemployment	
2.4.1. Pracujący	39
Employment	
2.4.2. Bezrobocie rejestrowane	42
Registered unemployment	
Rozdział 3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe	48
Chapter 3. Inhabitants' wealth and housing conditions	
3.1. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	48
Wages and salaries and social benefits	
3.2. Dochody i wydatki gospodarstw domowych	53
Income and expenditure of households	
3.3. Warunki mieszkaniowe	58
Housing conditions	
Rozdział 4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne	71
Chapter 4. Availability of social services and public safety	
4.1. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	71
Health care and social welfare	
4.2. Edukacja	84
Education	

	Strona Page
4.3. Kultura, turystyka oraz sport	109
Culture, tourism and sport	
4.4. Bezpieczeństwo publiczne	136
Public safety	
Rozdział 5. Środowisko naturalne	144
Chapter 5. Natural environment	
5.1. Zanieczyszczenia i ochrona wód oraz powietrza	144
Pollution and protection of waters and air	
5.2. Ochrona przyrody oraz bioróżnorodności	149
Nature and biodiversity protection	
5.3. Gospodarka odpadami	152
Waste management	
5.4. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej ...	157
Outlays on fixed assets for environmental protection and water management	
Rozdział 6. Warunki życia ludności w układzie regionalnym Polski w latach 2015–2018	161
Chapter 6. Living conditions of the population in the regional division of Poland in the years 2015–2018	
6.1. Zróżnicowanie przestrzenne województw Polski według aspektów wpływających na warunki życia - miara bezwzorcowa uwzględniająca korelację przestrzenną	166
Spatial diversity of voivodships of Poland by aspects affecting living conditions – the non-reference measure including spatial correlation	
6.2. Przestrzenna taksonomiczna miara rozwoju Hellwiga – miara wzorcowa	170
Hellwig's taxonomic spatial measure of development – the reference measure	
Uwagi ogólne	174
General notes	175
Źródła danych	176
Sources of data	
Bibliografia	176
Bibliographic	

Spis tablic

List of tables

Tablica Table		Strona Page
1.	Ludność Population	25
2.	Mediana wieku ludności według płci Median age of population by sex	27
3.	Rachunki regionalne na 1 mieszkańca Regional accounts per capita	36
4.	Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku Registered unemployed persons by age groups	45
5.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto Average monthly gross wages and salaries	48
6.	Świadczenia społeczne wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social benefits paid by the Social Insurance Institution	51
7.	Świadczenia społeczne wypłacone rolnikom indywidualnym Social benefits paid to farmers	52
8.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych Average monthly available income per capita in households	53
9.	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households	56
10.	Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych At-risk of poverty rates in households	56
11.	Świadczenie wychowawcze Child-raising benefit	57
12.	Zasoby mieszkaniowe Dwelling stocks	58
13.	Wybrane wskaźniki charakteryzujące warunki mieszkaniowe Selected indicators characterising housing conditions	59
14.	Mieszkania oddane do użytkowania Dwellings completed	61
15.	Wodociągi Water supply network	64
16.	Kanalizacja Sewage network	66
17.	Sieć gazowa Gas supply network	68
18.	Wybrana kadra medyczna Selected medical personnel	71
19.	Wybrane placówki ochrony zdrowia Selected health care facilities	73
20.	Kadra medyczna oraz infrastruktura na potrzeby pacjentów wybranych chorób Medical personnel and infrastructure for the needs of patients of selected diseases	76
21.	Kadra medyczna oraz infrastruktura na potrzeby kobiet w okresie ciąży i porodu Medical personnel and infrastructure for the needs of women during pregnancy and childbirth	77

Tablica Table	Strona Page
22. Personel oraz infrastruktura na potrzeby sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3 ... Personnel and infrastructure for the needs of caring for children up to the age of 3	78
23. Kadra medyczna oraz infrastruktura na potrzeby osób starszych oraz zależnych w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej Medical personnel and infrastructure for the needs of the elderly and dependent persons in the field of stationary social welfare	81
24. Kadra medyczna oraz infrastruktura na potrzeby osób starszych oraz zależnych w zakresie długoterminowej opieki zdrowotnej Medical personnel and infrastructure for the needs of elderly and dependent persons in the field of long-term health care	83
25. Uczniowie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży otrzymujący stypendia Pupils of primary schools for children and youth receiving scholarships	89
26. Uczniowie gimnazjów dla dzieci i młodzieży otrzymujący stypendia Pupils of lower secondary schools for children and youth receiving scholarships	97
27. Wybrane formy doskonalenia i dokształcania uczniów Selected forms of improvement and training of students	101
28. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży otrzymujący stypendia Students of upper secondary schools for youth receiving scholarships	101
29. Uczniowie szkół dla dzieci i młodzieży korzystający z internatów i burs (bez szkół specjalnych) Pupils and students of schools for children and youth accommodated in boarding schools and dormitories (excluding special schools)	103
30. Studenci otrzymujący stypendia Students receiving scholarships	107
31. Wybrane instytucje kultury Selected institutions of culture	109
32. Wybrane usługi elektroniczne w bibliotekach publicznych (łącznie z filiami) Selected electronic services in public libraries (with branches)	113
33. Wybrane udogodnienia techniczne dla użytkowników bibliotek publicznych (łącznie z filiami) Selected technical facilities for users of public libraries (with branches)	114
34. Baza noclegowa turystyki Tourist accommodation establishments	123
35. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych Catering establishments in tourist accommodation establishments	127
36. Wybrane wskaźniki wykorzystania bazy noclegowej turystyki Selected indicators regarding occupancy of tourist accommodation establishments	128
37. Kadra szkoleniowa oraz kluby sportowe Coaching staff and sports clubs	130
38. Wybrane obiekty sportowe w 2018 r. Selected sports facilities in 2018	132
39. Tereny zieleni Green areas	133
40. Ścieżki rowerowe Bike paths	135
41. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	137
42. Wypadki drogowe i ich ofiary Road traffic accidents and their casualties	139

Tablica Table	Strona Page
43. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi	144
Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground	
44. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	147
Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	
45. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	150
Area of special nature value under legal protection	
46. Odpady wytworzone	152
Waste generated	
47. Odpady komunalne	154
Municipal waste	
48. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (ceny bieżące)	157
Outlays on fixed assets for environmental protection (current prices)	
49. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej (ceny bieżące)	159
Outlays on fixed assets for water management (current prices)	
50. Wskaźniki uwzględnione w badaniu warunków życia	161
Indicators included in the survey of living conditions	
51. Macierz wag przestrzennych według sąsiedztwa I rzędu	164
Matrix of spatial weights by first-order neighbourhood	
52. Wartości statystyki Morana I dla wskaźników warunków życia	165
Values of Moran's I statistics for indicators of living conditions	
53. Procedura grupowania jednostek w przedziałach klasowych	167
Procedure of grouping units into class intervals	
54. Wartości przestrzennej miary rozwoju Hellwiga	172
Values of Hellwig's spatial measure of development	
55. Procedura grupowania jednostek w przedziałach klasowych	173
Procedure of grouping units into class intervals	

Spis wykresów

List of charts

Wykres Chart	Strona Page
1. Kobiety na 100 mężczyzn w 2018 r. Females per 100 males in 2018	26
2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku Structure of population by economic age groups	28
3. Mediana wieku nowożeńców Median age of bridegrooms and brides	29
4. Współczynnik dzietności ogólnej w 2018 r. Total fertility rates in 2018	30
5. Ruch naturalny na 1000 ludności Vital statistics per 1000 population	31
6. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały Internal and international migration of population for permanent residence	32
7. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD Structure of entities of the national economy by selected sections of PKD	34
8. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) Structure of gross value added by kinds of activity (current prices)	37
9. Nakłady inwestycyjne w gospodarce narodowej według wybranych sekcji PKD (ceny bieżące) Investment outlays in the national economy by selected sections of PKD (current prices)	38
10. Wartość brutto środków trwałych w gospodarce narodowej według wybranych sekcji PKD Investment outlays in the national economy by selected sections of PKD (current prices)	39
11. Struktura pracujących według sektorów własności i rodzajów działalności w 2018 r. Structure of employed persons by ownership sectors and kind of activity	40
12. Bezrobotni zarejestrowani według płci Registered unemployed persons by sex	43
13. Stopa bezrobocia rejestrowanego Registered unemployment rate	43
14. Bezrobotni zarejestrowani według płci i poziomu wykształcenia Registered unemployed persons by sex and educational level	45
15. Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy Registered unemployed persons by work seniority	46
16. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy ... Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment	47
17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej według wybranych sekcji Average monthly gross wages and salaries in the national economy by selected sections	49
18. Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów oraz przeciętnego miesięcznego świadczenia emerytalno-rentowego Indices of average monthly number of retirees and pensioners as well as average monthly retirement and other pension benefits	51
19. Przeciętne miesięczne dochody i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym Average monthly income and expenditure per capita in households and share of expenditure in available income	54
20. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w wydatkach ogółem w gospodarstwach domowych Share of monthly expenditure per capita in the total expenditure of households	55

Wykres Chart	Strona Page
21. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne Dwellings fitted with technical and sanitary installations	60
22. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	61
23. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na gospodarkę mieszkaniową na 1 mieszkańca Expenditure of local government units budgets on housing management per capita	63
24. Udział gospodarstw domowych wyposażonych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania Share of households equipped with selected durable goods	63
25. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km ² Water supply distribution network per 100 km ²	65
26. Sieć kanalizacyjna rozdzielcza na 100 km ² Sewage distribution network per 100 km ²	66
27. Sieć rozdzielcza gazowa na 100 km ² Gas supply distribution network per 100 km ²	68
28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych Subjective evaluation of material situation of households	70
29. Odsetek podmiotów leczniczych wyposażonych w co najmniej jedno udogodnienie dla osób niepełnosprawnych Percentage of medical entities equipped with at least one convenience for disabled persons	74
30. Odsetek leczonych na oddziałach kardiologicznych, onkologicznych oraz chorób wewnętrznych w szpitalach ogólnych Percentage of in-patients in cardiological, oncological and internal diseases wards in general hospitals	76
31. Poradnie ginekologiczno-położnicze oraz porady udzielone kobietom Gynaecological-obstetric clinics and consultations provided for women	78
32. Miejsca w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 na 1000 dzieci w wieku do lat 3 Places in childcare facilities up to 3 years old per 1000 children up to the age of 3	79
33. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia na 1 mieszkańca Expenditure of local government units budgets on health care per capita	80
34. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na pomoc społeczną na 1 mieszkańca Expenditure of local government units budgets on social assistance per capita	84
35. Uczniowie w szkołach podstawowych Pupils in primary schools	84
36. Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 szkołę Pupils of primary schools per school	85
37. Odsetek uczniów korzystających z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) Proportion of pupils attending didactic-compensatory classes in primary schools for children and youth (excluding special schools)	86
38. Szkolne koła i uczestnicy zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży School interest groups and participants of extracurricular activities in primary schools for children and youth	87
39. Uczniowie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży korzystający z dofinansowania zakupu podręczników szkolnych/wyprawki szkolnej Pupils of primary schools for children and youth benefiting from partial funding of the purchase of school textbooks/a set of school textbooks and workbooks	88

Wykres Chart	Strona Page
40. Uczniowie szkół podstawowych korzystający z posiłków Pupils of primary schools receiving meals	89
41. Odsetek oddziałów w szkołach podstawowych (bez specjalnych) dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego Proportion of sections in primary schools (excluding special schools) for disabled pupils with a certificate of need for special education	90
42. Uczniowie w gimnazjach Pupils in lower secondary schools	92
43. Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 szkołę Pupils of lower secondary schools per school	92
44. Odsetek uczniów korzystających z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych w gimnazjach dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) Proportion of pupils attending didactic-compensatory classes in lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)	94
45. Szkolne koła i uczestnicy zajęć pozalekcyjnych w gimnazjach dla dzieci i młodzieży School interest groups and participants of extracurricular activities in lower secondary schools for children and youth	94
46. Uczniowie gimnazjów dla dzieci i młodzieży korzystający z dofinansowania zakupu podręczników szkolnych/wyprawki szkolnej Pupils of lower secondary schools for children and youth benefiting from partial funding of the purchase of schools textbooks/a set of school textbooks and workbooks	96
47. Uczniowie gimnazjów korzystający z posiłków Pupils of lower secondary schools receiving meals	96
48. Odsetek oddziałów w gimnazjach (bez specjalnych) dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego Proportion of sections in lower secondary schools (excluding special schools) for disabled pupils with a certificate of need for special education	97
49. Uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych Students in upper secondary schools	99
50. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych przypadający na 1 szkołę Students of upper secondary schools per school	99
51. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych Graduates of upper secondary schools	102
52. Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych oraz techników według wybranych podgrup kierunków kształcenia Graduates of basic vocational and technical secondary schools by selected narrow fields of education	103
53. Studenci Students	104
54. Studenci według płci oraz wybranych podgrup kierunków kształcenia Students by sex and selected narrow fields of education	105
55. Odsetek studentów cudzoziemców The percentage of foreign students	106
56. Odsetek studentów niepełnosprawnych The percentage of disabled students	106
57. Miejsca w domach studenckich na 1000 studentów Places in student dormitories per 1000 students	107
58. Absolwenci według płci oraz wybranych podgrup kierunków kształcenia Graduates by sex and selected narrow fields of education	108

Wykres Chart	Strona Page
59. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie na 1 mieszkańca	109
Expenditure of local government units budgets on education per capita	
60. Wypożyczenia księgozbioru w placówkach bibliotecznych na 1 czytelnika	111
Library loans in library units per borrower	
61. Odsetek bibliotek publicznych (łącznie z filiami) przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich	114
Percentage of public libraries (with branches) adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs	
62. Liczba zwiedzających muzea i oddziały muzealne na 10 tys. ludności	116
Museum and their branches visitors per 10 thousand population	
63. Imprezy oświatowe zorganizowane w muzeach na 10 tys. ludności	116
Educational events organised in museums per 10 thousand population	
64. Odsetek muzeów i oddziałów muzealnych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich	117
Percentage of museum and museum branches adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs	
65. Imprezy zorganizowane przez instytucje kultury na 10 tys. ludności	118
Events organised by institutions of culture per 10 thousand population	
66. Odsetek instytucji kultury przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich	120
Percentage of institutions of culture adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs	
67. Miejsca w kinach stałych na 10 tys. ludności	122
Seats in indoor cinemas per 10 thousand population	
68. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na 1 mieszkańca	122
Expenditure of local government units budgets on culture and national heritage per capita	
69. Struktura hoteli, moteli i pensjonatów według kategorii	124
Structure of hotels, motels and boarding houses by category	
70. Odsetek turystycznych obiektów noclegowych posiadających zaplecze sportowo-rekreacyjne w 2017 r.	124
Percentage of tourist accommodation establishments with sport and recreational facilities in 2017	
71. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych na 1000 ludności	125
Bed places in tourist accommodation establishments per 1000 population	
72. Pokoje w obiektach hotelowych	127
Rooms in hotels and similar facilities	
73. Struktura placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych	128
Structure of catering units in tourist accommodation establishments	
74. Odsetek turystycznych obiektów noclegowych wyposażonych w udogodnienia do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo w 2017 r.	129
Percentage of tourist accommodation establishments equipped with facilities for motor-skill impaired persons in 2017	
75. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na turystykę na 1 mieszkańca	130
Expenditure of local government units budgets on tourism per capita	
76. Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej na 1 mieszkańca	133
Public green areas and green areas of housing estates per capita	
77. Tereny zieleni na 1 mieszkańca	134
Green areas per capita	

Wykres Chart	Strona Page
78. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę fizyczną na 1 mieszkańca	136
Expenditure of local government units budgets on physical education per capita	
79. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję według rodzajów	138
Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police by types	
80. Ofiary śmiertelne wypadków drogowych	141
Fatalities of road traffic accidents	
81. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową na 1 mieszkańca	143
Expenditure of local government units budgets on public safety and fire care per capita	
82. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w przeliczeniu na 1 mieszkańca	145
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground per capita	
83. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na 1 km ²	147
Emission of particulate pollutants from plants of significant nuisance to air quality per km ²	
84. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na 1 km ²	148
Emission of gaseous pollutants from plants of significant nuisance to air quality per km ²	
85. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona na 1 mieszkańca	150
Area of special nature value under legal protection per capita	
86. Odpady wytworzone na 1 km ²	152
Waste generated per km ²	
87. Struktura odpadów wytworzonych	154
Structure of waste generated	
88. Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca	155
Municipal waste collected per capita	
89. Struktura odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych	156
Structure of waste collected separately from households	
90. Powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km ² powierzchni ogółem	156
Area of illegal rubbish dumps per 100 km ² of total area	
91. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca (ceny bieżące)	158
Outlays on fixed assets for environmental protection per capita (current prices)	
92. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca (ceny bieżące)	159
Outlays on fixed assets for water management per capita (current prices)	
93. Rozkład przestrzennego wzorca rozwoju Hellwiga	172
Spatial distribution of Hellwig's development pattern	

Spis map

List of maps

Mapa Map	Strona Page
1. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. Entities of the national economy in 2018	35
2. Pracujący w 2018 r. Employed persons in 2018	41
3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2018 r. Registered unemployment rate in 2018	44
4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2018 r. Average monthly gross wages and salaries in 2018	50
5. Zasoby mieszkaniowe w 2018 r. Dwelling stocks in 2018	59
6. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r. Dwellings completed in 2018	62
7. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w 2018 r. Average useful floor area of dwelling completed in 2018	62
8. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km ² w 2018 r. Water supply distribution network per 100 km ² in 2018	65
9. Sieć kanalizacyjna rozdzielcza na 100 km ² w 2018 r. Sewage distribution network per 100 km ² in 2018	67
10. Sieć rozdzielcza gazowa na 100 km ² w 2018 r. Gas supply distribution network per 100 km ² in 2018	69
11. Lekarze w 2018 r. Doctors in 2018	72
12. Łóżka w szpitalach ogólnych w 2018 r. Beds in general hospitals in 2018	73
13. Apteki ogólnodostępne oraz punkty apteczne w 2018 r. Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets in 2018	75
14. Miejsca w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 w 2018 r. Places in childcare facilities up to 3 years old in 2018	79
15. Miejsca w placówkach stacjonarnych pomocy społecznej w 2018 r. Places in stationary social welfare facilities in 2018	82
16. Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 szkołę w roku szkolnym 2018/19 Pupils of primary schools per school in the 2018/19 school year	86
17. Uczniowie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży na 1 szkolne koło w roku szkolnym 2018/19 Pupils of primary schools for children and youth per one school interest group in the 2018/19 school year	88
18. Odsetek oddziałów w szkołach podstawowych (bez specjalnych) dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w roku szkolnym 2018/19 Proportion of sections in primary schools (excluding special schools) for disabled pupils with a certificate of need for special education in the 2018/19 school year	91
19. Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 szkołę w roku szkolnym 2018/19 Pupils of lower secondary schools per school in the 2018/19 school year	93
20. Uczniowie gimnazjów dla dzieci i młodzieży na 1 szkolne koło w roku szkolnym 2018/19 Pupils of lower secondary schools for children and youth per one school interest group in the 2018/19 school year	95

Mapa Map	Strona Page
21. Odsetek oddziałów w gimnazjach dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w roku szkolnym 2018/19	98
Proportion of sections in lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) for disabled pupils with a certificate of need for special education in the 2018/19 school year	
22. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych przypadający na 1 szkołę w roku szkolnym 2018/19	100
Students of upper secondary schools per school in the 2018/19 school year	
23. Placówki biblioteczne w 2018 r.	110
Library units in 2018	
24. Wypożyczenia księgozbioru w placówkach bibliotecznych w 2018 r.	111
Library loans in library units per borrower in 2018	
25. Odsetek komputerów z dostępem do Internetu dla użytkowników w bibliotekach publicznych (łącznie z filiami) w 2018 r.	112
Percentage of computers with Internet access for users in public libraries (with branches) in 2018	
26. Odsetek bibliotek publicznych (łącznie z filiami) oferujących użytkownikom dostęp do katalogu on-line w 2018 r.	113
Percentage of public libraries (with branches) offering users access to the on-line catalogue in 2018	
27. Odsetek bibliotek publicznych (łącznie z filiami) posiadających wejścia do budynku przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich w 2018 r.	115
Percentage of public libraries (with branches) with access to the building adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs in 2018	
28. Instytucje kultury w 2018 r.	118
Institutions of culture in 2018	
29. Imprezy zorganizowane przez instytucje kultury w 2018 r.	119
Events organised by institutions of culture in 2018	
30. Odsetek instytucji kultury posiadających wejścia do budynku przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich 2018 r.	121
Percentage of institutions of culture with an entrance to the building adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs in 2018	
31. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w 2018 r.	126
Bed places in tourist accommodation establishments in 2018	
32. Trenerzy oraz instruktorzy w klubach sportowych w 2018 r.	131
Coaches as well as instructors in sports clubs in 2018	
33. Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w 2018 r.	134
Public green areas and green areas of housing estates in 2018	
34. Ścieżki rowerowe w 2018 r.	135
Bike paths in 2018	
35. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2018 r.	139
Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in 2018	
36. Wypadki drogowe w 2018 r.	140
Road traffic accidents in 2018	
37. Ofiary śmiertelne wypadków drogowych w 2018 r.	141
Fatalities of road traffic accidents in 2018	
38. Ofiary śmiertelne wypadków drogowych na 100 tys. pojazdów w 2018 r.	142
Fatalities of road traffic accidents per 100 thousand registered motor vehicles in 2018	

Mapa Map		Strona Page
39.	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w 2018 r. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground per capita in 2018	145
40.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności w 2018 r. Percentage of population connected to wastewater treatment plants in total population in 2018	146
41.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2018 r. Emission of particulate pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2018	148
42.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2018 r. Emission of gaseous pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2018	149
43.	Lesistość w 2018 r. Forest cover in 2018	151
44.	Odpady wytworzone w 2018 r. Waste generated in 2018	153
45.	Odpady komunalne zebrane w 2018 r. Municipal waste collected in 2018	155
46.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w 2018 r. (ceny bieżące) Outlays on fixed assets for environmental protection in 2018 (current prices)	158
47.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2018 r. (ceny bieżące) Outlays on fixed assets for water management in 2018 (current prices)	160
48.	Potencjał demograficzny Demographic potential	168
49.	Gospodarka i rynek pracy Economy and labour market	168
50.	Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe Inhabitants' wealth and housing conditions	169
51.	Dostępność usług społecznych oraz poziom bezpieczeństwa publicznego Availability of social services and public safety	169
52.	Środowisko naturalne Natural environment	170
53.	Warunki życia ludności według przestrzennego wzorca rozwoju Hellwiga Living conditions of the population by Hellwig's spatial development pattern	173

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol		Opis
Symbol		Description
Kreska	(-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Znak	Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
„W tym” “Of which”		oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma	(,)	used in figures represents the decimal point.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót	Znaczenie	Skrót	Znaczenie
Abbreviation	Meaning	Abbreviation	Meaning
tys.	tysiąc	km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
mln	milion	m ³	metr sześcienny cubic metre
zł PLN	złoty Polish zloty	hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
szt. pc.	sztuka piece	l	litr litre
wol. vol.	wolumin volume	r.	rok
kg	kilogram kilogram	p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
t	tona tonne	cd. cont.	ciąg dalszy continued
km	kilometr kilometre	dok. cont.	dokończenie continued
m ²	metr kwadratowy square metre	PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activity
ha	hektar hectare	ZUS SII	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution

Wstęp

Celem publikacji jest upowszechnienie informacji na temat warunków życia ludności w województwie opolskim. Niniejsza publikacja przedstawiająca wyniki analizy sytuacji demograficznej, społecznej, gospodarczej oraz uwarunkowań środowiskowych systematyzuje wiedzę na temat stanu oraz zmian warunków życia ludności województwa.

Prezentacja badanych zjawisk w retrospekcji lat 2015–2018 umożliwiła identyfikację warunków, w jakich żyją mieszkańcy województwa, a zastosowanie przestrzennego ujęcia zachodzących zmian pozwoliło na identyfikację ich terytorialnego zróżnicowania.

Publikacja składa się z pięciu rozdziałów, z których każdy dotyczy innego zagadnienia opisującego warunki życia. Punktem wyjścia jest określenie potencjału demograficznego, który przedstawiono w rozdziale pierwszym. W następnej części zobrazowano zjawiska i procesy gospodarcze, w tym sytuację na rynku pracy. Zagadnienia te wskazują na możliwości rozwoju gospodarczego jednostek terytorialnych, w których ludność realizuje własne potrzeby zawodowe. W rozdziale trzecim zaprezentowano stopień zaspokojenia potrzeb materialnych ludności, ze szczególnym uwzględnieniem warunków mieszkaniowych i wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania. Przedmiotem analizy w rozdziale czwartym jest stopień dostępności mieszkańców do usług społecznych, który decyduje o atrakcyjności zamieszkiwania w danym miejscu, a także pozwala określić standard życia mieszkańców. Rozdział piąty przedstawia sytuację w zakresie jakości i ochrony środowiska naturalnego, która w istotny sposób wpływa na warunki życia ludności.

Dopełnieniem analizy poszczególnych aspektów oceny warunków życia jest wykorzystanie metody taksonomicznej, której efektem jest identyfikacja wybranych czynników determinujących warunki życia w ujęciu województw w 2018 r.

W publikacji oprócz wyników badań prowadzonych przez statystykę publiczną wykorzystano informacje pozyskane ze źródeł administracyjnych, m.in. pochodzące ze zbiorów Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, które wzbogaciły analizę o dodatkowe informacje, a tym samym poszerzyły zakres analizowanych zjawisk.

Introduction

The purpose of the publication is to disseminate information on the living conditions of the population in Opolskie Voivodship. This publication, presenting the results of the analysis of demographic, social and economic situation as well as environmental conditions, systematizes knowledge of the situation and changes in living conditions of the voivodship's population.

The presentation of the studied phenomena for the 2015–2018 period has made it possible to identify the conditions in which the inhabitants of the voivodship live, and the application of the spatial assessment of the changes in question has allowed the identification of their territorial diversity.

The publication is made up of five chapters, each dealing with a different issue describing living conditions. The starting point is the determination of demographic potential as set out in the first chapter. The next part illustrates economic phenomena and processes, including the situation on the labour market. These issues indicate the possibilities of economic development of territorial units in which the population fulfils its own professional needs. The third chapter outlines the extent to which the material needs of the population are met, with particular regard to housing conditions and equipment of households with durable goods. The subject of analysis in the fourth chapter is a degree of accessibility of the population to social services which determines the attractiveness of living in a given location, and also allows to define the standard of living of inhabitants. The fifth chapter presents a quality and environmental situation that significantly affects the living conditions of the population.

The analysis of individual aspects of the assessment of living conditions is complemented by the use of a taxonomic method which results in the identification of selected factors determining the living conditions in terms of voivodships in 2018.

In addition to the results of surveys carried out by official statistics, information obtained from administrative sources was used, inter alia, from the Ministry of Family, Labour and Social Policy as well as the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, which supplemented the analysis with additional information, and thus broadened the scope of the analysed phenomena.

Synteza

Analiza warunków życia ludności w województwie opolskim w latach 2015–2018 w porównaniu z wielkościami ogólnokrajowymi umożliwiła zaobserwowanie trendów oraz sformułowanie wniosków, które mogą stanowić źródło informacji dla różnych grup odbiorców, w tym m.in. instytucji odpowiedzialnych za planowanie i programowanie rozwoju regionalnego, uwzględniającego aspekt warunków życia. Wśród kluczowych wniosków można wymienić:

1. Niekorzystne trendy demograficzne:

- systematyczny spadek liczby ludności oraz postępujący proces starzenia się społeczeństwa,
- utrzymująca się nadwyżka liczby zgonów nad liczbą urodzeń,
- ubytek ludności na skutek migracji wewnętrznych i zewnętrznych, choć po 2015 r. skala emigracji się zmniejszyła,
- niekorzystne relacje pomiędzy ekonomicznymi grupami wieku,
- brak gwarancji prostej zastępowalności pokoleń, ze względu na bardzo niski współczynnik dzietności.

2. Korzystne uwarunkowania rozwoju gospodarczego oraz poprawa sytuacji na rynku pracy:

- zwiększenie się liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON,
- wzrost wskaźnika przedsiębiorczości,
- zwiększenie się wartości środków trwałych w gospodarce narodowej,
- zwiększenie liczby pracujących,
- spadek stopy bezrobocia rejestrowanego oraz wzrost liczby ofert pracy,
- systematyczny wzrost wartości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej.

3. Poprawa sytuacji materialnej i warunków mieszkaniowych:

- wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego oraz dochodu do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwach domowych,
- obniżenie się wskaźników zagrożenia ubóstwem ekonomicznym,
- sukcesywny przyrost zasobów mieszkaniowych, jak również rosnący odsetek mieszkań wyposażonych w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne (za wyjątkiem wyposażenia w gaz z sieci),
- wzrost konsumpcji większości dóbr trwałego użytkowania wśród gospodarstw domowych, w tym przede wszystkim artykułów z branży high-tech, ale jednoczesny spadek przeciętnego miesięcznego spożycia większości artykułów żywnościowych,
- systematyczny przyrost długości sieci rozdzielczych (kanalizacyjnej, wodociągowej oraz gazowej) oraz zwiększenie liczby przyłączy (za wyjątkiem sieci wodociągowej w 2017 r.).

4. Zróżnicowana dziedzinowo i zmienna czasowo dostępność usług społecznych oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego :

- stabilność liczby placówek zapewniających mieszkańcom świadczenia medyczne w trybie stacjonarnym,
- zmniejszenie się liczby łóżek w szpitalach ogólnych w stosunku do liczby ludności,
- zwiększenie się odsetka podmiotów leczniczych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- systematyczny wzrost liczby miejsc w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do lat 3,
- wzrost liczby placówek opiekuńczych dla osób starszych oraz liczby oferowanych w nich miejsc,
- zmniejszenie liczby uczniów przypadających na 1 oddział szkolny w szkołach podstawowych, spadek liczby kół i klubów oraz uczestników zajęć pozaszkolnych,
- systematyczny wzrost odsetka oddziałów dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,

- wyraźny spadek liczby osób studiujących, sukcesywny przyrost liczby studentów cudzoziemców oraz zmniejszenie liczby studentów pobierających stypendia jak i liczby studiujących osób z różnego typu niepełnosprawnościami,
- zwiększenie się liczby placówek oferujących usługi kulturalne oraz liczby korzystających (za wyjątkiem usług w obszarze kinematografii) z tego typu usług,
- wzrost liczby obiektów przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich,
- pogorszenie stopnia komputeryzacji placówek bibliotecznych, ale jednocześnie zwiększenie się odsetka obiektów oferujących usługi on-line,
- wzrost liczby hoteli, moteli i pensjonatów 4- i 3-gwiazdkowych oraz liczby pokoi w obiektach hotelowych (w tym posiadających własną łazienkę i WC),
- ubytek liczby klubów sportowych oraz działających w nich sekcji sportowych, przy jednoczesnym wzroście stanu podstawowej kadry szkoleniowej,
- spadek liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz zmniejszenie liczby ofiar wypadków drogowych.

5. Poprawa stanu środowiska:

- przyrost powierzchni terenów zieleni oraz rozbudowa ścieżek i tras rowerowych,
- wzrost odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków,
- spadek liczby zakładów przemysłowych szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza,
- przyrost powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych na 1 mieszkańca,
- spadek powierzchni dzikich wysypisk w przeliczeniu na 100 km².

Executive summary

An analysis of living conditions of the population in Opolskie voivodship in the years 2015–2018 compared to nationwide values has made it possible to observe trends and formulate conclusions that can be a source of information for different audiences, including institutions responsible for planning and programming regional development, taking into account the aspect of living conditions. Among key conclusions can be mentioned:

1. Unfavourable demographic trends:
 - systematic decline in the number of population and the progressive ageing of the society;
 - persistent excess of deaths over births,
 - population drop due to internal and international migration although after 2015 the scale of emigration decreased,
 - unfavourable relations between economic age groups,
 - no guarantee of simple generation replacement, due to the very low fertility rate.
2. Advantageous conditions for economic development and improvement of the situation on the labour market:
 - increase in the number of entities of the national economy entered in the REGON register,
 - growth of the entrepreneurship rate;
 - increase in the value of fixed assets in the national economy,
 - rise in the number of employed persons,
 - decrease in the registered unemployment rate and an increase in the number of job offers,
 - consistent increase in the value of average monthly gross wages and salaries in the national economy.
3. Improvement of the material situation and housing conditions:
 - rise in the average monthly available and disposable income per capita in households,
 - reduction in at-risk of economic poverty rates;
 - gradual increase in dwelling stocks as well as a growing percentage of dwellings fitted with basic sanitary and technical installations (excluding gas from gas supply system),
 - increase in consumption of the majority of durable goods among households, including primarily high-tech products, but a simultaneous decrease in the average monthly consumption of most foodstuffs,
 - constant increase in the length of distribution networks (sewerage, water supply and gas) and a growth of the number of connections (except for the water supply network in 2017).
4. Availability of social services diversified in terms of fields and time-varying as well as an increase of the level of public safety:
 - stability of the number of facilities providing in-patient health care benefits to inhabitants,
 - reduction in the number of beds in general hospitals relative to the size of the population,
 - raising the percentage of health care entities adapted to the needs of persons with disabilities,
 - consistent increase in the number of places in establishments providing care for children per 1000 children up to the age of 3,
 - increase in the number of care facilities for the elderly and the number of places they offer,
 - decrease in the number of pupils per school section in primary schools, a reduction in the number of interest circles and clubs as well as participants in extracurricular activities,
 - systematic increase in the percentage of sections for pupils and students with a statement of special education needs,
 - clear drop in the number of studying persons, a gradual increase in the number of foreign students and a reduction in the number of students receiving scholarships as well as the number of students with various disabilities,

- increase in the number of establishments offering cultural services and the number of users (except for cinematography services) of this type of services,
 - raise in the number of establishments adapted to wheelchairs users,
 - deterioration in the degree of computerisation of library establishments, but at the same time an increase in the percentage of facilities offering on-line services,
 - increase in the number of 4- and 3-star hotels, motels and boarding houses as well as the number of rooms in hotel facilities (including those with own bathroom and WC),
 - loss in the number of sports clubs and sports sections operating in them, with a simultaneous increase in the number of basic training staff,
 - reduction in the number of ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceeding and a decrease in the number of road accident victims,
5. Improvement of the environment condition:
- increase in the size of green areas and development of bicycle paths and routes,
 - growth of the proportion of population connected to wastewater treatment plants,
 - reduction in the number of industrial plants of significant nuisance to air quality,
 - increase in the size of area of special natural value under legal protection per capita,
 - decline in the surface of illegal dumpsites per 100 km²

Rozdział 1

Chapter 1

Potencjał demograficzny

Demographic potential

1.1. Stan i struktura ludności

1.1. Size and structure of population

Zmiany w liczbie i strukturze ludności wywierają wpływ na niemal wszystkie sfery życia, w tym położenie rodzin, rynek pracy oraz finanse publiczne. Obecna sytuacja demograficzna województwa opolskiego, a także prognozy wieloletnie są wysoce niekorzystne. Obserwowane trendy demograficzne przejawiają się przede wszystkim systematycznym spadkiem liczby ludności i pogłębiającym procesem starzenia się społeczeństwa.

Województwo opolskie należy do najmniejszych w kraju, biorąc pod uwagę zarówno powierzchnię, jak i liczbę zamieszkującej w nim ludności. Udział populacji województwa stanowi 2,6% ludności w kraju i od kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie. Od połowy lat 90-tych ub. wieku notuje się systematyczny ubytek ludności, będący rezultatem niekorzystnych zmian w ruchu naturalnym i migracyjnym. Najnowsze wyniki za 2018 r. wskazują, że od 2015 r. liczba ludności zmniejszyła się o 1,0%, a prognozy demograficzne do 2050 r. przewidują dalszy systematyczny ubytek o kolejne 24,5%. Tymczasem przeciętnie w kraju liczba ludności w odniesieniu do 2015 r. utrzymała się na zbliżonym poziomie (spadek o 0,1%), a zgodnie z prognozami może się zmniejszyć o 11,6%. Przewidywany, ponad 2-krotnie większy niż przeciętnie w kraju, względny ubytek ludności w 2050 r. wpłynie na spadek udziału ludności województwa opolskiego w ludności kraju do poziomu 2,2%.

Tablica 1. Ludność stan w dniu 31 grudnia

Table 1. Population as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	996011	993036	990069	986506	2,6
na 1 km ² per 1 km ²	106	106	105	105	x
mężczyźni males	481948	480429	478960	477119	2,6
kobiety females	514063	512607	511109	509387	2,6
Miasta Urban areas	517177	515006	522594	525853	2,3
Wieś Rural areas	478834	478030	467475	460653	3,0

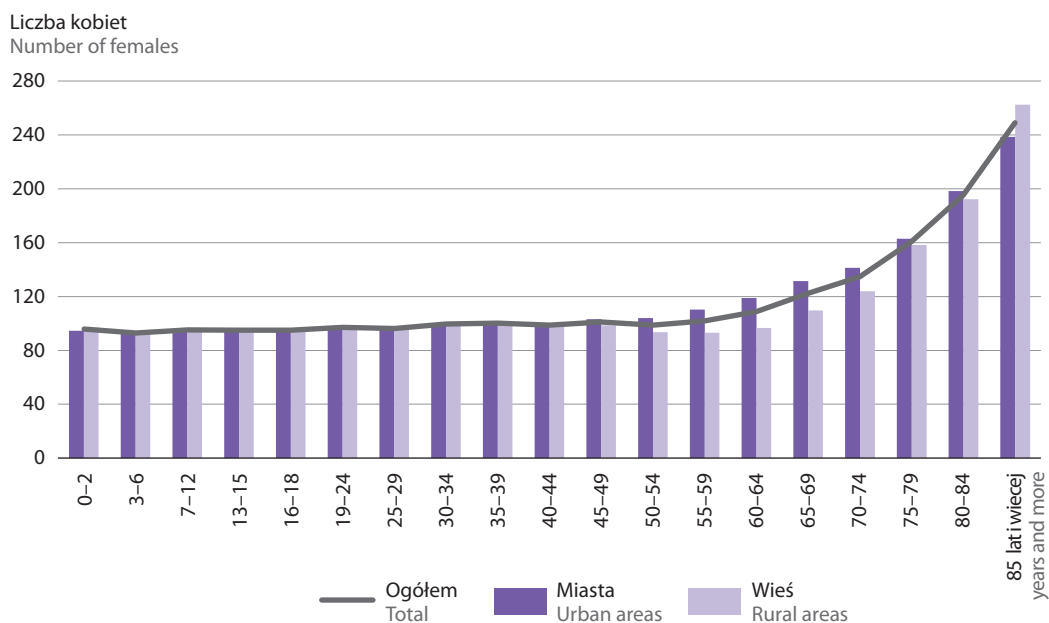
Województwo opolskie pod względem gęstości zaludnienia wynoszącej 105 osób przypadających na 1 km² zajmuje wśród innych województw 11 pozycję. Najwyższą gęstość zaludnienia odnotowano w województwie śląskim – 368, a najniższą w województwach: podlaskim i warmińsko-mazurskim – po 59, przy przeciętnej w kraju wynoszącej 123. Znaczne zróżnicowanie gęstości zaludnienia notowano w układzie powiatów (od 861 w m. Opolu do 57 w powiecie namysłowskim).

Współczynnik urbanizacji w 2018 r. w województwie opolskim kształtował się na niższym poziomie niż przeciętnie w kraju (53,3% wobec 60,1%). W odniesieniu do 2015 r. udział ludności miejskiej zwiększył się o 1,4 p. proc. Na wzrost wartości wskaźnika urbanizacji istotnie wpłynęły zmiany w podziale terytorialnym województwa (wprowadzone od 1 stycznia 2017 r.), w wyniku których powiększono granice administracyjne miasta na prawach powiatu – Opola.

W latach 2015–2018 w strukturze ludności według płci nie notowano większych zmian. W ogólnej liczbie mieszkańców przeważały kobiety, których odsetek, podobnie jak w kraju, wynosił 51,6%. Współczynnik feminizacji, zarówno w województwie opolskim, jak i przeciętnie w kraju, wynosił 107, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało średnio 107 kobiet. W 2018 r. najwięcej kobiet na 100 mężczyzn odnotowano w województwie łódzkim (110), natomiast najmniej w województwach: podkarpackim i warmińsko-mazurskim (po 104).

Wykres 1. Kobiety na 100 mężczyzn w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Chart 1. Females per 100 males in 2018 as of 31st December

Poziom współczynnika feminizacji zmieniał się w zależności od wieku ludności. Na koniec 2018 r. w województwie opolskim liczebną przewagą mężczyzn notowano we wszystkich 5-letnich grupach wieku poniżej 45 roku życia. Począwszy od grupy wieku 45–49 lat przeważały kobiety (101) i z wyjątkiem grupy wieku 50–54 lata (spadek współczynnika feminizacji poniżej 100) ich przewaga rosła znacząco (od 102 w grupie wieku 55–59 lat do 249 w grupie 85 i więcej lat).

W ostatnich latach, ze względu na zmiany w strukturze ludności według wieku, szczególnego znaczenia nabierają relacje międzypokoleniowe występujące między populacją dzieci a zbiorowością osób dorosłych, a zwłaszcza osób starszych, wyznaczając ważne zadania do zrealizowania w wielu sferach życia społecznego. W odniesieniu do 2015 r. liczba dzieci (0–14 lat) wzrosła nieznacznie, tj. o 0,8%, podczas gdy liczba osób w grupie wieku 65 lat i więcej zwiększyła się o 9,7%. Przeważający wzrost liczby osób starszych miał wpływ na zmiany w strukturze wieku mieszkańców województwa opolskiego. Udział dzieci w ogólnej liczbie ludności województwa wzrósł w tym czasie jedynie o 0,3 p. proc. (do poziomu 13,4%), podczas gdy osób starszych – o 1,8 p. proc. (do poziomu 18,2%). Niekorzystne zmiany w strukturze ludności, przy wydłużającym się przeciętnym trwaniu życia uwidoczniają proces starzenia się społeczeństwa.

Podstawowe miary określające zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa potwierdzają jego pogłębianie się. Mediana wieku, jako parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa badanej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła, w 2018 r. w województwie opolskim wyniosła 42,7 lata i w relacji do 2015 r. zwiększyła o 1,1 roku (w kraju odpowiednio 40,9 lat i wzrost o 1,1 roku). Osiągnięty poziom wieku środkowego spowodował, że województwo opolskie było najstarszym demograficznie regionem Polski. Tymczasem mediana wieku najmłodszego województwa, tj. pomorskiego wyniosła 39,6 lat. Szybszy niż przeciętnie w kraju proces starzenia się ludności w województwie opolskim potwierdza również indeks starości, przedstawiający relację pokolenia dziadków (osób w wieku 65 lat i więcej) do pokolenia wnuczków (0–14 lat). W 2018 r. w województwie na 100 wnuczków przypadało 136 dziadków, podczas gdy przeciętnie w kraju 115 (w 2015 r. odpowiednio: 125 i 106). Wyższy poziom wskaźnika obserwowano tylko w województwie świętokrzyskim (138). Najmniej dziadków w przeliczeniu na 100 wnuczków notowano w województwach: pomorskim (98) i wielkopolskim (99).

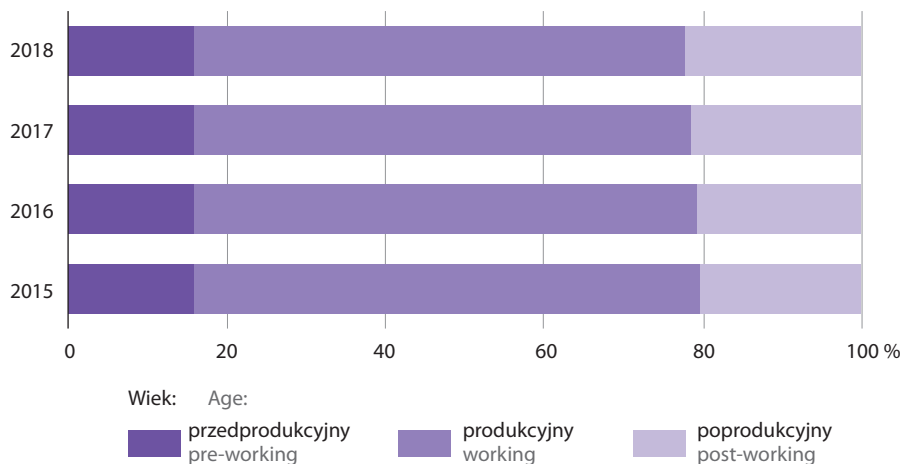
Tablica 2. Mediana wieku ludności według płci
Table 2. Median age of population by sex

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
Ogółem Total	41,6	41,9	42,3	42,7
mężczyźni males	39,9	40,3	40,7	41,1
kobiety females	43,2	43,6	43,9	44,3
Miasta Urban areas	42,4	42,7	43,0	43,4
Wieś Rural areas	40,7	41,1	41,4	41,8

Postępujący proces depopulacji, przy obserwowanym starzeniu się społeczeństwa nabiera szczególnego znaczenia w kontekście zmian zasobów pracy i niekorzystnych relacji pomiędzy ekonomicznymi grupami wieku. Obserwuje się coraz mniejszą liczbę osób wkraczających w wiek produkcyjny i wchodzących na rynek pracy, przy rosnącej liczbie osób z niego wychodzących. W końcu 2018 r. liczba ludności województwa opolskiego w wieku przedprodukcyjnym wyniosła 157,2 tys. osób, a w wieku produkcyjnym – 611,8 tys. i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się odpowiednio: o 1,4% i o 3,7%. Tymczasem liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 8,2% i na koniec 2018 r. ukształtowała się na poziomie 217,5 tys. osób.

Wykres 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku stan w dniu 31 grudnia

Chart 2. Structure of population by economic age groups as of 31st December

Zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym, wpłynęły na zmiany poziomu wskaźników obciążenia demograficznego. W 2018 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 138 osób w wieku poprodukcyjnym (wobec 126 osób w 2015 r.). Z kolei na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 61 osób w wieku nieprodukcyjnym (w 2015 r. – 57), w tym liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 32 w 2015 r. do 36 w 2018 r. podczas gdy w wieku przedprodukcyjnym odpowiednio: z 25 do 26 osób. Obciążenie ludnością w wieku poprodukcyjnym usytuowało województwo opolskie wśród innych województw na 4 pozycji (wraz z lubelskim, mazowieckim i zachodniopomorskim). Najniższy poziom współczynnika notowano w województwach: podkarpackim i warmińsko-mazurskim (po 32), a najwyższy w województwie łódzkim (40), przy przeciętnej w kraju wynoszącej 35.

Zmiany w strukturze wieku ludności wynikają w znacznej mierze z wydłużania się przeciętnego trwania życia. W 2018 r. w województwie opolskim przeciętne trwanie życia kobiet wynosiło 81,8 lat, a mężczyzn – 74,6 lat (w kraju odpowiednio: 81,7 lat i 73,8 lat). W porównaniu z 2015 r. kobiety żyły dłużej o 0,4 roku, a mężczyźni – o 0,8 roku (w kraju odpowiednio: o 0,1 roku i o 0,2 roku). Zarówno w województwie, jak i w kraju występuje zjawisko wysokiej nadumieralności mężczyzn. Różnica między przeciętnym trwaniem życia kobiet i mężczyzn w województwie w 2018 r. wynosiła 7,2 lat, a w kraju – 7,9 lat.

1.2. Ruch naturalny ludności

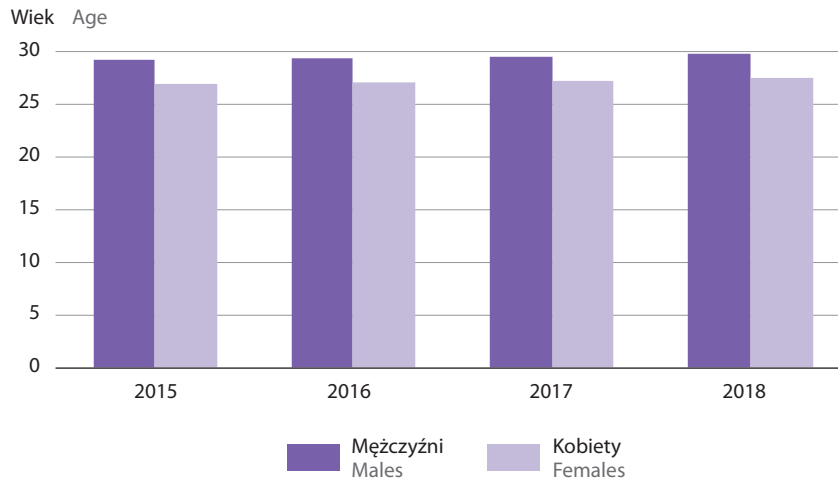
1.2. Vital statistics of population

Dzietność kobiet nadal jest znacząco determinowana liczbą zawieranych związków małżeńskich. W 2018 r. prawie połowa dzieci urodziła się w okresie pierwszych trzech lat trwania małżeństwa rodziców. Zatem wzrost liczby nowo zawartych małżeństw skutkuje w kolejnych 2–3 latach wzrostem liczby urodzeń. Niestety obserwuje się spadek liczby nowo zawieranych małżeństw. W 2018 r. zawarto w województwie opolskim 4,7 tys. związków małżeńskich, tj. mniej o 4,3% niż w 2015 r.

Współczynnik małżeństw (liczba małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności) kształtował się na poziomie 4,8‰, a jego wartość zmniejszyła się o 0,1 punktu w relacji do 2015 r. W porównaniu ze średnią wartością dla kraju współczynnik ten był w 2018 r. niższy o 0,2 punktu, podczas gdy w 2015 r. kształtował się na jednakowym poziomie. W rankingu województw, w 2018 r., województwo opolskie uplasowało się na

6 pozycji (podobnie jak zachodniopomorskie). Najwięcej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności zawarto w województwach: małopolskim i pomorskim (po 5,4‰), a najmniej w województwach: łódzkim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim (po 4,7‰). W 2018 r. współczynnik małżeństw w województwie opolskim na obszarach wiejskich kształtował się na nieco wyższym poziomie niż w miastach (4,8‰ wobec 4,7‰). Najwięcej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w powiecie strzeleckim (5,4‰), natomiast najmniej w powiatach: brzeskim, głubczyckim i kędzierzyńsko-kozielskim (po 4,4‰).

Wykres 3. Mediana wieku nowożeńców
Chart 3. Median age of bridegrooms and brides

Wiek środkowy kobiet wstępujących w związek małżeński w 2018 r. w województwie wynosił 27,6 lat i był niższy niż w kraju (27,8 lat). Mieszkanki miast zawierały małżeństwo w wieku 28,2 lat i były starsze o 1,3 roku niż zamieszkałe na wsi. Mediana wieku mężczyzn wstępujących w związek małżeński sięgała 29,8 lat (w kraju – 30,0 lat). Zamieszkali w miastach, podobnie jak w przypadku kobiet byli starsi w momencie zawierania małżeństwa od mieszkańców wsi (o 1,5 roku).

Zaobserwowano spadek liczby rozwodów. W województwie opolskim w 2018 r. rozwiodło się 1,5 tys. par małżeńskich, przy czym większość rozwodów dotyczyła mieszkańców miast (68,3%). W odniesieniu do 2015 r. liczba orzeczonych rozwodów w województwie zmniejszyła się o 10,0%. Współczynnik rozwodów (liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności) wynosił 1,5‰ (wobec 1,7‰ w 2015 r.), a w kraju odpowiednio: 1,6‰ i 1,8‰. W przekroju powiatów najwięcej orzeczonych rozwodów przypadających na 1000 ludności odnotowano w m. Opolu (2,0‰), a najmniej – w powiecie strzeleckim (1,2‰). Spośród rozwiedzionych małżeństw 59,1% w momencie rozwodu miało na wychowaniu łącznie 1290 dzieci w wieku poniżej 18 lat, przy czym jedynie 27,1% z nich podjęło się wspólnego ich wychowywania, natomiast zdecydowanie najczęściej (w 65,1%) władzę rodzicielską powierzano matce, a ojcu – w 5,8%. Wykonywanie władzy rodzicielskiej oddzielnie przez matkę i ojca odnotowano w 0,9% przypadkach, a 1,1% dotyczyło sytuacji powierzenia dzieci m.in. rodzinie zastępczej lub placówce wychowawczej.

W 2018 r. orzeczono 24 separacje, co oznacza spadek o 14,3% w relacji do 2015 r. Na 100 tys. ludności przypadają 2,4 związki małżeńskie w separacji. W miastach województwa opolskiego na 100 tys. ludności orzeczono więcej separacji niż na wsi (3,0 wobec 1,7).

Urodzenia są fundamentalnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności. W województwie opolskim w 2018 r. zarejestrowano 8,6 tys. urodzeń żywych, tj. więcej o 3,7% niż w 2015 r. Współczynnik urodzeń żywych (liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności) dla województwa wynosił 8,7‰ (dla kraju – 10,1‰) i zwiększył się w porównaniu z 2015 r. (8,3‰). Wartość omawianego miernika na

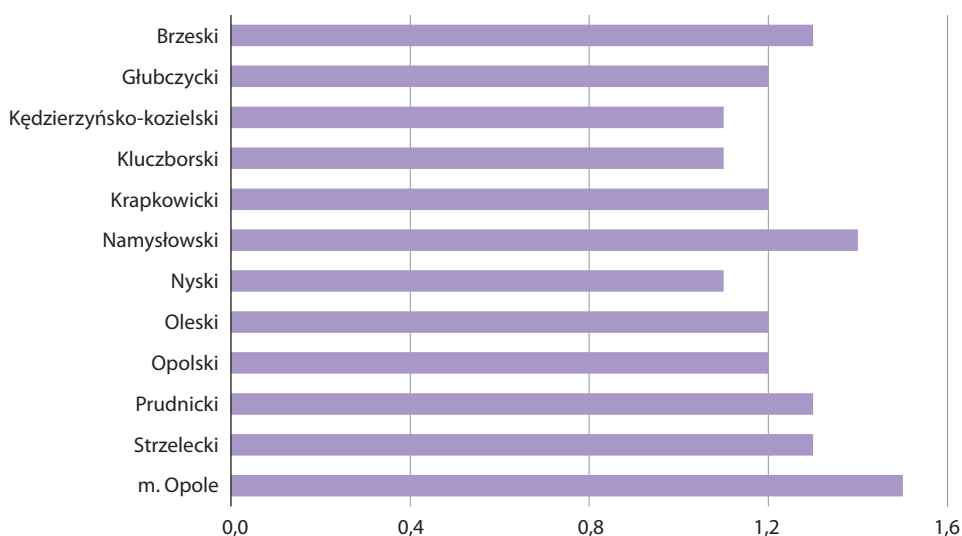
wsi kształtowała się na wyższym poziomie niż w miastach (8,8‰ wobec 8,6‰). W przekroju powiatów najwyższy współczynnik urodzeń odnotowano w m. Opolu (10,0‰), a najniższy w kędzierzyńsko-kozielskim (7,6‰).

Mimo, że w 2018 r. w województwie opolskim przeważający udział (72,9%) dotyczył urodzeń małżeńskich, to w porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost o 2,6 p. proc. odsetka urodzeń pozamałżeńskich.

W 2018 r. na 100 kobiet w wieku rozrodczym w województwie przypadało więcej dzieci niż w 2015 r. (125 wobec 112), a w kraju odpowiednio: 143 i 129. Pomimo korzystnych zmian współczynnik dzietności, określający liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku rozrodczym (15–49 lat), kształtował się na poziomie nadal nie gwarantującym prostej zastępowalności pokoleń, kiedy to w danym roku na 100 kobiet w wieku 15–49 lat przypada średnio 210–215 urodzonych dzieci. Odnotowano również podwyższenie mediany wieku kobiet rodzących dziecko, która w 2018 r. wynosiła 29,7 lat (w miastach – 30,1 lat, na wsi – 29,2 lat) wobec 29,2 lat w 2015 r.

Wykres 4. Współczynnik dzietności ogólnej w 2018 r.

Chart 4. Total fertility rates in 2018

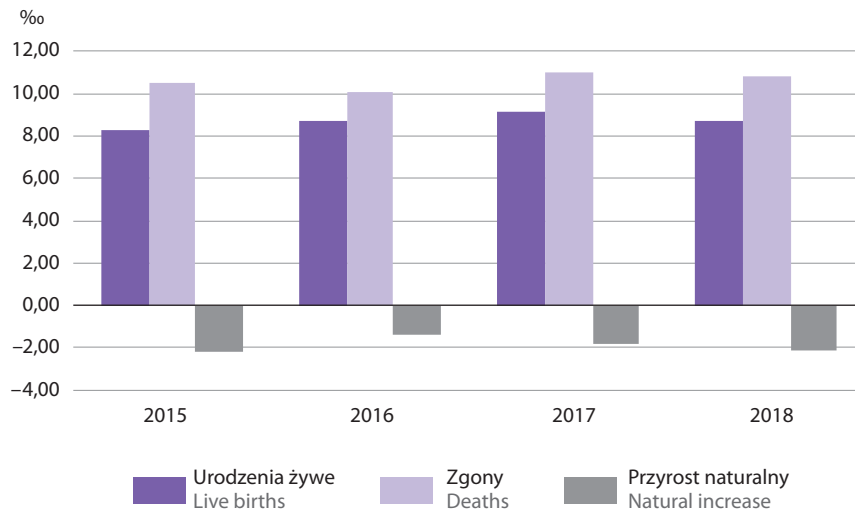

W 2018 r. największy odsetek kobiet rodzących dziecko (45,4%) posiadało wykształcenie wyższe. Najmniejsze udziały odnotowano w przypadku matek z wykształceniem policealnym (1,1%) oraz podstawowym i bez wykształcenia (3,0%). W relacji do 2015 r. struktura poziomu wykształcenia matek nie zmieniła się znacząco. We wszystkich kategoriach wystąpiły spadki udziału (w granicach od 0,2 p. proc. do 0,4 p. proc.), a wzrost (o 0,7 p. proc.) obserwowano jedynie w przypadku matek legitymujących się wykształceniem średnim.

Analiza zgonów w województwie opolskim wykazała, że pomimo niższego tempa wzrostu niż w przypadku urodzeń w porównaniu z 2015 r. (wzrost o 2,3%), ich liczba w 2018 r. przewyższała liczbę urodzeń i kształtowała się na poziomie 10,7 tys. osób. Wśród osób zmarłych, przeważali mężczyźni, którzy stanowili 51,1%. Ogólny współczynnik zgonów w 2018 r. (liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) kształtował się na takim samym poziomie jak w kraju i wynosił 10,8‰. Wartość tego wskaźnika wzrosła (o 0,3 punktu) w odniesieniu do 2015 r. Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była nieco wyższa na wsi niż w miastach (10,9‰ wobec 10,8‰). Najwyższy omawiany miernik wystąpił w powiecie głubczyckim (12,6‰), a najniższy w powiecie opolskim (9,5‰). Odnotowano spadek współczynnika zgonów dzieci poniżej 1 roku życia (liczonego na 1000 urodzeń żywych), który w 2018 r. przyjął wartość 3,3‰ wobec 4,1‰ w 2015 r.

Przyrost naturalny będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów przyjmował w 2018 r. w województwie opolskim wartość ujemną (minus 2111 osób) na skutek trwającej przewagi zgonów nad urodzeniami i tym samym przedstawiał ubytek naturalny ludności. Współczynnik przyrostu naturalnego osiągnął wartość minus 2,1‰ wobec minus 2,2‰ w 2015 r. Ujemny współczynnik odnotowano w 11 województwach, a najmniejszy (minus 3,5‰) wystąpił w województwie łódzkim. W pozostałych województwach współczynnik przyrostu naturalnego był dodatni, w tym najwyższy w województwie pomorskim (1,8‰). Omawiany wskaźnik dla kraju w 2018 r. kształtował się na poziomie minus 0,7‰ i nie zmienił się w porównaniu z 2015 r.

Wykres 5. Ruch naturalny na 1000 ludności
Chart 5. Vital statistics per 1000 population

W 2018 r. współczynnik przyrostu naturalnego we wszystkich powiatach województwa opolskiego, z wyjątkiem m. Opola, przyjmował wartości ujemne. Największy ubytek odnotowano w powiecie głubczyckim (minus 4,6‰). W m. Opolu współczynnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie 0,1‰.

1.3. Migracje ludności

1.3. Migration of population

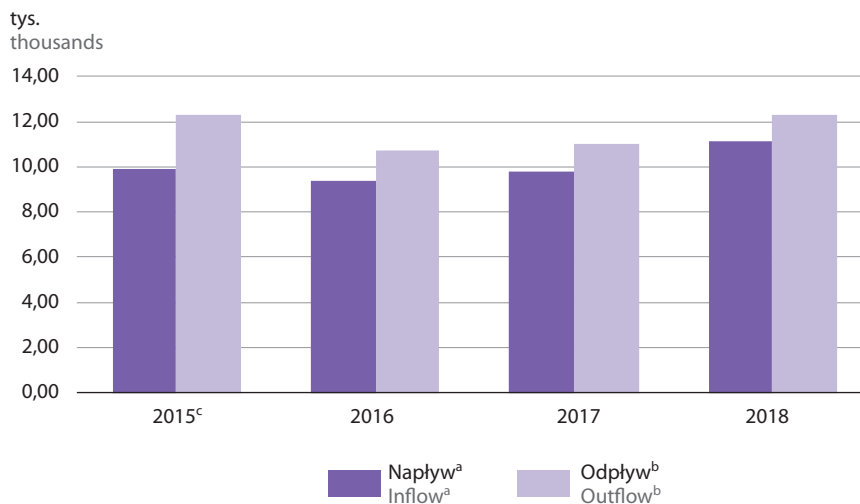
Zjawisko migracji istotnie wpływa na zmiany w liczbie i strukturze ludności. W 2018 r. saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały pozostawało nadal ujemne, lecz wobec 2015 r. przyjmowało korzystniejszą wartość.

W 2018 r. odnotowano 11,1 tys. zameldowań na pobyt stały w województwie opolskim i było ich więcej o 11,8% w relacji do 2015 r. Z zagranicy do województwa przyjechało 0,5 tys. osób (mniej o 23,2% w porównaniu z 2015 r.). W 2018 r. z pobytu stałego wymeldowało się 12,3 tys. osób, tj. więcej o 0,5% niż w 2015 r. Liczba osób wymeldowanych za granicę w omawianym okresie wynosiła 1,0 tys. i w stosunku do 2015 r. znacząco spadła (o 51,9%).

W ramach wewnętrznego ruchu migracyjnego odnotowano 10,6 tys. zameldowań w województwie i 11,3 tys. wymeldowań z pobytu stałego. Większość migracji wewnętrznych odbywała się na terenie województwa. W 2018 r. ten typ migracji stanowił 73,1% zameldowań oraz 68,6% wymeldowań. Najczęstszym kierunkiem ruchu ludności wewnątrz województwa były migracje z miasta na wieś, które objęły 2,7 tys. osób, w przeciwnym kierunku (ze wsi do miast) przeprowadziło się 2,4 tys. osób.

W 2018 r. w województwie opolskim zameldowało się 2,8 tys. osób, pochodzących z innych województw, w tym najwięcej ze śląskiego i dolnośląskiego (odpowiednio: 32,1% i 28,0%). W tym czasie z województwa opolskiego do innych województw wyjechało 3,5 tys. osób, z których najwięcej zamieszkało w sąsiednich województwach (38,3% w dolnośląskim i 23,4% w śląskim). Saldo migracji wewnętrznych pozostawało ujemne (minus 691 osób), lecz jego wartość bezwzględna zmniejszyła się w odniesieniu do 2015 r. (wynosiła minus 810 osób). W ruchu wewnętrznym więcej osób przyjeżdżało niż wyjeżdżało do m. Opola, powiatu opolskiego i namysłowskiego.

Wykres 6. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały
Chart 6. Internal and international migration of population for permanent residence

a Zameldowania. b Wymeldowania. c W 2015 r. do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Cancelled registrations. c In 2015 for calculating net migration data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w województwie wynosiło minus 1,29‰ (wobec minus 2,38‰ w 2015 r.), przy czym w miastach wskaźnik ten był zdecydowanie mniej korzystny niż na wsi (minus 2,01‰ wobec minus 0,47‰). W kraju omawiany miernik w 2018 r. był dodatni i kształtował się na poziomie 0,09‰ (w 2015 r. wynosił minus 0,41‰). Dodatnią wartość współczynnika w 2018 r. odnotowano w 5 województwach, w tym najwyższą w mazowieckim (3,10‰). W pozostałych województwach saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności przyjmowało wartości ujemne, w granicach od minus 2,53‰ w lubelskim do minus 0,59‰ w zachodniopomorskim.

W przekroju powiatów województwa opolskiego ogólne saldo migracji stałych w przeliczeniu na 1000 ludności najmniej korzystnie wypadło w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (minus 3,47‰). Dodatnie wartości omawianego współczynnika odnotowano jedynie w m. Opolu (2,09‰) i powiecie namysłowskim (1,64‰).

Rozdział 2

Chapter 2

Gospodarka i rynek pracy

Economy and labour market

Sytuacja gospodarcza w pośredni sposób oddziałuje na każdy aspekt życia ludności. Warunki makroekonomiczne czy bieżąca koniunktura gospodarcza wpływają na rynek pracy, a to od niego zależy możliwość zarobkowania i wydatkowania, stopień zaspokojenia potrzeb czy poczucie stabilizacji ludności. Sprawia to, że nie sposób pominąć tych zagadnień analizując warunki życia ludności.

2.1. Podmioty gospodarki narodowej

2.1. Entities of the national economy

W okresie 2015–2018 w województwie opolskim, podobnie jak w kraju, odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Na koniec 2018 r. ich liczba wyniosła 100,9 tys. i była wyższa o 0,5 tys. w stosunku do roku 2015.

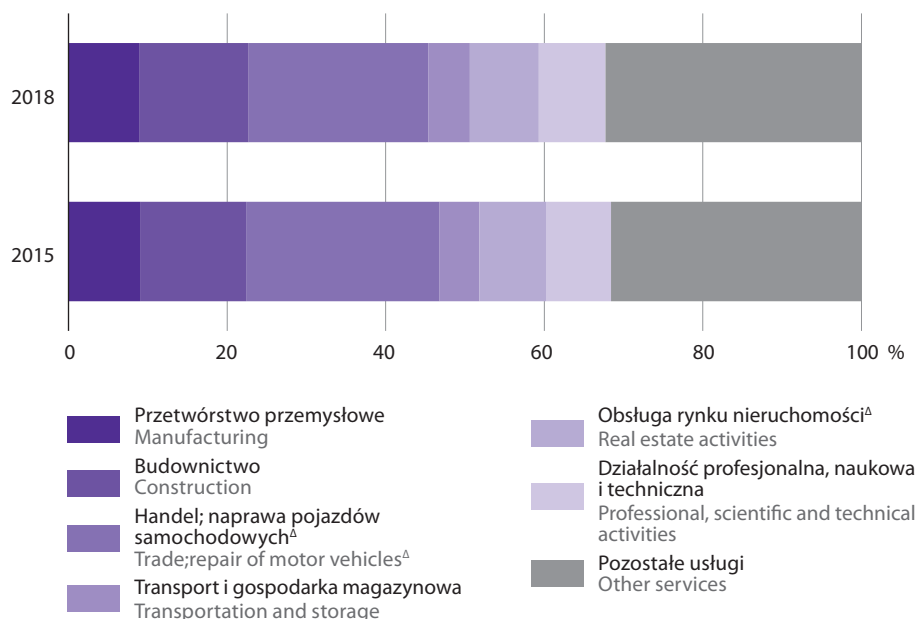
Podmioty o liczbie pracujących do 9 osób w 2018 r. stanowiły 95,9% ogółu podmiotów gospodarki narodowej (w kraju – 96,0%), od 10 do 49 osób – 3,4%, a odsetek podmiotów z liczbą pracujących powyżej 49 osób wyniósł 0,7% (w kraju – również 0,7%).

W grupie jednostek o liczbie pracujących do 9 osób największa część prowadziła działalność w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (23,1%), budownictwo (14,0%) oraz obsługa rynku nieruchomości (9,0%), natomiast wśród podmiotów o liczbie pracujących od 10 do 49 osób dominowały zarejestrowane w sekcjach: edukacja (24,4%), przetwórstwo przemysłowe (16,6%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (14,3%). Największe podmioty, o liczbie pracujących 50 osób i więcej prowadziły działalność w ramach sekcji: przetwórstwo przemysłowe (24,5%), edukacja (19,9%) oraz administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (11,7%).

W 2018 r., podobnie jak w latach poprzednich, ponad połowa podmiotów gospodarki narodowej (54,0%) skupiona była w czterech sekcjach PKD, tj.: handel; naprawa pojazdów samochodowych (22,7% ogólnej liczby podmiotów), budownictwo (13,8%), przetwórstwo przemysłowe (8,9%) i obsługa rynku nieruchomości (8,7%). W porównaniu z 2015 r. zmniejszył się udział firm zarejestrowanych w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 1,7 p. proc.) i przetwórstwo przemysłowe (o 0,1 p. proc.), a wzrósł w budownictwie (o 0,4 p. proc.) i obsłudze nieruchomości (o 0,3 p. proc.). W kraju sekcje te stanowiły 49,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów. W okresie czterech analizowanych lat zaobserwowano spadek odsetka o 1,2 p. proc. Zmiany odnotowane w zakresie struktury podmiotów gospodarczych były nieznaczne i wskazują na stabilność struktury gospodarczej województwa.

Wykres 7. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD stan w dniu 31 grudnia

Chart 7. Structure of entities of the national economy by selected sections of PKD as of 31st December

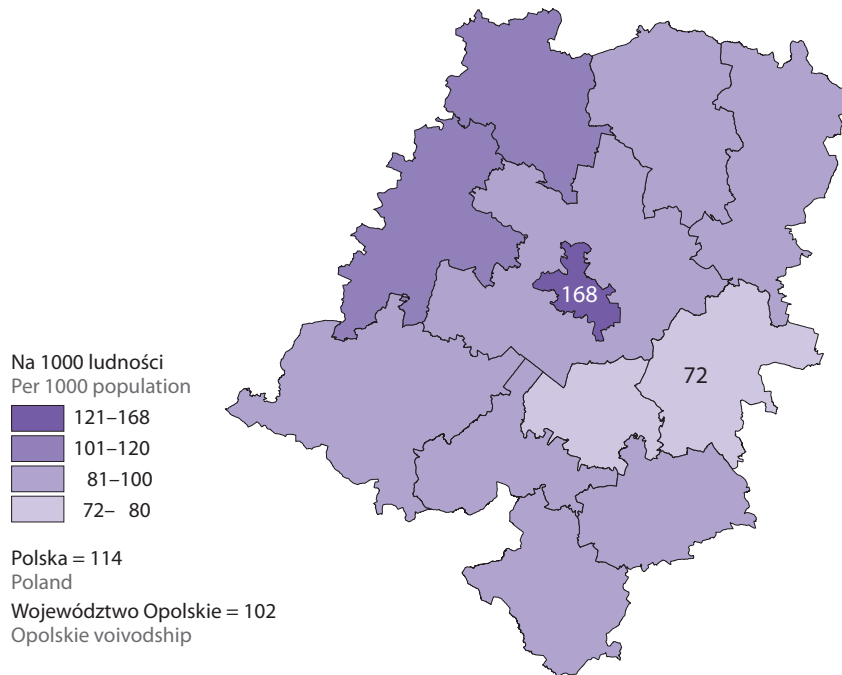
W 2018 r. w województwie opolskim 95,2% wszystkich podmiotów stanowiły podmioty zarejestrowane w sektorze prywatnym (w kraju – 96,0%). Wśród podmiotów tego sektora 75,3% (72,4 tys. osób) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W latach 2015–2018 odnotowywano wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 0,5%). W kraju odsetek osób fizycznych wyniósł 71,3% (wzrost o 0,3% w stosunku do 2015 r.).

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON przypadających na 1000 ludności (wskaźnik przedsiębiorczości) w 2018 r. osiągnęła poziom 102 (w Polsce – 114), przy wartości 101 w 2015 r. (109 w kraju). Mimo, że wartość wskaźnika przedsiębiorczości wzrosła, to jednak mniej niż przeciętnie w kraju. Pod względem poziomu przedsiębiorczości województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu w kraju (podobnie jak w 2015 r.) przed województwem kujawsko-pomorskim (95) i za województwem śląskim (102). Najwyższą lokatę osiągnęło województwo mazowieckie (151), a najniższą podkarpackie (82).

Analizując wartości wskaźnika przedsiębiorczości w przestrzeni województwa w 2018 r. można zaobserwować, że zdecydowanie wyższymi wartościami charakteryzuje się jego centralna i zachodnia część, aniżeli wschodnia. Wśród powiatów najkorzystniejsze wartości wskaźnika odnotowano dla m. Opola (168).

Mapa 1. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 1. Entities of the national economy in 2018 as of 31st December

W 2018 r. w województwie opolskim do rejestru REGON wpisano 7,2 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej. W porównaniu z 2015 r. liczba nowo zarejestrowanych jednostek zwiększyła się o 6,7%. W kraju w 2018 r. wpisano ogółem 392,7 tys. nowych podmiotów, a ich liczba w stosunku do 2015 r. była większa o 9,1%. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 85,3% nowych jednostek, a spółki 9,1%.

W województwie opolskim na 10 tys. ludności przypadało mniej nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON (73) niż w Polsce (102). Pod tym względem w 2018 r. województwo opolskie uplasowało się na 16. miejscu w kraju (w 2015 na 15). W 2018 r. najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tys. ludności zanotowano w województwie mazowieckim (134).

W 2018 r. przedsiębiorcy decydując się na podjęcie działalności gospodarczej najczęściej wybierali jako dominującą działalność budownictwo – 1,5 tys. (21,2% ogólnej liczby nowych podmiotów), handel; naprawa pojazdów samochodowych – 1,2 tys. (17,1%), działalność profesjonalną, naukową i techniczną – 0,6 tys. (8,9%) oraz przetwórstwo przemysłowe – 0,6 tys. (8,4%). Sekcje te skupiały ponad połowę (55,7%) wszystkich nowo zarejestrowanych podmiotów.

W przekroju powiatów w 2018 r. najwięcej nowych jednostek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zarejestrowanych zostało w m. Opolu (106), a najmniej w powiecie strzeleckim (45).

2.2. Rachunki regionalne

2.2. Regional accounts

W 2016 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) w województwie opolskim osiągnęła poziom 38339 mln zł i w porównaniu z 2015 r. była wyższa o 1,5% w cenach bieżących, a o 0,8% w cenach stałych (w kraju zanotowano wzrost odpowiednio o 3,4% i o 3,1%).

W 2016 r. podmioty gospodarcze w województwie opolskim wygenerowały 2,1% wielkości krajowej PKB przy 2,2% udziale pracujących w gospodarce narodowej. Był to najniższy odsetek wśród wszystkich województw, natomiast najwyższy miało województwo mazowieckie (22,3%).

Tablica 3. Rachunki regionalne na 1 mieszkańca

Table 3. Regional accounts per capita

Wyszczególnienie Specification	2015		2016	
	w zł	in PLN		Polska=100 Poland=100
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) Gross domestic product (current prices)	37816		38551	79,6
w tym wartość dodana brutto of which gross value added:	33549		107399	94,3
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych Nominal gross disposable income in the households sector	24871		26346	90,3

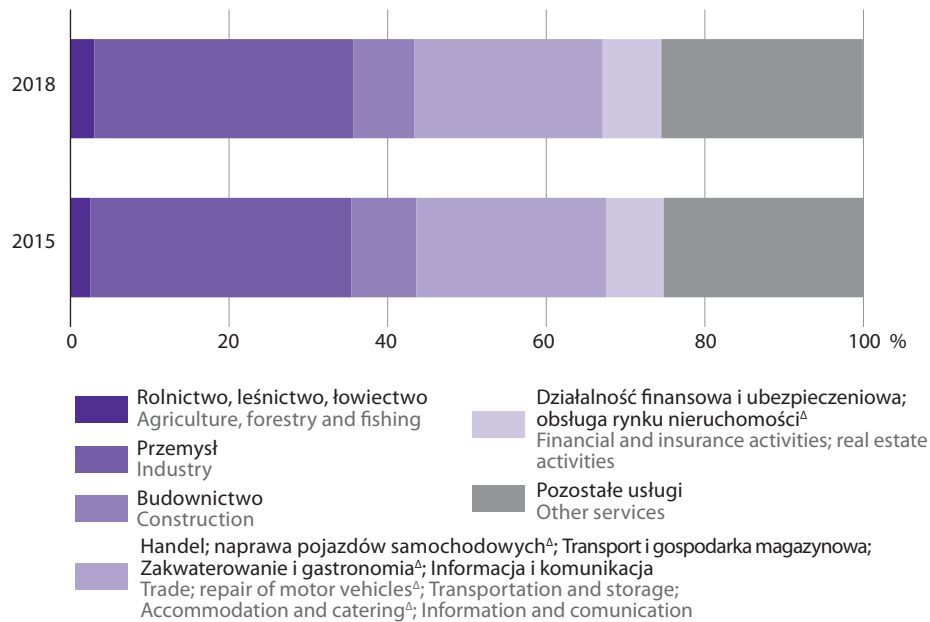
Podstawowym miernikiem określającym poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego województwa, jest wartość PKB przeliczona na 1 mieszkańca. W 2016 r. przeciętna wartość tego wskaźnika dla województwa opolskiego wyniosła 38551 zł (wzrost o 1,9% niż rok wcześniej) przy średniej dla kraju 48432 zł (o 3,5% wyżej niż w 2015 r.). Był to 11 rezultat w kraju. Poziom krajowy przekroczyły cztery województwa: mazowieckie (o 59,7% od średniej), dolnośląskie (o 10,8%), wielkopolskie (o 9,1%) i śląskie (o 3,6%).

Największą część wartości dodanej brutto (WDB) województwa opolskiego generują jednostki przemysłowe, a także handlowe, transportowe, związane z zakwaterowaniem i gastronomią oraz informacją i komunikacją. W 2016 r. przedsiębiorstwa przemysłowe wytworzyły 32,7% wojewódzkiej WDB (przy przeciętnym udziale w kraju na poziomie 27,3%). Udział jednostek handlowych, transportowych i komunikacyjnych wyniósł 23,7% (w kraju – 28,7%).

Wartość dodana brutto w 2016 r. w województwie opolskim wyniosła 33863 mln zł i była wyższa o 1,0% niż w 2015 r. (w kraju wzrost o 2,9%). W 2018 r. WDB w przeliczeniu na 1 pracującego była niższa niż w kraju o 5,7% i wynosiła 107399 zł.

Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w województwie opolskim w 2016 r. wyniosły 26201 mln zł. Na jednego mieszkańca przypadało 26346 zł (w kraju – 29182 zł), co oznacza w ujęciu realnym więcej o 6,1% niż w roku poprzednim (w kraju wzrost realny o 6,0%).

Wykres 8. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
 Chart 8. Structure of gross value added by kinds of activity (current prices)

2.3. Inwestycje i środki trwałe

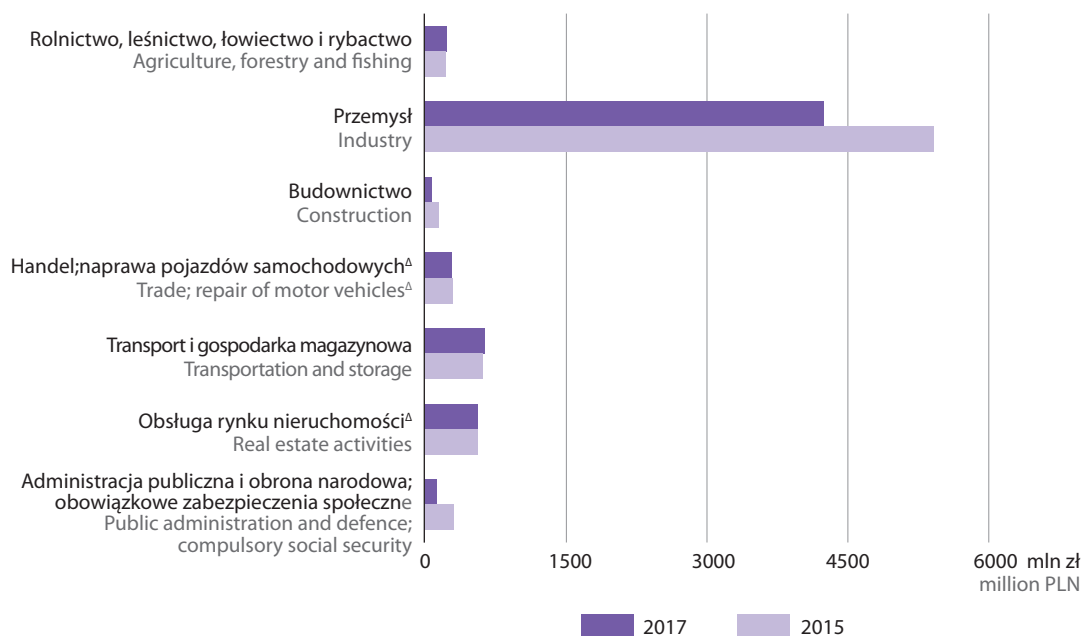
2.3. Investments and fixed assets

Wartość nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej w 2017 r. według lokalizacji inwestycji wyniosła 6749,1 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 16,2% mniej niż w 2015 r. Stanowiły one 2,6% wartości nakładów krajowych. W kraju w porównaniu z 2015 r. zanotowano spadek wartości nakładów inwestycyjnych o 5,1%.

W 2017 r. większość nakładów inwestycyjnych ogółem została poniesiona w sektorze prywatnym – 82,0% (w 2015 r. – 81,4%). W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek wartości nakładów w tym sektorze o 15,6%. Nakłady w sektorze publicznym w porównaniu z 2015 r. zmalały o 18,7%. W kraju udział nakładów inwestycyjnych w sektorze prywatnym wyniósł 69,7% wobec 30,3% w sektorze publicznym.

W 2017 r. nakłady inwestycyjne poniesione przez jednostki przemysłowe stanowiły 62,8% ogółu nakładów w gospodarce narodowej, a w porównaniu z 2015 r. zmalały o 4,4 p. proc. W kraju udział nakładów inwestycyjnych stanowił 36,7% (spadek w porównaniu z 2015 r. o 1,9 p. proc.). Największe nakłady poniesiono w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (49,2% ogółu nakładów w przemyśle) i przetwórstwo przemysłowe (47,0%). Znaczące nakłady poniesione zostały również w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa oraz obsługa rynku nieruchomości (udział odpowiednio: 9,3% i 8,3%).

Wykres 9. Nakłady inwestycyjne^a w gospodarce narodowej według wybranych sekcji PKD (ceny bieżące)
 Chart 9. Investment outlays^a in the national economy by selected sections PKD (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
 a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

W 2017 r. w porównaniu z 2015 r. wystąpił spadek dynamiki nakładów inwestycyjnych w 12 sekcjach. Największa jego skala, wśród sekcji o znaczącym udziale nakładów inwestycyjnych, dotyczyła wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 31,3%). Wzrost w porównaniu z 2015 r. zarejestrowano w 7 sekcjach, m. in. w sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 2,6%). Wartym odnotowania jest również ponad 5-krotny wzrost nakładów inwestycyjnych w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

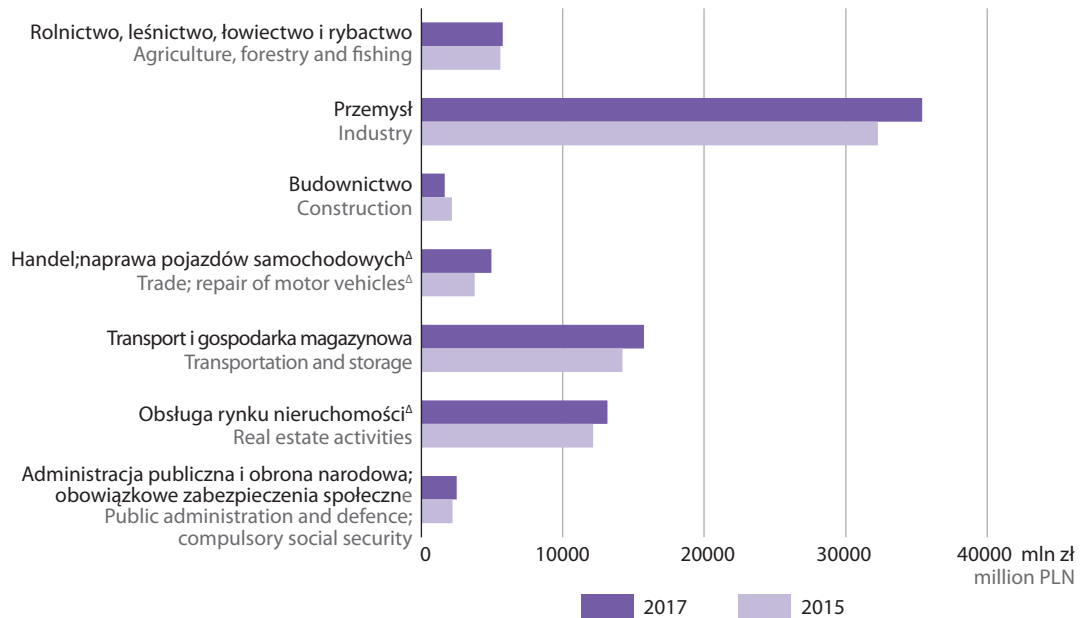
Wartość brutto środków trwałych w gospodarce narodowej według stanu na koniec 2017 r. w bieżących cenach ewidencyjnych wyniosła 88997,6 mln zł i wzrosła w porównaniu z 2015 r. o 8,9%. Wartość ta stanowiła 2,3% wartości brutto środków trwałych w kraju.

Z ogólnej wartości brutto środków trwałych na sektor publiczny przypadało 30195,6 mln zł (33,9%), a na sektor prywatny 58802,1 mln zł (66,1%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość brutto środków trwałych wyniosła 89,9 tys. zł i w relacji do przeciętnej w kraju była niższa o 9,8%.

Największa część nakładów majątku trwałego w końcu roku 2017 poniesiona została w podmiotach w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 24,2% (w 2015 r. również 24,2%). Znaczący udział dotyczył również sekcji: transport i gospodarka magazynowa – 17,7% (w 2015 r. – 17,4%) i obsługa rynku nieruchomości – 14,8% (14,8%).

Wykres 10. Wartość brutto środków trwałych^a w gospodarce narodowej według wybranych sekcji PKD stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Investment outlays^a in the national economy by selected sections of PKD (current prices) as of 31st December

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. b Including value of public roads, streets and squares.

W 2017 r. w porównaniu z 2015 r. zanotowano w większości sekcji gospodarki narodowej wzrost wartości brutto środków trwałych. Największy skala wzrostu wystąpiła w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 30,9%), natomiast największy spadek wartości brutto środków trwałych odnotowano w sekcji budownictwo (o 23,7%).

2.4. Pracujący. Bezrobocie rejestrowane

2.4. Employment. Registered unemployment

2.4.1. Pracujący

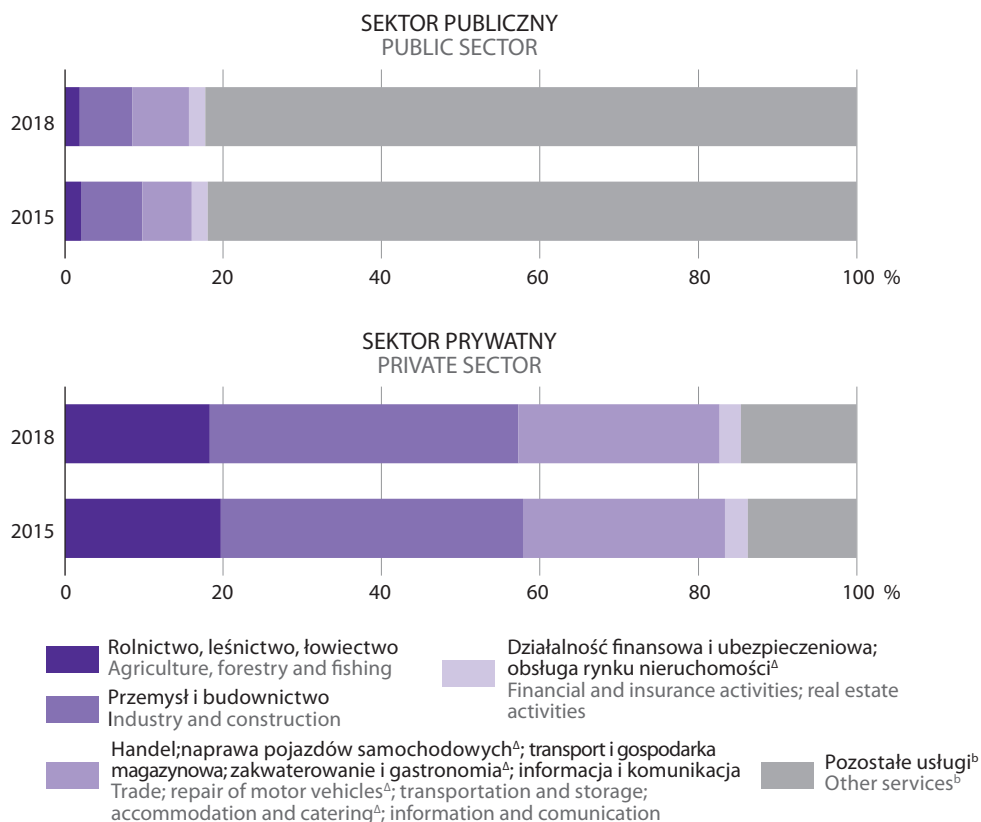
2.4.1. Employment

W latach 2015–2018 liczba pracujących w województwie opolskim systematycznie zwiększała się. W strukturze pracujących według rodzajów działalności w 2018 r., w porównaniu z 2015 r., największy wzrost odsetka pracujących wystąpił w budownictwie, natomiast największy spadek – w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

W województwie opolskim w końcu 2018 r. odnotowano 338,3 tys. osób pracujących według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Ich liczba w relacji do 2015 r. zwiększyła się o 5,2% (w kraju o 7,7%). W porównaniu z 2015 r. wzrost liczby pracujących wystąpił zarówno w sektorze prywatnym (o 6,3%), jak i publicznym (o 1,2%).

Wykres 11. Struktura pracujących^a według sektorów własności i rodzajów działalności stan w dniu 31 grudnia

Chart 11. Structure of employed persons^a by ownership sectors and kind of activity as of 31st December

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Pod pojęciem „pozostałe usługi” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^a”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”; „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a By actual workplace and kind of activity. b The item “Other services” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities^a”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

Udział pracujących w województwie opolskim w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej wyniósł 2,2% i wzrósł o 0,1 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. Zdecydowaną większość pracujących skupiał sektor prywatny (78,7% wobec 77,8% w 2015 r.). Wśród ogółu pracujących i w sektorze prywatnym przeważali mężczyźni, a ich odsetek kształtował się na poziomie (odpowiednio: 54,0% i 60,1%). Kobiety stanowiły większość wśród pracujących w sektorze publicznym (68,5%). Zdecydowanie więcej mężczyzn niż kobiet pracowało, podobnie jak w poprzednich latach, w sekcjach: budownictwo (91,2% ogółu pracujących w tej sekcji), transport i gospodarka magazynowa (79,0%), przemysł (71,0%) oraz informacja i komunikacja (65,1%). Kobiety częściej pracowały m.in. w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (80,6%), edukacji (80,0%) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (70,3%).

W końcu grudnia 2018 r. w strukturze pracujących według rodzajów działalności najwięcej osób pracowało w przemyśle i budownictwie (32,1%) oraz pozostałych usługach (29,1%). W stosunku do 2015 r. liczba pracujących najbardziej wzrosła w sekcji administrowanie i działalność wspierająca (o 22,5%).

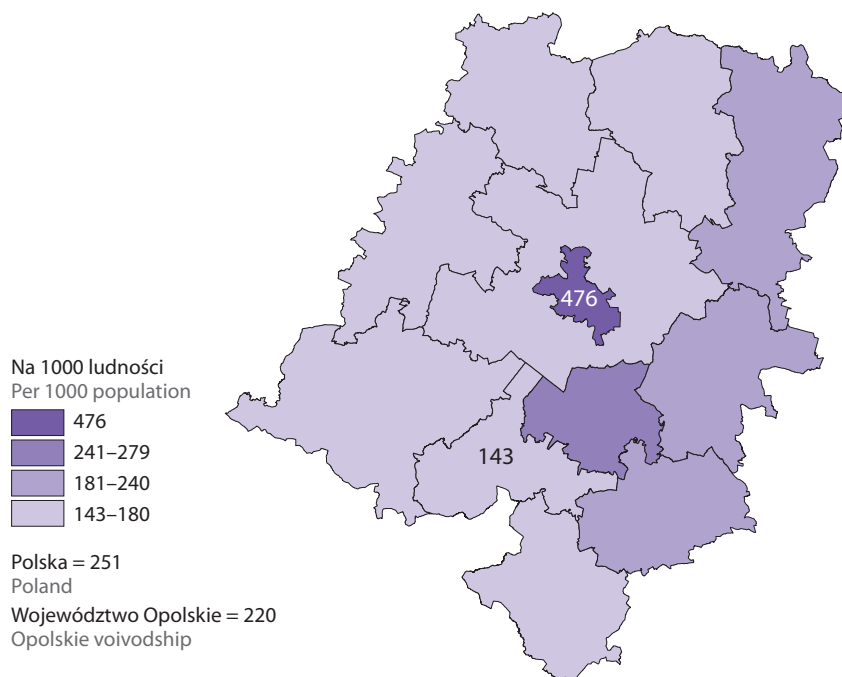
W latach 2015–2018 notowany był wzrost liczby pracujących w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Na koniec 2018 r. odnotowano 263,8 tys. pracujących, tj. więcej o 4,7% niż w 2015 r. (w kraju o 6,4%). Przeważały osoby pracujące w sektorze prywatnym. Ich udział zwiększył się z 71,7% w 2015 r. do 72,6% w 2018 r. Liczba zaś wzrosła w odniesieniu do 2015 r. o 6,0%.

Kobiety stanowiły 48,2% ogółu pracujących, a ich udział obniżył się w stosunku do 2015 r. o 0,6 p. proc.

W końcu 2018 r. w sektorze rolniczym pracowało 49,2 tys. osób, tj. mniej o 1,4% niż w 2015 r. Najwięcej pracujących w tym sektorze odnotowano w powiecie oleskim, nyskim i opolskim. W sektorze przemysłowym liczba pracujących wyniosła 86,7 tys. osób, tj. więcej o 6,7% niż w 2015 r. W 4 powiatach (m. Opolu, krapkowickim, kędzierzyńsko-kozielskim i opolskim) pracowała ponad połowa z nich (54,7%). W sektorze obejmującym 4 sekcje: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia oraz informacja i komunikacja odnotowano 44,1 tys. pracujących a ich liczba zwiększyła się o 10,4% w stosunku do 2015 r. Najliczniejsza ich część (32,9%) pracowała w m. Opole. W sektorze pozostałych usług odnotowano 78,3 tys. osób, tj. 4,5% więcej niż w 2015 r. Największy odsetek pracujących w tej sekcji wystąpił ponownie w m. Opolu (35,7%).

**Mapa 2. Pracujący^a w 2018 r.
stan w dniu 31 grudnia**

Map 2. Employed persons^a in 2018
as of 31st December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons.

Na koniec 2018 r. w województwie opolskim było 0,8 tys. podmiotów gospodarczych dysponujących wolnymi miejscami pracy, przy czym liczba ta zmniejszyła się w porównaniu z 2015 r. o 27,2%. W analizowanym okresie odnotowano w nich 2,3 tys. wolnych miejsc pracy, tj. 2-krotnie więcej niż w 2015 r. Więcej miejsc pracy oferowanych było w sektorze prywatnym (85,3% ogółu wolnych miejsc) niż publicznym (14,7%) (w 2015 r. – 87,3% i 12,7%). Najwięcej wolnych miejsc pracy oferowały podmioty duże, zatrudniające powyżej 49 osób. Udział tej grupy podmiotów w tworzeniu wolnych miejsc pracy wyniósł 50,7% (w 2015 r. – 45,2%). Najwięcej wakatów na koniec 2018 r. było w przemyśle (41,9%), budownictwie (10,7%) i działalności związanej z zakwaterowaniem i gastronomią (8,7%).

Na koniec 2018 r. ponad połowa (51,8%) wszystkich ofert pracy dotyczyła operatorów i monterów maszyn i urządzeń oraz robotników przemysłowych i rzemieślników. Na te grupy zawodowe najwięcej wolnych miejsc pracy oczekiwało w przemyśle (65,9%) i budownictwie (19,1%).

Dla specjalistów przeznaczonych było 10,2% wolnych miejsc pracy, głównie w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (44,9%) oraz przemyśle (29,1%). Z kolei dla techników i średniego personelu o wyższych kwalifikacjach przeznaczono 6,2% wolnych miejsc pracy, najwięcej w przemyśle (37,3%) i opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (28,2%).

W latach 2015–2018 najwięcej nowo utworzonych miejsc pracy odnotowano w 2016 r. W 2018 r. powstało 14,0 tys. nowych miejsc pracy, z czego większość (83,3%) utworzono w podmiotach sektora prywatnego. W relacji do 2015 r. liczba nowo utworzonych miejsc pracy wzrosła o 39,4%. Najwięcej nowych miejsc pracy utworzono w jednostkach średnich (o liczbie pracujących od 10 do 49 osób) (41,5%), a najmniej – w podmiotach zatrudniających powyżej 49 osób (18,6%). Nowe miejsca pracy tworzone przede wszystkim w jednostkach prowadzących działalność w zakresie przemysłu (23,0%), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (20,4% wszystkich nowych miejsc pracy), oraz budownictwa (14,2%).

W analizowanym okresie najwięcej miejsc pracy zlikwidowano w 2015 r., natomiast najmniej w 2017 r. W 2018 r. było to 5,3 tys. miejsc pracy, przede wszystkim w sektorze prywatnym (79,3%) i w jednostkach średnich, zatrudniających od 10 do 49 osób (44,5%). W porównaniu z 2015 r. liczba ta zmniejszyła się o 21,6%. Najwięcej miejsc pracy zlikwidowano w jednostkach prowadzących działalność w zakresie przemysłu (23,1% ogólnej liczby zlikwidowanych miejsc pracy), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (18,6%) oraz edukacji (16,1%).

2.4.2. Bezrobocie rejestrowane

2.4.2. Registered unemployment

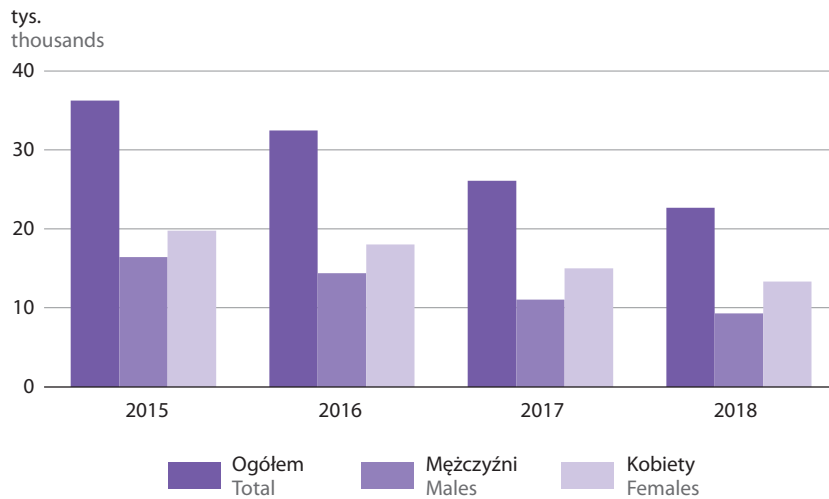
Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w okresie 2015–2018 systematycznie malała; wzrosła natomiast liczba ofert pracy zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy.

W końcu grudnia 2018 r. w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego zarejestrowanych było 22,7 tys. bezrobotnych, co stanowiło 2,3% wszystkich bezrobotnych w kraju. W porównaniu z 2015 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 37,4% (w kraju o 38,0%).

Spadek liczby bezrobotnych w stosunku do 2015 r. dotyczył w większym stopniu mężczyzn niż kobiet. Liczba bezrobotnych mężczyzn w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 7,1 tys. osób (tj. o 43,3%), a kobiet – o 6,4 tys. (tj. o 32,5%).

Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani według płci stan w dniu 31 grudnia

Chart 12. Registered unemployed persons by sex as of 31st December

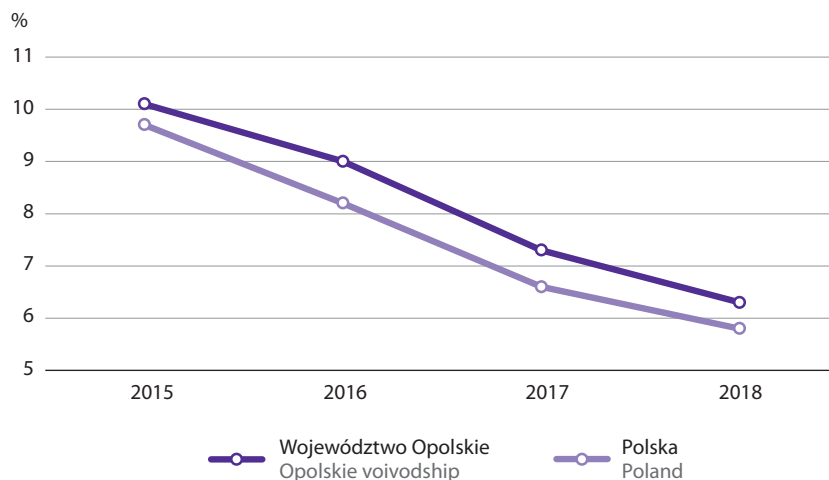
W 2018 r. w przekroju powiatów najczęściej zarejestrowanych bezrobotnych było w powiatach: nyskim (3,3 tys.), kędzierzyńsko-kozielskim (2,7 tys.), m. Opolu (2,6 tys.), brzeskim (2,5 tys.) i opolskim (2,2 tys.). Powiaty te skupiały ponad połowę (58,3%) zarejestrowanych bezrobotnych w województwie.

Na koniec 2018 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 3,7 zarejestrowanych bezrobotnych (w 2015 r. – 5,7). Wśród powiatów najmniej korzystnie przedstawiała się sytuacja w powiecie głubczyckim, w którym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 5,2 bezrobotnych, a najkorzystniej w powiecie oleskim, w których omawiany wskaźnik wyniósł 2,5.

W województwie opolskim w latach 2015–2018 następował systematyczny spadek stopy bezrobocia. Na koniec 2018 r. jej wartość wyniosła 6,3% i była niższa o 3,8 p. proc. niż w 2015 r. W kraju stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 5,8%, tj. niższym o 3,9 p. proc. w porównaniu z 2015 r.

Wykres 13. Stopa bezrobocia rejestrowanego stan w dniu 31 grudnia

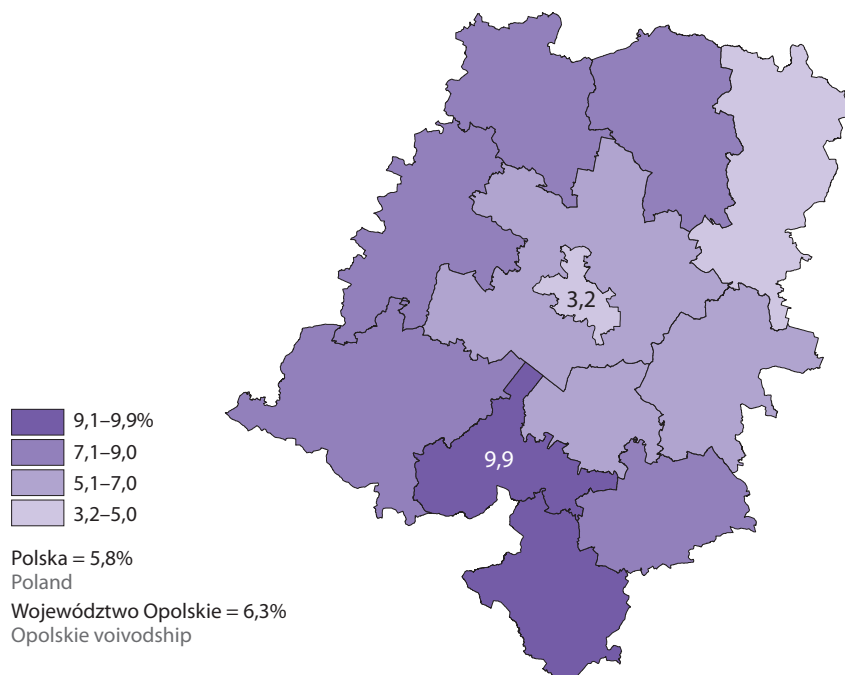
Chart 13. Registered unemployment rate as of 31st December

W 2018 r. w województwie opolskim obserwowano duże przestrzenne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najniższym a najwyższym poziomem wskaźnika wyniosła 6,7 p. proc. (w 2015 r. – 9,9 p. proc.). Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: prudnicki (9,9%), głubczycki (9,5%) i brzeski (8,9%). Niższa stopa bezrobocia od przeciętnej dla województwa obserwowana była w 4 powiatach, tj. w m. Opolu (3,2%), oleskim (4,1%), strzeleckim (5,1%) i krapkowickim (5,4%).

Mapa 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 3. Registered unemployment rate in 2018 as of 31st December

Zróżnicowana struktura bezrobocia pod względem cech demograficznych i społecznych określa sytuację na rynku pracy. Szanse na uzyskanie zatrudnienia czy zagrożenie bezrobociem zależą m.in. od płci, miejsca zamieszkania, wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy oraz czasu pozostawania bez pracy.

W 2018 r. podobnie jak w latach poprzednich, wśród bezrobotnych nadal przeważały kobiety, które stanowiły 58,9% bezrobotnych (w kraju – 56,0%). W porównaniu z 2015 r., udział kobiet pozostających bez pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększył się o 4,3 p. proc. Na koniec 2018 r. na 100 bezrobotnych mężczyzn przypadały 143 bezrobotne kobiety (w 2015 r. – 120).

W województwie opolskim w 2018 r. najwięcej bezrobotnych stanowiły osoby w grupie wieku 25–34 lata, której udział w bezrobotnych ogółem wynosił 27,2%. W porównaniu z 2015 r. liczba bezrobotnych w każdej z grup wieku zmniejszyła się. Największą skalę ubytku odnotowano w grupach wieku: 15–24 lata (o 46,0%) oraz 45–54 lata (o 41,9%). W kraju najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (28,0%) i 35–44 lata (23,7%). Najmniej liczną grupą bezrobotnych w województwie opolskim były osoby w wieku do 24 lat. Na koniec 2018 r. stanowiły one 12,1% ogólnej liczby bezrobotnych i w porównaniu z 2015 r. udział ten zmniejszył się o 1,9 p. proc. W kraju odsetek tej grupy bezrobotnych wyniósł 12,2% i obniżył się o 2,9 p. proc. w porównaniu z 2015 r.

Tablica 4. Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku stan w dniu 31 grudnia

Table 4. Registered unemployed persons by age groups as of 31st December

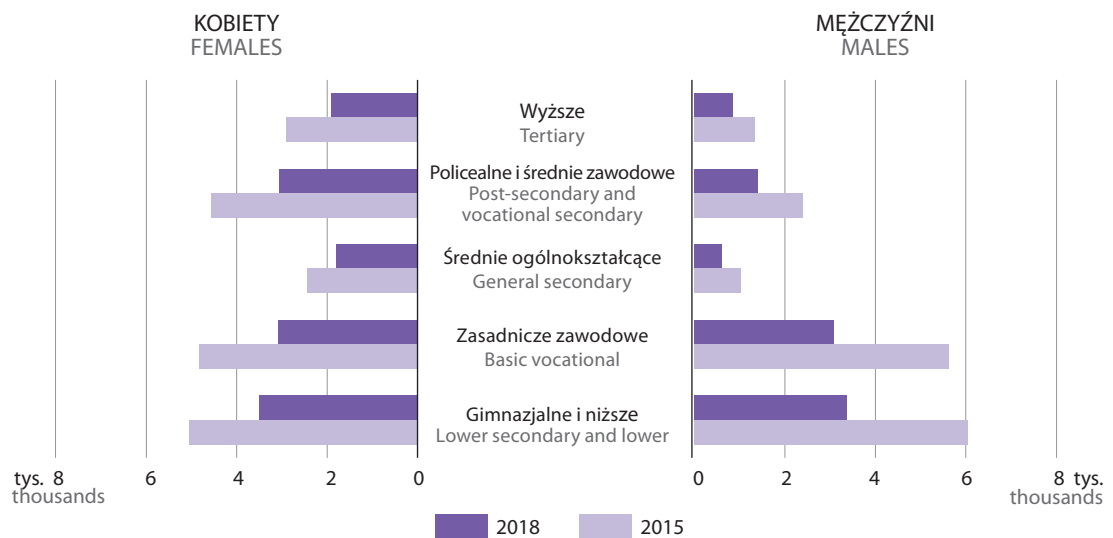
Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	36203	32419	26066	22663	2,3
w wieku: aged:					
15–24 lata	5079	4202	3131	2743	2,3
25–34	9435	8580	7094	6167	2,3
35–44	7090	6505	5402	4812	2,1
45–54	7074	5918	4834	4113	2,4
55 lat i więcej and more	7525	7214	5605	4828	2,8

W 2018 r., podobnie jak w poprzednich latach, bezrobotni mężczyźni byli starsi niż kobiety. Wśród bezrobotnych mężczyzn osoby w wieku 45 lat i więcej stanowiły 56,0%, natomiast analogiczny odsetek kobiet wyniósł 28,0% (w 2015 r. odpowiednio: 52,3% i 30,4%).

Analizując strukturę bezrobotnych według poziomu wykształcenia, można stwierdzić, że większość bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowiły osoby o relatywnie niskim poziomie wykształcenia. Najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych w 2018 r. były osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (57,5% ogólnej liczby bezrobotnych, w 2015 r. – 59,5%). W kraju analogiczny odsetek wyniósł 52,7% (w 2015 r. – 54,9%). Najniższy udział odnotowano dla osób legitymujących się wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyniósł on 10,6% (w kraju – 11,3%) bezrobotnych ogółem.

Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani według płci i poziomu wykształcenia stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Registered unemployed persons by sex and educational level as of 31st December

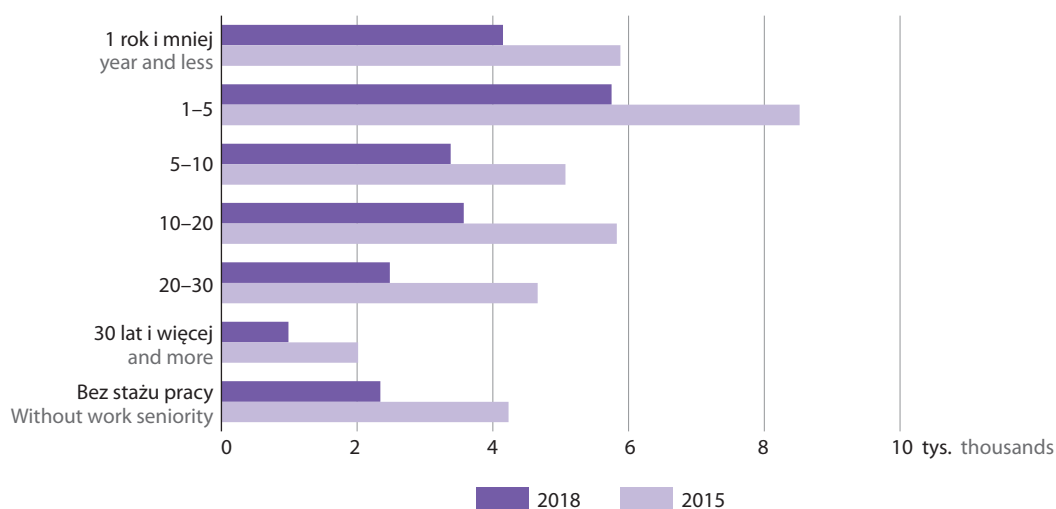

Bezrobotne kobiety cechowały się wyższym poziomem wykształcenia niż bezrobotni mężczyźni. Wśród bezrobotnych kobiet osoby legitymujące się wykształceniem wyższym, średnim zawodowym (łącznie z policealnym) i ogólnokształcącym stanowiły – 50,7%, a odsetek analogicznej grupy wśród mężczyzn wyniósł 30,8%. W 2015 r. było to 50,1% dla kobiet i 29,0% dla mężczyzn.

Sytuacja osób bezrobotnych na rynku pracy zależy m.in. od ich przeszłości zawodowej, tj. stażu zawodowego. W końcu grudnia 2018 r. w województwie opolskim wśród zarejestrowanych bezrobotnych przeważały osoby, które już pracowały zawodowo. Ich udział ukształtował się na poziomie 89,7% (w kraju – 86,6%). Liczba bezrobotnych poprzednio pracujących wyniosła 20,3 tys. i była o 36,4% mniejsza niż w 2015 r.

Wykres 15. Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy^a stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Registered unemployed persons by work seniority^a as of 31st December

a Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 1-5 uwzględniono osoby, które pracowały 1 rok i 1 dzień do pełnych 5 lat włącznie.

a Class intervals were shifted upward, e.g., in the class 1-5 persons who worked 1 year and 1 day to full 5 years were included.

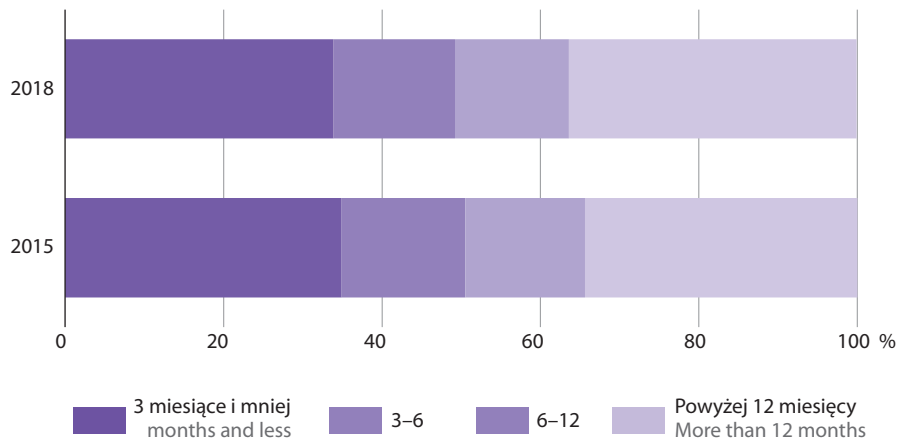
Największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych dotyczył osób ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat – 25,4% (w kraju – 24,3%). W porównaniu z 2015 r. liczba bezrobotnych z omawianym stażem pracy zmalała o 32,5%. Najmniej liczną grupę bezrobotnych stanowiły osoby, które przepracowały powyżej 30 lat, a ich udział wyniósł 4,4% (w kraju – 3,2%). Liczba tych osób zmniejszyła się o 50,8% w porównaniu z 2015 r.

W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy były osoby bez stażu pracy. W latach 2015-2018 ich odsetek systematycznie spadał i na koniec 2018 r. wyniósł 10,3% (w kraju – 13,4%) ogólnej liczby bezrobotnych. W porównaniu z 2015 r. liczba tych osób zmniejszyła się o 44,6%.

Kolejnym kryterium klasyfikacji bezrobotnych jest czas pozostawania bez pracy. Długi czas poszukiwania pracy oraz długotrwała przerwa zawodowa wyraźnie zmniejszają szanse na jej znalezienie i ponowne zatrudnienie. Na koniec 2018 r. liczba osób poszukujących pracy ponad 12 miesięcy wyniosła 8,2 tys. i była o 33,9% niższa niż w 2015 r. Udział analizowanej grupy wśród ogólnej liczby bezrobotnych na koniec 2018 r. wyniósł 36,3% (w kraju – 39,6%) i w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 1,9 p. proc. Większy udział w tej grupie stanowiły kobiety niż mężczyźni (66,3% wobec 33,7%). Wśród osób pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy najczęściej było osób w grupie wieku 55 lat i więcej (27,2%), a także z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (63,7%). Co najwyżej 5-letni staż pracy posiadało 42,5% bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy, a 12,7% było bez stażu pracy.

Wykres 16. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy stan w dniu 31 grudnia

Chart 16. Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment as of 31st December

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 pełnych miesięcy włącznie.

a From the date of registering in a labour office; class intervals were shifted upward, e.g., in the class 3–6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to full 6 months were included.

W województwie opolskim większość bezrobotnych nie posiadała prawa do zasiłku. W latach 2015–2018 liczba ta, podobnie jak bezrobotnych ogółem, systematycznie malała. W końcu 2018 r. zanotowano 19,4 tys. osób bez prawa do zasiłku, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 85,5% i był niższy o 1,3 p. proc. w porównaniu z 2015 r. W kraju osoby bez prawa do zasiłku stanowiły 84,2% wszystkich bezrobotnych. W końcu 2018 r. na każde 100 osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego 14 bezrobotnych (w kraju – 16) otrzymywało zasiłek. Ponad połowa (58,5%) bezrobotnych bez prawa do zasiłku to kobiety. Wśród ogólnej liczby bezrobotnych nie mających prawa do zasiłku 58,6% stanowili długotrwale bezrobotni, 34,9% – bez kwalifikacji zawodowych, 30,4% – bezrobotni powyżej 50 roku życia, a 13,0% – osoby do 25 roku życia.

Na koniec 2018 r. najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych bez prawa do zasiłku odnotowano w powiecie nyskim (2,7 tys.), a najmniej w powiecie oleskim i namysłowskim (po 0,9 tys.).

W ciągu 2018 r. do powiatowych urzędów pracy zgłoszono 54,3 tys. ofert zatrudnienia, tj. więcej o 25,7% niż w 2015 r. Większość (90,0%) ofert pochodziła od pracodawców z sektora prywatnego. Spośród wszystkich ofert 9,1% (w 2015 r. – 17,7%) dotyczyło stażu, a 2,7% (4,5%) pracy społecznie użytecznej. Dla osób niepełnosprawnych przeznaczonych było 2,0% (w 2015 r. – 3,1%) ofert pracy, a 0,3% (0,5%) adresowanych było do absolwentów. Najwięcej ofert zatrudnienia zgłoszono w m. Opolu (15,2 tys.) a najmniej w powiecie prudnickim (1,4 tys.).

Rozdział 3

Chapter 3

Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe

Inhabitants' wealth and housing conditions

3.1. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

3.1. Wages and salaries and social benefits

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne stanowią istotny miernik obrazujący poziom życia ludności. Ich wysokość zależy od wielu czynników, m.in. od ogólnej sytuacji ekonomicznej, kondycji finansowej podmiotów gospodarczych oraz stanu i jakości zasobów pracy.

W województwie opolskim w latach 2015–2018 przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto rosły, jednak ich poziom nadal odbiegał od średniej krajowej. W 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie stanowiło 90,6% wynagrodzenia uzyskiwanego średnio w kraju. W układzie województw w 2018 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie otrzymywali mieszkańcy województwa mazowieckiego (122,0% wynagrodzenia ogólnokrajowego), a najniższe – województwa warmińsko-mazurskiego (84,0%), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 8 lokacie w kraju.

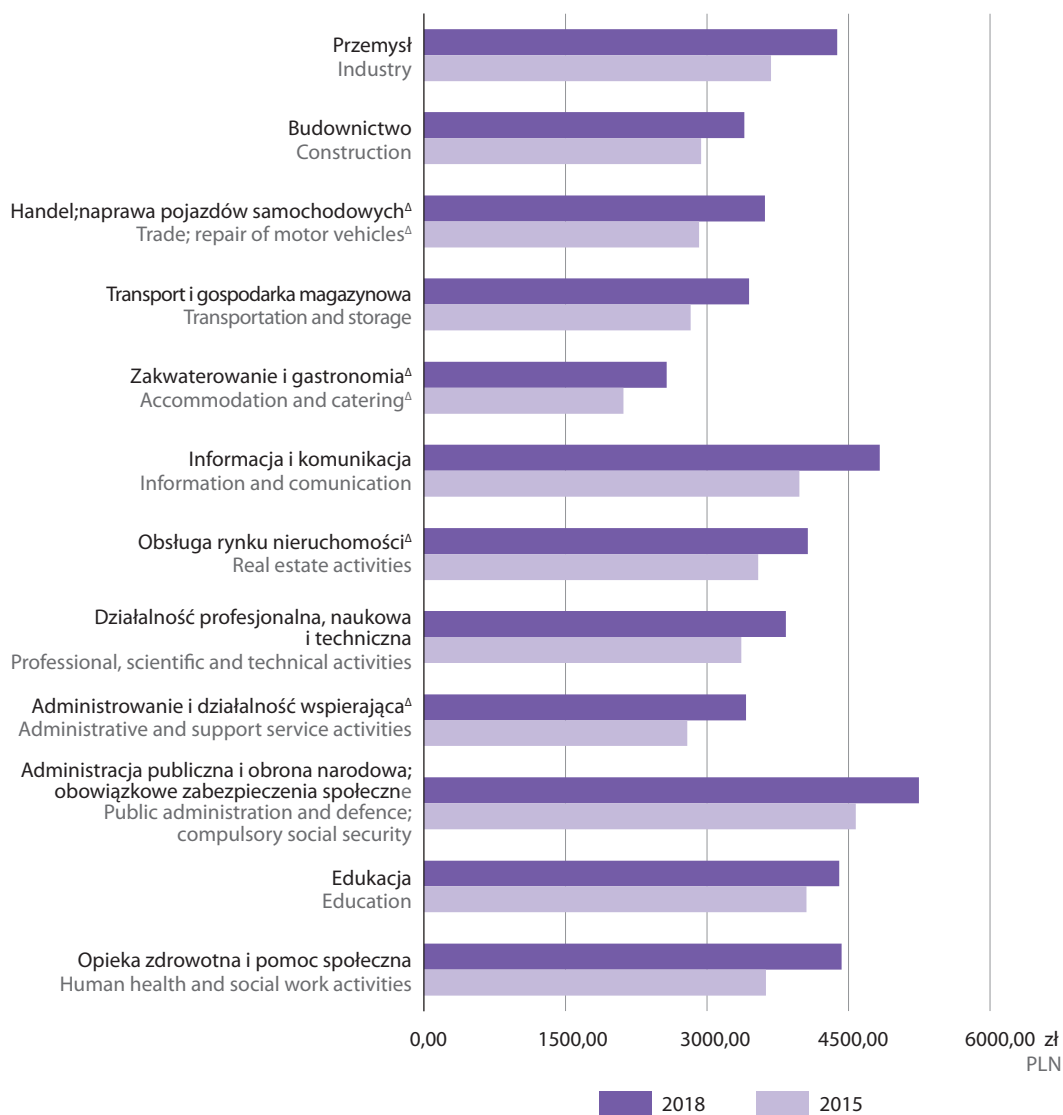
Tablica 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto

Table 5. Average monthly gross wages and salaries

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w zł		in PLN	Polska=100 Poland=100	
Ogółem Total	3565,04	3708,24	3923,58	4157,68	90,6
w tym sektor prywatny of which private sector	3246,05	3409,58	3672,33	3897,86	88,8

W analizowanym okresie podobnie jak w kraju w dalszym ciągu występowały znaczne dysproporcje w poziomie wynagrodzeń według sektorów własności. W 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym kształtowało się w województwie na poziomie wyższym o 20,9% niż notowanym w sektorze prywatnym (w kraju – o 16,3%).

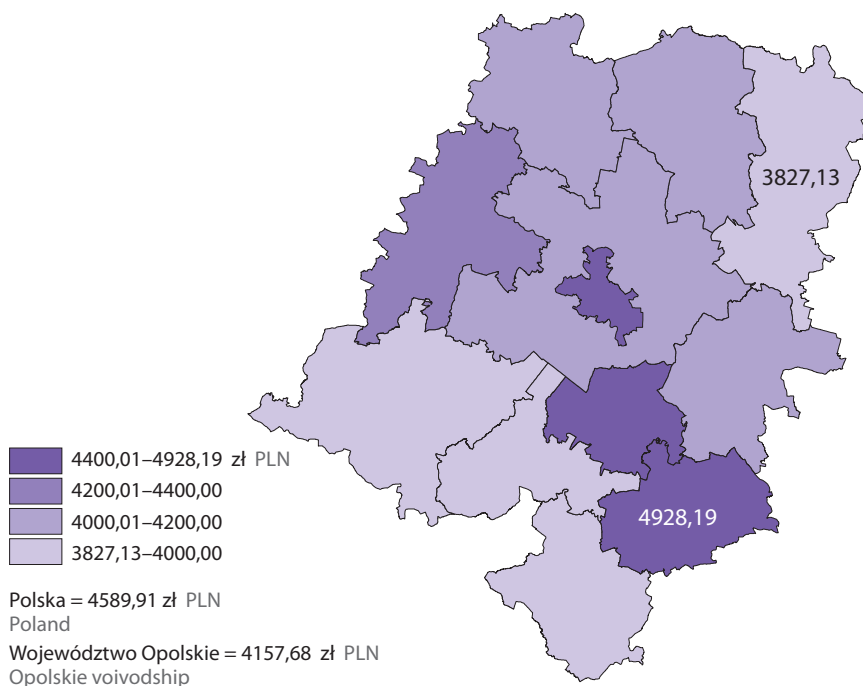
Wykres 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej według wybranych sekcji
 Chart 17. Average monthly gross wages and salaries in the national economy by selected sections

Na poziom wynagrodzeń miał wpływ rodzaju prowadzonej działalności. W rozpatrywanym okresie nadal najwyższe wynagrodzenia w województwie opolskim otrzymywali pracownicy zatrudnieni w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych, natomiast najniższe w zakwaterowaniu i gastronomii. Rozstęp między najwyższym, a najniższym wynagrodzeniem w analizowanych latach wyraźnie zwiększał się, ponieważ w 2018 r. wynosił w województwie 2675,31 zł wobec 2461,85 zł w 2015 r.

W 2018 r. we wszystkich powiatach województwa opolskiego nadal utrzymało się znaczne terytorialne zróżnicowanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Najwyższe wynagrodzenia w województwie opolskim otrzymali pracownicy zatrudnieni w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (112,5% przeciętnego wynagrodzenia w województwie), a najniższe wypłacono w powiecie oleskim (87,4%). Różnica między poziomem wynagrodzeń w tych powiatach wynosiła 1101,06 zł.

Mapa 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2018 r.
Map 4. Average monthly gross wages and salaries^a in 2018

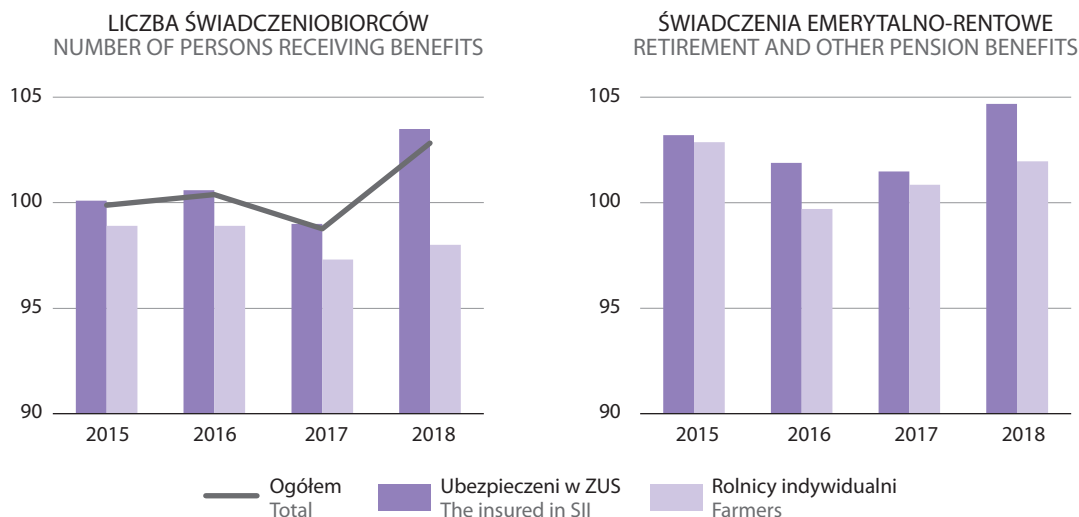
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

W 2018 r. tylko w ¼ powiatów województwa opolskiego odnotowano poziom wynagrodzeń wyższy od przeciętnej wartości wojewódzkiej. Były to powiaty: kędzierzyńsko-kozielski (4928,19 zł), krapkowicki (4858,78 zł) oraz m. Opole (4797,19 zł). Wśród powiatów, w których poziom wynagrodzeń kształtował się poniżej przeciętnej wartości dla województwa, najniższe wynagrodzenia wypłacono w powiatach: oleskim (3827,13 zł) oraz prudnickim (3847,86 zł).

Niezarobkowe źródło utrzymania ludności stanowią świadczenia emerytalno-rentowe. W województwie opolskim w analizowanym okresie (za wyjątkiem 2017 r.) zaobserwowano zwiększenie łącznej przeciętnej liczby emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia społeczne, natomiast w kraju w całym okresie notowano wzrost liczby uposażonych. W 2018 r. liczba świadczeniobiorców względem 2015 r. zwiększyła się w województwie o 1,9%, natomiast średnio w kraju o 3,8%. Odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie opolskim w całej ich zbiorowości w kraju oscylował w analizowanym okresie w granicach 2,3%–2,4%.

Wykres 18. Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów oraz przeciętnego miesięcznego świadczenia emerytalno-rentowego rok poprzedni=100

Chart 18. Indices of average monthly number of retirees and pensioners as well as average monthly retirement and other pension benefits previous year=100

Liczba osób będących w ewidencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w rozpatrywanym okresie (za wyjątkiem 2017 r.) zwiększała się, choć wolniej niż przeciętnie w kraju. Ich liczba w stosunku do stanu notowanego w 2015 r. wzrosła w województwie o 3,1%, natomiast w kraju o 5,1%.

Tablica 6. Świadczenia społeczne wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Table 6. Social benefits paid by the Social Insurance Institution

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w zł / in PLN			Polska=100 Poland=100	
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	176,2	177,2	175,5	181,6	2,4
otrzymująca: receiving:					
Emeryturę Retirement pension	127,7	129,7	129,8	137,8	2,5
Rentę z tytułu niezdolności do pracy Disability pension	15,3	14,5	13,3	11,8	1,5
Rentę rodzinną Survivors pension	33,2	33,1	32,4	32,0	2,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł Average monthly gross retirement and other pension in PLN	1948,36	1985,35	2014,89	2109,41	97,6
Emerytura Retirement pension	2035,67	2070,22	2097,82	2188,62	96,9
Renta z tytułu niezdolności do pracy Disability pension	1593,13	1648,32	1645,13	1720,54	97,6
Renta rodzinna Survivors pension	1776,36	1800,32	1834,87	1911,90	96,7

Wśród uprawnionych do pobierania świadczeń z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w rozpatrywanych latach, zarówno w województwie, jak i w kraju wzrost dotyczył jedynie grupy emerytów. Ich liczba w relacji do 2015 r. zwiększyła się w województwie o 7,9%, a średnio w kraju o 11,9%. Natomiast liczba osób pobierających rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz rentę rodzinną uległa zmniejszeniu, przy czym wyższy spadek zanotowano w województwie niż przeciętnie w kraju.

W województwie opolskim w latach 2015–2018 (podobnie jak w kraju) zaobserwowano wzrost przeciętnego miesięcznego świadczenia emerytalnego, jak i większości kategorii świadczeń wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W relacji do wartości notowanych dla kraju świadczenia wypłacane w województwie rosły wolniej. Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne wypłacone z pozarolniczego systemu ubezpieczeń w 2018 r. w odniesieniu do 2015 r. zwiększyło się w województwie o 8,3%, natomiast średnio w kraju o 9,1%. Biorąc pod uwagę rodzaj świadczenia, największy wzrost w badanych latach zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju dotyczył rent z tytułu niezdolności do pracy (analogicznie o: 8,0% oraz 10,8%).

Pod względem wysokości świadczenia emerytalno-rentowego wypłaconego z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych województwo opolskie w 2018 r. uplasowało się na 6 miejscu w kraju, natomiast najwyższe uposażenie odnotowano w województwie śląskim (2622,91 zł), a najniższe w województwie podkarpackim (1899,49 zł).

Tablica 7. Świadczenia społeczne wypłacone rolnikom indywidualnym

Table 7. Social benefits paid to farmers

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w zł		in PLN		Polska=100 Poland=100
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	25,5	25,3	24,6	24,1	2,1
otrzymująca: receiving:					
Emeryturę Retirement pension	21,9	21,6	21,0	20,7	2,3
Rentę z tytułu niezdolności do pracy Disability pension	2,9	2,8	2,8	2,6	1,3
Rentę rodzinną Survivors pension	0,8	0,8	0,8	0,8	1,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł Average monthly gross retirement and other pension in PLN	1245,08	1241,38	1252,02	1276,52	104,0
Emerytura Retirement pension	1267,07	1260,96	1267,17	1289,59	103,8
Renta z tytułu niezdolności do pracy Disability pension	1059,48	1074,20	1088,30	1131,93	103,1
Renta rodzinna Survivors pension	1308,46	1305,85	1421,37	1519,17	101,6

W latach 2015–2018 w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) odnotowano spadek liczby osób uprawnionych do pobierania świadczenia emerytalno-rentowego z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. W 2018 r. liczba świadczeniobiorców zmalała w województwie o 5,8%, natomiast średnio w kraju o 3,8%. Zaobserwowano również spadek liczby ubezpieczonych we wszystkich kategoriach, przy czym największy wśród rolników indywidualnych pobierających rentę z tytułu niezdolności do pracy. Względem 2015 r. ich zbiorowość w województwie zmalała o 9,6%, natomiast przeciętnie w kraju o 7,4%.

Wysokość przeciętnego miesięcznego świadczenia emerytalno-rentowego wypłaconego rolnikom indywidualnym w okresie ostatnich czterech lat w województwie opolskim (za wyjątkiem 2016 r.) rosła, ale w mniejszym stopniu niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. w województwie był to wzrost na poziomie 2,5%, natomiast w kraju wynosił 4,0%. Biorąc pod uwagę typ świadczenia w badanych latach zarówno w województwie, jak i w kraju uposażenia wzrastały w zbliżonym tempie.

Najwyższe świadczenie emerytalno-rentowe w 2018 r. wypłacono w województwie śląskim (1405,75 zł), a najniższe w województwie małopolskim (1191,49 zł), natomiast województwo opolskie zajmowało 5 lokatę w kraju.

3.2. Dochody i wydatki gospodarstw domowych

3.2. Income and expenditure of households

Poczucie stabilizacji oraz bezpieczeństwa w różnych aspektach życia uzależnione są m.in. od zamożności mieszkańców, którą w dużym stopniu kształtują dochody osiągane przez gospodarstwa domowe. Jednocześnie dochody gospodarstw domowych wpływają na poziom konsumpcji dóbr i usług.

W zakresie sytuacji materialnej mieszkańców w województwie opolskim w latach 2015–2018 zaobserwowano m.in. następujące zmiany: wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego oraz dochodu do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwach domowych, spadek przeciętnego miesięcznego spożycia większości artykułów żywnościowych oraz obniżenie się wskaźników zagrożenia ubóstwem ekonomicznym.

W okresie ostatnich czterech lat zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju zaobserwowano sukcesywny wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych. W 2018 r. względem 2015 r. dochód zwiększył się w województwie o 23,3% podczas gdy średnio w kraju o 22,2%. Nadal największy udział w strukturze dochodu rozporządzalnego w województwie w latach 2015–2018 stanowiły dochody z pracy najemnej, choć malały na rzecz udziału dochodów ze świadczeń społecznych. W kraju w 2018 r. udział z pracy najemnej w stosunku do 2015 r. zmniejszył się.

Tablica 8. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych
Table 8. Average monthly available income per capita in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w zł		in PLN	Polska=100 Poland=100	
Ogółem Total	1288,74	1389,92	1510,73	1589,30	93,8
w tym: of which:					
z pracy najemnej from hired work	691,16	744,97	754,25	758,01	85,2
z pracy na rachunek własny from self-employment	80,72 ^a	89,37 ^b	83,70 ^c	75,35 ^d	51,2
ze świadczeń społecznych from social benefits	435,52	480,06	519,24	550,13	104,1
W tym dochód do dyspozycji Of which disposable income	1233,27	1329,82	1442,50	1524,27	92,8

a–d Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 10,24%, b – 16,17%, c – 13,15%, d – 14,87%.

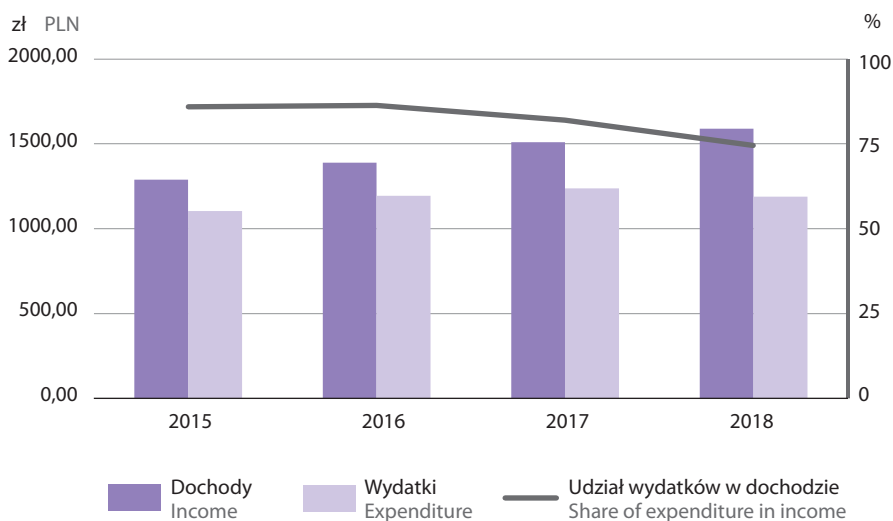
a–d Relative error of estimates exceeds 10% and is: a – 10,24%, b – 16,17%, c – 13,15%, d – 14,87%.

Wśród województw najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2018 r. odnotowano w województwie mazowieckim (2031,59 zł), a najniższy w województwie podkarpackim (1347,26 zł). Województwo opolskie uplasowało się w 2018 r. na 12 miejscu w kraju.

Dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych w okresie ostatnich czterech lat zarówno w województwie, jak i w kraju systematycznie wzrastał, ale w województwie kształtował się na niższym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. dochód do dyspozycji w województwie był o 7,2% niższy od dochodu krajowego. W skali kraju w 2018 r. najwyższy poziom dochodu do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych odnotowano w województwie mazowieckim (1967,62 zł), natomiast najniższy w województwie podkarpackim (1312,99 zł).

Wykres 19. Przeciętne miesięczne dochody i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym

Chart 19. Average monthly income and expenditure per capita in households and share of expenditure in available income

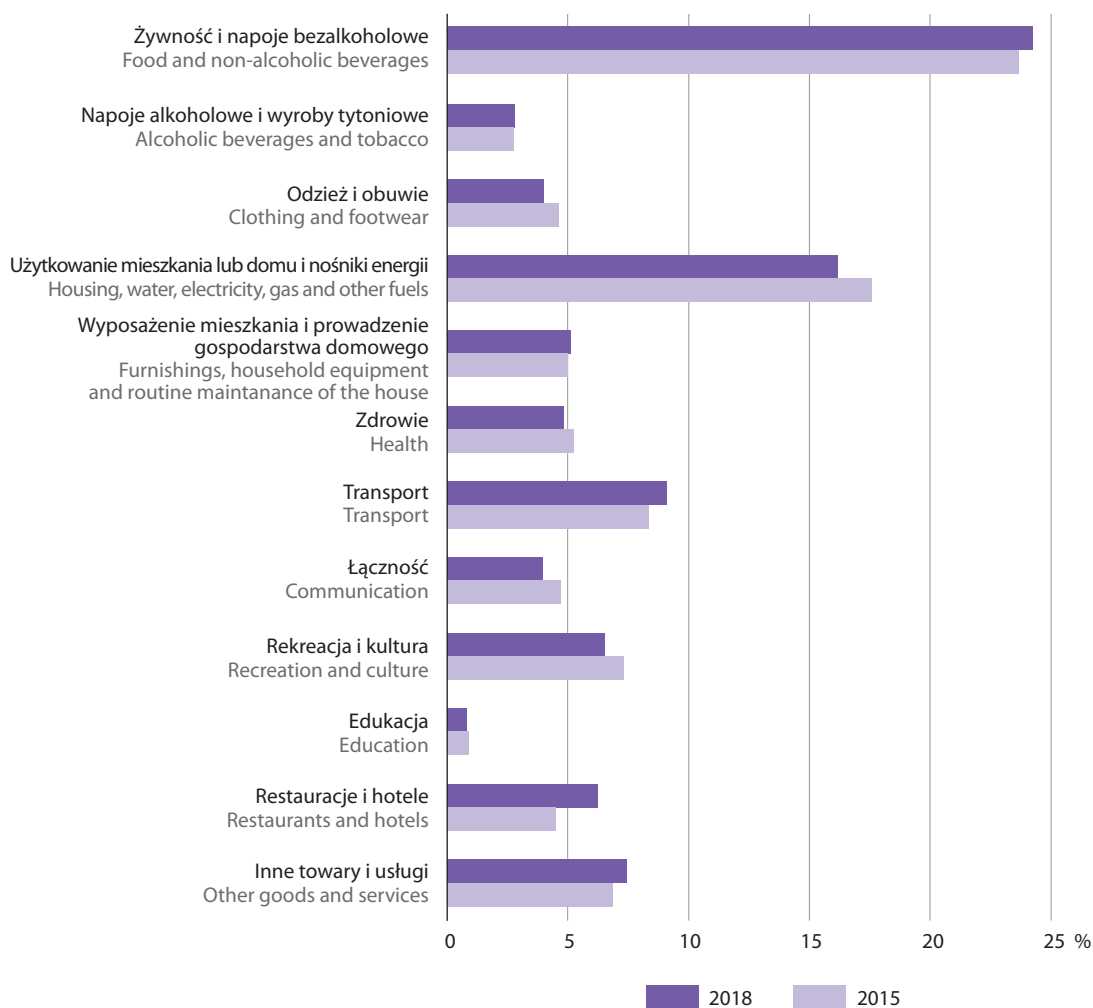

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie opolskim w analizowanych latach systematycznie rosły (za wyjątkiem 2018 r. – spadek w skali roku o 3,8%) i były wyższe niż notowane średnio w kraju. Pomimo wzrostu poziomu wydatków gospodarstw domowych odnotowano malejący (za wyjątkiem 2016 r.) udział wydatków gospodarstw domowych w dochodzie rozporządzalnym. W 2018 r. ukształtował się on w województwie na poziomie 74,9% (w kraju – 70,1%) podczas gdy w 2015 r. wynosił 85,6% (w kraju – 78,7%). W skali województw najniższym udziałem przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w dochodzie rozporządzalnym w 2018 r. charakteryzowało się województwo małopolskie (62,5%), a najwyższym – województwo łódzkie (76,0%).

Biorąc pod uwagę strukturę wydatków według przeznaczenia, można zaobserwować, że w latach 2015–2018 gospodarstwa domowe w województwie opolskim nadal (podobnie jak w kraju) najczęściej środków finansowych przeznaczały na towary i usługi konsumpcyjne. W omawianych latach wydatki na te cele stanowiły w województwie ok. 95%, natomiast przeciętnie w kraju ok. 96%. Największy udział w budżecie gospodarstw domowych w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) w dalszym ciągu zajmowały wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe. Ich udział kształtował się w województwie na poziomie zbliżonym do notowanego przeciętnie w kraju i w analizowanych latach oscylował w granicach ok. 23–24%. Wśród województw w 2018 r. najwyższym udziałem wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe na 1 osobę w gospodarstwie wyróżniało się województwo podkarpackie (28,8%), a najniższym województwo mazowieckie (21,6%).

Wykres 20. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w wydatkach ogółem w gospodarstwach domowych

Chart 20. Share of monthly expenditure per capita in the total expenditure of households

W okresie czterech ostatnich lat największy wzrost w strukturze wydatków gospodarstw domowych w województwie opolskim, jak i w kraju odnotowano w zakresie wydatków ponoszonych na korzystanie z usług restauracyjnych, hotelowych i transportowych. W 2018 r. w relacji do 2015 r. zwiększyły się odpowiednio: o 50,2% i o 17,4% (w kraju – odpowiednio: o 29,9% i o 29,5%). Najbardziej natomiast zmniejszyły się w województwie wydatki na łączność oraz edukację (analogicznie: o 8,8% i o 7,7%).

Poziom dochodów jakim dysponują gospodarstwa domowe bezpośrednio oddziałuje na wysokość wydatkowania środków finansowych na artykuły żywnościowe. Zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju pomimo wzrostu dochodu rozporządzalnego oraz dochodu do dyspozycji odnotowano spadek spożycia większości artykułów żywnościowych. Zmiany w strukturze spożycia w województwie w okresie czterech ostatnich lat były zbliżone do obserwowanych średnio w kraju.

Tablica 9. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Table 9. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
Pieczywo i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	6,28	5,94	5,84	5,68
Mięso w kg Meat in kg	5,25	5,06	5,19	5,06
Ryby i owoce morza ^a w kg Fish and seafood ^a in kg	0,27	0,29	0,28 ^b	0,26
Mleko ^c w l Milk ^c in l	3,15	3,04	3,01	2,90
Jaja w szt. Eggs in units	12,51	12,55	12,23	12,12
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	1,29	1,21	1,19	1,14
Owoce w kg Fruit in kg	3,72	3,69	3,72	3,90
Warzywa w kg Vegetables in kg	9,28	9,34	8,69	8,64
Cukier w kg Sugar in kg	1,06	0,89	0,93	0,86
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	0,22	0,23	0,21	0,19
Wody mineralne lub źródlane w l Mineral or spring waters in l	5,53	5,94	6,27	6,54

a Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. b Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi 10,22%. c Bez zagęszczonego i w proszku.

a Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products, excluding canned fish. b Relative error of estimates exceeds 10% and is 10,22%. c Excluding condensed and powdered milk.

W aspekcie zagrożenia ubóstwem ekonomicznym szacowanym w oparciu o budżety gospodarstw domowych w województwie opolskim w latach 2015–2018 zanotowano zdecydowaną poprawę. Zasięg ubóstwa skrajnego, relatywnego i ustawowego w województwie w omawianym okresie systematycznie malał i w relacji do wartości notowanych dla kraju kształtował się na bardziej korzystnym poziomie.

Tablica 10. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych

Table 10. At-risk of poverty rates in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
Osoby – w % ogółem osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej: Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:				
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	13,7	10,6	9,6	9,3
„ustawowej” granicy ubóstwa “legal” poverty threshold	10,6	10,3	7,5	6,2
granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji) extreme poverty threshold (subsistence minimum)	6,5	5,2	3,2	2,6

Zasięg ubóstwa relatywnego, którego granicę ustalono na poziomie 50% średnich przeciętnych miesięcznych wydatków ogółu gospodarstw domowych, w województwie opolskim w okresie czterech ostatnich lat zdecydowanie zmniejszył się i w większym stopniu niż średnio w kraju. W 2018 r. poniżej relatywnej granicy ubóstwa żyło 9,3% osób w gospodarstwach domowych (w kraju – 14,2%), natomiast w 2015 r. – 13,7% (w kraju – 15,5%). Biorąc pod uwagę wszystkie województwa, w 2018 r. najniższy wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego zanotowano w województwie pomorskim (8,3%), a najwyższy w województwie warmińsko-mazurskim (22,4%), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 3 lokacie.

Odsetek osób w gospodarstwach domowych żyjących poniżej tzw. „ustawowej” granicy ubóstwa czyli kwoty, która uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej w okresie 2015–2018 zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju systematycznie malał, ale w województwie w większym stopniu. W 2018 r. odsetek osób w gospodarstwach o wydatkach poniżej granicy ustawowej w województwie opolskim był wyższy od średniej ogólnopolskiej o 4,7 p. proc. W skali województw najniższy odsetek wskaźnika wystąpił w województwie zachodniopomorskim (5,4%), natomiast najwyższy w województwie warmińsko-mazurskim (18,9%), a województwo opolskie zajęło 2 lokatę w rankingu.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym ustalany jest na podstawie minimum egzystencji, które określa poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. W województwie opolskim poniżej minimum egzystencji w 2018 r. żyło 2,6% osób w gospodarstwach domowych (w kraju – 5,4%), podczas gdy w 2015 r. – 6,5% (w kraju – również 6,5%). Wśród województw najniższy zasięg ubóstwa skrajnego w 2018 r. wystąpił w województwie zachodniopomorskim (1,8%), a najwyższy w województwie warmińsko-mazurskim (9,6%). Województwo opolskie pod względem wysokości omawianego wskaźnika w 2018 r. zajmowało 3 miejsce w kraju.

Uruchomienie w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 Plus” miało wpływ m.in. na sytuację gospodarstw domowych czy zasięg zagrożenia ubóstwem ekonomicznym. W latach 2017–2018 w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) zmniejszył się zasięg wsparcia finansowego udzielanego rodzinom. Zanotowano spadek przeciętnej miesięcznej liczby rodzin otrzymujących świadczenie, jak i przeciętnej miesięcznej liczby dzieci, na które rodziny otrzymywały świadczenie. W 2018 r. w relacji do 2017 r. liczba rodzin objętych wsparciem finansowym zmniejszyła się w województwie o 7,4% (w kraju o 5,6%), natomiast liczba dzieci zmalała o 6,5% (w kraju – o 5,6%). W okresie dwóch lat działania programu „Rodzina 500 Plus” kwota świadczeń wychowawczych wypłaconych z budżetu państwa w województwie opolskim wynosiła łącznie 937434,2 tys. zł.

Tablica 11. Świadczenie wychowawcze^a
Table 11. Child-raising benefit^a

Wyszczególnienie Specification	2017	2018	
		ogółem total	Polska=100 Poland=100
Przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie Average monthly number of families receiving benefit	52314	48426	2,0
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie Average monthly number of children for whom families receive benefits	77198	72159	2,0
Wypłaty świadczenia w tys. zł Benefit payments in thousand PLN	477617,6	459816,6	2,1

a W ramach programu „Rodzina 500 Plus”.
a Within the “Family 500 Plus” programme.

W 2018 r. w układzie województw przeciętnie co miesiąc najwięcej zarówno rodzin, jak i dzieci, na które rodziny otrzymywały świadczenie wychowawcze odnotowano w województwie mazowieckim (odpowiednio: 363,1 tys. oraz 529,4 tys.), natomiast najmniej w województwie opolskim, tym samym plasując je na 16 lokacie w kraju.

3.3. Warunki mieszkaniowe

3.3. Housing conditions

Stan zasobów mieszkaniowych oraz ich wyposażenie w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne i przedmioty trwałego użytkowania, jak również poziom rozwoju infrastruktury komunalnej wpływają na standard życia mieszkańców.

W latach 2015–2018 warunki mieszkaniowe w województwie opolskim, podobnie jak w kraju uległy poprawie. Świadczą o tym m.in. obserwowany systematyczny przyrost liczby mieszkań, a także wzrost wartości następujących wskaźników: przeciętnej liczby osób w 1 mieszkaniu, przeciętnej liczby izb w mieszkaniu oraz przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania.

Tablica 12. Zasoby mieszkaniowe^a stan w dniu 31 grudnia

Table 12. Dwelling stocks^a as of 31st December

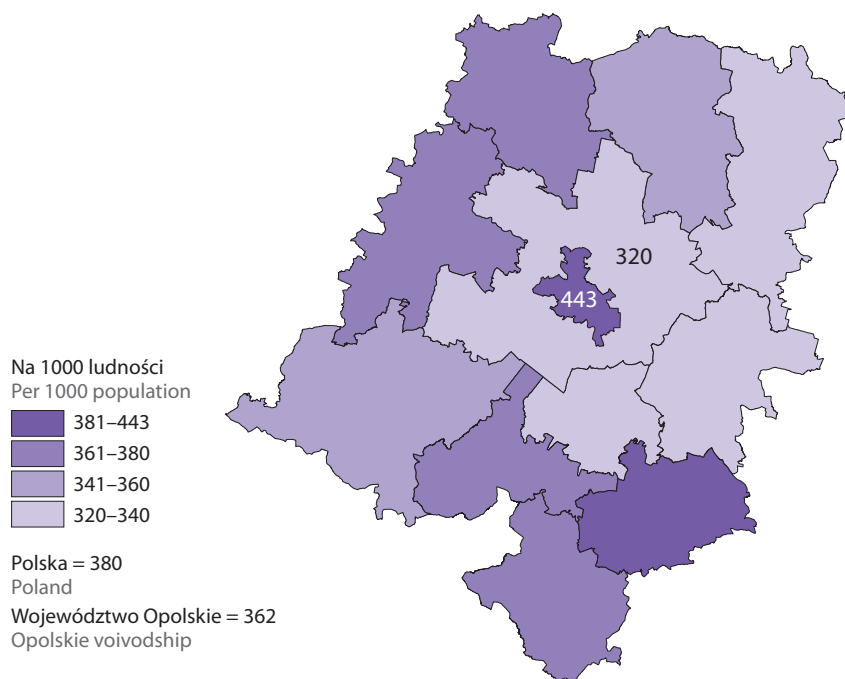
Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	ogółem total			Polska=100 Poland=100	
Mieszkania w tys. Dwellings in thousands	351,8	353,4	355,2	357,5	2,4
w tym na wsi w tys. of which in rural areas in thousands	148,0	148,7	146,2	145,1	3,1
Izby w mieszkaniach w tys. Rooms in dwellings in thousands	1472,8	1480,4	1488,8	1498,2	2,7
w tym na wsi w tys. of which in rural areas in thousands	720,0	724,3	711,5	708,0	3,4
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thousand m ²	28319,4	28517,9	28728,4	28967,2	2,7
w tym na wsi w tys. of which in rural areas in thousands	14743,6	14857,6	14605,4	14575,8	3,3

^a Na podstawie bilansów.
^a Based on balances.

W okresie czterech ostatnich lat w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) nastąpił systematyczny przyrost zasobów mieszkaniowych, jednak wolniej niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. liczba mieszkań zwiększyła się w województwie o 1,6% w stosunku do 2015 r., natomiast średnio w kraju o 3,5%. W omawianym okresie, zarówno w województwie, jak i w kraju, niezmiennie odnotowywano większą liczbę mieszkań na obszarach miejskich. Równocześnie, wraz ze wzrostem liczby mieszkań notowano wzrost ich powierzchni użytkowej. W 2018 r. względem 2015 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zwiększyła się w województwie o 2,3%, natomiast w kraju o 4,3%.

Stopień dostępności mieszkań może być wyrażany liczbą mieszkań przypadających na 1000 ludności. W latach 2015–2018 w województwie opolskim omawiany wskaźnik kształtował się na bardziej korzystnym poziomie niż średnio w kraju. W 2018 r. na 1000 mieszkańców przypadały w województwie średnio 362 mieszkania, natomiast w kraju – 380. Wśród województw najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w województwie mazowieckim (426), a najmniej w województwie podkarpackim (315). Pod względem wartości omawianego wskaźnika województwo opolskie w 2018 r. plasowało się na 11 lokacie.

W przekroju powiatów województwa opolskiego w 2018 r. największą dostępność mierzoną poziomem omawianego wskaźnika odnotowano w mieście Opolu (443), natomiast najmniejszą w powiecie opolskim (320).

Mapa 5. Zasoby mieszkaniowe^a w 2018 r. stan w dniu 31 grudniaMap 5. Dwelling stocks^a in 2018 as of 31st December

^a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

Standard warunków mieszkaniowych w województwie opolskim w latach 2015–2018 uległ wyraźnej poprawie i był wyższy niż obserwowany w kraju. Podstawowe wskaźniki charakteryzujące warunki lokalowe (za wyjątkiem przeciętnej liczby osób w 1 mieszkaniu) kształtowały się w województwie na bardziej korzystnym poziomie niż średnio w kraju.

Tablica 13. Wybrane wskaźniki charakteryzujące warunki mieszkaniowe^a stan w dniu 31 grudniaTable 13. Selected indicators characterising housing conditions^a as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
Przeciętna liczba osób: Average number of persons:				
na 1 mieszkanie per dwelling	2,83	2,81	2,79	2,76
na 1 izbę per room	0,68	0,67	0,67	0,66
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania: Average useful floor area of dwelling:				
w m ² in m ²	80,5	80,7	80,9	81,0
na 1 osobę w m ² per person in m ²	28,4	28,7	29,0	29,4

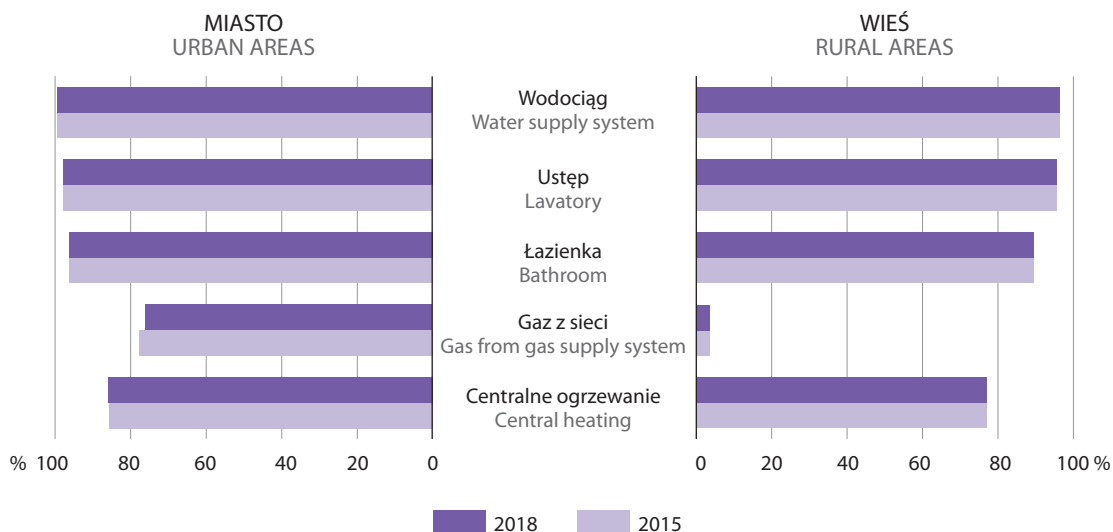
^a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

Nadal bardziej korzystnymi warunkami mieszkaniowymi w województwie (podobnie jak w kraju) cechowały się mieszkania usytuowane na wsi niż w miastach. W analizowanych latach mieszkania na obszarach wiejskich posiadały większą przeciętną powierzchnią użytkową niż mieszkania zlokalizowane w miastach i przewaga ta wzrastała. W 2018 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na wsi wyniosła 100,4 m² wobec 67,8 m² w miastach, natomiast w 2015 r. analogicznie: 99,7 m² wobec 66,6 m². Pod względem poziomu omawianego wskaźnika najbardziej korzystną sytuację w skali województw w 2018 r. odnotowano w województwie podkarpackim (82,0 m²), a najmniej korzystną w województwie warmińsko-mazurskim (68,7 m²). Województwo opolskie uplasowało się na 3 pozycji.

Niższe wartości wskaźnika wyrażanego przeciętną liczbą osób w 1 mieszkaniu, zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju notowano w mieszkaniach zlokalizowanych w miastach. W 2018 r. na 1 mieszkanie w miastach w województwie przypadało przeciętnie 2,48 osoby (w kraju – 2,34), natomiast na terenach wiejskich – 3,17 osoby (w kraju – 3,23). Najmniejszą liczbę osób w mieszkaniu odnotowano w województwie mazowieckim (2,35 osoby), a największą w województwie podkarpackim (3,18 osoby).

Wykres 21. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne stan w dniu 31 grudnia

Chart 21. Dwellings fitted with technical and sanitary installations as of 31st December

W analizowanym okresie w województwie opolskim poprawił się (za wyjątkiem wyposażenia w gaz z sieci) podobnie jak w kraju, choć w większym stopniu, stan wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne. Nadal (podobnie jak w kraju) wyższym standardem wyróżniały się mieszkania na obszarach miejskich.

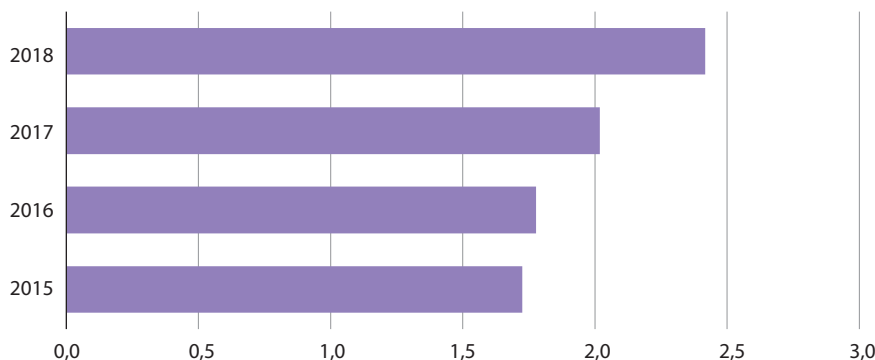
W latach 2015–2018 w województwie opolskim oddano do użytkowania łącznie 7,9 tys. mieszkań, z czego 59,1% w budownictwie indywidualnym. Liczba mieszkań oddanych do eksploatacji w analizowanym okresie szybciej wzrastała w województwie niż średnio w kraju. W 2018 r. w odniesieniu do 2015 r. w województwie oddano o 13,3 p. proc. więcej mieszkań niż przeciętnie w kraju.

Tablica 14. Mieszkania oddane do użytkowania
Table 14. Dwellings completed

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	ogółem total				Polska=100 Poland=100
Mieszkania Dwellings	1723	1768	2001	2388	1,3
w tym indywidualne of which private	1227	1122	1150	1161	1,8
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thousand m ²	225,4	219,6	230,5	255,5	1,5
w tym indywidualne of which private	190,7	176,4	175,0	179,8	1,9

Relacja liczby mieszkań oddanych do użytkowania oraz liczby ludności pozwala ocenić dostępność zasobów mieszkaniowych. W latach 2015–2018 wskaźnik natężenia budownictwa mieszkalnego (wyrażany liczbą mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców) w województwie opolskim systematycznie wzrastał, ale nadal osiągał zdecydowanie mniej korzystne wartości niż średnio w kraju. W 2018 r. ukształtował się na poziomie 2,4 wobec przeciętnej 4,8 dla kraju plasując województwo na ostatnim miejscu. Natomiast najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano do eksploatacji w województwie mazowieckim (7,6).

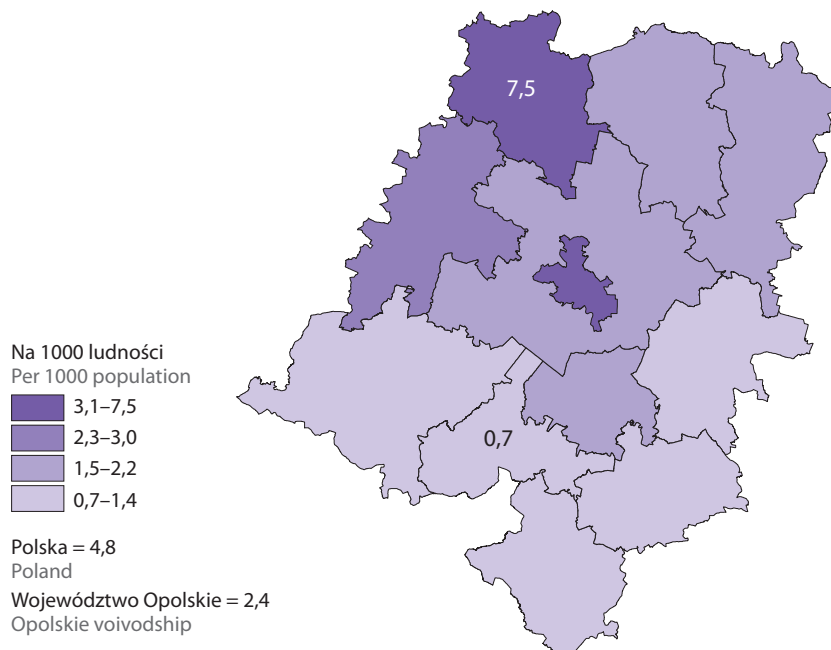
Wykres 22. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności
Chart 22. Dwellings completed per 1000 population

W przekroju powiatów województwa opolskiego najbardziej korzystną sytuację pod względem liczby wybudowanych mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności w 2018 r. zaobserwowano w powiecie namysłowskim, w którym wskaźnik wynosił 7,5. Najmniej korzystnie natomiast prezentował się powiat prudnicki, w którym na każdy 1000 mieszkańców oddano do użytkowania 0,7 mieszkania.

Mapa 6. Mieszkania oddane do użytkowania w 2018 r.

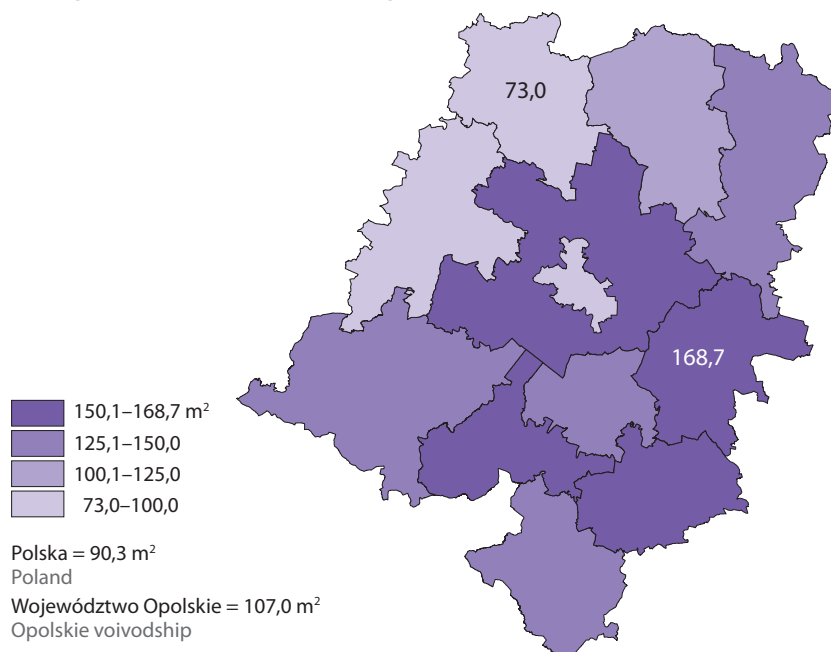
Map 6. Dwellings completed in 2018

W badanym okresie nowo wybudowane mieszkania w województwie opolskim posiadały przeciętnie większą powierzchnię niż średnio w kraju, choć sukcesywnie się ona zmniejszała. W 2018 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przekazanego do zamieszkania wynosiła w województwie 107,0 m², natomiast w kraju – 90,3 m². W przekroju województw największe mieszkania oddano do użytkowania w województwie śląskim (112,0 m²), a najmniejsze w województwie zachodniopomorskim (78,9 m²). Województwo opolskie pod tym względem uplasowało się na 4 miejscu.

Mapa 7. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w 2018 r.

Map 7. Average useful floor area of dwelling completed in 2018

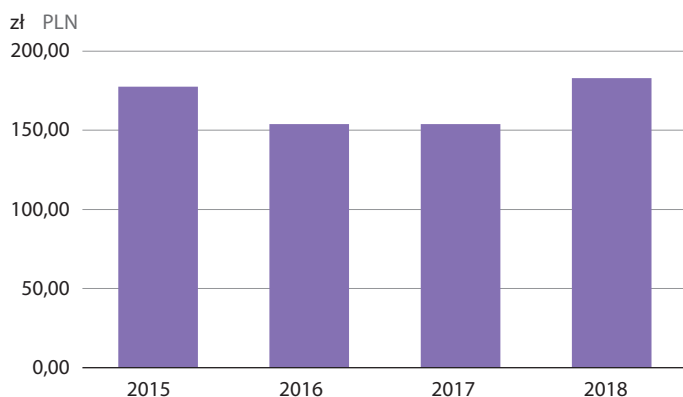

W 2018 r. największą przeciętną powierzchnią użytkową wyróżniały się nowo wybudowane mieszkania w powiecie strzeleckim (168,7 m²), natomiast najmniejszą w powiecie namysłowskim (73,0 m²).

W latach 2015–2018 jednostki samorządu terytorialnego w województwie opolskim na gospodarkę mieszkaniową wydały łącznie 663898,93 tys. zł. Udział wydatków na cele związane z gospodarką mieszkaniową w omawianych latach w województwie stopniowo obniżał się i w 2018 r. wyniósł 2,9% wobec 3,0% średnio w kraju. Biorąc pod uwagę wszystkie województwa najwięcej środków w 2018 r. wydatkowały budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego (4,4%), a najmniej województwa lubelskiego (1,2%), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 7 lokacie.

Wykres 23. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na gospodarkę mieszkaniową na 1 mieszkańca

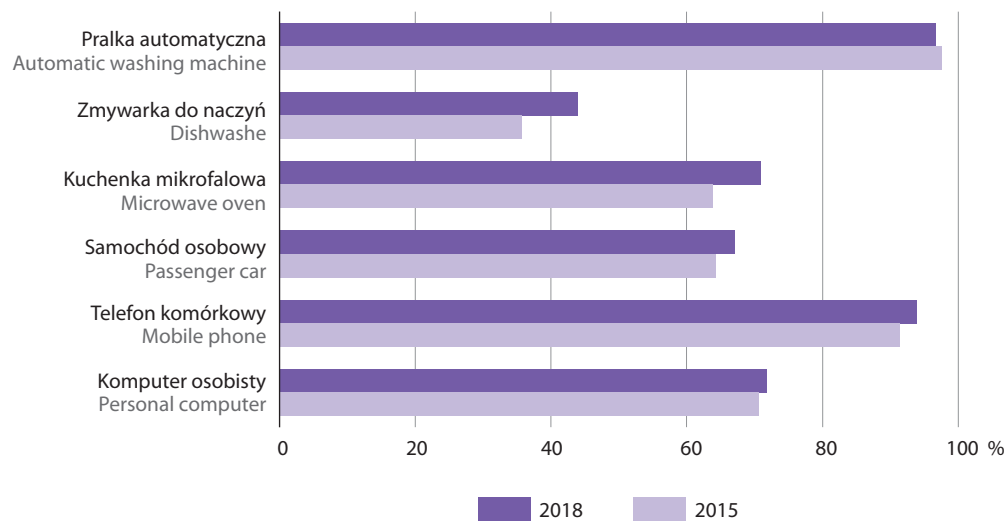
Chart 23. Expenditure of local government units budgets on housing management per capita

O zamożności mieszkańców oraz standardzie warunków mieszkaniowych oprócz infrastruktury technicznej świadczy również poziom wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Wykres 24. Udział gospodarstw domowych wyposażonych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania^a

Chart 24. Share of households equipped with selected durable goods^a

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

Obserwowany w województwie opolskim w latach 2015–2018 systematyczny wzrost dochodu do dyspozycji przyczynił się (podobnie jak w kraju) do wzrostu konsumpcji większości artykułów trwałego użytkowania w gospodarstwach domowych. W analizowanym okresie w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) zwiększył się stopień wyposażenia gospodarstw domowych w większość dóbr trwałego użytkowania, przy czym najwyższy wzrost, zarówno w województwie jak i kraju dotyczył artykułu z branży high-tech – smartfona. W 2018 r. względem stanu notowanego w 2015 r. udział gospodarstw domowych posiadających smartfon zwiększył się w województwie opolskim o 21,8 p. proc., natomiast w kraju o 22,1 p. proc.

Analiza stopnia wyposażenia infrastruktury technicznej w urządzenia komunalno-bytowe (m.in. w sieci rozdzielczej: wodociągowej, kanalizacyjną oraz gazową) pozwala ocenić standard warunków mieszkaniowych ludności.

W okresie czterech analizowanych lat w województwie opolskim odnotowano wyraźny postęp rozwoju infrastruktury technicznej w województwie opolskim. Świadczą o tym m.in.: systematyczny przyrost długości sieci rozdzielczych, zwiększenie liczby przyłączy (za wyjątkiem sieci wodociągowej w 2017 r.) oraz zagęszczenie sieci rozdzielczych.

Tablica 15. Wodociągi stan w dniu 31 grudnia

Table 15. Water supply network as of 31st December

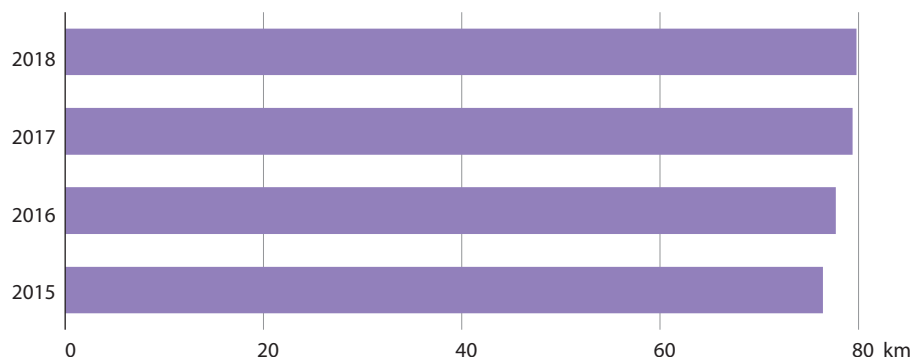
Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	7188,4	7316,5	7470,0	7514,9
w tym na wsi of which in rural areas	5624,7	5707,4	5701,4	5716,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	166319	167188	164450	167852
w tym na wsi of which in rural areas	116219	116548	111663	113995

W latach 2015–2018 szybszy rozwój sieci rozdzielczej wodociągowej zaobserwowano w województwie opolskim niż średnio w kraju. W 2018 r. w odniesieniu do stanu z 2015 r. długość sieci wodociągowej zwiększyła się w województwie o 4,5%, natomiast w kraju o 3,3%. Bardziej znaczący przyrost długości sieci wodociągowej (podobnie jak w kraju) odnotowano w miastach. Względem 2015 r. długość sieci rozdzielczej zwiększyła się w miastach województwa o 15,0% (w kraju o 4,8%), natomiast na terenach wiejskich o 1,6% (w kraju o 2,9%). Liczba przyłączy również w większym stopniu wzrosła w miastach, zarówno w województwie, jak i w kraju.

Miernikiem, który pozwala ocenić stopień zaopatrzenia odbiorców w wodę jest gęstość sieci wodociągowej na 100 km². W analizowanych latach w województwie nastąpiło jej zagęszczenie, choć w dalszym ciągu znacznie odbiegało od notowanego w kraju. W 2018 r. na 100 km² powierzchni przypadało w województwie 79,8 km sieci wodociągowej, natomiast przeciętnie w kraju – 98,4 km.

Wykres 25. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km² stan w dniu 31 grudnia

Chart 25. Water supply distribution network per 100 km² as of 31st December

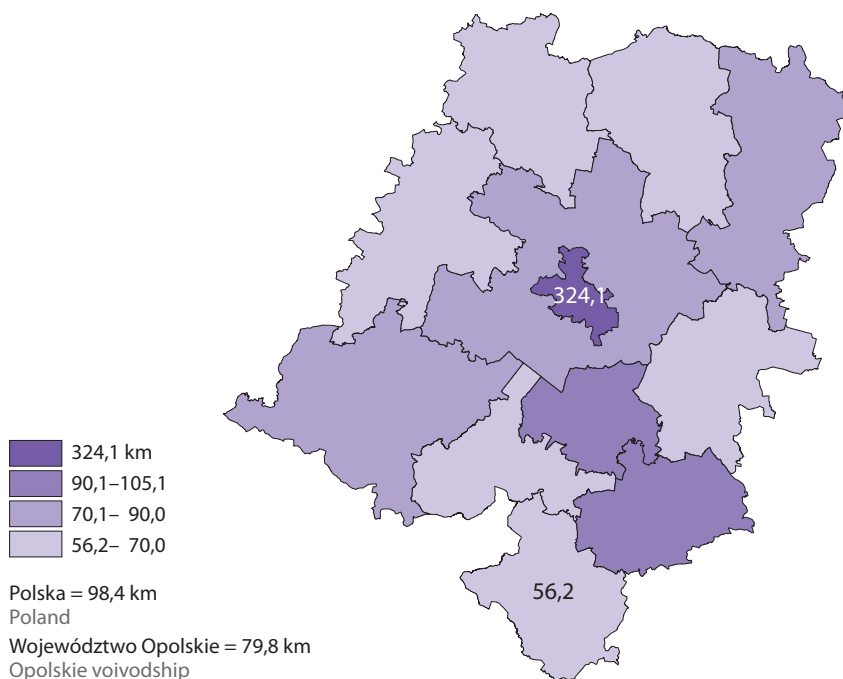

Największym zagęszczeniem sieci rozdzielczej wodociągowej w 2018 r. wyróżniło się województwo śląskie, w którym na każde 100 km² powierzchni przypadało 175,7 km sieci wodociągowej, natomiast najmniejszym województwo zachodniopomorskie – 49,9 km. Województwo opolskie w 2018 r. pod względem wartości omawianego wskaźnika zajmowało 12 miejsce w kraju.

W układzie powiatów województwa opolskiego w 2018 r. największym zagęszczeniem sieci rozdzielczej wodociągowej cechowało się m. Opole (324,1 km), natomiast najmniejszym powiat głubczycki (56,2 km).

Mapa 8. Sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km² w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 8. Water supply distribution network per 100 km² in 2018 as of 31st December

Obserwowany w województwie opolskim postępujący rozwój infrastruktury wodociągowej skutkował (podobnie jak w kraju) wzrostem odsetka ludności korzystającej z tej instalacji. W 2018 r. dostęp do wodociągu miało 96,9% ogółu ludności województwa i był to najbardziej korzystny wynik w skali kraju, natomiast w 2015 r. – 96,7%. Wyższą dostępnością sieci wodociągowej, zarówno w województwie, jak w kraju charakteryzowały się tereny miejskie. W 2018 r. wartość omawianego odsetka w miastach ukształtowała się na poziomie o 3,5 p. proc. wyższym niż na wsi (w kraju – wyższym o 11,3 p. proc.). Wśród województw w 2018 r. najniższy odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wystąpił w województwie podkarpackim (81,0%).

W ujęciu powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwyższym dostępem mieszkańców do wodociągów wyróżniał się powiat kędzierzyńsko-kozielski, w którym odsetek korzystających wynosił 99,4%, natomiast najniższym powiat kluczborski (94,4%).

**Tablica 16. Kanalizacja
stan w dniu 31 grudnia**

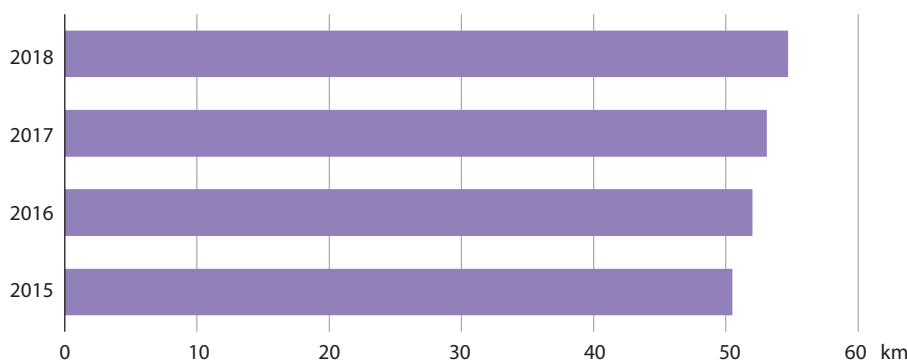
Table 16. Sewage network
as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
Sieć rozdzielcza ^a w km Distribution network ^a in km	4749,4	4890,1	4995,6	5147,3
w tym na wsi of which in rural areas	3303,3	3378,4	3382,3	3499,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania w szt. Connections leading to residential buildings and collective housing in pcs	103648	107312	111394	112381
w tym na wsi of which in rural areas	59795	62930	62881	62774

a łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

**Wykres 26. Sieć kanalizacyjna rozdzielcza^a na 100 km²
stan w dniu 31 grudnia**

Chart 26. Sewage distribution network^a per 100 km²
as of 31st December

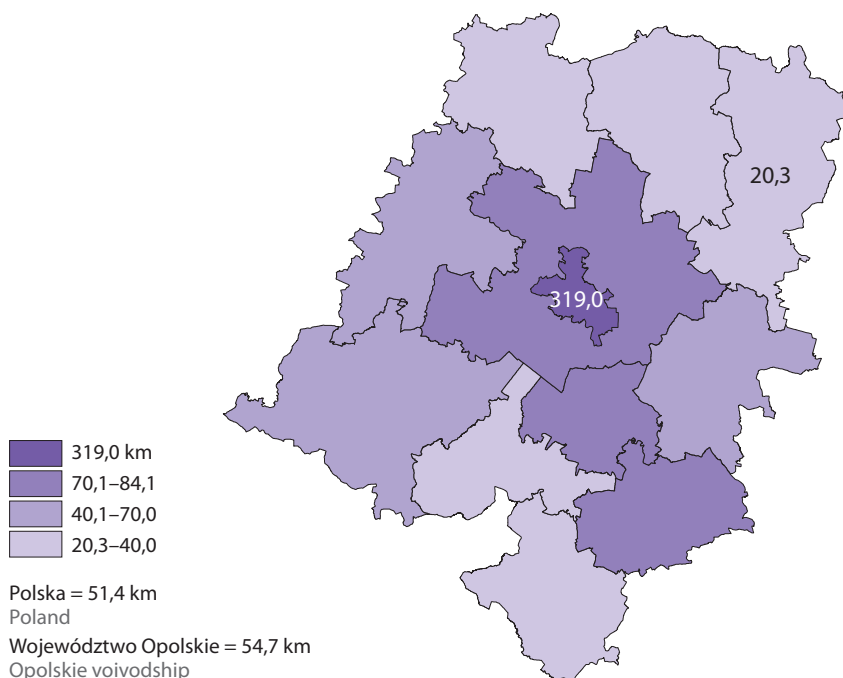
a łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

W układzie województw w 2018 r. wystąpiły znaczne dysproporcje w zagęszczeniu sieci kanalizacyjnej. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie śląskim (135,2 km), natomiast najniższą w województwie podlaskim (17,9 km). Województwo opolskie uplasowało się na 6 pozycji w kraju.

W 2018 r. m. Opole było najlepiej skanalizowanym powiatem w województwie opolskim, ponieważ na każde 100 km² przypadało 319,0 km sieci kanalizacyjnej, natomiast najmniej korzystną sytuację notowano w powiecie oleskim (20,3 km).

Mapa 9. Sieć kanalizacyjna rozdzielcza na 100 km² w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 9. Sewage distribution network per 100 km² in 2018 as of 31st December

Inwestycje w rozbudowę infrastruktury kanalizacyjnej wpłynęły na poprawę dostępności tego typu usług komunalnych. W latach 2015–2018 w województwie opolskim odnotowano wzrost odsetka liczby korzystających z sieci kanalizacyjnej, który ostatecznie ukształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. spośród ogółu mieszkańców województwa 73,0% korzystało z sieci kanalizacyjnej, natomiast przeciętnie w kraju 70,8%. Zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju wyższy odsetek korzystających z instalacji odprowadzających ścieki z budynków i innych obiektów odnotowano w miastach.

W ujęciu międzywojewódzkim w 2018 r. odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wahał się od 53,0% w województwie lubelskim do 83,1% w województwie pomorskim, natomiast województwo opolskie uplasowało się na 7 lokacie w kraju.

W przestrzeni województwa opolskiego dostrzega się zróżnicowanie liczby ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej. W 2018 r. najwyższy udział korzystających z tej instalacji odnotowano w m. Opolu (94,8%), a najniższy w powiecie oleskim (46,9%).

Analiza danych dotyczących sieci gazowej wykazała, że w województwie opolskim w latach 2015–2018 (podobnie jak w kraju) poprawiła się sytuacja w zakresie dostępności mieszkańców do tego typu infrastruktury technicznej. Odnotowano przyrost długości sieci, jak i zwiększenie liczby przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania.

Długość sieci gazowej w województwie opolskim w 2018 r. względem 2015 r. wzrosła o 7,2%, natomiast w kraju o 5,7%. Zdecydowanie większym przyrostem długości instalacji gazowej, zarówno w województwie, jak i w kraju charakteryzowały się miasta. W porównaniu ze stanem sprzed trzech lat długość sieci zwiększyła się na obszarach miejskich w województwie o 9,7% (w kraju – o 6,7%), natomiast na wsi o 3,7% (w kraju – o 5,0%). Więcej przyłączy do budynków zarówno w województwie, jak i w kraju zainstalowano na terenach wiejskich.

Tablica 17. Sieć gazowa stan w dniu 31 grudnia

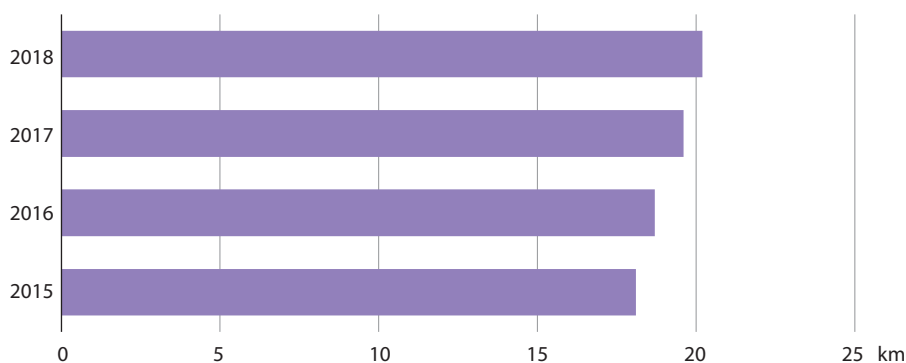
Table 17. Gas supply network as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km Distribution and transmission network in km	2548,4	2606,9	2673,9	2732,4
w tym na wsi of which in rural areas	1057,5	1094,6	1078,7	1096,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania w szt. Connections leading to residential buildings and collective housing in pcs	42687	43440	45162	46041
w tym na wsi of which in rural areas	4119	4428	4631	4552

W latach 2015–2018 województwo opolskie wyróżniało się jedną z najslabiej zagęszczonych sieci gazowych w kraju. Wskaźniki wyrażane długością instalacji rozdzielczej gazowej na 100 km² w województwie były wyraźnie niższe niż notowane przeciętnie w kraju. W rozpatrywanym okresie dysproporcje w poziomie omawianego wskaźnika wojewódzkiego względem ogólnokrajowego systematycznie malały. W 2018 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 20,2 km instalacji gazowej (w kraju – 42,6 km), natomiast przed trzema laty 18,1 km (w kraju – 39,9 km).

Wykres 27. Sieć rozdzielcza gazowa na 100 km² stan w dniu 31 grudnia

Chart 27. Gas supply distribution network per 100 km² as of 31st December

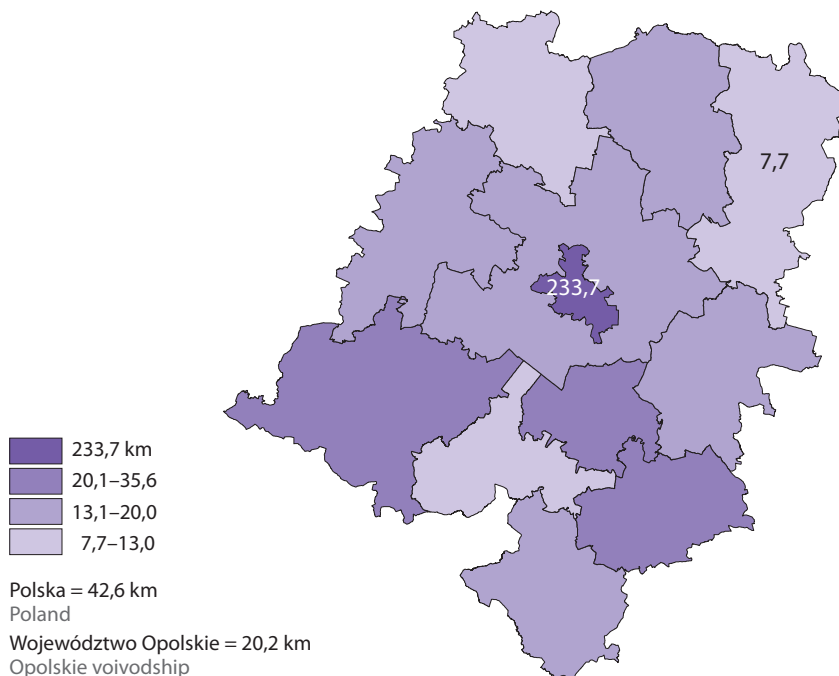

Wśród województw w 2018 r. w najbardziej korzystnej sytuacji było województwo małopolskie, w którym na każde 100 km² przypadało 149,3 km instalacji gazowej, natomiast najmniej korzystnie wypadło województwo podlaskie z wynikiem 6,6 km.

W układzie powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwyższym stopniem rozwoju infrastruktury gazowej wyróżniało się m. Opole, w którym wskaźnik zagęszczenia zdecydowanie przewyższał średnią wojewódzką (233,7 km), najniższym natomiast powiat oleski, w którym długość sieci kształtowała się poniżej 10 km i na każde 100 km² wynosiła 7,7 km.

Mapa 10. Sieć rozdzielcza gazowa na 100 km² w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 10. Gas supply distribution network per 100 km² in 2018 as of 31st December

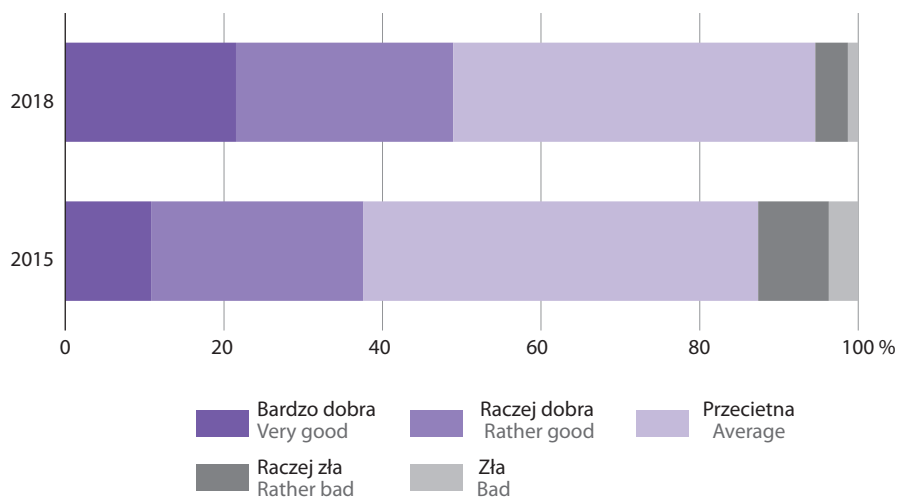

Dostępność instalacji gazowej mierzona odsetkiem liczby ludności z niej korzystających w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców w rozpatrywanym okresie w województwie opolskim była niższa niż obserwowana przeciętnie w kraju. W 2018 r. odsetek wynosił w województwie 42,1% wobec 52,1% w kraju. Charakterystycznym zjawiskiem jest niższy wskaźnik dostępności instalacji gazowej na obszarach wiejskich, zarówno w województwie, jak i kraju. W 2018 r. zaledwie 3,9% z nich korzystało z rozdzielczej sieci gazowej (w kraju – 23,9%). Największy odsetek liczby korzystających z instalacji gazowej odnotowano w województwie podkarpackim (72,4%), a najniższy w województwie podlaskim (28,5%). Województwo opolskie zajmowało 12 miejsce w kraju.

W ujęciu wewnątrzregionalnym z kolei w 2018 r. najwyższy odsetek liczby korzystających z instalacji gazowej odnotowano w m. Opolu, natomiast najniższy w powiecie oleskim, a rozpiętość w wartości maksymalnej i minimalnej między wymienionymi powiatami wynosiła 61,0 p. proc.

Miernikiem, który jest pomocny przy ocenie warunków życia jest subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Jego analiza wykazała, że w województwie opolskim w latach 2015–2018 wzrosła (podobnie jak w kraju) liczba gospodarstw domowych pozytywnie oceniających swój status ekonomiczny.

Wykres 28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych
 Chart 28. Subjective evaluation of material situation of households

W 2018 r. niemal połowa (48,9%) gospodarstw domowych w województwie opolskim oceniła swoją sytuację materialną jako „bardzo dobrą” oraz „raczej dobrą” (w kraju – 44,0%) plasując je na 1 lokacie wśród wszystkich województw. Natomiast przed trzema laty odsetek pozytywnych ocen ukształtował się na poziomie 37,6% (w kraju – 28,5%). Pozytywnym zjawiskiem jest wyraźny spadek udziału gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako „raczej złą” oraz „złą”. Względem 2015 r. odsetek gospodarstw, które tak zadeklarowały zmniejszył się w województwie o 7,2 p. proc. (w kraju o 7,6 p. proc.).

Rozdział 4

Chapter 4

Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne

Availability of social services and public safety

4.1. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

4.1. Health care and social welfare

Zakres usług zdrowotnych i opiekuńczych powinien być dostosowany m.in. do liczby i struktury ludności zamieszkującej region oraz ogólnej kondycji zdrowotnej mieszkańców.

Przeobrażenia demograficzne zachodzące w województwie opolskim, głównie postępujący proces starzenia się społeczeństwa, czego efektem jest m.in. nasilenie się zjawiska tzw. „podwójnego starzenia się” (tj. zwiększania się udziału osób w wieku 80 lat i więcej wśród osób w wieku 65 lat i więcej) wymuszają z jednej strony konieczność podejmowania działań mających na celu utrzymanie kondycji zdrowotnej mieszkańców, ale również zagwarantowania określonych usług opiekuńczych. Ponadto utrzymujący się w województwie opolskim wysoki udział zgonów z powodu chorób układu krążenia i chorób nowotworowych oraz rosnące zagrożenie chorobami cywilizacyjnymi (w szczególności cukrzycą) powodują konieczność zapewnienia dostępu do wysokospecjalistycznych usług zdrowotnych w zakresie ich diagnostyki i leczenia. Warunkiem koniecznym do osiągnięcia tego celu jest dysponowanie odpowiednimi zasobami zarówno kadry jak i infrastruktury medycznej.

W województwie opolskim w latach 2015–2018 odnotowano poprawę w zakresie dostępu do usług zdrowotnych, o czym świadczy m.in. rozbudowanie infrastruktury.

**Tablica 18. Wybrana kadra medyczna^a
stan w dniu 31 grudnia**

Table 18. Selected medical personnel^a
as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Lekarze Doctors	1946	2040	2025	1897	2,1
w tym lekarze specjaliści ^b of which specialists ^b	1312	1383	1390	1291	2,1
Lekarze dentyści Dentists	286	390	386	363	2,8
Pielęgniarki Nurses	4927	5059	4989	4884	2,5
Położne Midwives	485	491	505	510	2,2
Farmaceuci Pharmacists	572	628	641	617	2,1

a Pracujący bezpośrednio z pacjentem. b Lekarze ze specjalizacją II stopnia oraz posiadający tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.

a Working directly with a patient. b Doctors with grade II specialization and with specialist title in proper medicine domain.

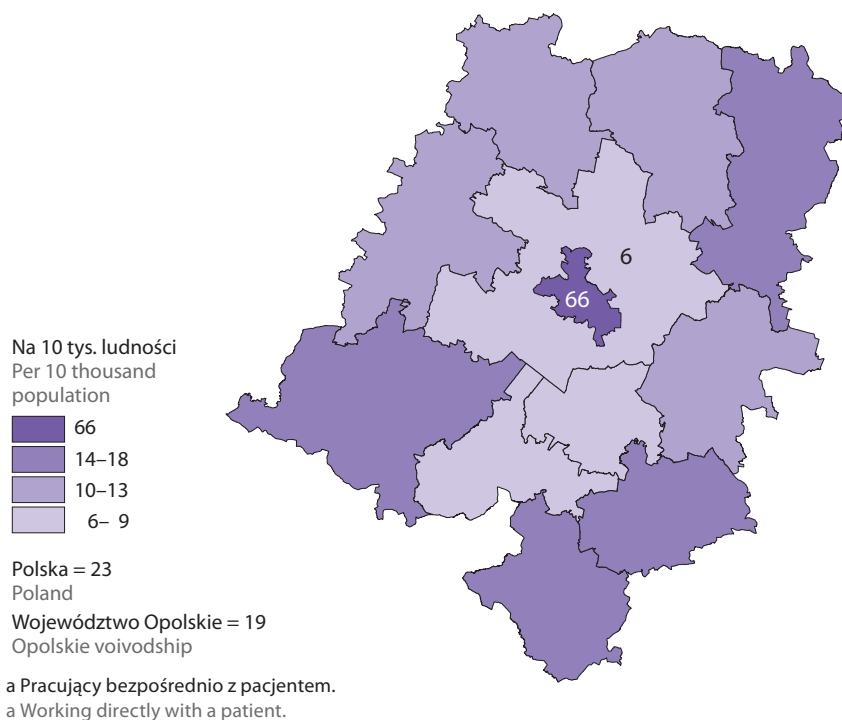
W województwie opolskim w latach 2015–2018, podobnie jak w kraju liczba personelu medycznego ulegała licznym wahaniom. W 2018 r. w odniesieniu do 2015 r. liczba lekarzy zmniejszyła się o 2,5% podczas gdy średnio w kraju zwiększyła się o 1,2%. W relacji do stanu sprzed trzech lat odsetek lekarzy ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w danej dziedzinie medycyny wzrósł w województwie o 0,7 p. proc., natomiast przeciętnie w kraju o 1,5 p. proc. Kadra lekarzy dentyistów w 2018 r. w województwie opolskim względem 2015 r. zwiększyła się o 26,9% (średnio w kraju o 2,6%), natomiast kadra pielęgniarek uległa zmniejszeniu o 0,9% (przeciętnie w kraju o 2,2%).

Miarą, która pozwala ocenić realny dostęp mieszkańców do usług świadczonych przez służbę zdrowia jest liczba personelu medycznego przypadająca na 10 tys. ludności. W rozpatrywanych latach wartość wskaźnika wyrażanego liczbą lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w województwie opolskim kształtowała się na niższym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. w województwie na 10 tys. ludności przypadało 19 lekarzy (w kraju – 23) podczas gdy w 2015 r. – 20 (w kraju – 23). Największy dostęp do lekarza w 2018 r. mierzony poziomem omawianego wskaźnika odnotowano w województwach: mazowieckim oraz zachodniopomorskim (po 27), natomiast najmniejszy w województwie wielkopolskim (15), a województwo opolskie zajmowało 9 lokatę.

Wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwięcej lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców odnotowano w m. Opolu (66), natomiast najmniej w powiecie opolskim (6).

**Mapa 11. Lekarze^a w 2018 r.
stan w dniu 31 grudnia**

Map 11. Doctors^a in 2018
as of 31st December

W okresie ostatnich czterech lat w województwie opolskim liczba placówek zapewniających mieszkańcom świadczenia medyczne w trybie stacjonarnym kształtowała się na zbliżonym poziomie, natomiast w kraju zmalała (o 0,7% w 2018 r. względem 2015 r.). Liczba świadczeniodawców działających w trybie niestacjonarnym w województwie w latach 2015–2017 nie notowała znaczących zmian, ale w 2018 r. zwiększyła się. W kraju natomiast do 2017 r. wzrastała, po czym w 2018 r. uległa zmniejszeniu. W 2018 r. w relacji do stanu sprzed trzech lat liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń medycznych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zwiększyła się w województwie o 1,1%, natomiast w kraju o 2,8%.

Tablica 19. Wybrane placówki ochrony zdrowia stan w dniu 31 grudnia

Table 19. Selected health care facilities as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Szpitalne ogólne General hospitals	28	30	31	30	3,2
Przychodnie i praktyki lekarskie ^a Out-patients departments and doctors practices ^a	793	791	792	802	3,0
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets	361	374	378	359	2,5

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami.

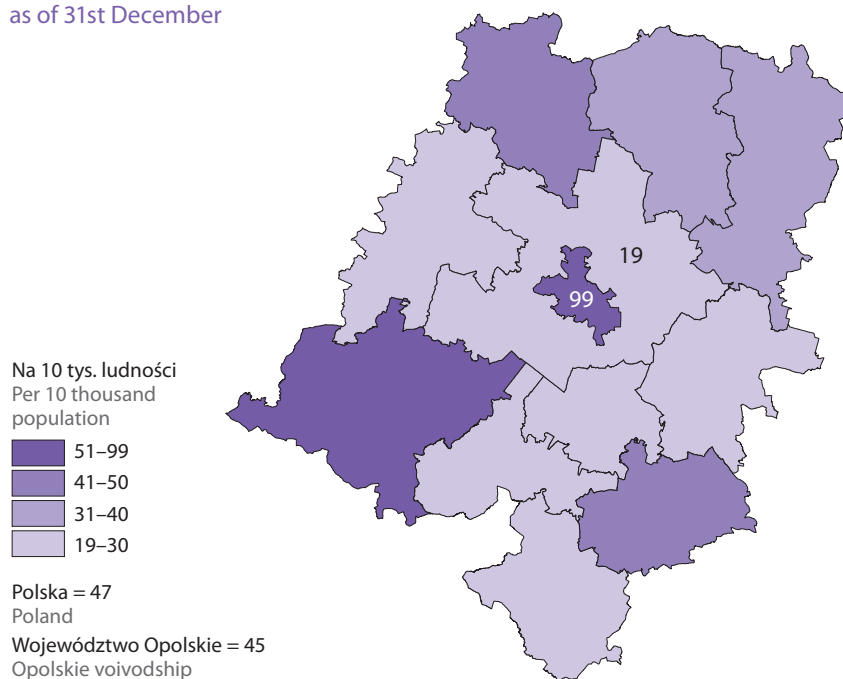
a Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or health care facilities.

Kolejną miarą, która pozwala ocenić dostępność usług medycznych w zakresie leczenia szpitalnego jest liczba łóżek w szpitalach ogólnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W województwie opolskim w rozpatrywanych latach wartość wskaźnika kształtowała się na nieco niższym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. na 10 tys. mieszkańców w województwie opolskim przypadało średnio 45 łóżek, natomiast w kraju – 47. W skali województw najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie śląskim (54), a najniższą w województwie pomorskim (39). Województwo opolskie pod tym względem zajmowało 11 lokatę w kraju.

Najwyższą dostępnością leczenia szpitalnego w 2018 r. charakteryzowało się m. Opole (99), a najniższą powiat opolski (19).

Mapa 12. Łóżka w szpitalach ogólnych w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Beds in general hospitals in 2018 as of 31st December

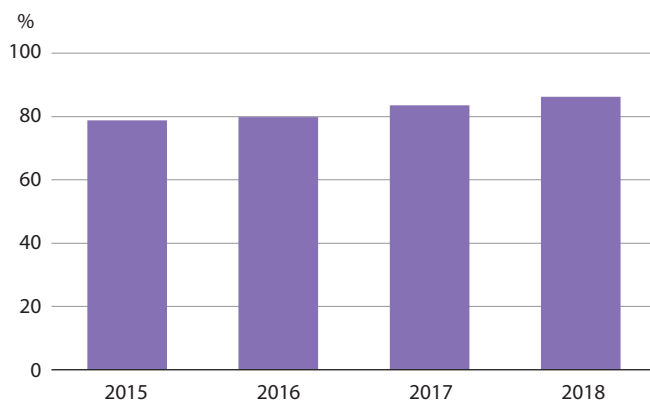
Wrastająca liczba podmiotów leczniczych (tj. przychodni i praktyk lekarskich) działających na terenie województwa opolskiego, przy jednoczesnym spadku ogólnej liczby mieszkańców nie wpłynęły na zmianę sytuacji w zakresie dostępu do świadczeń medycznych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej. W latach 2015–2018 w województwie na 10 tys. ludności przypadało średnio 8 podmiotów leczniczych, natomiast przeciętnie w kraju 7. W 2018 r. dostęp do przychodni oraz praktyk lekarskich mierzony poziomem omawianego wskaźnika w skali województw był bardzo wyrównany i oscylował w granicach od 6 do 8.

W przekroju powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwięcej podmiotów leczniczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców notowano w m. Opolu (13), natomiast najmniej w powiatach: oleskim i prudnickim (po 6).

Pozytywnym zjawiskiem jest wzrost w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) liczby przychodni oraz praktyk lekarskich przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Odsetek podmiotów wyposażonych w co najmniej jedno udogodnienie dla osób z niepełnosprawnościami zwiększył się w województwie z poziomu 78,8% w 2015 r. do poziomu 86,2% w 2018 r. (w kraju analogicznie: 84,8% oraz 90,1%).

Wykres 29. Odsetek podmiotów leczniczych wyposażonych w co najmniej jedno udogodnienie dla osób niepełnosprawnych stan w dniu 31 grudnia

Chart 29. Percentage of medical entities equipped with at least one convenience for disabled persons as of 31st December

O poziomie dostępności usług medycznych świadczy także liczba i przestrzenne rozmieszczenie aptek i punktów aptecznych.

W latach 2015–2018 na terenie województwa opolskiego nie odnotowano zwiększenia liczby placówek zaopatrujących mieszkańców w leki i środki medyczne. Średniorocznie było to 368 aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych. Zmniejszył się w województwie (w kraju notowano wzrost) odsetek podmiotów posiadających co najmniej jedno udogodnienie dla osób niepełnosprawnych. W 2015 r. w województwie 79,2% ogółu działających aptek ogólnodostępnych oraz punktów aptecznych było przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, natomiast w 2018 r. – 76,0%.

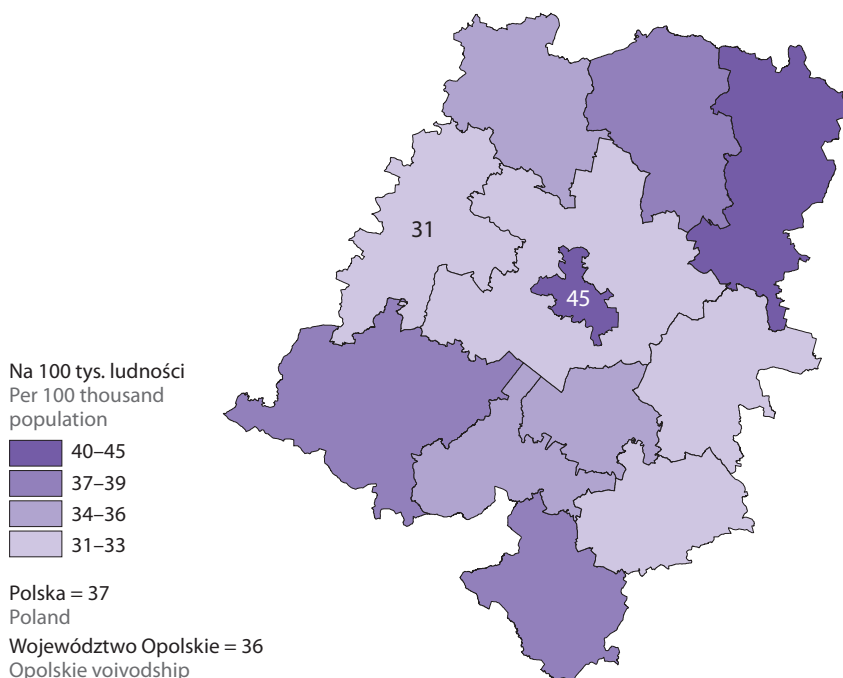
Analiza zmiany liczby placówek przypadających na 100 tys. ludności wykazała, że poziom dostępności tego rodzaju usług w województwie opolskim w badanym okresie nie wykazywał istotnych wahań i był zbliżony do obserwowanego przeciętnie w kraju. W 2018 r., jak i przed trzema laty na 100 tys. mieszkańców przypadało w województwie średnio 36 aptek ogólnodostępnych oraz punktów aptecznych (w kraju

po 37). Wśród województw w 2018 r. najwięcej placówek świadczących tego typu usługi społeczne w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców odnotowano w województwach: lubelskim, łódzkim i wielkopolskim (po 41), a najmniej w województwach: pomorskim oraz warmińsko-mazurskim (po 33).

Najwyższą dostępnością podmiotów oferujących sprzedaż leków i środków medycznych w 2018 r. charakteryzowało się m. Opole (45 placówek na 100 tys. mieszkańców), a najniższą powiat brzeski (31).

Mapa 13. Apteki ogólnodostępne oraz punkty apteczne w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets in 2018 as of 31st December

W latach 2015–2018 w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) w zakresie dostępności usług zdrowotnych skierowanych do pacjentów leczonych z powodu chorób układu krążenia, nowotworów oraz chorób cywilizacyjnych (szczególnie cukrzyca) zaobserwowano wysoką zmienność zarówno w liczbie wyspecjalizowanej kadry medycznej, jak i liczbie łóżek na oddziałach kardiologicznych, onkologicznych oraz chorób wewnętrznych w szpitalach ogólnych. W 2018 r. w województwie na 100 tys. ludności przypadało średnio 6 lekarzy kardiologów, 1 lekarz onkolog oraz 2 lekarzy diabetologów, natomiast w kraju odpowiednio: 8, oraz po 2.

Tablica 20. Kadra medyczna^{ab} oraz infrastruktura na potrzeby pacjentów wybranych chorób stan w dniu 31 grudniaTable 20. Medical personnel^{ab} and infrastructure for the needs of patients of selected diseases as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100
Lekarze kardiologzy Cardiology Doctors	49	61	62	60	2,0
Lekarze onkolodzy Oncology Doctors	6	7a	9	9	1,1
Lekarze diabetologzy Diabetology Doctors	21	19	17	18	2,9
Łóżka w szpitalach ogólnych na oddziałach: Beds in general hospitals in specified wards:					
kardiologicznych cardiological	175	175	164	161	1,8
onkologicznych oncological	94	82	57	57	1,1
chorób wewnętrznych internal diseases	743	787	780	685	3,0

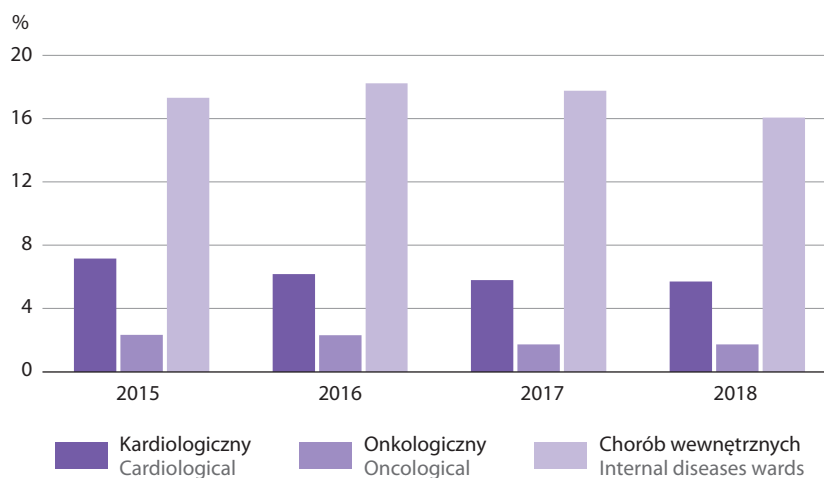
a Pracujący bezpośrednio z pacjentem. b Lekarze ze specjalizacją II stopnia oraz posiadający tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.

a Working directly with a patient. b Doctors with grade II specialization and with specialist title in proper medicine domains.

Wysoki odsetek zgonów na omawiane choroby wśród mieszkańców województwa, w badanym okresie, podobnie jak i w kraju nie skutkowało wzrostem odsetka leczonych na oddziałach kardiologicznych oraz onkologicznych w szpitalach ogólnych.

Wykres 30. Odsetek leczonych na oddziałach kardiologicznych, onkologicznych oraz chorób wewnętrznych w szpitalach ogólnych stan w dniu 31 grudnia

Chart 30. Percentage of in-patients in cardiological, oncological and internal diseases wards in general hospitals as of 31st December

W latach 2015–2018 odsetek pacjentów hospitalizowanych na oddziałach kardiologicznych w województwie zmniejszał się i w 2018 r. stanowił 5,7% ogółu leczonych w szpitalach ogólnych podczas gdy w 2015 r. – 7,2% (w kraju odpowiednio: 6,9% i 7,0%). W skali województw w 2018 r. najwyższy odsetek leczonych na oddziałach kardiologicznych odnotowano w województwie łódzkim (8,3%), a najniższy w województwie podlaskim (4,6%). Odsetek osób hospitalizowanych w szpitalach ogólnych w województwie opolskim z powodu chorób nowotworowych w analizowanych latach malał. W 2018 r. względem 2015 r. obniżył się o 0,6 p. proc. (w kraju o 0,1 p. proc.). W skali województw najwyższy odsetek pacjentów leczonych na oddziałach onkologicznych odnotowano w województwie dolnośląskim (6,6%), a najniższy w województwie pomorskim (1,2%). Odsetek osób hospitalizowanych na oddziałach chorób wewnętrznych w rozpatrywanych latach (podobnie jak w kraju) cechował się znaczną zmiennością, ale ostatecznie w 2018 r. ukształtował się na wyższym poziomie niż ogólnokrajowym i wyniósł 16,1% wobec 11,3%, plasując województwo opolskie na 1 lokacie w kraju. Najniższym odsetkiem leczonych na oddziałach wewnętrznych w 2018 r. wyróżniało się województwo mazowieckie (9,1%).

Bardzo istotne jest zagwarantowanie kobietom wysokiego poziomu usług medycznych związanych z przebiegiem ciąży oraz porodem. Wysokie standardy opieki prenatalnej mogą pozytywnie wpłynąć na podjęcie decyzji o macierzyństwie, a w dłuższej perspektywie przyczynić się do wzrostu współczynnika dzietności, którego poziom nadal nie gwarantuje zastępowalności pokoleń.

Tablica 21. Kadra medyczna^{ab} oraz infrastruktura na potrzeby kobiet w okresie ciąży i porodu stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Medical personnel^{ab} and infrastructure for the needs of women during pregnancy and childbirth as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Lekarze położnictwa i ginekologii Obstetrics and gynaecology doctors	116	128	126	126	3,4
Lekarze neonatolodzy Neonatology doctors	34	33	37	27	2,6
Liczba stanowisk porodowych Number of delivery units	34	33	32	32	2,6
w tym do porodów rodzinnych of which for family deliveries	18	26	24	21	2,4
Łóżka na oddziałach neonatologicznych Beds in neonatology wards	230	238	230	232	2,5
Liczba inkubatorów Number of incubators	89	80	97	85	2,4
w tym na oddziałach neonatologicznych of which in neonatology wards	68	72	83	74	2,6

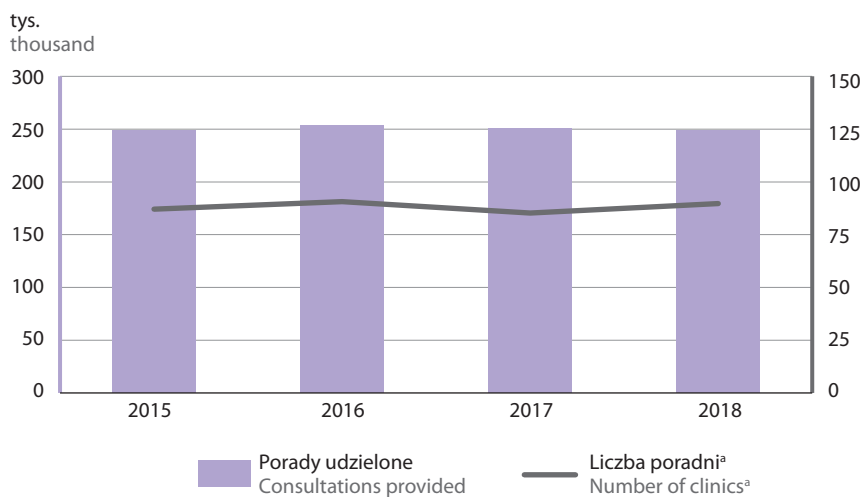
a Pracujący bezpośrednio z pacjentem. b Lekarze ze specjalizacją II stopnia oraz posiadający tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.

a Working directly with a patient. b Doctors with grade II specialization and with specialist title in proper medicine domains.

W latach 2015–2018 na terenie województwa opolskiego działało średnio 30 placówek oferujących przeciętnie 33 stanowiska porodowe. Liczba kadry medycznej oraz liczby łóżek w placówkach na potrzeby kobiet w okresie ciąży i porodu w okresie ostatnich czterech lat w województwie opolskim ulegała zmianom. W 2018 r. względem stanu sprzed trzech lat wzrosła liczba lekarzy położnictwa i ginekologii oraz liczba łóżek na oddziałach neonatologicznych (odpowiednio: o 8,6% oraz o 0,9%), natomiast liczba lekarzy neonatologów zmniejszyła się o 20,6%.

W okresie czterech ostatnich lat liczba porad udzielonych kobietom w poradniach ginekologiczno-położniczych w województwie opolskim oscylowała w granicach ok. 250 tys. Spośród wszystkich porad udzielonych kobietom w ramach specjalistycznej opieki zdrowotnej w analizowanym okresie średnio co piątą (podobnie jak w kraju) udzielono w poradni ginekologiczno-położniczej.

Wykres 31. Poradnie ginekologiczno-położnicze oraz porady udzielone kobietom
Chart 31. Gynaecological-obstetric clinics and consultations provided for women

a Stan w dniu 31 grudnia.
a As of 31st December.

Zagwarantowanie zaspokojenia potrzeb bytowych i życiowych rodzinom z dziećmi zależy również od dostępności usług opiekuńczych.

W województwie opolskim w latach 2015–2018 odnotowano korzystne zmiany w zakresie dostępności usług opiekuńczych oferowanych rodzinom oraz opiekunom prawnym z najmłodszymi dziećmi. Przede wszystkim zdecydowanie zwiększyła się liczba placówek oraz zasobów kadrowych.

Tablica 22. Personel^a oraz infrastruktura na potrzeby sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3 stan w dniu 31 grudnia

Table 22. Personnel^a and infrastructure for the needs of caring for children up to the age of 3 as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Opiekunki dziecięce Carers and nannies	289	357	417	415	2,9
Placówki Facilities	70	77	86	99	2,6
w tym działające powyżej 10 godzin dziennie of which operating over 10 hours a day	28	27	26	29	2,0
Miejsca Places	2946	3248	3530	4302	3,1

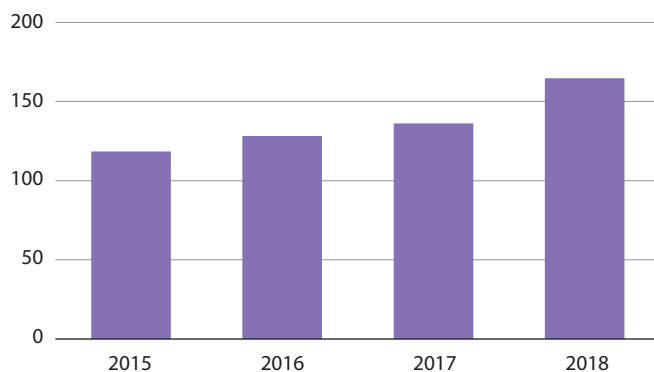
a Dotyczy pracujących według głównego miejsca pracy.
a Data concern persons working according to the main workplace.

W latach 2015–2018 istotnym udogodnieniem było uruchomienie w województwie, podobnie jak w kraju większej liczby placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3. W 2018 r. w relacji do 2015 r. liczba żłobków, oddziałów żłobkowych oraz klubów dziecięcych funkcjonujących na terenie województwa opolskiego zwiększyła się o 41,4% (w kraju o 62,6%). Spośród wszystkich placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 w województwie średnio co trzecia w omawianych latach była otwarta powyżej 10 godzin dziennie.

O poprawie dostępności usług opiekuńczych może świadczyć również wskaźnik wyrażany liczbą miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz klubach dziecięcych w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do lat 3. W województwie opolskim w latach 2015–2018 wartość tego wskaźnika (podobnie jak średnio w kraju) systematycznie wzrastała i na koniec 2018 r. wyniosła 165 (w kraju – 118).

Wykres 32. Miejsca w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 na 1000 dzieci w wieku do lat 3 stan w dniu 31 grudnia

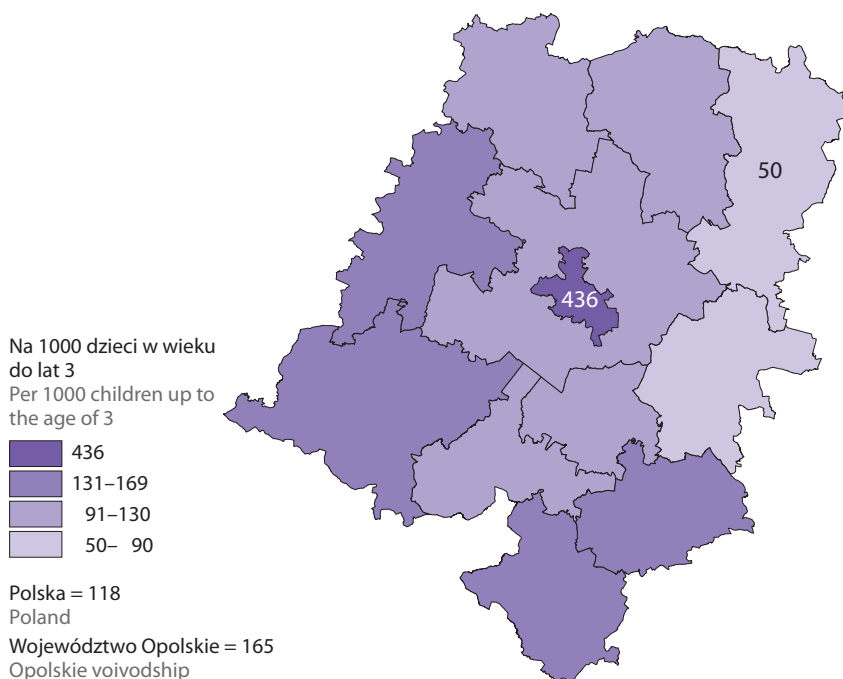
Chart 32. Places in childcare facilities up to 3 years old per 1000 children up to the age of 3 as of 31st December

W skali kraju w 2018 r. największy dostęp do usług opiekuńczych dla najmłodszych, wyrażany poziomem omawianego wskaźnika mieli mieszkańcy województwa dolnośląskiego (179), natomiast najmniejszy mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego (76).

Mapa 14. Miejsca w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 14. Places in childcare facilities up to 3 years old in 2018 as of 31st December

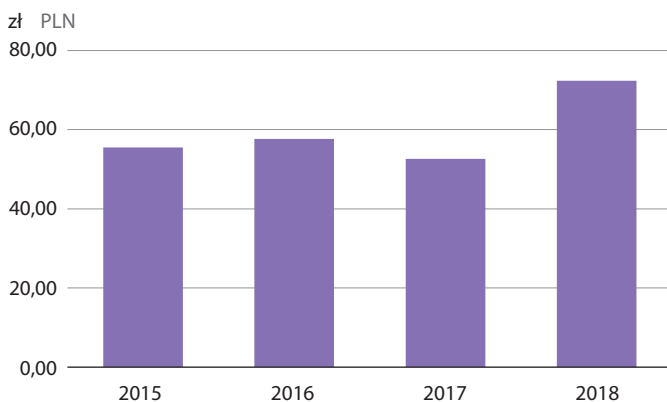
W 2018 r. w ujęciu powiatów województwa opolskiego największą dostępność miejsc w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 notowano w m. Opolu (436), natomiast najmniejszą w powiecie oleskim (50).

Pozytywnym zjawiskiem był również obserwowany w latach 2015–2018 wzrost liczby opiekunek dziecięcych (o 43,6% w stosunku do 2015 r.) oraz zwiększenie liczby dzieci w placówkach (o 48,1% w relacji do 2015 r.). Liczba opiekunek dziecięcych przypadających na 100 dzieci uczęszczających do placówek w województwie nie zmieniała się znacząco i w latach 2015–2018 wyniosła, tak jak i w kraju średnio 11. W skali województw w 2018 r. najwięcej opiekunek w przeliczeniu na 100 dzieci w placówkach odnotowano w województwie mazowieckim (14), a najmniej w województwie łódzkim (7).

W układzie powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwięcej opiekunek w przeliczeniu na 100 dzieci przypadało w powiatach: namysłowskim oraz prudnickim (po 15), a najmniej w powiecie oleskim (2).

W latach 2015–2018 w województwie opolskim na ochronę zdrowia jednostki samorządu terytorialnego wydały łącznie 236572,38 tys. zł. Udział wydatków na cele związane z zagwarantowaniem mieszkańcom dostępu do usług zdrowotnych w analizowanych latach był niższy niż notowany średnio w kraju i w 2018 r. wynosił 1,1% wobec 1,5% w kraju.

Wykres 33. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia na 1 mieszkańca
Chart 33. Expenditure of local government units budgets on health care per capita

Najwyższy udział w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia w 2018 r. odnotowano w województwie mazowieckim (2,0%), natomiast najniższy w województwie lubelskim (1,0%). Pod względem wartości omawianego udziału województwo opolskie razem z województwami: łódzkim oraz zachodniopomorskim zajmowało 8 lokatę w kraju.

Ludność w województwie opolskim starzeje się szybciej niż przeciętnie w kraju. Świadczy o tym m.in. rosnący odsetek mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia oraz intensyfikacja zjawiska tzw. „podwójnego starzenia się”. Obserwowany proces wydłużania się życia mieszkańców województwa opolskiego również będzie miał wpływ na kształt polityki zdrowotnej i opiekuńczej w regionie.

W województwie opolskim w latach 2015–2018 odnotowano poprawę w zakresie poziomu dostępności usług opiekuńczych. Świadczą o tym m.in. postępujący wzrost liczby zakładów oraz liczby miejsc w stacjonarnych placówkach zapewniających wsparcie osobom i rodzinom m.in. w sytuacji ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby lub bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W zakresie długoterminowej opieki zdrowotnej zanotowano natomiast m.in. zwiększenie liczby zakładów (za wyjątkiem 2017 r.).

W latach 2015–2018 liczba placówek zapewniających stacjonarną opiekę osobom i rodzinom, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnych decyzji życiowych podobnie jak w kraju systematycznie wzrastała. Analiza struktury zakładów stacjonarnej pomocy społecznej ze względu na rodzaj usług jakie świadczą uwidoczniła efekty postępującego procesu starzenia się społeczeństwa w województwie. W latach 2015–2018 wyraźnie zwiększyła się zarówno liczba (w relacji do 2015 r. o 33,3%), jak i udział w strukturze placówek świadczących usługi opiekuńcze dla osób w podeszłym wieku (wzrost o 3,3 p. proc.).

Tablica 23. Kadra medyczna oraz infrastruktura na potrzeby osób starszych oraz zależnych w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej stan w dniu 31 grudnia

Table 23. Medical personnel and infrastructure for the needs of the elderly and dependent persons in the field of stationary social welfare as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Lekarze Doctors	11	11	13	7	3,5
Pielęgniarki Nurses	190	203	169	121	2,0
Placówki ^a Facilities ^a	49	50	57	60	3,3
w tym dla: of which for:					
osób w podeszłym wieku aged persons	18	18	25	24	3,6
przewlekłe psychicznie chorych chronically mentally ill	9	9	11	10	4,9
Miejsca Places	3916	3918	4179	4307	3,6

a Bez filii.

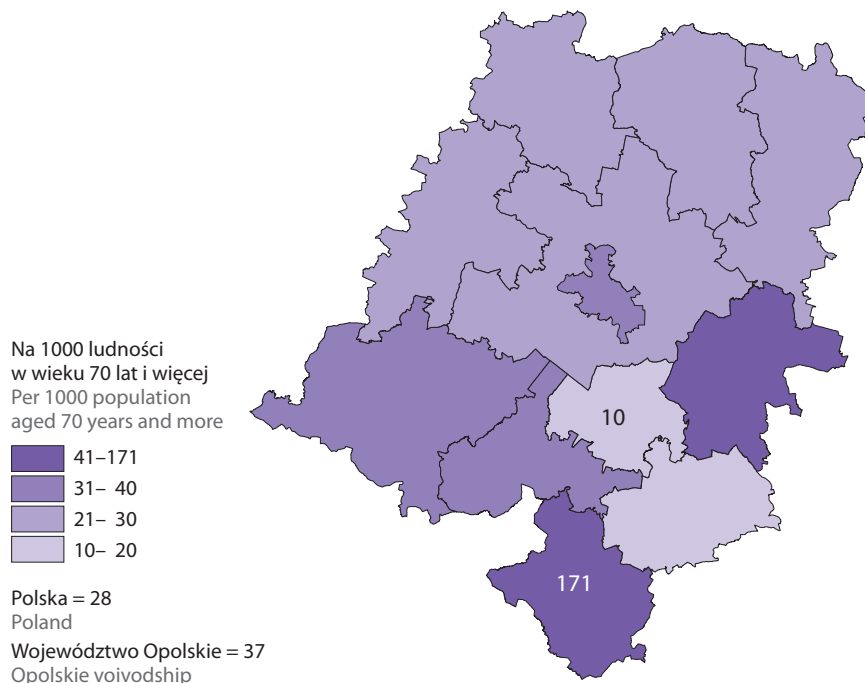
a Without branches.

W badanym okresie w województwie opolskim wyraźnie wzrastały: liczba miejsc oraz liczba pensjonariuszy w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej. W 2018 r. w stosunku do 2015 r. był to wzrost po 10,0% (w kraju odpowiednio: o 4,3% oraz o 5,7%). Wzrastająca liczba placówek oraz miejsc jest zjawiskiem korzystnym, jednak analiza ich liczby w odniesieniu do liczby mieszkańców w wieku 70 lat i więcej (potencjalnych pensjonariuszy w przyszłości) pozwala bardziej miarodajnie ocenić poziom dostępności usług opiekuńczych na danym terenie. W latach 2015–2018 województwo opolskie pod względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku 70 lat i więcej niezmiennie zajmowało w kraju wysoką lokatę. W 2018 r. większą szansę na dostęp do usług opiekuńczych mieli mieszkańcy województwa opolskiego niż przeciętnie w kraju, o czym świadczy wartość omawianego wskaźnika, która w województwie ukształtowała się na poziomie 37 wobec 28 w kraju. W ujęciu województw najwyższą dostępnością charakteryzowało się województwo warmińsko-mazurskie, w którym na 1000 osób w wieku 70 lat i więcej przypadało 38 miejsc w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej, natomiast najniższą wyróżniało się województwo lubelskie, w którym wskaźnik wyniósł 23.

Najwyższą dostępnością świadczeń opiekuńczych w ujęciu powiatów województwa opolskiego w 2018 r. wyróżniał się powiat głubczycki, w którym na 1000 osób w wieku 70 lat i więcej przypadało 171 miejsc w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej, a najniższą powiat krapkowicki (10).

Mapa 15. Miejsca w placówkach stacjonarnych pomocy społecznej w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 15. Places in stationary social welfare facilities in 2018 as of 31st December

Miernikiem, który również ma znaczenie z punktu widzenia oceny dostępności świadczeń opiekuńczych jest liczba osób oczekujących na przyjęcie w zakładzie pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 placówkę. W tym aspekcie sytuacja w województwie opolskim w latach 2015–2018 kształtowała się na bardziej korzystnym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. na zakwaterowanie w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej oczekiwało w województwie 5 osób podczas gdy średnio w kraju 6. W skali województw najmniej osób w przeliczeniu na 1 placówkę oczekiwało na przyjęcie w województwie podkarpackim (2), natomiast najdłuższą kolejkę oczekujących odnotowano w województwie śląskim (10).

Wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najmniej osób oczekujących na umieszczenie w zakładach odnotowano w powiatach: brzeskim, kędzierzyńsko-kozielskim oraz strzeleckim (po 1), natomiast najwięcej w powiecie opolskim (12).

Analizując dostęp do usług opiekuńczych należy również wziąć pod uwagę istniejące zasoby kadrowe. W województwie opolskim w rozpatrywanych latach (podobnie jak w kraju) wraz ze wzrostem liczby pensjonariuszy placówek stacjonarnych pomocy społecznej spadła liczba personelu medycznego, co znalazło odzwierciedlenie w malejących wartościach wskaźnika wyrażanego liczbą personelu przypadającego na 10 tys. pensjonariuszy. W 2018 r. w województwie średnio 17 lekarzy przypadało na 10 tys. pensjonariuszy (w kraju – 18) podczas gdy w 2015 r. – 30 (w kraju – 24). Natomiast średnio 296 pielęgniarek przypadało na 10 tys. mieszkańców w województwie w 2018 r. (co plasowało województwo opolskie na ostatnim miejscu w kraju), a przed trzema laty – 512 (w kraju – 710). W przekroju województw w 2018 r. największą dostępnością kadry lekarskiej wyróżniało się województwo mazowieckie (39), a najmniejszą województwo kujawsko-pomorskie (6). Najwięcej pielęgniarek zatrudnionych w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. pensjonariuszy odnotowano w województwie lubelskim (852).

Tablica 24. Kadra medyczna oraz infrastruktura na potrzeby osób starszych oraz zależnych w zakresie długoterminowej opieki zdrowotnej^a stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Medical personnel and infrastructure for the needs of elderly and dependent persons in the field of long-term health care^a as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Placówki Facilities	24	25	24	27	3,6
w tym: of which:					
zakłady opiekuńczo-lecznicze chronic medical care homes	19	19	18	20	4,7
hospicja i oddziały opieki paliatywnej hospices and palliative care wards	5	5	5	5	3,3
Łóżka Beds	1096	1080	997	1170	3,2

a Obejmują zakłady opiekuńczo-lecznicze (łącznie z zakładami typu psychiatrycznego), zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja oraz oddziały opieki paliatywnej.

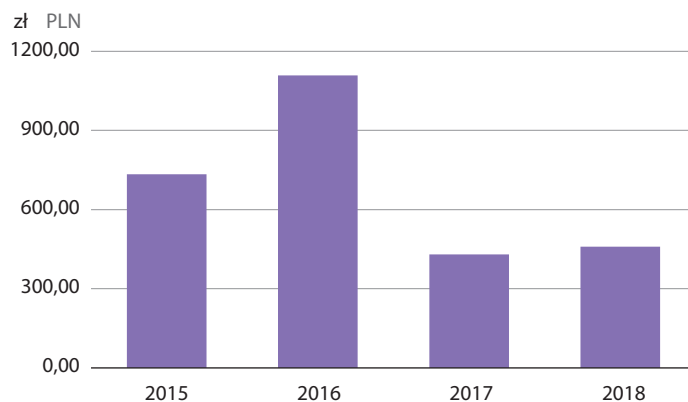
a Including chronic medical care homes (including psychiatric types facilities), nursing homes, hospices and palliative care wards.

W latach 2015–2018 w ramach długoterminowej opieki zdrowotnej średnio 25 placówek zapewniało mieszkańcom województwa opolskiego całodobowe świadczenia pielęgnacyjne, opiekuńcze, rehabilitacyjne oraz opiekę w terminalnym stadium życia. W 2018 r. w stosunku do 2015 r. liczba placówek świadczących tego typu usługi zwiększyła się w województwie o 12,5%, natomiast w kraju o 3,8%.

W badanym okresie w województwie opolskim liczba łóżek jakimi dysponowały placówki opieki długoterminowej do 2017 r. wyraźnie zmniejszała się, ale w 2018 r. zanotowała wzrost, natomiast w kraju sukcesywnie zwiększała się. W 2018 r. w stosunku do 2015 r. ich liczba wzrosła w województwie o 6,8% podczas gdy przeciętnie w kraju o 7,6%. Analiza liczby łóżek w zakładach długoterminowej opieki przypadających na 100 tys. mieszkańców potwierdziła, że dostępność tego typu usług w województwie opolskim w rozpatrywanych latach była wyraźnie niższa niż średnio w kraju. W 2018 r. na 100 tys. ludności przypadało w województwie średnio 119 łóżek, natomiast przeciętnie w kraju – 96. Wśród województw najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwie wielkopolskim (39), a najwyższą w województwie dolnośląskim (146).

W latach 2015–2018 w województwie opolskim na pomoc społeczną (łącznie z pozostałymi zadaniami w zakresie polityki społecznej) jednostki samorządu terytorialnego wydały łącznie 2715602,67 tys. zł. Udział wydatków na cele związane z zagwarantowaniem mieszkańcom dostępu do usług opiekuńczych w analizowanych latach (za wyjątkiem roku 2016) wyraźnie malał, ale notował wartości wyższe niż notowane średnio w kraju (w 2018 r. był wyższy o 0,8 p. proc.). Najwyższy udział w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego na pomoc społeczną w 2018 r. odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (8,7%), a najniższy w województwie mazowieckim (4,7%), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 6 lokacie w kraju.

Wykres 34. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na pomoc społeczną^a na 1 mieszkańca
 Chart 34. Expenditure of local government units budgets on social assistance per capita^a

a Łącznie z pozostałymi zadaniami w zakresie polityki społecznej.
 a Including other tasks in sphere of social policy.

4.2. Edukacja

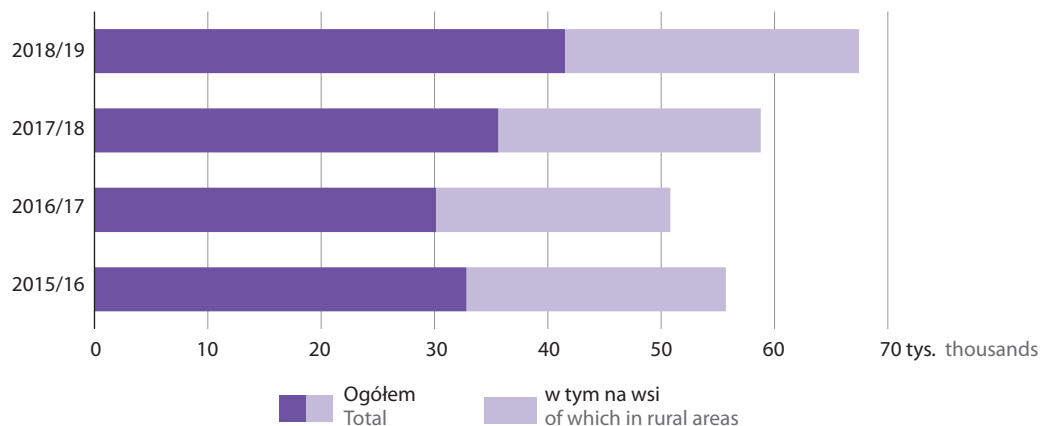
4.2. Education

Zgodnie z systemem oświaty funkcjonującym w Polsce pierwszym etapem edukacji jest nauka w szkole podstawowej, która poprzedzona jest rocznym przygotowaniem przedszkolnym. W województwie opolskim w okresie czterech ostatnich lat w zakresie dostępności usług społecznych o charakterze edukacyjnym w szkołach podstawowych zaobserwowano m.in. następujące zmiany: zmniejszenie liczby uczniów w oddziałach szkolnych oraz spadek liczby kół i klubów oferujących uczniom zajęcia pozalekcyjne rozwijające ich pasje i zainteresowania.

W latach szkolnych 2015/16–2018/19 w województwie opolskim funkcjonowało średnio 408 szkół podstawowych (łącznie ze szkołami specjalnymi oraz szkołami dla dorosłych), w których corocznie kształciło się ok. 60 tys. uczniów. Podobnie jak w kraju, ponad połowa uczniów pobierała naukę w miastach.

Wykres 35. Uczniowie w szkołach podstawowych stan na początek roku szkolnego

Chart 35. Pupils in primary schools as of the beginning of the school year

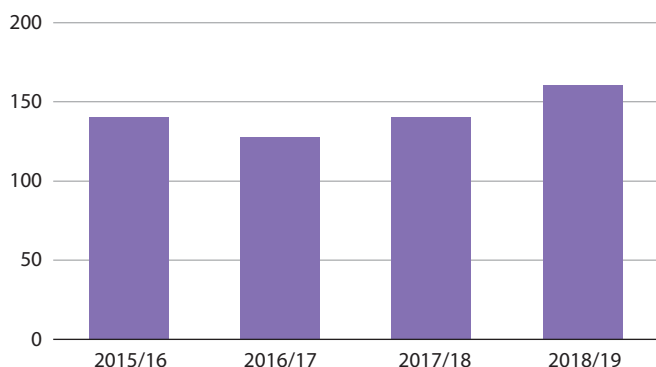

Dostęp do usług edukacyjnych w szkołach podstawowych mierzony liczbą uczniów przypadających na 1 placówkę wskazuje, że w okresie czterech ostatnich lat sytuacja w województwie opolskim była bardziej korzystna niż przeciętnie w kraju (również w miastach, jak i na wsi). W roku szkolnym 2018/19 w województwie 161 uczniów przypadało na 1 placówkę szkolną, natomiast średnio w kraju 209 uczniów. W miastach województwa opolskiego wskaźnik wyniósł 281 (w kraju – 324), a na wsi 96 (w kraju – 130). W roku szkolnym 2018/19 najwyższą dostępność wyrażaną poziomem omawianego wskaźnika odnotowano w województwie podkarpackim, w którym przeciętnie na 1 szkołę podstawową przypadało 148 uczniów, natomiast najniższą w województwie pomorskim – 255.

Na poprawę dostępności usług edukacyjnych wpływać może obserwowane w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) zmniejszenie liczby uczniów w oddziałach szkolnych. W roku szkolnym 2018/19 oddział szkolny w szkole podstawowej liczył w województwie przeciętnie 16 uczniów, podczas gdy w roku szkolnym 2015/16 – 17 uczniów (w kraju analogicznie: 17 oraz 18 uczniów). Nadal zauważa się znaczne zróżnicowanie liczby uczniów w oddziałach ze względu na lokalizację szkoły. W szkołach zlokalizowanych na wsi sytuacja (podobnie jak w kraju) kształtowała się bardziej korzystnie niż w szkołach w miastach. W roku szkolnym 2018/19 średnio w szkołach wiejskich na 1 oddział przypadało 13 uczniów, natomiast w miejskich – 19.

Wykres 36. Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 szkołę stan na początek roku szkolnego

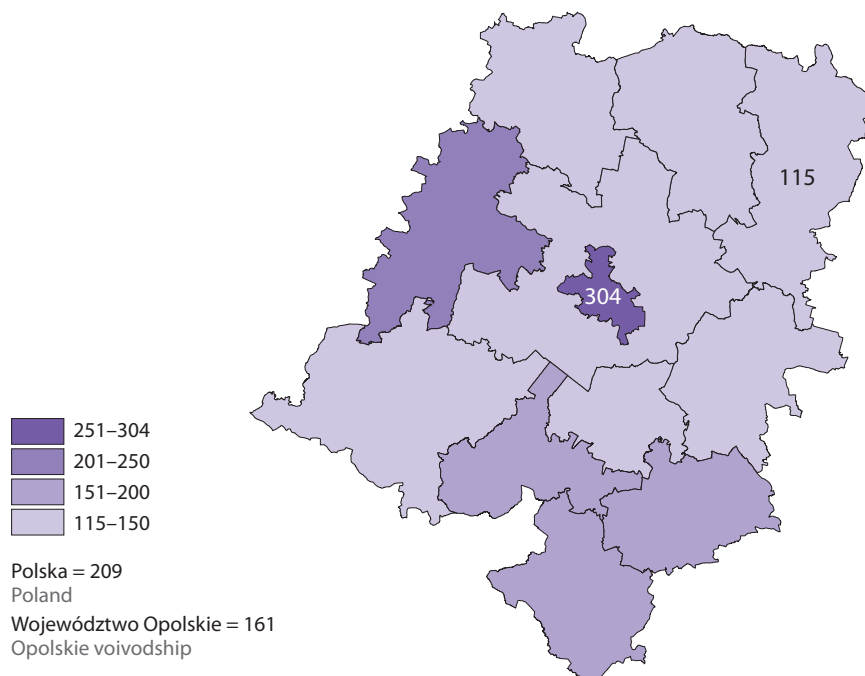
Chart 36 Pupils of primary schools per school as of the beginning of the school year

W roku szkolnym 2018/19 najmniej uczniów w przeliczeniu na 1 szkołę podstawową przypadało w powiecie oleskim (115), a najwięcej w m. Opolu (304).

Mapa 16. Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 szkołę w roku szkolnym 2018/19 stan na początek roku szkolnego

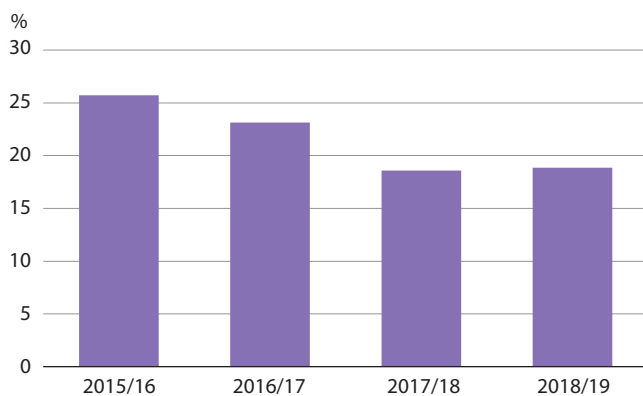
Map 16. Pupils of primary schools per school in the 2018/19 school year as of the beginning of the school year

Oferta edukacyjna szkół podstawowych kierowana do uczniów obejmuje m.in. możliwość uczestnictwa w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych oraz w szkolnych kołach zainteresowań.

Wykres 37. Odsetek uczniów korzystających z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) stan na początek roku szkolnego

Chart 37. Proportion of pupils attending didactic-compensatory classes in primary schools for children and youth (excluding special schools) as of the beginning of the school year

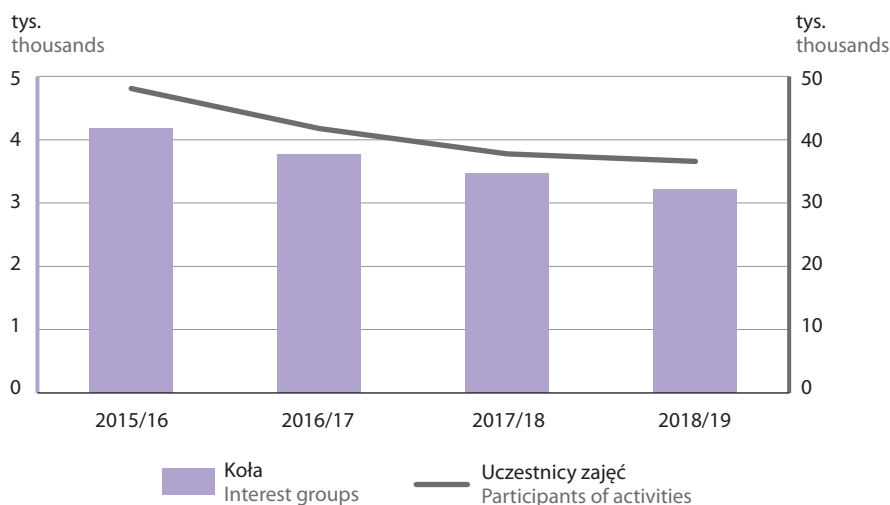

W latach szkolnych 2015/16–2018/19 z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych skorzystało w województwie opolskim łącznie 49 tys. uczniów szkół podstawowych (bez szkół specjalnych), z czego zdecydowaną większość stanowili uczniowie uczestniczący w zajęciach w szkołach zlokalizowanych w miastach. W okresie ostatnich czterech lat obserwuje się zmniejszenie zainteresowania uczniów tego typu zajęciami. W roku szkolnym 2018/19 w stosunku do roku szkolnego 2015/16 liczba uczniów korzystających z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych zmniejszyła się o 11,6% w województwie.

Oprócz uczestnictwa w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych uczniowie mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań i pasji w szkolnych kołach i klubach. W województwie opolskim w rozpatrywanych latach (podobnie jak w kraju) odnotowano systematyczny spadek liczby kół i klubów oferujących zajęcia pozalekcyjne, jak i uczniów uczestniczących w tych zajęciach. W roku szkolnym 2018/19 w szkołach podstawowych działających na terenie województwa funkcjonowało 3,2 tys. kół i klubów (w tym 1,7 tys. w miastach) podczas gdy w roku szkolnym 2015/16 – 4,2 tys. (w tym 2,3 tys. w miastach). Liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w stosunku do stanu sprzed trzech lat uległa zmniejszeniu o 23,8% (w tym w miastach o 24,7%).

Wykres 38. Szkolne koła i uczestnicy zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży stan na początek roku szkolnego

Chart 38. School interest groups and participants of extracurricular activities in primary schools for children and youth as of the beginning of the school year

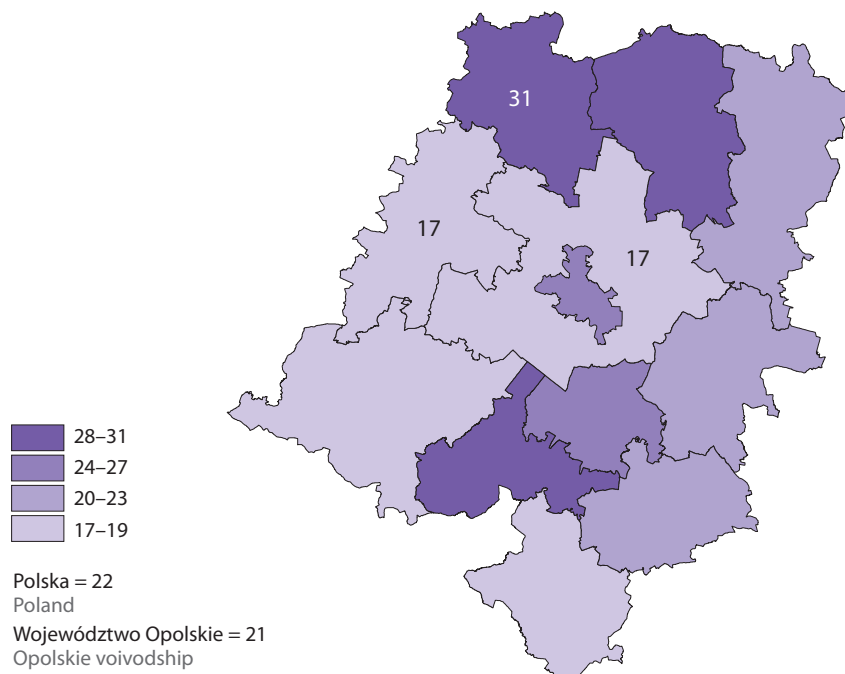

Biorąc pod uwagę tematykę prowadzonych zajęć pozalekcyjnych struktura uczestników kół szkolnych w analizowanych latach nie zmieniła się i nadal największym zainteresowaniem wśród uczniów szkół podstawowych cieszyły się zajęcia przedmiotowe.

W przekroju powiatów województwa opolskiego w roku szkolnym 2018/19 najwięcej uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży w przeliczeniu na 1 szkolne koło odnotowano w powiecie namysłowskim (31), natomiast najmniej w powiatach: brzeskim oraz opolskim (po 17).

Mapa 17. Uczniowie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży na 1 szkolne koło w roku szkolnym 2018/19 stan na początek roku szkolnego

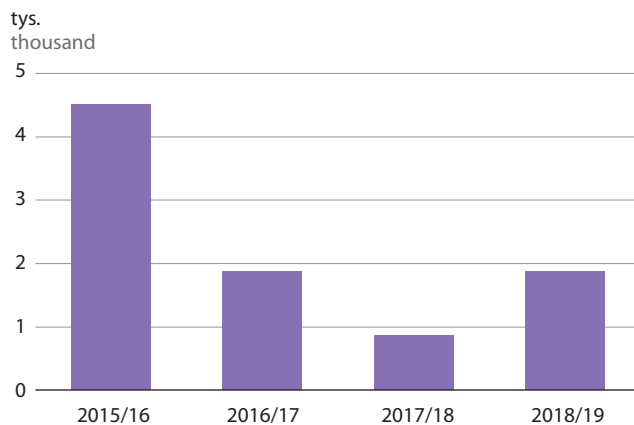
Map 17. Pupils of primary schools for children and youth per one school interest group in the 2018/19 school year as of the beginning of the school year

Uczniowie szkół podstawowych mają możliwość korzystania z różnych form pomocy materialnej. Jedną z nich jest dofinansowanie zakupu podręczników szkolnych/wyprawki szkolnej.

Wykres 39. Uczniowie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży korzystający z dofinansowania zakupu podręczników szkolnych/wyprawki szkolnej stan na początek roku szkolnego

Chart 39. Pupils of primary schools for children and youth benefiting from partial funding of the purchase of school textbooks/a set of school textbooks and workbooks as of the beginning of the school year

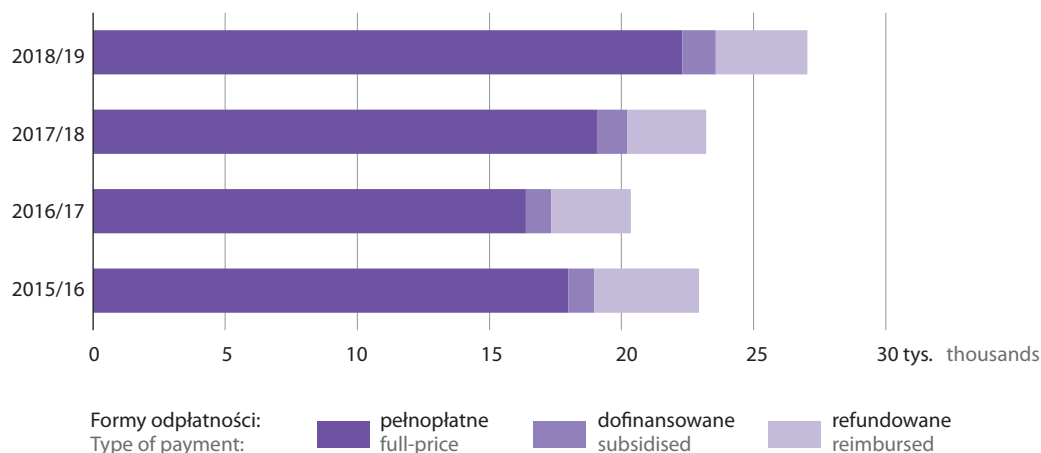

W województwie opolskim (podobnie jak w kraju) w latach szkolnych 2015/16–2017/18 wyraźnie zmalała liczba uczniów korzystających z tej formy wsparcia, ale w roku szkolnym 2018/19 r. zwiększyła się. W roku szkolnym 2018/19 w porównaniu z rokiem szkolnym 2015/16 był to spadek o 58,4% (w kraju o 36,5%).

Pozaedukacyjny wymiar zaspokojenia potrzeb uczniów w szkole mają usługi gastronomiczne, dające możliwość korzystania z posiłków. Usługi te w województwie opolskim rozwijają się, gdyż w roku szkolnym 2018/19 względem stanu sprzed trzech lat liczba korzystających z posiłków zwiększyła się o 17,9% (w kraju o 15,9%). W szkołach zlokalizowanych w miastach w omawianym okresie zanotowano wzrost liczby uczniów korzystających z posiłków o 21,2%, a na wsi o 13,2%. Wyraźnie zwiększyła się w województwie w roku szkolnym 2018/19 względem roku szkolnego 2015/16 liczba uczniów szkół podstawowych, którzy otrzymali dofinansowanie do posiłków (wzrost o blisko o 30%).

Wykres 40. Uczniowie szkół podstawowych korzystający z posiłków stan na początek roku szkolnego

Chart 40. Pupils of primary schools receiving meals as of the beginning of the school year

System oświaty w Polsce przewiduje możliwość przyznania uczniom różnego typu stypendiów. W rozpatrywanym okresie w województwie opolskim do roku szkolnego 2017/18 systematycznie malała liczba uczniów, którzy otrzymali stypendia, natomiast w roku szkolnym 2018/19 zwiększyła się. W kraju w latach szkolnych 2015/16–2018/19 liczba stypendystów ulegała bardziej dynamicznym zmianom. Spośród wszystkich wyróżnionych uczniów w województwie zdecydowaną większość stanowili uczniowie, którzy otrzymali stypendium za wyniki w nauce lub osiągnięcia sportowe.

Tablica 25. Uczniowie szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży otrzymujący stypendia stan na początek roku szkolnego

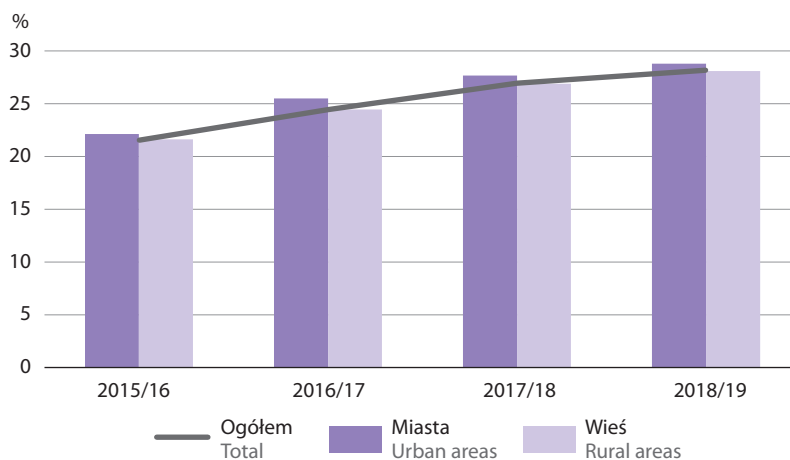
Table 25. Pupils of primary schools for children and youth receiving scholarships as of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			
Ogółem Total	4052	4020	3840	5097
w tym: of which:				
Za wyniki w nauce lub osiągnięcia sportowe For academic performance or sporting achievements	3569	3635	3559	4800
Ministra Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego Of the Ministry of Culture and National Heritage	6	–	–	2
Przyznane przez osoby fizyczne lub prawne Granted by natural or legal persons	100	63	39	58

Rozpatrując dostęp do usług społecznych w obszarze edukacji należy również wziąć pod uwagę aspekt dostosowania szkół dla potrzeb uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego. W latach szkolnych 2015/16–2018/19 w województwie opolskim zaobserwowano systematyczny (wyższy niż notowany przeciętnie w kraju) wzrost odsetka oddziałów dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w ogólnej liczbie oddziałów w szkołach podstawowych (bez specjalnych). W roku szkolnym 2018/19 oddziały dla uczniów niepełnosprawnych stanowiły w województwie 28,1% (w kraju – 24,7%), natomiast w roku szkolnym 2015/16 – 21,6% (w kraju – 18,6%).

Wykres 41. Odsetek oddziałów w szkołach podstawowych (bez specjalnych) dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego stan na początek roku szkolnego

Chart 41. Proportion of sections in primary schools (excluding special schools) for disabled pupils with a certificate of need for special education as of the beginning of the school year

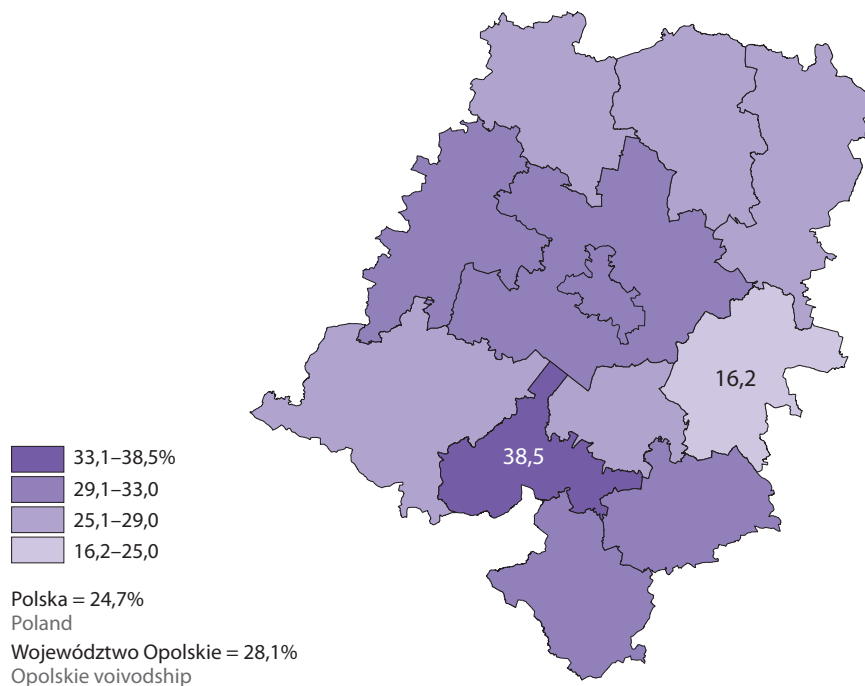

W skali województw w roku szkolnym 2018/19 najbardziej korzystną sytuację pod względem poziomu omawianego odsetka odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (30,6%), a najmniej korzystną w województwie łódzkim (19,8%).

W roku szkolnym 2015/16–2018/19 największy udział oddziałów dla uczniów z niepełnosprawnościami posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego miały szkoły podstawowe ogólnodostępne zlokalizowane w powiecie prudnickim, natomiast najmniej w powiecie strzeleckim. W roku szkolnym 2018/19 przeciętnie co trzeci oddział w szkole podstawowej w powiecie prudnickim był oddziałem dla uczniów z niepełnosprawnościami podczas gdy w powiecie strzeleckim – co szósty.

Mapa 18. Odsetek oddziałów w szkołach podstawowych (bez specjalnych) dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w roku szkolnym 2018/19 stan na początek roku szkolnego

Map 18. Proportion of sections in primary schools (excluding special schools) for disabled pupils with a certificate of need for special education in the 2018/19 school year as of the beginning of the school year

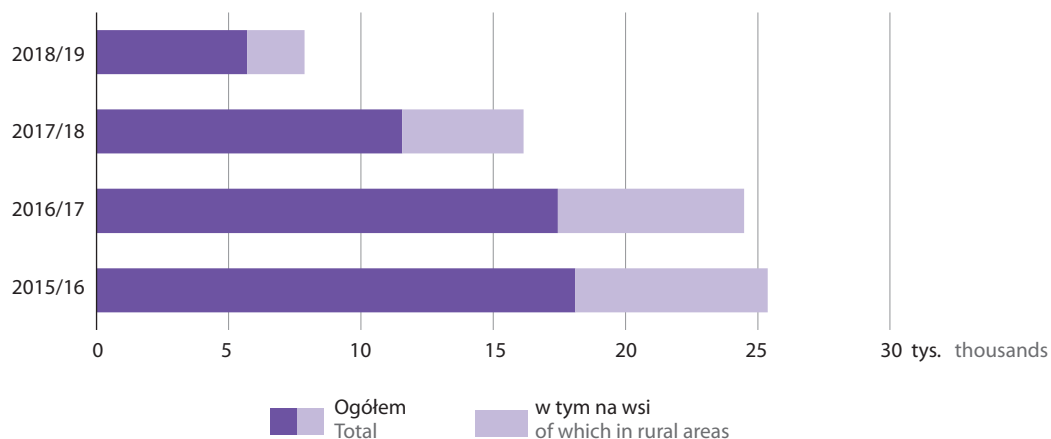

Kolejnym etapem edukacji jest nauka w gimnazjach. Dostęp do usług edukacyjnych na poziomie szkolnictwa gimnazjalnego w okresie czterech ostatnich lat uwarunkowany był przepisami reformy oświatowej wdrożonymi w roku szkolnym 2017/18.

W województwie opolskim w roku szkolnym 2018/19 działały 64 gimnazja (łącznie ze szkołami specjalnymi oraz szkołami dla dorosłych), w których naukę pobierało 7,9 tys. uczniów (w tym w miastach 5,7 tys.), natomiast w roku szkolnym 2015/16 w 179 placówkach kształciło się 25,4 tys. młodzieży (w tym w miastach 18,1 tys.).

Wykres 42. Uczniowie w gimnazjach stan na początek roku szkolnego

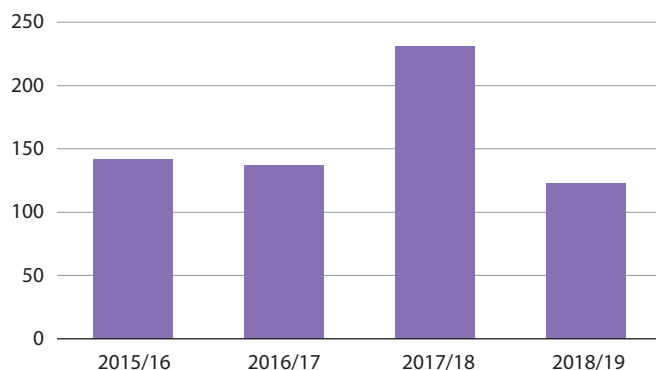
Chart 42. Pupils in lower secondary schools as of the beginning of the school year

Wyższą niż obserwowaną przeciętnie w kraju dostępność kształcenia na poziomie gimnazjów w latach szkolnych 2015/16–2018/19 odnotowano w województwie opolskim po wprowadzeniu reformy oświatowej. Od roku szkolnego 2017/18 na 1 placówkę przypadało w województwie mniej uczniów niż średnio w kraju (231 wobec 367). Bardziej widoczne dysproporcje w dostępie zaobserwowano w przekroju miast i wsi. W roku szkolnym 2018/19 w miastach województwa opolskiego wskaźnik wyniósł 89, a na wsi – 90, natomiast średnio w kraju: 220 i 190. W ujęciu województw w roku szkolnym 2018/19 najbardziej korzystny poziom omawianego wskaźnika odnotowano w województwie opolskim, w którym przeciętnie na 1 gimnazjum przypadało 123 uczniów, a najmniej w województwie małopolskim – 366.

Wykres 43. Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 szkołę stan na początek roku szkolnego

Chart 43. Pupils of lower secondary schools per school as of the beginning of the school year

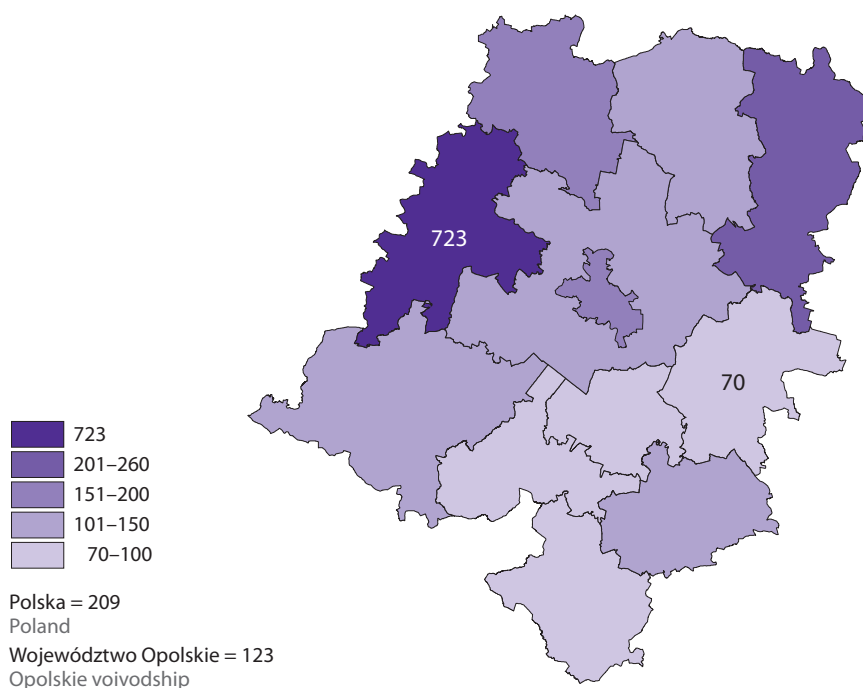

Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych, zarówno w województwie opolskim oraz przeciętnie w kraju odnotowano spadek liczby uczniów w oddziałach szkolnych. W roku szkolnym 2018/19 w województwie (podobnie jak w kraju) oddział szkolny w gimnazjum obejmował średnio 20 uczniów, a przed trzema laty – 21. W dalszym ciągu w województwie oraz w kraju wyższym dostępem usług edukacyjnych cechowały się gimnazja zlokalizowane na terenach wiejskich niż miejskich. W szkołach zlokalizowanych na wsi w roku szkolnym 2018/19 średnio na 1 oddział przypadało w województwie 18 uczniów, natomiast w miastach – 20 (w kraju odpowiednio: 19 i 21).

W przestrzeni powiatów województwa opolskiego w roku szkolnym 2018/19 najmniej uczniów w przeliczeniu na 1 gimnazjum notowano w powiecie strzeleckim (70), natomiast najmniej korzystną sytuacją wyróżnił się powiat brzeski (723).

Mapa 19. Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 szkołę w roku szkolnym 2018/19 stan na początek roku szkolnego

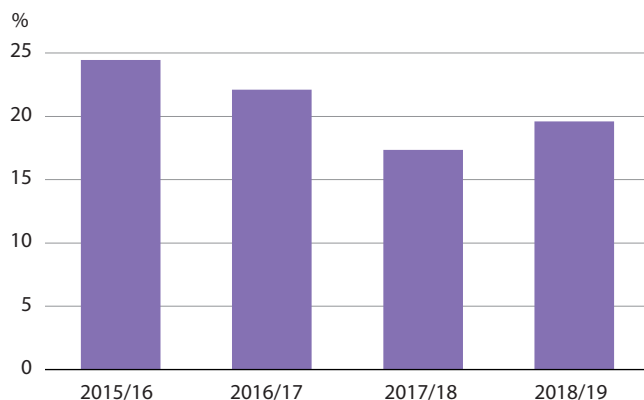
Map 19. Pupils of lower secondary schools per school in the 2018/19 school year as of the beginning of the school year

W województwie opolskim w latach szkolnych 2015/16–2018/19 w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych prowadzonych w gimnazjach (bez szkół specjalnych) uczestniczyło łącznie 15,3 tys. uczniów. Ponad połowę stanowili uczestnicy zajęć w gimnazjach położonych w miastach. W analizowanym okresie liczba uczniów gimnazjów biorących udział w tego typu zajęciach w województwie zmniejszyła się. W roku szkolnym 2018/19 średnio co piąty uczeń gimnazjum uczestniczył w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, natomiast w roku szkolnym 2015/16 co czwarty.

Wykres 44. Odsetek uczniów korzystających z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych w gimnazjach dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) stan na początek roku szkolnego

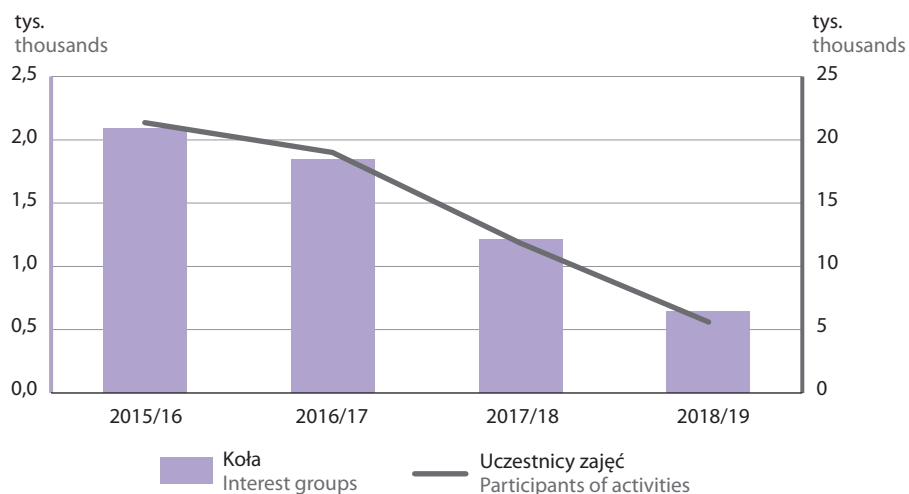
Chart 44. Proportion of pupils attending didactic-compensatory classes in lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) as of the beginning of the school year

Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych w okresie ostatnich czterech lat zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju zmniejszyła się liczba kół zainteresowań w gimnazjach oraz liczba ich uczestników. Notowane spadki wynikają w głównej mierze z przepisów wprowadzonej reformy oświatowej, która zakładała stopniowe wygaszanie gimnazjów. W roku szkolnym 2018/19 funkcjonowało w województwie o 69,0% mniej szkolnych kół zainteresowań w gimnazjach niż przed trzema laty (w kraju – o 62,7%). Równocześnie zmalała liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych w województwie o 73,6% (w kraju – o 69,3%). Spośród wszystkich uczestników zajęć w województwie zdecydowaną większość (podobnie jak w kraju) stanowili uczniowie gimnazjów zlokalizowanych na terenach miejskich.

Wykres 45. Szkolne koła i uczestnicy zajęć pozalekcyjnych w gimnazjach dla dzieci i młodzieży stan na początek roku szkolnego

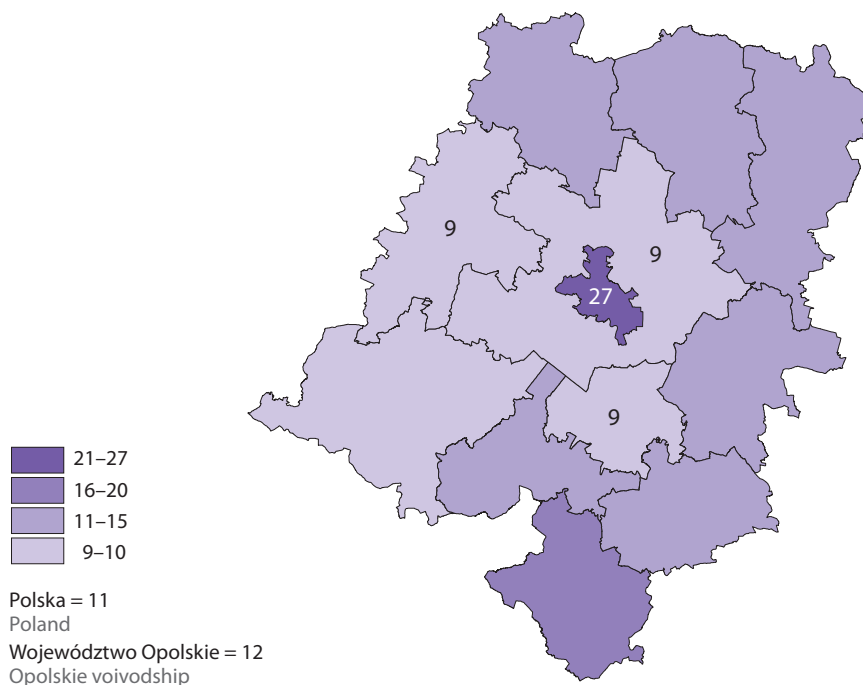
Chart 45. School interest groups and participants of extracurricular activities in lower secondary schools for children and youth as of the beginning of the school year

Spośród oferty zajęć pozalekcyjnych w gimnazjach zajęcia przedmiotowe cieszyły się największym zainteresowaniem. W województwie w omawianych latach zajęcia te skupiały średnio ok. 37% uczestników.

Mapa 20. Uczniowie gimnazjów dla dzieci i młodzieży na 1 szkolne koło w roku szkolnym 2018/19 stan na początek roku szkolnego

Mapa 20. Pupils of lower secondary schools for children and youth per one school interest group in the 2018/19 school year as of the beginning of the school year

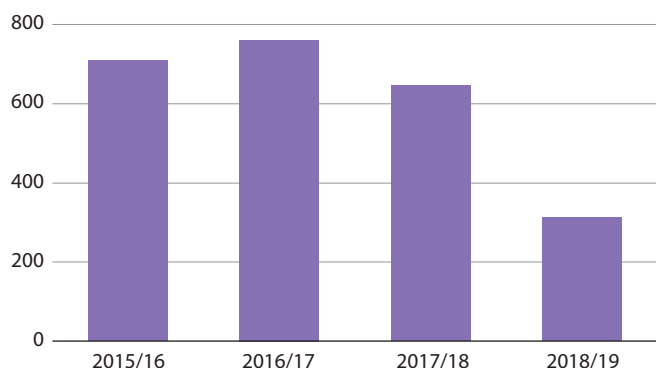

W ujęciu powiatów województwa opolskiego w roku szkolnym 2018/19 najwięcej uczniów gimnazjów dla dzieci i młodzieży w przeliczeniu na 1 szkolne koło odnotowano w m. Opolu (27), natomiast najmniej w powiatach: brzeskim, krapkowickim oraz opolskim (po 9).

W województwie opolskim (w dużo większym stopniu niż w kraju) w okresie czterech ostatnich lat zmalała liczba uczniów gimnazjów korzystających ze wsparcia w postaci dofinansowania zakupu podręczników/wyprawki szkolnej. W roku szkolnym 2018/19 w stosunku do roku szkolnego 2015/16 był to spadek o 55,9% (w kraju o 8,7%).

Wykres 46. Uczniowie gimnazjów dla dzieci i młodzieży korzystający z dofinansowania zakupu podręczników szkolnych/wyprawki szkolnej stan na początek roku szkolnego

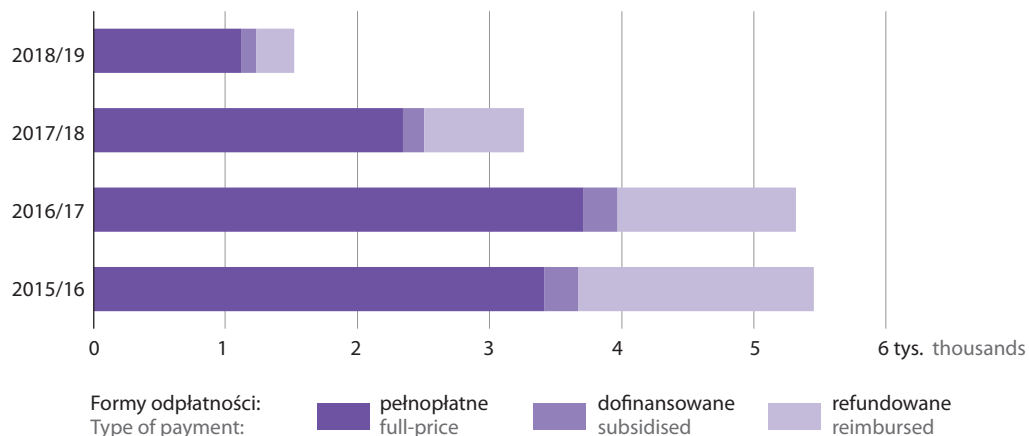
Chart 46. Pupils of lower secondary schools for children and youth benefiting from partial funding of the purchase of schools textbooks/a set of school textbooks and workbooks as of the beginning of the school year

Pośrednim efektem wdrażania reformy oświatowej był również spadek liczby uczniów gimnazjów, którzy korzystali z posiłków. W województwie opolskim w roku szkolnym 2018/19 w relacji do stanu notowanego przed trzema laty liczba uczniów gimnazjów korzystających z posiłków zmniejszyła się o 72,2%, natomiast przeciętnie w kraju o 68,4%. Pozytywnym symptomem jest fakt, iż wzrósł w województwie opolskim odsetek uczniów, którzy otrzymali dofinansowanie do posiłków; był to wzrost o 2,7 p. proc. względem roku szkolnego 2015/16.

Wykres 47. Uczniowie gimnazjów korzystający z posiłków stan na początek roku szkolnego

Chart 47. Pupils of lower secondary schools receiving meals as of the beginning of the school year

W województwie opolskim w rozpatrywanym okresie liczba uczniów gimnazjów, którym przyznano stypendia notowała zmiany, ale ostatecznie w roku szkolnym 2018/19 wyniosła 2,1 tys. i względem roku szkolnego 2015/16 zmniejszyła się o 14,8%.

Tablica 26. Uczniowie gimnazjów dla dzieci i młodzieży otrzymujący stypendia stan na początek roku szkolnego

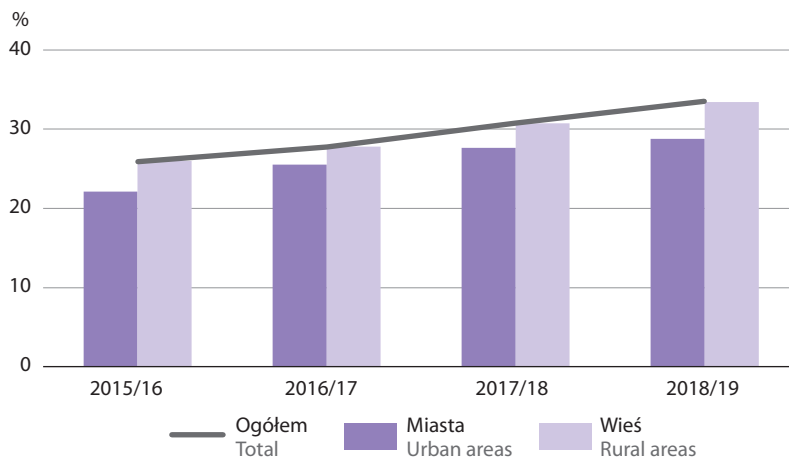
Table 26. Pupils of lower secondary schools for children and youth receiving scholarships as of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			
Ogółem Total	2506	2861	2844	2136
w tym: of which:				
Za wyniki w nauce lub osiągnięcia sportowe For academic performance or sporting achievements	2353	2733	2649	2076
Ministra Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego Of the Ministry of Culture and National Heritage	2	1	–	–
Ministra Oświaty i Wychowania Of the Ministry of National Education	–	–	1	1
Przyznane przez osoby fizyczne lub prawne Granted by natural or legal persons	26	32	31	23

W latach szkolnych 2015/16–2018/19 sytuacja w województwie opolskim pod względem dostosowania gimnazjów (bez specjalnych) dla potrzeb uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego była bardziej korzystna niż w kraju. Odsetek oddziałów w gimnazjach dla uczniów niepełnosprawnych systematycznie wzrastał i w omawianym okresie był w województwie wyższy niż notowany przeciętnie w kraju. W roku szkolnym 2018/19 oddziały dla uczniów niepełnosprawnych stanowiły w województwie 33,4% (w kraju – 26,2%), natomiast w roku szkolnym 2015/16 – 26,0% (w kraju – 22,5%).

Wykres 48. Odsetek oddziałów w gimnazjach (bez specjalnych) dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego stan na początek roku szkolnego

Chart 48. Proportion of sections in lower secondary schools (excluding special schools) for disabled pupils with a certificate of need for special education as of the beginning of the school year

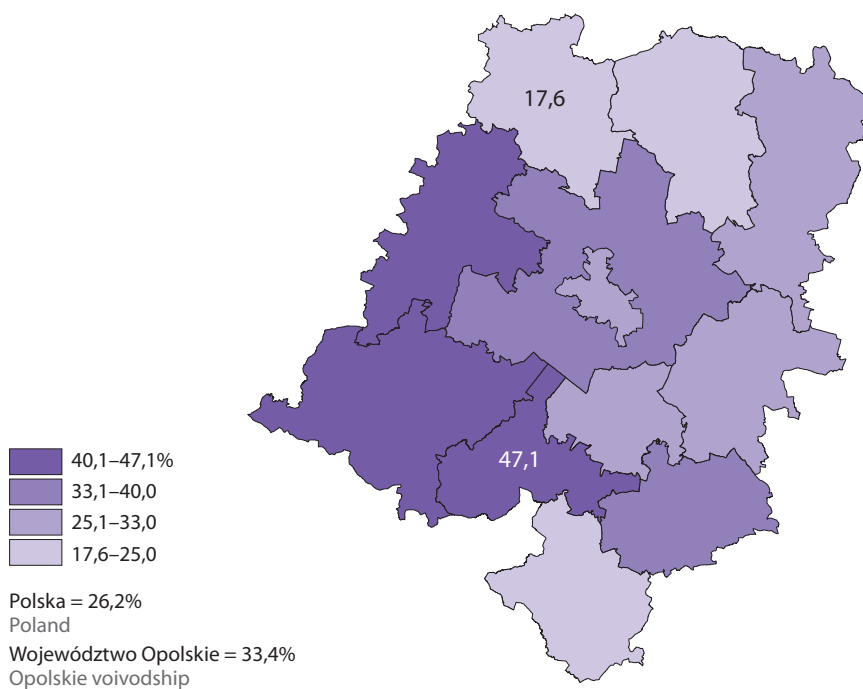

W przekroju województw w roku szkolnym 2018/19 najbardziej korzystną sytuację pod względem wysokości omawianego odsetka odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (35,3%), a najmniej korzystną w województwie wielkopolskim (21,7%).

W roku szkolnym 2018/19 największy udział oddziałów gimnazjalnych przeznaczonych dla uczniów niepełnosprawnych był w powiecie prudnickim (47,1%), natomiast najmniejszy w gimnazjach zlokalizowanych w powiecie namysłowskim (17,6%).

Mapa 21. Odsetek oddziałów w gimnazjach dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) dla uczniów niepełnosprawnych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w roku szkolnym 2018/19 stan na początek roku szkolnego

Mapa 21. Proportion of sections in lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) for disabled pupils with a certificate of need for special education in the 2018/19 school year as of the beginning of the school year

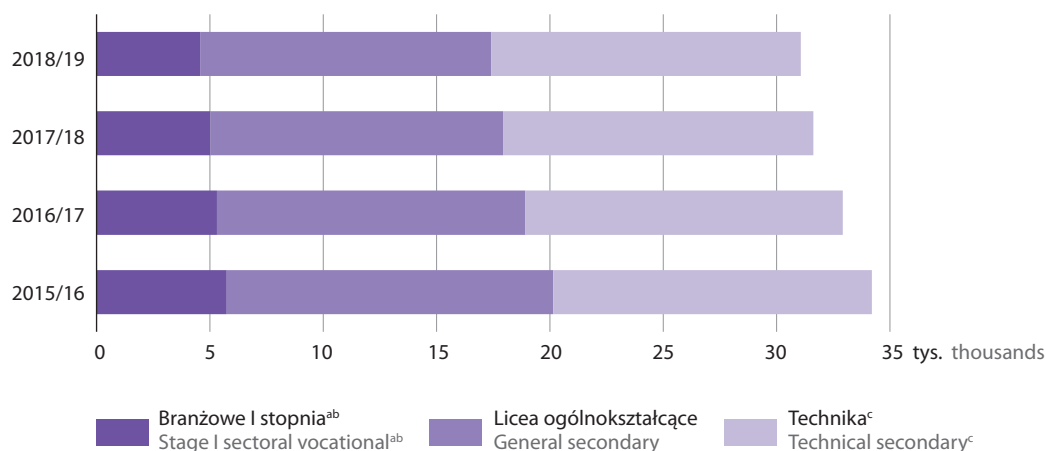

Następnym szczeblem edukacji młodzieży są szkoły ponadgimnazjalne, w których skład wchodzi: szkoły branżowe I stopnia (do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe), szkoły specjalne przysposabiające do pracy, licea ogólnokształcące, technika oraz szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

W województwie opolskim w latach szkolnych 2015/16–2018/19 w zakresie dostępności usług edukacyjnych na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego zaobserwowano m.in. takie zmiany jak: spadek liczby szkół oraz liczby uczniów.

Wykres 49. Uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych stan na początek roku szkolnego

Chart 49. Students in upper secondary schools as of the beginning of the school year

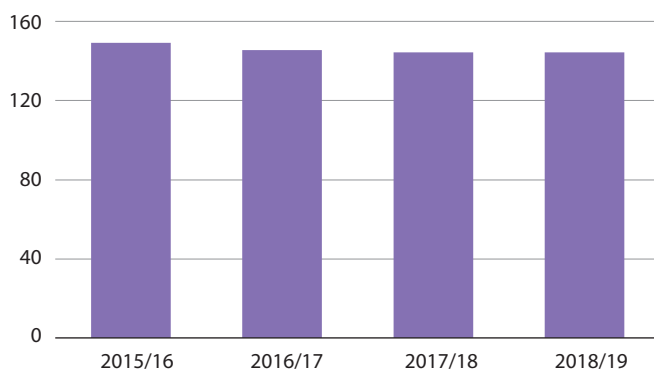
a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. c łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Until the 2016/17 school year basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including special job-training schools. c Including general art schools leading to professional certification.

W latach szkolnych 2015/16–2017/18 liczba uczniów przypadająca na 1 placówkę kształcącą na poziomie ponadgimnazjalnym w województwie opolskim systematycznie zmniejszała się, natomiast w roku szkolnym 2018/19 utrzymała poziom notowany przed rokiem. W roku szkolnym 2018/19 na 1 szkołę ponadgimnazjalną przypadało w województwie średnio 144 uczniów (w kraju – 167), natomiast w roku szkolnym 2015/16 było ich 149 (w kraju – 170). W ujęciu województw w roku szkolnym 2018/19 najwyższą dostępność odnotowano w województwie zachodniopomorskim, w którym przeciętnie na 1 szkołę ponadgimnazjalną przypadało 132 uczniów, natomiast najniższą w województwie małopolskim – 195.

Wykres 50. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych przypadający na 1 szkołę stan na początek roku szkolnego

Chart 50. Students of upper secondary schools per school as of the beginning of the school year

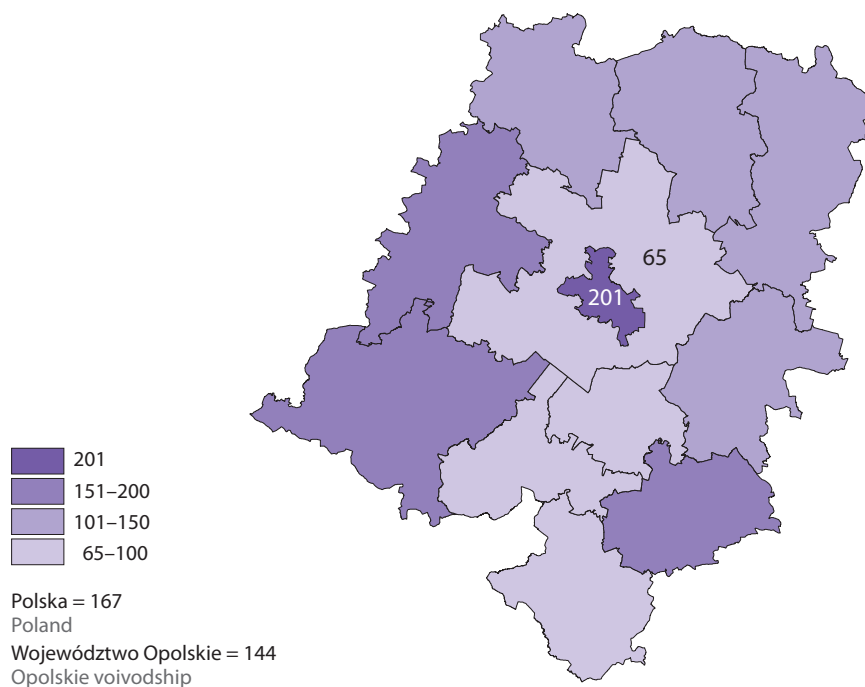
Biorąc pod uwagę typ szkoły ponadgimnazjalnej najbardziej korzystny dostęp do usług edukacyjnych w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) mierzony poziomem omawianego wskaźnika w latach szkolnych 2015/16–2018/19 odnotowano w szkołach branżowych I stopnia, a najmniej korzystny w technikum. W roku szkolnym 2018/19 na 1 szkołę branżową przypadało w województwie średnio 69 uczniów, natomiast na 1 technikum – 248 (w kraju analogicznie: 75 oraz 259 uczniów).

W latach szkolnych 2015/16–2018/19 liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkole ponadgimnazjalnej zarówno w województwie opolskim, jak i przeciętnie w kraju kształtowała się na zbliżonym poziomie i wynosiła ok. 23 uczniów. Zauważalne jest zróżnicowanie średniej liczby uczniów w oddziałach ze względu na typ szkoły ponadgimnazjalnej.

W roku szkolnym 2018/19 najmniej uczniów w przeliczeniu na 1 szkołę ponadgimnazjalną przypadało w powiecie opolskim (65), a najwięcej w m. Opolu (201).

Mapa 22. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych przypadający na 1 szkołę w roku szkolnym 2018/19 stan na początek roku szkolnego

Map 22. Students of upper secondary schools per school in the 2018/19 school year as of the beginning of the school year

Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych mają możliwość uczestnictwa w różnego typu formach doskonalenia i doksztalcania prowadzonych przez Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz Centrum Kształcenia Praktycznego. W województwie opolskim zarówno w roku szkolnym 2018/19, jak i 2015/16 (podobnie jak w kraju) największym zainteresowaniem wśród uczestników cieszyły się kursy BHP oraz kursy przygotowujące do uzyskania uprawnień zawodowych.

Tablica 27. Wybrane formy doskonalenia i kształcenia uczniów stan na początek roku szkolnego

Table 27. Selected forms of improvement and training of students as of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	2015/16		2018/19	
	kursy courses	uczestnicy participants	kursy courses	uczestnicy participants
Kursy językowe Language courses	861	2159	401	1478
Kursy z zakresu informatyki Computer science courses	312	179	22	254
Kursy BHP Industrial safety courses	577	3059	582	4002
Kursy przygotowujące do uzyskania uprawnień zawodowych Preparation courses for professional certificate	765	2873	790	2009
Turnusy kształcenia teoretycznego młodocianych pracowników Theoretical improvement courses of juvenile employees	71	2010	74	1728

W latach szkolnych 2015/16–2018/19 liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którym przyznano stypendia średnio w roku kształtowała się na poziomie ok. 1417 uczniów. Najwięcej uczniów otrzymało stypendia za wyniki w nauce lub osiągnięcia sportowe (przeciętnie ok. 86%). Drugą grupą pod względem liczebności byli uczniowie, którzy otrzymali stypendium Prezesa Rady Ministrów (średnio ok. 6%).

Tablica 28. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży otrzymujący stypendia stan na początek roku szkolnego

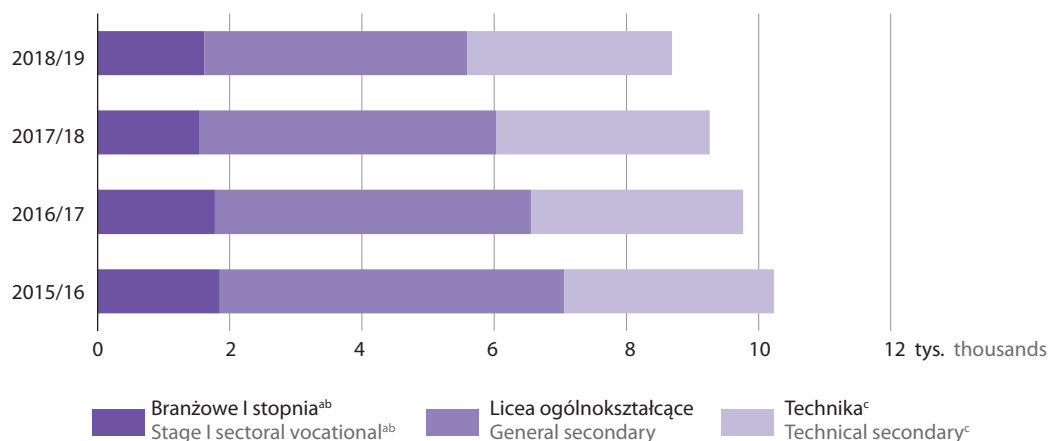
Table 28. Students of upper secondary schools for youth receiving scholarships as of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			
Ogółem Total	1451	1289	1359	1568
w tym: of which:				
Za wyniki w nauce lub osiągnięcia sportowe For academic performance or sporting achievements	1233	1087	1183	1359
Prezesa Rady Ministrów Of the Prime Minister	88	86	78	80
Ministra Oświaty i Wychowania Of the Ministry of National Education	7	7	5	8
Przyznane przez osoby fizyczne lub prawne Granted by natural or legal persons	18	12	9	32

W latach szkolnych 2015/16–2018/19 w województwie opolskim średnio 829 uczniów szkół ponadgimnazjalnych było objętych kształceniem specjalnym. Ich odsetek w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadgimnazjalnych w analizowanym okresie kształtował się podobnie jak w kraju na średnim poziomie 2,6%.

Wykres 51. Absolwenci^a szkół ponadgimnazjalnych

Chart 51. Graduates^a of upper secondary schools

a Z poprzedniego roku szkolnego. b Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. c Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

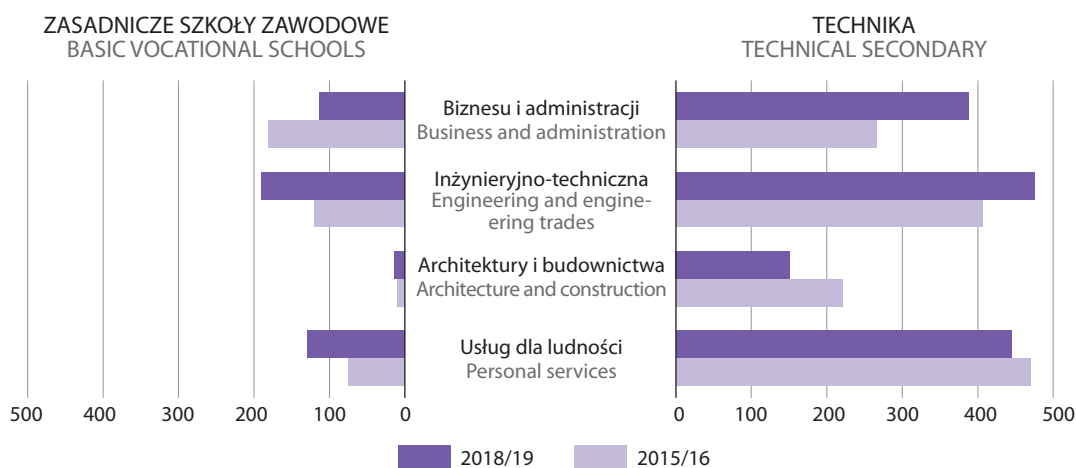
a From the previous school year. b Including special job-training schools. c Including general art schools leading to professional certification.

W latach szkolnych 2014/15–2017/18 w województwie odnotowano łącznie 37,9 tys. absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, spośród których największy udział stanowiły osoby, które ukończyły licea ogólnokształcące. Odsetek tej grupy absolwentów w okresie ostatnich czterech lat sukcesywnie się zmniejszał. W roku szkolnym 2014/15 absolwenci liceów ogólnokształcących stanowili w województwie 50,9% ogółu absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (w kraju – 55,6%), natomiast w roku szkolnym 2017/18 – 45,8% (w kraju – 54,5%).

W latach szkolnych 2014/15–2017/18 spośród absolwentów szkół zasadniczych zawodowych oraz techników, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie w województwie opolskim najwięcej absolwentów uzyskało kwalifikacje w zawodach z podgrupy inżynieryjno-technicznej, usług dla ludności oraz biznesu i administracji.

Wykres 52. Absolwenci^a zasadniczych szkół zawodowych oraz techników^b według wybranych podgrup kierunków kształcenia^{c,d}

Chart 52. Graduates^a of basic vocational and technical secondary^b schools by selected narrow fields of education^{c,d}

a Z poprzedniego roku szkolnego. b Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. c Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). d W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

a From the previous school year. b Including general art schools leading to professional certification. c According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). d In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Uczniowie podejmujący naukę poza miejscem zamieszkania mają możliwość zakwaterowania w internatach lub bursach.

Tablica 29. Uczniowie szkół dla dzieci i młodzieży korzystający z internatów i burs (bez szkół specjalnych) stan na początek roku szkolnego

Table 29. Pupils and students of schools for children and youth accommodated in boarding schools and dormitories (excluding special schools) as of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Pol ska=100
Ogół em Total	1035	1012	978	1049	1,8
Internaty Boarding schools	507	499	486	518	1,4
w tym: of which:					
szkoły branżowe I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	28	19	14	32	2,6
licea ogólnokształcące general secondary	230	201	193	214	1,7
technika technical secondary	247	276	276	255	1,3
Bursy Dormitories	528	513	492	531	2,5

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

W województwie opolskim w latach szkolnych 2015/16–2018/19 w tych miejscach zakwaterowanych było łącznie 4,1 tys. uczniów szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. Najliczniejszą grupą wśród zakwaterowanych w internatach byli uczniowie techników oraz liceów ogólnokształcących, którzy stanowili średnio 94,1%.

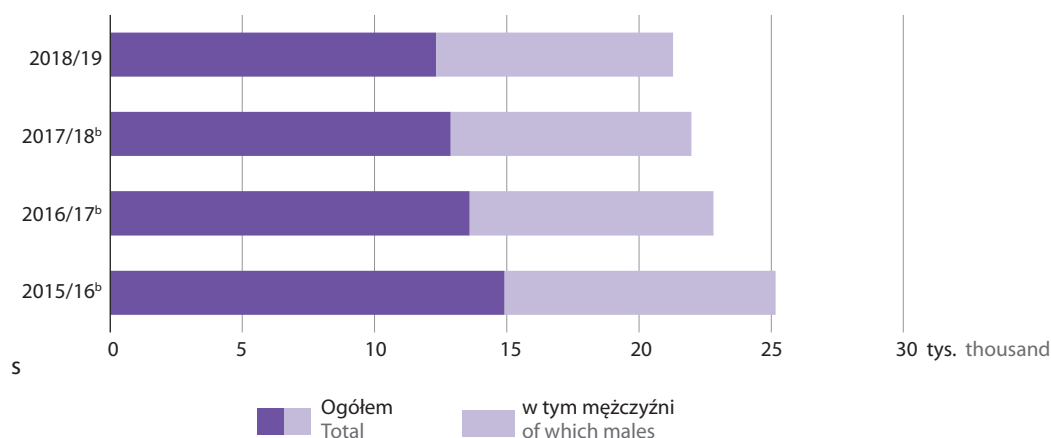
Uzyskanie świadectwa dojrzałości umożliwia kontynuowanie nauki na uczelniach, natomiast posiadanie wyższego wykształcenia m.in. zwiększa szanse na rynku pracy, co może wpłynąć na poprawę standardu życia.

W województwie opolskim w latach akademickich 2015/16–2018/19 w zakresie dostępu do usług społecznych dotyczących szkolnictwa wyższego zaobserwowano m.in. takie zmiany jak: wyraźny spadek liczby osób studiujących, zwiększenie liczby studentów cudzoziemców oraz zmniejszenie liczby studentów pobierających stypendia.

W okresie ostatnich czterech lat w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) zdecydowanie zmniejszyła się liczba studentów. W roku akademickim 2018/19 liczba osób studiujących w województwie wyniosła 21,3 tys. podczas gdy w roku akademickim 2015/16 – 25,2 tys.

Wykres 53. Studenci^a stan w dniu 31 grudnia

Chart 53. Students^a
as of 31st December

a łącznie ze studentami uczelni mających siedzibę poza województwem opolskim; bez wydziałów zamiejscowych uczelni z województwa opolskiego. b Stan w dniu 30 listopada.

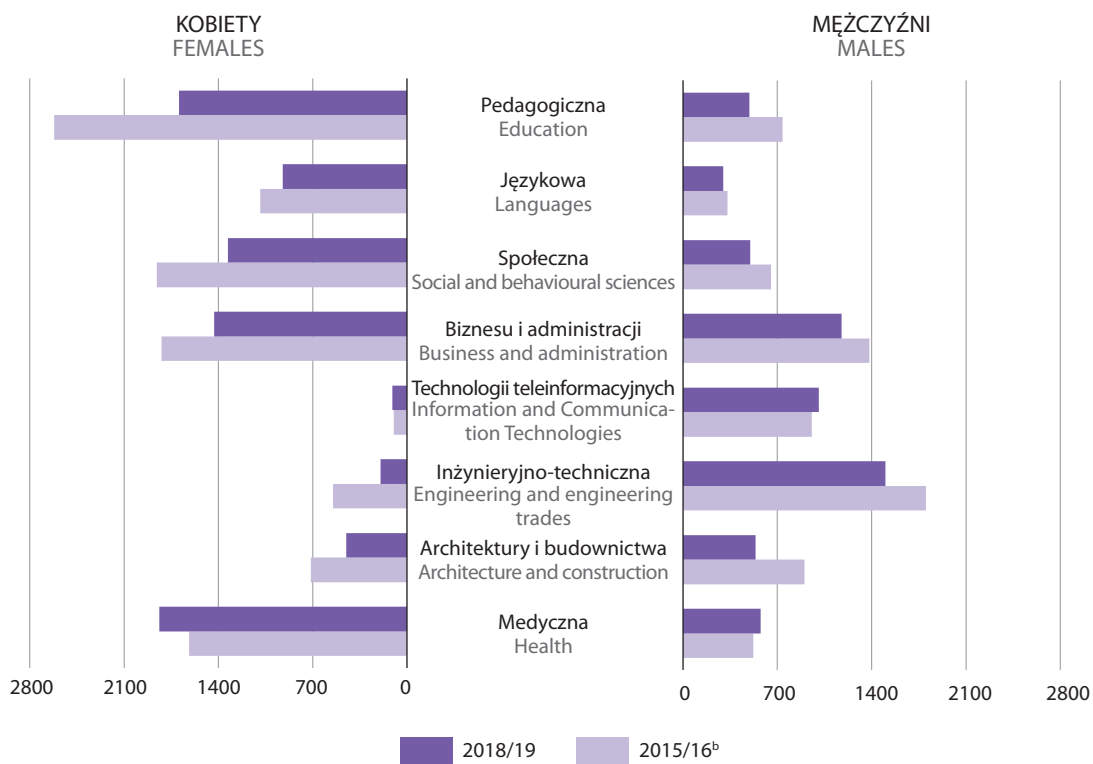
a Together with students of schools having their seats outside the Opolskie voivodship; without taking into account departments of higher education institutions of Opolskie voivodship. b As of 30th November.

Struktura studentów według płci w omawianych latach nie zmieniła się w województwie i nadal większość stanowiły kobiety, choć ich odsetek malał na rzecz odsetka studiujących mężczyzn. Udział kobiet w ogólnej liczbie studentów w roku akademickim 2018/19 względem roku akademickiego 2015/16 zmniejszył się w województwie z poziomu 59,3% do poziomu 57,9%, natomiast w kraju nieznacznie wzrósł (o 0,3 p. proc.).

W latach akademickich 2015/16–2018/19 struktura osób studiujących na uczelniach w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) według płci oraz kierunków nie uległa istotnym zmianom. Mężczyźni nadal stanowili zdecydowaną większość wśród studentów zdobywających wiedzę w dziedzinie technologii teleinformatycznych. Kobiety natomiast przeważały wśród studentów kształcących się na kierunkach z podgrupy opieki społecznej.

Wykres 54. Studenci według płci oraz wybranych podgrup kierunków kształcenia^a stan w dniu 31 grudnia

Chart 54. Students by sex and selected narrow fields of education^a as of 31st December

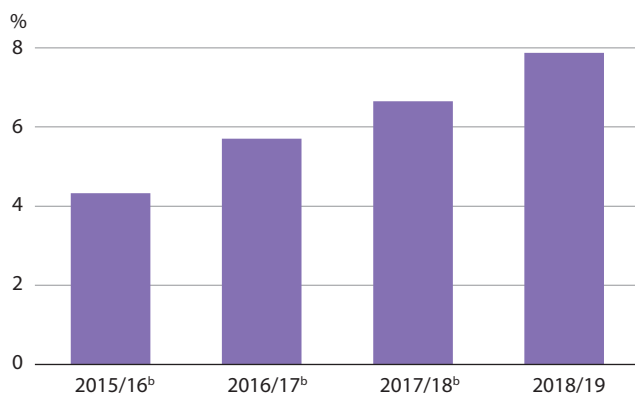

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Stan w dniu 30 listopada.
a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b As of 30th November.

Pomimo notowanego w okresie ostatnich czterech lat spadku ogólnej liczby studentów w województwie opolskim (jak i w kraju) zaobserwowano sukcesywny przyrost liczby studiujących cudzoziemców. W roku akademickim 2018/19 studenci cudzoziemcy stanowili w województwie 7,9% ogólnej liczby studentów (w kraju – 6,4%), natomiast w roku akademickim 2015/16 – 4,3% (w kraju – 4,1%), co wskazuje na szybsze tempo przyrostu ich liczby na opolskich uczelniach niż w kraju.

Wykres 55. Odsetek studentów^a cudzoziemców stan w dniu 31 grudnia

Chart 55. The percentage of foreign students^a as of the 31st December

a Łącznie ze studentami uczelni mających siedzibę poza województwem opolskim; bez wydziałów zamiejscowych uczelni z województwa opolskiego. b Stan w dniu 30 listopada.

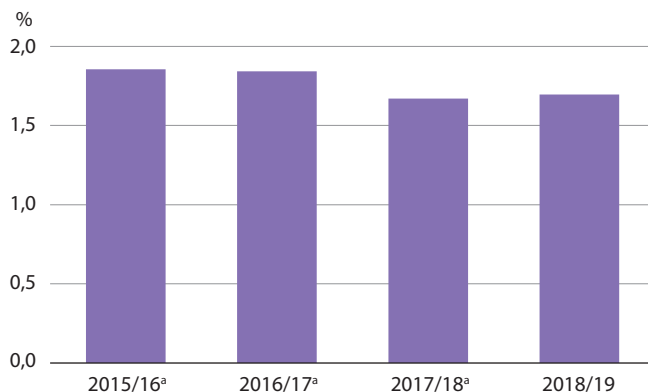
a Together with students of schools having their seats outside the Opolskie voivodship; without taking into account departments of higher education institutions of Opolskie Voivodship. b As of 30th November.

W skali województw w roku akademickim 2018/19 najwyższy odsetek studiujących cudzoziemców odnotowano w województwie mazowieckim (10,5%), natomiast najniższy w województwie lubuskim (1,0%). Województwo opolskie zajmowało 3 lokatę w kraju.

W latach akademickich 2015/16–2018/19 zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju uległa zmniejszeniu liczba studentów z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, przy czym większy ubytek liczby studiujących niepełnosprawnych odnotowano w województwie niż w kraju. W roku akademickim 2018/19 względem roku akademickiego 2015/16 liczba studiujących osób z niepełnosprawnościami spadła w województwie o 25,4%, natomiast w kraju – o 16,1%.

Wykres 56. Odsetek studentów niepełnosprawnych stan w dniu 31 grudnia

Chart 56. The percentage of disabled students as of 31st December

a Stan w dniu 30 listopada.

a As of 30th November.

W ujęciu województw najwyższy udział studentów z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie studentów w roku akademickim 2018/19 odnotowano w województwie lubuskim (3,4%), a najniższy w województwach: mazowieckim oraz małopolskim (po 1,4%).

Osoby podejmujące studia wyższe, podobnie jak osoby uczące się na niższych szczeblach edukacji mają możliwość uzyskania różnego typu wsparcia finansowego w postaci stypendiów. W województwie opolskim w okresie czterech ostatnich lat zaobserwowano (podobnie jak w kraju) wyraźny spadek liczby studentów otrzymujących stypendia. W największym stopniu zmniejszyła się liczba studentów, którym przyznano stypendia o charakterze socjalnym. W roku akademickim 2018/19 w relacji do roku akademickiego 2015/16 ich liczba zmalała w województwie o 32,4%, natomiast przeciętnie w kraju – o 30,3%.

Tablica 30. Studenci^a otrzymujący stypendia stan w dniu 31 grudnia

Table 30. Students^a receiving scholarships as of 31st December

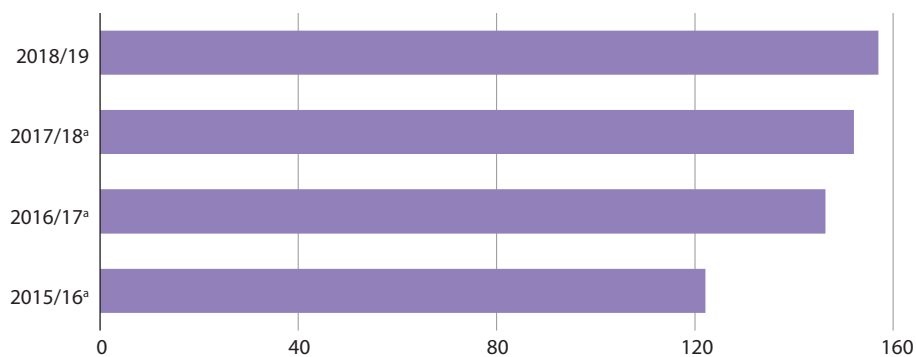
Wyszczególnienie Specification	2015/16 ^b	2016/17 ^b	2017/18 ^b	2018/19
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			
Studenci otrzymujący stypendia Students receiving scholarships	5015	4346	3965	3700
o charakterze socjalnym of a social nature	2940	2554	2272	1988
rektora dla najlepszych studentów awarded to outstanding students by vice- -chancellor	2048	1828	1760	1709
specjalne dla osób niepełnosprawnych special for disabled persons	376	331	290	293

a W podziale według rodzajów stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz. b Stan w dniu 30 listopada.
a In distribution by type of scholarships, one person may be indicated more than once. b As of 30 st November.

W latach akademickich 2015/16–2018/19 uczelnie funkcjonujące w województwie opolskim dysponowały średnio 11 domami studenckimi, które oferowały corocznie ok. 3,3 tys. miejsc. Miarą, która może być pomocna w ocenie dostępności usług zakwaterowania jest liczba miejsc w domach studenckich przypadająca na 1000 studentów.

Wykres 57. Miejsca w domach studenckich na 1000 studentów stan w dniu 31 grudnia

Chart 57. Places in student dormitories per 1000 students as of the 31st December

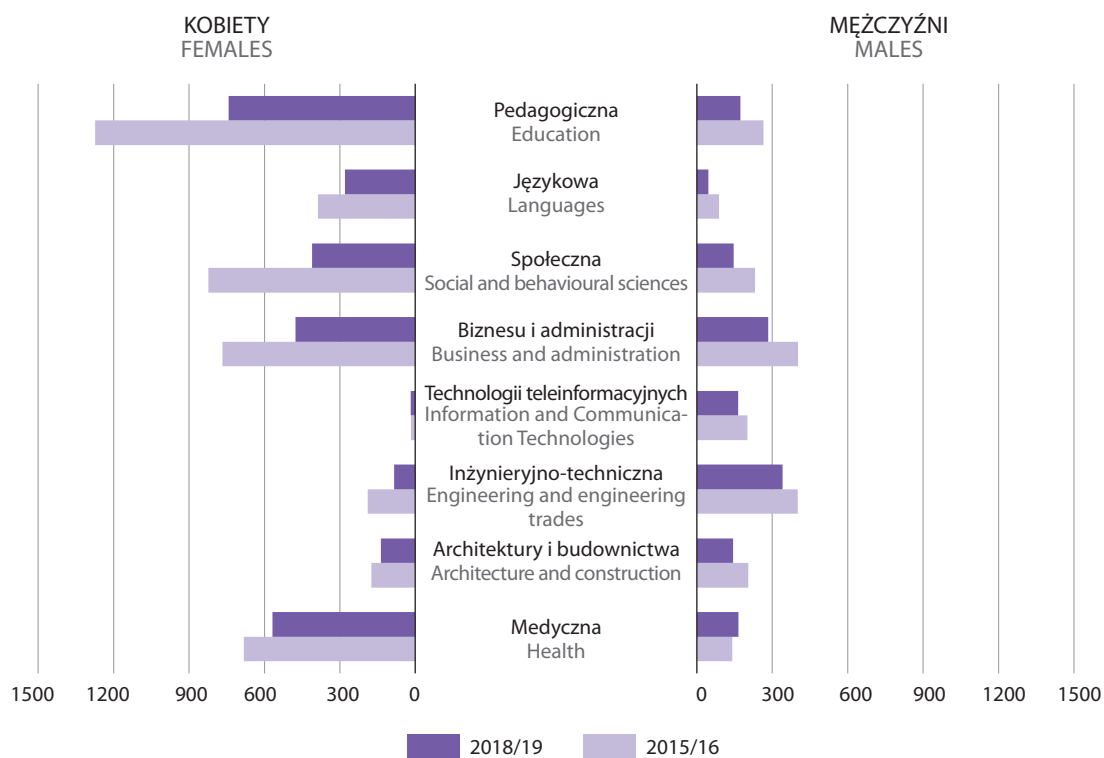
a Stan w dniu 30 listopada.
a As of 30th November.

W okresie czterech ostatnich lat jego wartość notowana zarówno w województwie, jak i w kraju systematycznie wzrastała, ale w województwie kształtowała się na bardziej korzystnym poziomie. W roku akademickim 2018/19 na 1000 studentów przypadało w województwie średnio 157 miejsc w domach studenckich, natomiast przeciętnie w kraju – 101.

Najbardziej korzystną sytuację w zakresie możliwości zakwaterowania w domach studenckich mierzoną poziomem omawianego wskaźnika odnotowano w województwie zachodniopomorskim (190), a najmniej korzystną w województwie dolnośląskim (72).

W latach akademickich 2014/15–2017/18 w województwie opolskim zaobserwowano systematyczny spadek liczby absolwentów. W roku akademickim 2017/18 dyplom ukończenia uczelni uzyskało w województwie 6,0 tys. osób podczas gdy w roku akademickim 2014/15 – 8,4 tys. osób. Struktura absolwentów według płci oraz kierunków w okresie ostatnich czterech lat nie zmieniła się i w dalszym ciągu najwięcej kobiet ukończyło studia na kierunkach z podgrupy opieki społecznej, natomiast mężczyźni uzyskali dyplom na kierunkach z podgrupy technologii teleinformatycznej.

Wykres 58. Absolwenci^a według płci oraz wybranych podgrup kierunków kształcenia^b
Chart 58. Graduates^a by sex and selected narrow fields of education^b

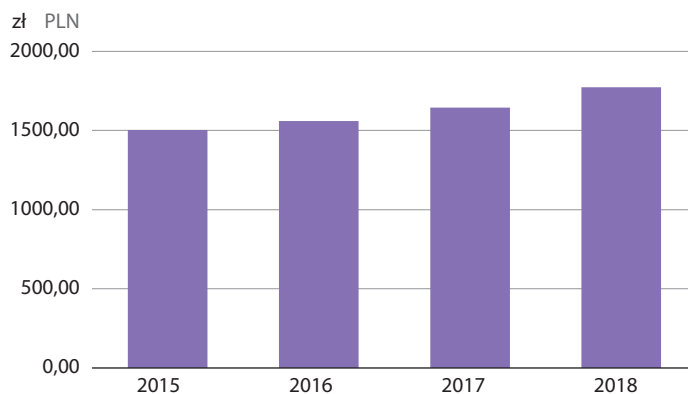

a Z poprzedniego roku akademickiego. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

a From the previous academic year. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

W latach 2015–2018 z budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego na oświatę i wychowanie wydatkowano łącznie 6432627,71 tys. zł. Udział wydatków na cele związane z zagwarantowaniem dostępu do usług o charakterze edukacyjnym w omawianych latach w województwie systematycznie malał, ale kształtował się na wyższym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. wynosił w województwie 28,1%, natomiast w kraju – 27,2%. Najwyższy udział w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w 2018 r. odnotowano w województwie wielkopolskim (29,7%), a najniższy w województwie zachodniopomorskim (24,7%), natomiast województwo opolskie razem z województwem lubelskim uplasowało się na 4 lokacie w kraju.

Wykres 59. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie na 1 mieszkańca
 Chart 59. Expenditure of local government units budgets on education per capita

4.3. Kultura, turystyka oraz sport

4.3. Culture, tourism and sport

O atrakcyjności warunków zamieszkiwania w dużym stopniu świadczy dostęp do usług kulturalnych, turystycznych oraz sportu i rekreacji. Poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie wymienionych usług jest mierzony m.in. liczbą instytucji i placówek, liczbą wydarzeń przez nie organizowanych, a także liczbą osób uczestniczących w tych wydarzeniach. Odpowiedni poziom zainwestowania oraz oferty działalności usługowej, turystycznej i sportowo-rekreacyjnej warunkuje możliwość realizacji pasji i zainteresowań mieszkańców w miejscu zamieszkania.

W zakresie dostępności usług kulturalnych w województwie opolskim w latach 2015–2018 zaobserwowano m.in. następujące zmiany: zwiększyła się liczba placówek oferujących usługi kulturalne oraz liczba obiektów przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Tablica 31. Wybrane instytucje kultury stan w dniu 31 grudnia

Table 31. Selected institutions of culture as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	Polska=100 Poland=100
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				
Placówki biblioteczne Library units	330	331	333	336	3,7
Muzea i oddziały muzealne Museums with branches	16	17	18	18	1,9
Teatry instytucje muzyczne Theatres and music institutions	3	3	3	4	2,1
Instytucje kulturalne ^a Cultural institutions ^a	214	217	214	217	5,1
Kina stałe Indoor cinemas	11	12	11	11	2,2

a Obejmują: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice.

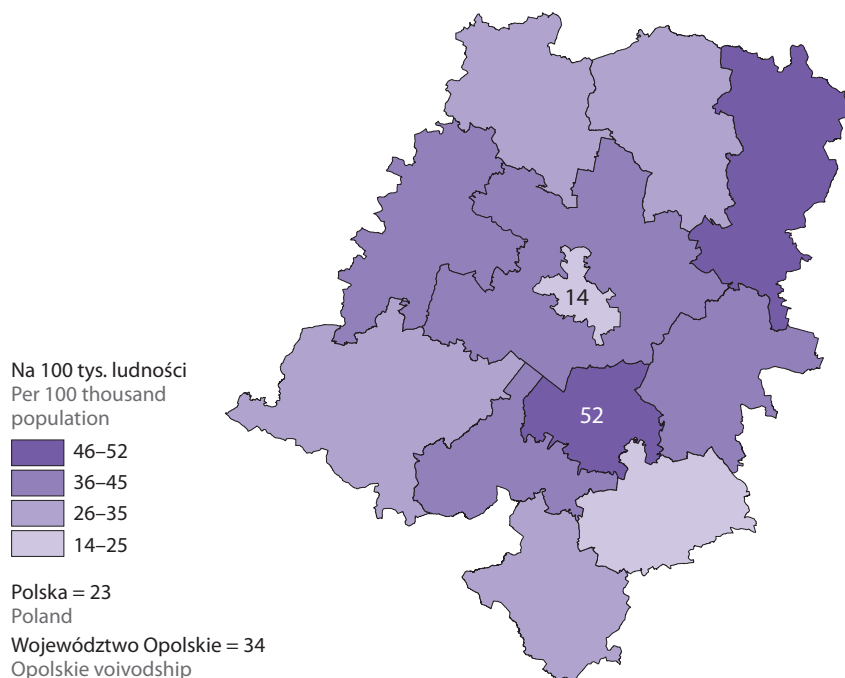
a Including: centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W okresie czterech ostatnich lat w województwie opolskim wzrosła liczba placówek bibliotecznych podczas gdy w kraju zmalała. W 2018 r. względem 2015 r. był to wzrost o 1,8% (w kraju spadek – o 3,6%). Wzrastająca liczba bibliotek (łącznie z filiami) oraz punktów bibliotecznych działających na terenie województwa przy jednoczesnym spadku ogólnej liczby mieszkańców nie wpłynęła na poziom dostępności usług wspierających rozwój czytelnictwa. Wartość wskaźnika mierzonego liczbą placówek bibliotecznych na 100 tys. ludności w województwie kształtowała się na wyższym poziomie niż notowanym średnio w kraju i w latach 2015–2018 oscylowała w granicach 33–34 (plasując je w 2018 r. razem z województwami: lubelskim, lubuskim oraz podkarpackim na 1 miejscu w kraju), natomiast w kraju 23–24. W 2018 r. najmniejszą dostępność mierzona poziomem omawianego wskaźnika odnotowano w województwie pomorskim, w którym na 100 tys. ludności przypadło 16 placówek bibliotecznych.

W przekroju powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najbardziej korzystną sytuację pod względem dostępności placówek bibliotecznych odnotowano w powiecie krapkowickim (52), natomiast najmniej korzystną w m. Opolu, gdzie na 100 tys. mieszkańców przypadło prawie 4 razy mniej placówek (14).

Mapa 23. Placówki biblioteczne w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

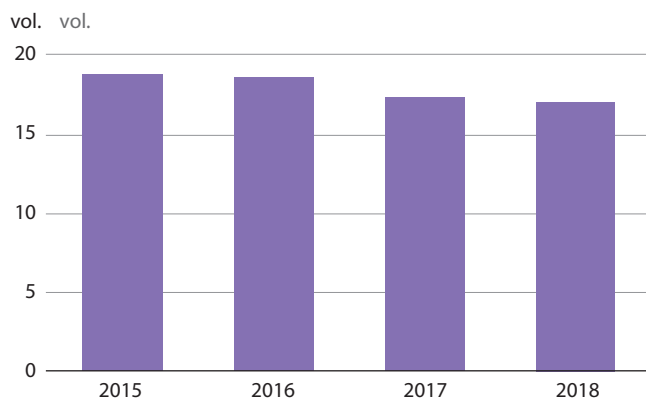
Map 23. Library units in 2018 as of 31st December

Relacja liczby wypożyczonego księgozbioru do liczby czytelników pozwala ocenić rzeczywistą skalę korzystania ludności z zasobów placówek bibliotecznych.

Obserwowany w latach 2015–2018 w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) systematyczny spadek zarówno liczby czytelników, jak i wypożyczonego księgozbioru skutkowałam wyraźnym obniżeniem wartości omawianego wskaźnika. W 2018 r. 1 czytelnik wypożyczył w województwie średnio 17,0 woluminów (w kraju – 17,1), natomiast w 2015 r. – 18,8 woluminów (w kraju – 18,0).

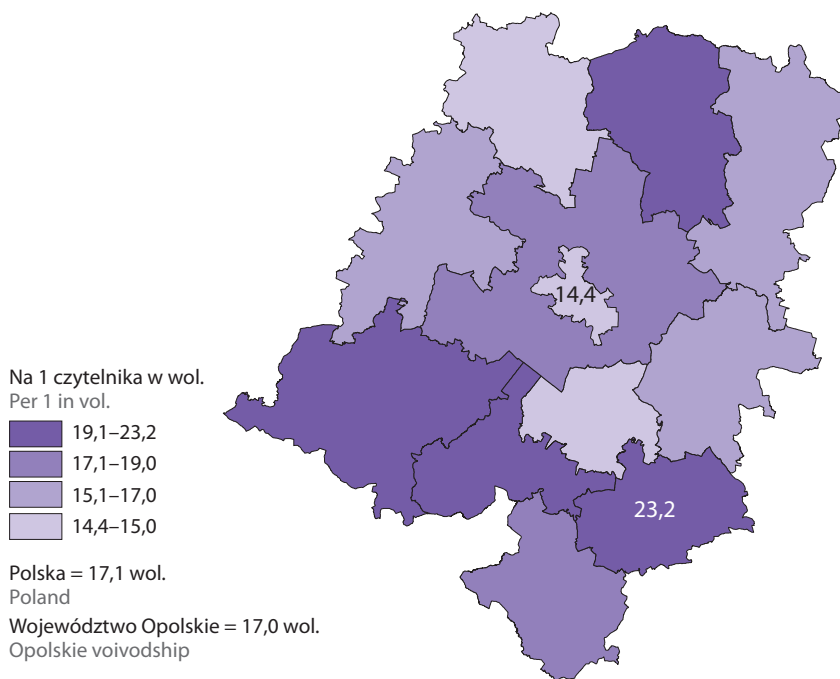
Wykres 60. Wypożyczenia księgozbioru w placówkach bibliotecznych na 1 czytelnika
Chart 60. Library loans in library units per borrower

W układzie województw w 2018 r. najwięcej wypożyczonego księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika odnotowano w województwie świętokrzyskim (19,7), natomiast najmniej w województwie pomorskim (13,6). Województwo opolskie pod względem wysokości analizowanego wskaźnika zajmowało 9 miejsce w kraju.

Wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najbardziej aktywnymi czytelnikami biorąc pod uwagę wartość omawianego wskaźnika byli mieszkańcy powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, w którym na 1 czytelnika przypadały średnio 23,2 wypożyczone woluminy. Natomiast najmniej aktywni byli mieszkańcy m. Opola, w którym liczba wypożyczonych księgozbiorów w przeliczeniu na 1 czytelnika wyniosła 14,4 woluminy.

Mapa 24. Wypożyczenia księgozbioru w placówkach bibliotecznych w 2018 r.
Map 24. Library loans in library units per borrower in 2018

Miernikiem, który także ma znaczenie z punktu widzenia oceny dostępności usług w zakresie czytelnictwa jest stopień komputeryzacji placówek bibliotecznych wyrażany liczbą komputerów przeznaczonych dla użytkowników na 10 tys. czytelników. W latach 2015–2018 omawiany wskaźnik kształtował się w województwie opolskim na wyższym poziomie niż przeciętnie w kraju, choć (za wyjątkiem 2017 r.) obniżał się. W 2015 r. w województwie na 10 tys. czytelników przypadało średnio 58 komputerów przeznaczonych dla użytkownika (w kraju – 43) podczas gdy w 2018 r. – 57 (w kraju – 45). Wśród wszystkich województw w 2018 r. najwięcej komputerów na 10 tys. czytelników zanotowano w województwie warmińsko-mazurskim (82), a najmniej w województwie pomorskim (32).

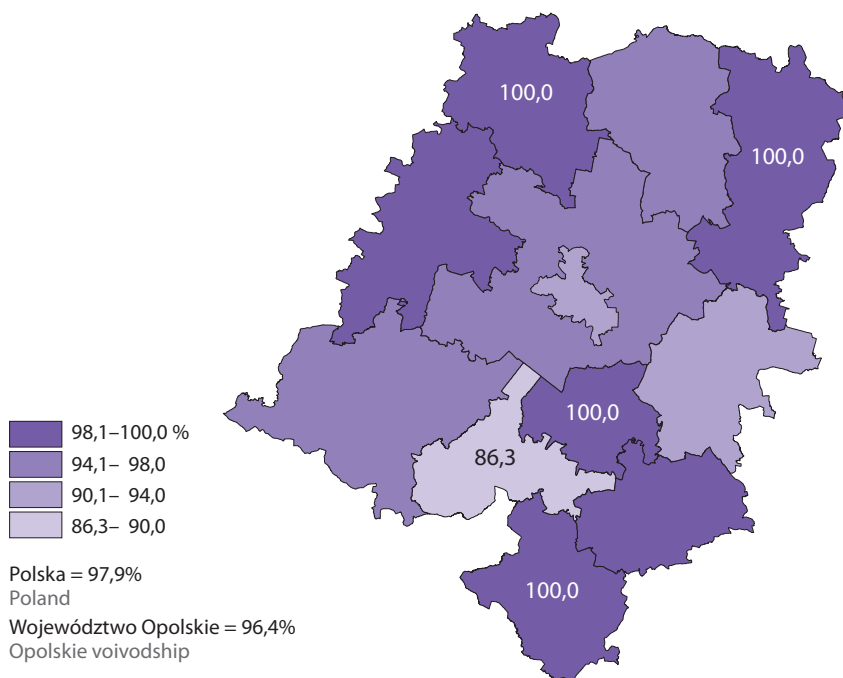
Wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwyższym stopniem komputeryzacji placówek bibliotecznych charakteryzował się powiat kędzierzyńsko-kozielski, w którym 91 komputerów przypadało na 10 tys. czytelników, natomiast najniższym m. Opole – 31.

Standardem w zakresie usług oferowanych przez placówki biblioteczne staje się zapewnienie czytelnikom dostępu do Internetu. W latach 2015–2018 odsetek komputerów z dostępem do Internetu przeznaczonych dla użytkowników w województwie opolskim oscylował na nieco niższym poziomie niż w kraju i wynosił średnio 96,5% (w kraju – 97,8%). Pod względem wyposażenia komputerów dla czytelników w dostęp do Internetu województwo opolskie w 2018 r. zajmowało 10 lokatę w kraju. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim oraz małopolskim (po 99,5%), a najmniejszą w województwie śląskim (95,7%).

W 2018 r. w powiatach: głubczyckim, krapkowickim, namysłowskim oraz oleskim wszystkie komputery przeznaczone dla użytkowników były podłączone do Internetu, natomiast najmniej korzystną sytuację pod tym względem odnotowano w powiecie prudnickim, w którym omawiany odsetek ukształtował się na poziomie 86,3%.

Mapa 25. Odsetek komputerów z dostępem do Internetu dla użytkowników w bibliotekach publicznych (łącznie z filiami) w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 25. Percentage of computers with Internet access for users in public libraries (with branches) in 2018 as of 31st December

W dobie społeczeństwa informacyjnego coraz większego znaczenia nabierają e-usługi publiczne również w obszarze czytelnictwa. Rosnący zakres usług oferowanych on-line przez placówki biblioteczne wpływa na ocenę poziomu dostępności tego typu usług społecznych.

Tablica 32. Wybrane usługi elektroniczne w bibliotekach publicznych (łącznie z filiami) stan w dniu 31 grudnia

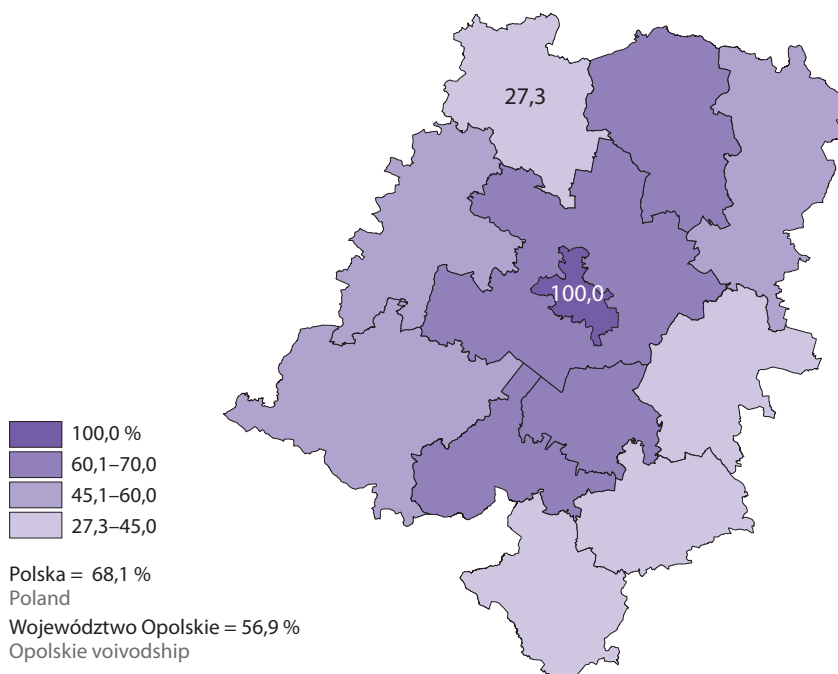
Table 32. Selected electronic services in public libraries (with branches) as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
	w %		in %	
Odsetek bibliotek, które oferują użytkownikom: Percentage of libraries that offer to users:				
dostęp do katalogu on-line access to on-line catalogue	47,6	50,6	55,3	56,9
możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne possibility of remote ordering for library materials	23,5	26,3	31,5	28,0

W latach 2015–2018 w województwie opolskim (podobnie jak w kraju choć w mniejszym stopniu) nastąpił stopniowy wzrost odsetka bibliotek publicznych (łącznie z filiami) umożliwiających korzystanie z katalogu on-line. Wśród województw w 2018 r. najwyższy odsetek bibliotek oferujących użytkownikom dostęp do katalogów on-line odnotowano w województwie małopolskim (82,1% ogółu bibliotek), natomiast najniższy w województwie świętokrzyskim (42,9%). Pod względem możliwości zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne najbardziej korzystną sytuację odnotowano w województwie zachodniopomorskim (48,5%), natomiast najmniej korzystną w województwie podlaskim (23,9%).

Mapa 26. Odsetek bibliotek publicznych (łącznie z filiami) oferujących użytkownikom dostęp do katalogu on-line w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 26. Percentage of public libraries (with branches) offering users access to the on-line catalogue in 2018 as of 31st December

W przekroju powiatów województwa opolskiego w 2018 r. w m. Opolu wszystkie biblioteki (łącznie z filiami) oferowały usługę w postaci katalogu on-line, natomiast w najmniejszym zakresie była ona dostępna w powiecie namysłowskim (27,3% bibliotek).

Poza e-usługami, placówki biblioteczne oferowały użytkownikom również różnego typu udogodnienia techniczne, m.in. możliwość podłączenia się do gniazda elektrycznego oraz korzystania z Internetu bezprzewodowego. W latach 2015–2018 skala oferowanych udogodnień dla użytkowników placówek bibliotecznych w województwie stopniowo wzrastała, jednakże wolniej niż przeciętnie w kraju.

Tablica 33. Wybrane udogodnienia techniczne dla użytkowników bibliotek publicznych (łącznie z filiami) stan w dniu 31 grudnia

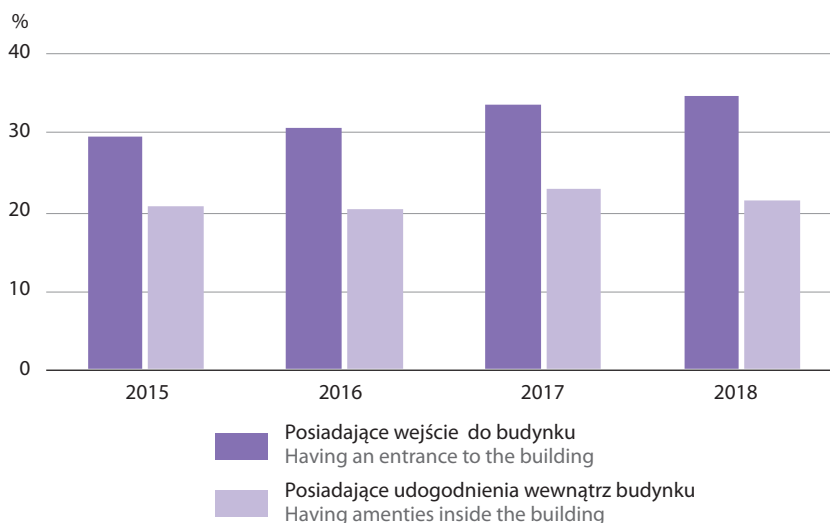
Table 33. Selected technical facilities for users of public libraries (with branches) as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
	w %		in %	
Odsetek bibliotek posiadających możliwość: Percentage of libraries that offer the possibility of:				
podłączenia użytkownika do gniazda elektrycznego connecting user's computer to an electric socket	43,2	43,3	43,7	47,9
korzystania z Internetu bezprzewodowego using wireless Internet in the library	52,4	53,5	53,1	53,7

Pozytywnym zjawiskiem w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) jest obserwowany w okresie czterech ostatnich lat stopniowy wzrost (za wyjątkiem 2017 r.) odsetka placówek bibliotecznych, które są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich. W 2018 r. w stosunku do 2015 r. odsetek obiektów posiadających udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi w postaci wejścia do budynku zwiększył się w województwie o 5,2 p. proc., podczas gdy średnio w kraju o 4,9 p. proc. Odsetek obiektów wyposażonych w udogodnienia wewnątrz budynku w relacji do stanu sprzed trzech lat w województwie nieznacznie wzrósł (o 0,9 p. proc.), natomiast w kraju zwiększył się o 3,5 p. proc.

Wykres 61. Odsetek bibliotek publicznych (łącznie z filiami) przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich stan w dniu 31 grudnia

Chart 61. Percentage of public libraries (with branches) adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs as of 31st December

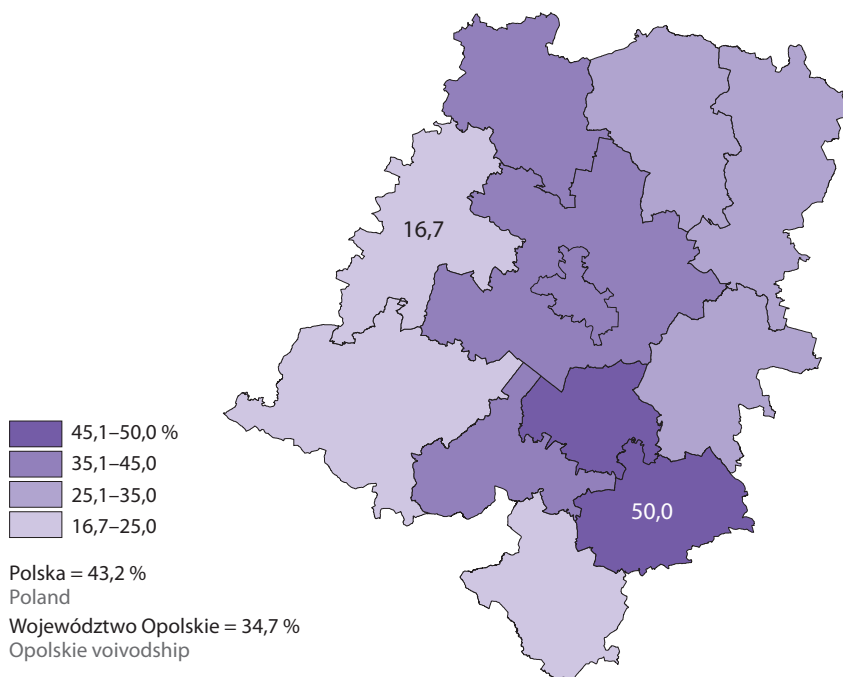

W kraju w 2018 r. najwyższy stopień przystosowania wystąpił w województwie pomorskim, w którym średnio co druga placówka dysponowała wejściem do budynku przystosowanym do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, a co trzecia posiadała udogodnienia wewnątrz budynku. Najmniej korzystną sytuację w tym względzie odnotowano w województwie podkarpackim (analogicznie co trzecia i co szósta placówka).

W 2018 r. w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim notowano największy odsetek placówek bibliotecznych wyposażonych w wejścia do budynku dostosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (50,0%), a najmniejszy w powiecie brzeskim (16,7%). Pod względem dostosowania obiektów wewnątrz budynku najbardziej korzystna sytuacja wystąpiła w m. Opolu (35,3% placówek), natomiast najmniej w powiecie brzeskim (13,3%).

Mapa 27. Odsetek bibliotek publicznych (łącznie z filiami) posiadających wejścia do budynku przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

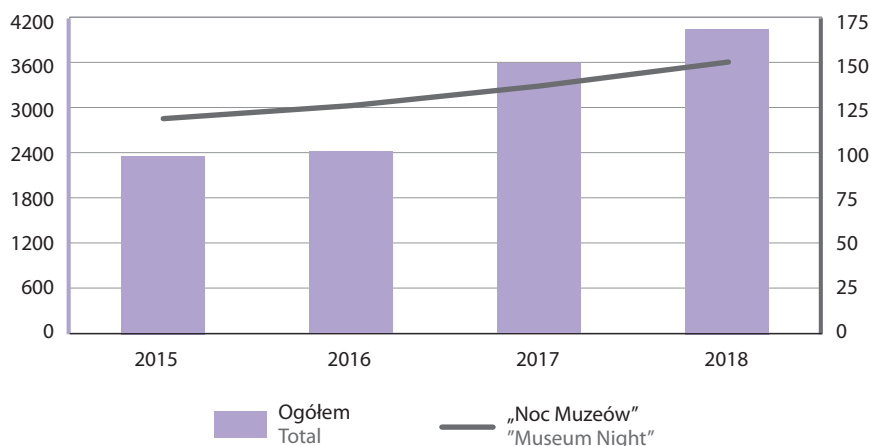
Map 27. Percentage of public libraries (with branches) with access to the building adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs in 2018 as of 31st December

Usługi społeczne w sferze kultury obejmują również usługi dotyczące wystawiennictwa. W województwie opolskim w latach 2015–2018 oferta usług w tym zakresie była coraz bardziej atrakcyjna, a ich dostępność wzrastała. Świadczą o tym m.in. rosnąca w województwie liczba muzeów i oddziałów muzealnych oraz liczba zwiedzających i uczestników imprez kulturalnych. Wzrost istniejącej infrastruktury, organizowanych imprez kulturalnych oraz ich uczestników jest zjawiskiem pozytywnym, ale realną dostępność tego typu usług dla mieszkańców należy rozpatrywać w odniesieniu do liczby ludności.

Jednym z mierników, który może być pomocny w ocenie dostępności usług w sferze wystawiennictwa jest liczba zwiedzających muzea i oddziały muzealne w przeliczeniu na 10 tys. ludności.

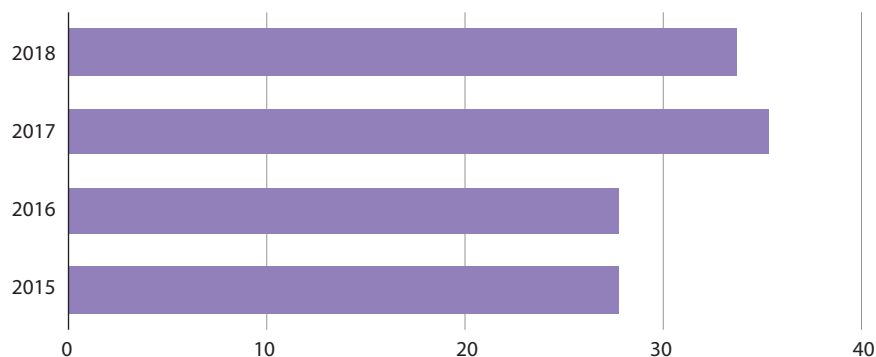
Wykres 62. Liczba zwiedzających muzea i oddziały muzealne na 10 tys. ludności
Chart 62. Museum and their branches visitors per 10 thousand population

W latach 2015–2018 w województwie opolskim wartość omawianego wskaźnika wzrastała. W 2018 r. względem notowanego w 2015 r. była prawie 2-krotnie wyższa (w kraju wzrastała wolniej). W okresie czterech ostatnich lat wyraźnie zwiększyła się także (podobnie jak w kraju) liczba zwiedzających ekspozycje wystawiennicze podczas „Nocy Muzeów” – wydarzenia organizowanego w kraju, które umożliwia mieszkańcom nieodpłatnie poznawanie dziedzictwa narodowego. Wśród województw w 2018 r. najwyższa liczba zwiedzających w przeliczeniu na 10 tys. ludności wystąpiła w województwie małopolskim (30931), a najniższa w województwie lubuskim (2627). Podczas „Nocy Muzeów” najwięcej zwiedzających w przeliczeniu na 10 tys. ludności odnotowano w województwie dolnośląskim (372), a najmniej w województwie lubuskim (86).

Oprócz podstawowej działalności muzea i oddziały muzealne oferowały mieszkańcom województwa opolskiego także możliwość uczestnictwa w różnego typu imprezach oświatowych, m.in.: odczytach/prelekcjach/spotkaniach, seansach filmowych, koncertach, imprezach plenerowych oraz lekcjach muzealnych. W latach 2015–2018 zorganizowano w województwie średnio 3,1 tys. imprez kulturalnych. W 2018 r. w stosunku do 2015 r. ich liczba zwiększyła się o 20,0% podczas gdy w kraju o 16,9%.

Wykres 63. Imprezy oświatowe^a zorganizowane w muzeach na 10 tys. ludności
Chart 63. Educational events^a organised in museums per 10 thousand population

a Obejmują: odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje muzealne oraz sesje i seminaria.

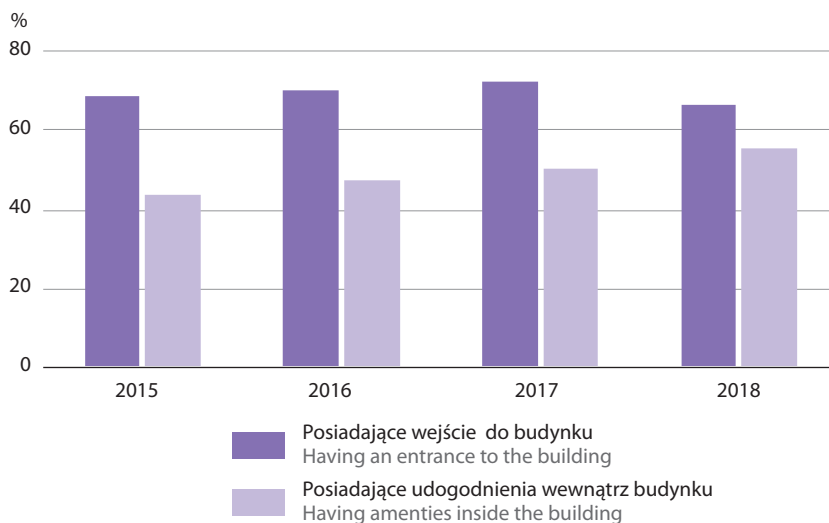
a Including: lectures/readings/meetings, screenings, concerts, competitions, workshops, outdoor events, museum lessons and sessions and conferences.

Wartość wskaźnika wyrażonego liczbą zorganizowanych imprez oświatowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2015–2018 kształtowała się na mniej korzystnym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. wskaźnik wynosił 34 wobec 43 średnio w kraju i ułokował województwo na 8 pozycji. Najwięcej imprez oświatowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zanotowano w województwie mazowieckim (72), a najmniej w województwie lubelskim (14).

Analizując dostęp do usług kulturalnych w obszarze wystawiennictwa należy zwrócić uwagę na poziom dostosowania istniejącej infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Wykres 64. Odsetek muzeów i oddziałów muzealnych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich

Chart 64. Percentage of museum and museum branches adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs

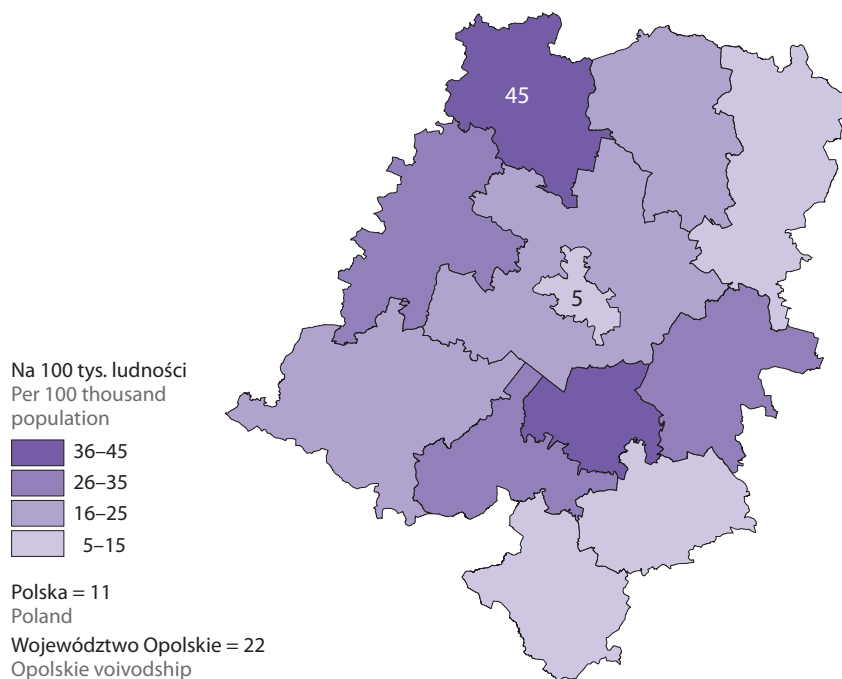
W tym aspekcie sytuacja w województwie opolskim kształtowała się korzystnie, a biorąc pod uwagę wysokość odsetka obiektów, w których wprowadzono omawiane typy usprawnień w 2018 r. województwo zajmowało 1 lokatę w kraju. Na koniec 2018 r. udziały notowane dla województwa były wyższe od wielkości ogólnokrajowych odpowiednio: o 20,5 p. proc. oraz o 16,6 p. proc. W 2018 r. najniższy odsetek obiektów posiadających usprawnienia w postaci wejść do budynku dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich odnotowano w województwie lubuskim (36,8%), a w przypadku wyposażenia w udogodnienia wewnątrz budynku w województwie lubelskim (28,8%).

Wśród instytucji kultury oferujących mieszkańcom usługi, które propagują aktywne formy uczestnictwa są: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice. W województwie opolskim w latach 2015–2018 liczba tej grupy instytucji kultury nie zmieniała się znacząco i średnio w roku było ich 216. W kraju w omawianym okresie liczba placówek zwiększyła się.

Analiza liczby placówek kultury przypadających na 100 tys. ludności wykazała, że poziom dostępności tego rodzaju usług kulturalnych w województwie opolskim w badanym okresie nie notował istotnych zmian, ale był wyższy niż obserwowany przeciętnie w kraju. W 2018 r. na 100 tys. mieszkańców przypadają w województwie średnio 22 placówki (w kraju – 11), co było najbardziej korzystnym wynikiem w kraju. Najmniej korzystną sytuację odnotowano w województwie mazowieckim, w którym wartość omawianego wskaźnika była prawie 2-krotnie niższa niż notowana przeciętnie w kraju.

W 2018 r. największe natężenie centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic w relacji do liczby mieszkańców wystąpiło w powiecie namysłowskim (45 placówek), natomiast najniższe w m. Opolu (5).

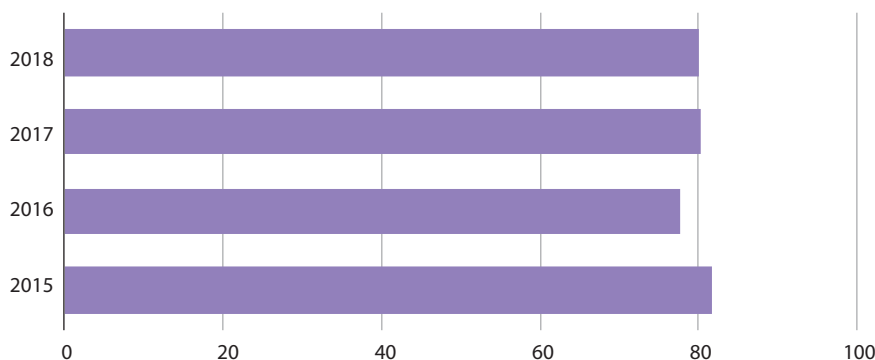
Mapa 28. Instytucje kultury^a w 2018 r.
Map 28. Institutions of culture^a in 2018

a Obejmują: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice.
a Including: centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Liczba imprez zorganizowanych dla mieszkańców przez instytucje kultury funkcjonujące w województwie opolskim w latach 2015–2018 nie zanotowała istotnych zmian i wynosiła średnio ok. 7,9 tys. Dostęp do tego typu usług społecznych w województwie mierzony liczbą zorganizowanych imprez przypadających na 10 tys. ludności był wyrównany i kształtował się na wyższym poziomie niż notowanym w kraju (średniorocznie 80 wobec 61).

Wykres 65. Imprezy^a zorganizowane przez instytucje kultury^b na 10 tys. ludności
Chart 65. Events^a organised by institutions of culture^b per 10 thousand population

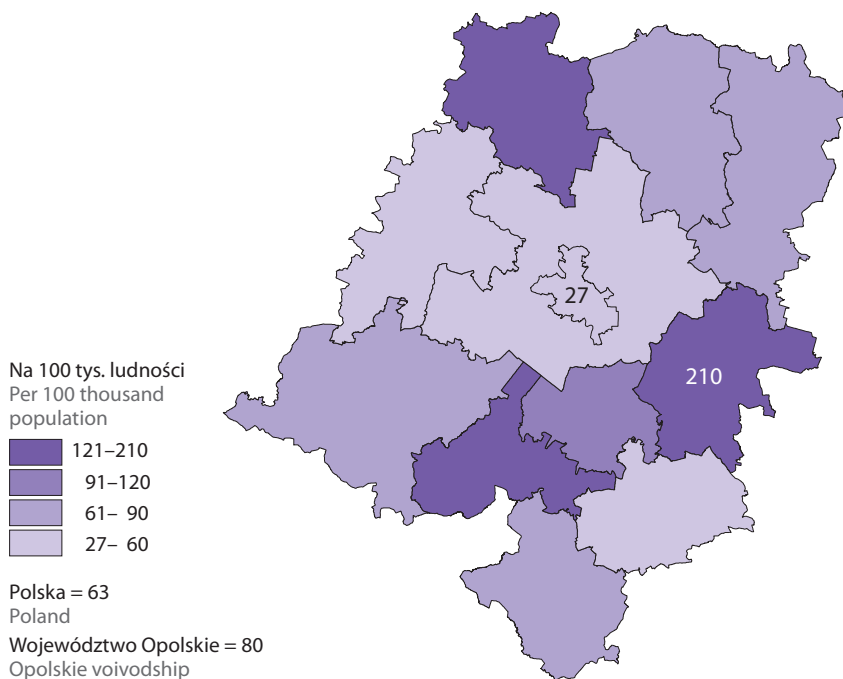

a Dotyczy: seansów filmowych, wystaw, festiwali i przeglądów artystycznych, koncertów, prelekcji, spotkań, wykładów, imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, konkursów, pokazów teatralnych, konferencji, interdyscyplinarnych, warsztatów i innych.
b Obejmują: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice.
a Concern: screenings, exhibitions, festivals and art reviews, concerts, lectures, meetings, tourist, sport and recreational events, competitions, theatrical performances, conferences, interdisciplinary workshops and other. b Including: centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W 2018 r. w ujęciu województw najwięcej imprez w przeliczeniu na 10 tys. ludności zorganizowano dla mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (83), a najmniej dla mieszkańców województwa świętokrzyskiego (52).

W przekroju powiatów najwięcej imprez na 10 tys. mieszkańców w 2018 r. zorganizowano w powiecie strzeleckim (210), natomiast najmniej w m. Opolu (27).

Mapa 29. Imprezy^a zorganizowane przez instytucje kultury^b w 2018 r.
Map 29. Events^a organised by institutions of culture^b in 2018

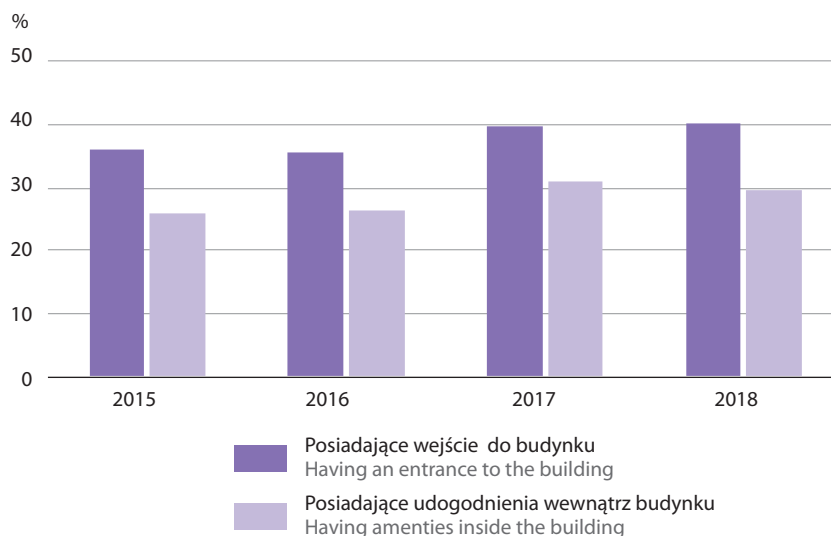
a Dotyczy: seansów filmowych, wystaw, festiwali i przeglądów artystycznych, koncertów, prelekcji, spotkań, wykładów, imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, konkursów, pokazów teatralnych, konferencji, interdyscyplinarnych, warsztatów i innych.
b Obejmują: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice.

a Including: screenings, exhibitions, festivals and art reviews, concerts, lectures, meetings, tourist, sport and recreational events, competitions, theatrical performances, conferences, interdisciplinary workshops and other. b Including: centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Sytuacja w zakresie dostępności usług oferowanych osobom niepełnosprawnym, poruszających się na wózkach inwalidzkich zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju w analizowanym okresie poprawiła się. W 2018 r. w relacji do 2015 r. odsetek budynków instytucji kultury wyposażonych w usprawnienie w postaci wejścia do budynku zwiększył się w województwie opolskim o 4,1 p. proc. podczas gdy średnio w kraju o 3,3 p. proc. Odsetek obiektów posiadających udogodnienia wewnątrz budynku dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi w stosunku do stanu w 2015 r. wzrósł w województwie o 3,6 p. proc., natomiast przeciętnie w kraju o 3,5 p. proc.

Wykres 66. Odsetek instytucji kultury^a przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich stan w dniu 31 grudnia

Chart 66 Percentage of institutions of culture^a adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs as of 31st December

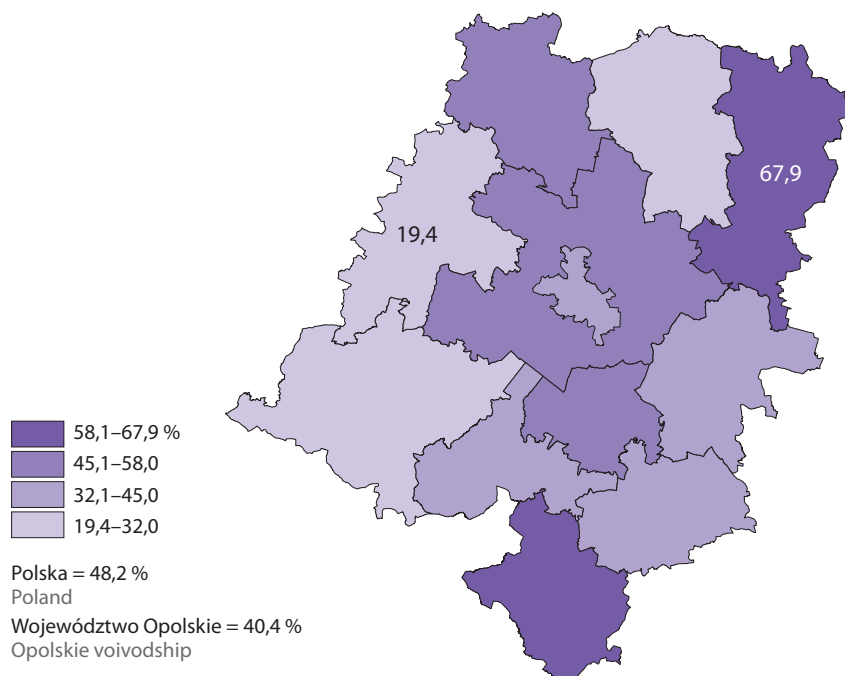
^a Dotyczy budynków; obejmują: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice.
^a Concern buildings; including: centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W kraju w 2018 r. najwyższy odsetek budynków instytucji kultury dysponujących wejściem przystosowanym dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich zaobserwowano w województwie mazowieckim (64,4%), a najniższy w województwie małopolskim (38,2%). Pod względem posiadanych udogodnień wewnątrz budynku najbardziej korzystna sytuacja wystąpiła w województwie mazowieckim (45,4%), a najmniej w województwie podlaskim (25,7%).

W 2018 r. w przekroju powiatów województwa opolskiego, największym odsetkiem instytucji kultury mieszczących się w budynkach z wejściem dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich wyróżniał się powiat oleski (67,9%), natomiast najniższym powiat brzeski (19,4%). Pod względem dostosowania obiektów wewnątrz budynku najbardziej korzystna sytuacja wystąpiła w powiecie namysłowskim (63,2%), a najmniej w powiecie strzeleckim (6,1%).

Mapa 30. Odsetek instytucji kultury^a posiadających wejścia do budynku przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Percentage of institutions of culture^a with an entrance to the building adapted to the needs of disabled persons in wheelchairs in 2018 as of 31st December

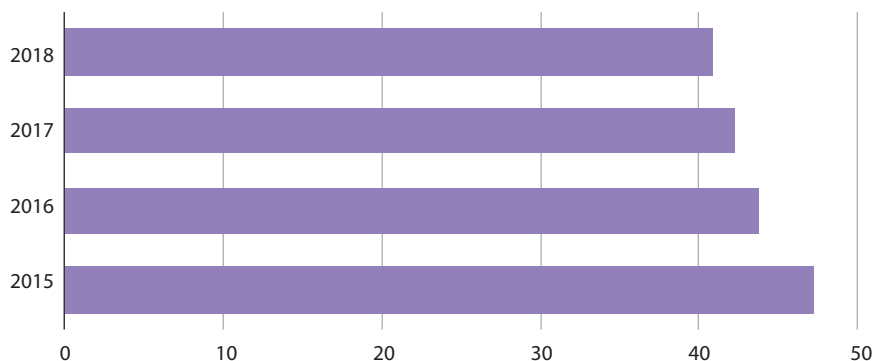
^a Dotyczy budynków; obejmują: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice.
a Concern buildings; including: centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W latach 2015–2018 usługi społeczne w zakresie kinematografii na terenie województwa opolskiego świadczyło mieszkańcom średnio w roku 11 kin stałych. W omawianych latach stan wyposażenia, którym dysponowały kina stałe w województwie (w przeciwieństwie do kraju) uległ pogorszeniu. Zanotowano postępujący spadek zarówno liczby sal oraz miejsc na widowni. W 2018 r. w relacji do stanu sprzed trzech lat liczba sal zmniejszyła się w województwie o 9,1%, a miejsc na widowni o 14,2%, natomiast w kraju zwiększyła się: o 13,9% oraz o 7,2%.

Miarą, która może być pomocna przy ocenie dostępności mieszkańców do tego typu usług społecznych jest liczba miejsc w kinach stałych przypadająca na 10 tys. ludności. Obserwowany w województwie opolskim spadek ogólnej liczby ludności wpłynął na pogorszenie się poziomu omawianego wskaźnika. W okresie czterech badanych lat jego wartość w województwie kształtowała się na zdecydowanie mniej korzystnym poziomie niż notowanym średnio w kraju. W 2018 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało w województwie 41 miejsc w kinach stałych (plasując je na ostatnim miejscu wśród wszystkich województw) podczas gdy przeciętnie w kraju – 76. Najbardziej korzystną sytuację w zakresie dostępu do usług w obszarze kinematografii mierzoną poziomem omawianego wskaźnika odnotowano w województwie dolnośląskim – 111.

Wykres 67. Miejsca w kinach stałych na 10 tys. ludności stan w dniu 31 grudnia

Chart 67. Seats in indoor cinemas per 10 thousand population as of 31st December

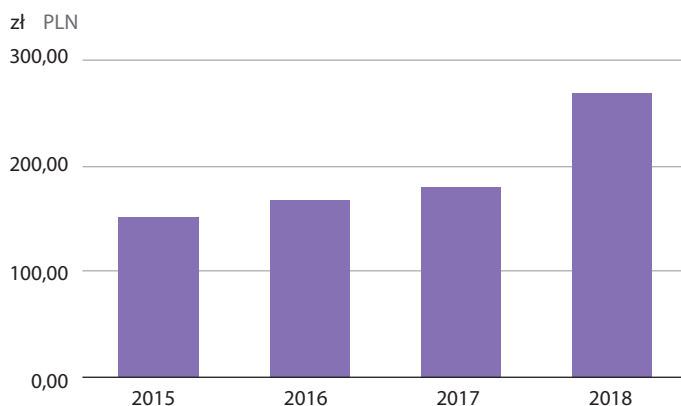

Stopień dostosowania kin stałych do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich w województwie opolskim w latach 2015–2018 nieznacznie wzrósł, choć kształtował się na niższym poziomie niż notowanym średnio w kraju. W 2018 r. w województwie opolskim 72,7% kin posiadało oba typy udogodnień, natomiast w kraju analogicznie – 83,9% oraz 76,7%. W województwie podlaskim wszystkie funkcjonujące kina posiadały infrastrukturę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Najniższym stopniem dostosowania w postaci wejścia do budynku przystosowanym dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich wyróżniało się województwo opolskie (72,7%), natomiast w zakresie posiadanych udogodnień wewnątrz budynku województwo zachodniopomorskie (67,9%).

W latach 2015–2018 na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego jednostki samorządu terytorialnego w województwie opolskim wydały łącznie 766903,40 tys. zł. Udział wydatków na cele związane z zagwarantowaniem mieszkańcom dostępu do usług kulturalnych w omawianych latach (za wyjątkiem 2017 r.) wzrastał i w 2018 r. ukształtował się na poziomie 4,3% (wobec 3,6% w kraju) plasując województwo opolskie na 1 miejscu wśród wszystkich województw. Natomiast najniższym udziałem w strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. wyróżniało się województwo świętokrzyskie (2,8%).

Wykres 68. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na 1 mieszkańca

Chart 68. Expenditure of local government units budgets on culture and national heritage per capita

Sprawnie funkcjonująca baza turystyczna oraz atrakcyjna oferta usług turystycznych w istotny sposób warunkują standard życia mieszkańców.

W zakresie dostępności usług turystycznych w województwie opolskim w latach 2015–2018 zanotowano pozytywne zmiany zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Przybyło m. in. miejsc noclegowych w turystycznych obiektach oraz wzrosła liczba pokoi w obiektach hotelowych (w tym posiadających własną łazienkę i WC), jak również zwiększyła się liczba hoteli, moteli i pensjonatów 4- i 3-gwiazdkowych.

**Tablica 34. Baza noclegowa turystyki^{ab}
stan w dniu 31 lipca**

Table 34. Tourist accommodation establishments^{ab}
as of 31st July

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Turystyczne obiekty noclegowe Tourist accommodation establishments	168	177	168	173	1,6
w tym całoroczne of which open all year	130	137	133	140	1,8
Obiekty hotelowe Hotels and similar facilities	83	89	87	86	2,1
w tym hotele of which hotels	58	64	63	64	2,5
Pozostałe obiekty Other facilities	85	88	81	87	1,3

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane za lata 2016–2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments with 10 and more bed places. b Data for 2016–2018 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

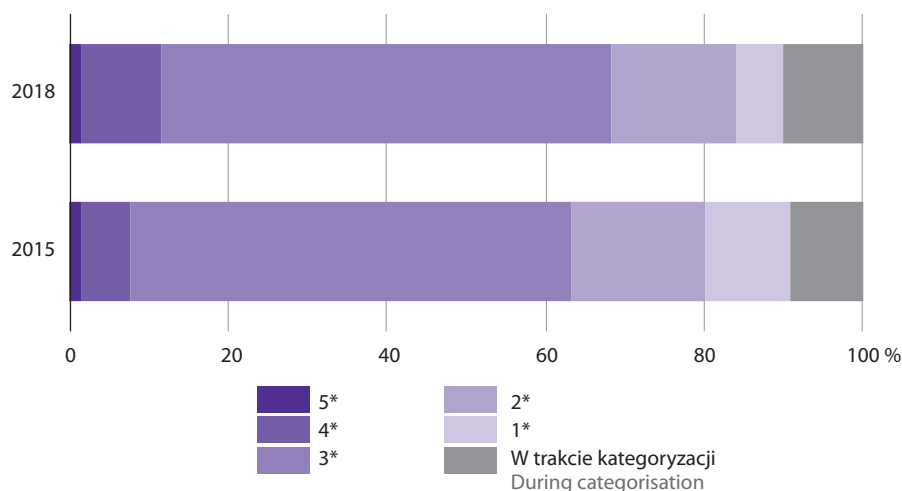
W okresie czterech ostatnich lat baza noclegowa turystyki w województwie opolskim (w przeciwieństwie do sytuacji notowanej w kraju) nie zwiększyła się istotnie i średnio w roku dysponowała 172 obiektami noclegowymi (w tym 135 obiektami całorocznymi).

W strukturze turystycznych obiektów noclegowych w województwie opolskim w latach 2015–2018 nie odnotowano istotnych zmian. Niezmiennie największą grupę, podobnie jak w kraju, stanowiły hotele. Ich udział w ogólnej liczbie obiektów turystycznych w omawianym okresie kształtował się na wyższym poziomie niż notowanym średnio w kraju i oscylował w granicach od 34,5% do 37,5% (w kraju nie przekraczał 25%). Natomiast najbardziej w analizowanych latach zwiększyła się w województwie dostępność pokoi gościnnych/kwater prywatnych. Liczba tego typu obiektów w 2018 r. w porównaniu ze stanem sprzed trzech lat wzrosła w województwie o 61,5% (w kraju o 22,1%).

Biorąc pod uwagę wyposażenie obiektów oraz zakres świadczonych usług w okresie ostatnich czterech lat zanotowano w województwie pozytywne zmiany. Świadczy o tym przede wszystkim wyraźny wzrost odsetka obiektów 4- i 3-gwiazdkowych oraz sukcesywny spadek obiektów 1-gwiazdkowych, a także stan posiadanego zaplecza sportowo-rekreacyjnego.

Wykres 69. Struktura hoteli, moteli i pensjonatów^{ab} według kategorii stan w dniu 31 lipca

Chart 69. Structure of hotels, motels and boarding houses^{ab} by category as of 31 st July

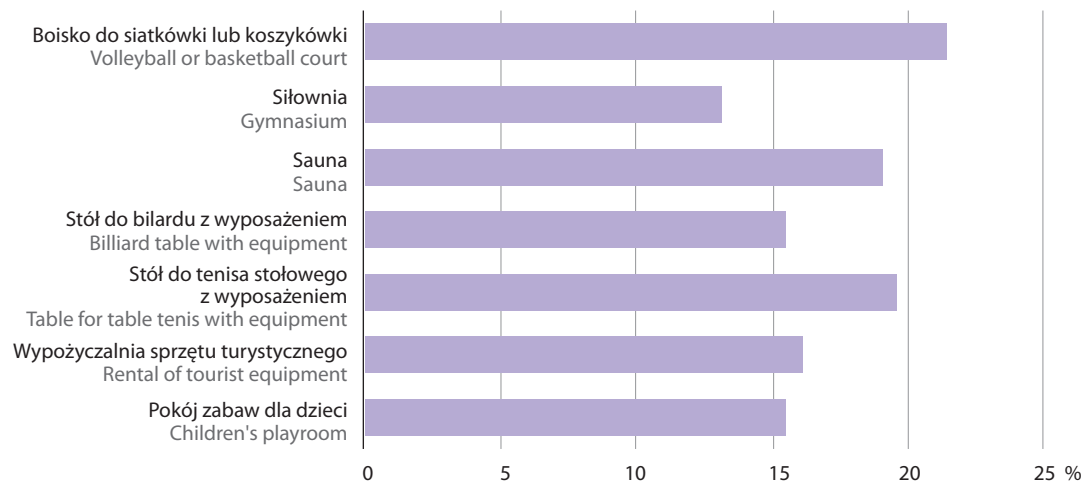
a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane za 2018 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments with 10 and more bed places. b Data on 2018 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Analizując dostępność usług turystycznych należy wziąć pod uwagę nie tylko liczbę placówek, ale także zakres oferowanych usług. W tym aspekcie stopień wyposażenia obiektów noclegowych m.in. w zaplecze sportowo-rekreacyjne ma znaczenie.

Wykres 70. Odsetek turystycznych obiektów noclegowych^a posiadających zaplecze sportowo-rekreacyjne w 2017 r. stan w dniu 31 lipca

Chart 70. Percentage of tourist accomodation establishments^a with sport and recreational facilities in 2017 as of 31 st July

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

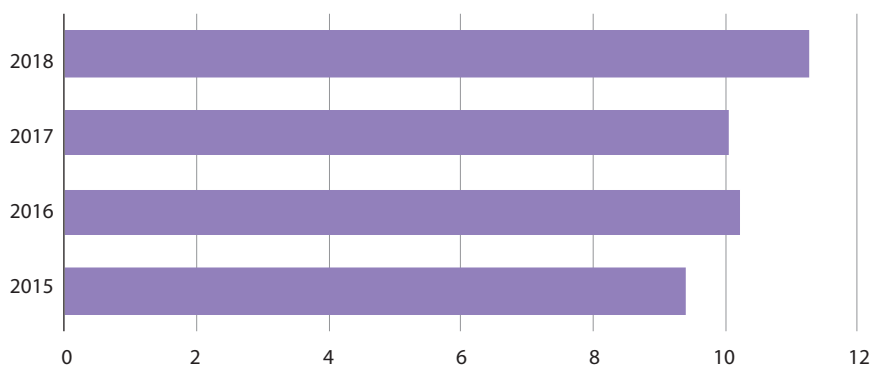
a Concern establishments with 10 and more bed places; data were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Bardziej korzystną sytuację pod tym względem na koniec lipca 2017 r. odnotowano w województwie opolskim niż przeciętnie w kraju. Średnio co piąty obiekt w województwie opolskim oraz w kraju posiadał m.in. boisko do siatkówki lub koszykówki. Pokojem zabaw dla dzieci dysponowała co szósta placówka w województwie, natomiast w kraju co siódma.

W latach 2015–2018 w województwie opolskim odnotowano wyższy niż obserwowany przeciętnie w kraju wzrost liczby oferowanych miejsc noclegowych, jednak miarą która pozwala ocenić dostęp do usług turystycznych jest m.in. liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych przypadająca na 1000 ludności. W województwie opolskim w okresie czterech analizowanych lat wartość wskaźnika podobnie jak średnio w kraju zwiększyła się, choć w mniejszym zakresie. W końcu lipca 2015 r. w województwie na każdy 1000 mieszkańców przypadało średnio 9 miejsc noclegowych (w kraju – 18), natomiast w końcu lipca 2018 r. – 11 (w kraju – 21). W skali województw w 2018 r. najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie zachodniopomorskim (81), a najniższą w województwie łódzkim (9).

Wykres 71. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych^{ab} na 1000 ludności stan w dniu 31 lipca

Chart 71. Bed places in tourist accommodation establishments^{ab} per 1000 population as of 31st July

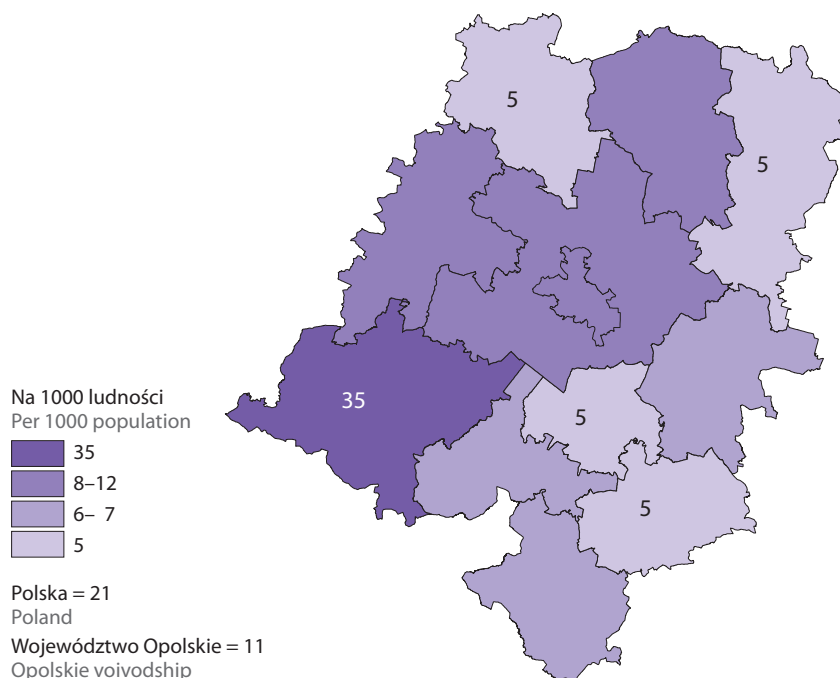
a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane za lata 2016–2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments with 10 and more bed places. b Data for 2016–2018 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Najwyższą dostępnością usług turystycznych, mierzoną poziomem omawianego wskaźnika w 2018 r. charakteryzował się powiat nyski (35), a najniższą powiaty: kędzierzyńsko-kozielski, krapkowicki, namysłowski i oleski (po 5).

Mapa 31. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych^a w 2018 r. stan w dniu 31 lipca

Map 31. Bed places in tourist accommodation establishments^a in 2018 as of 31st July

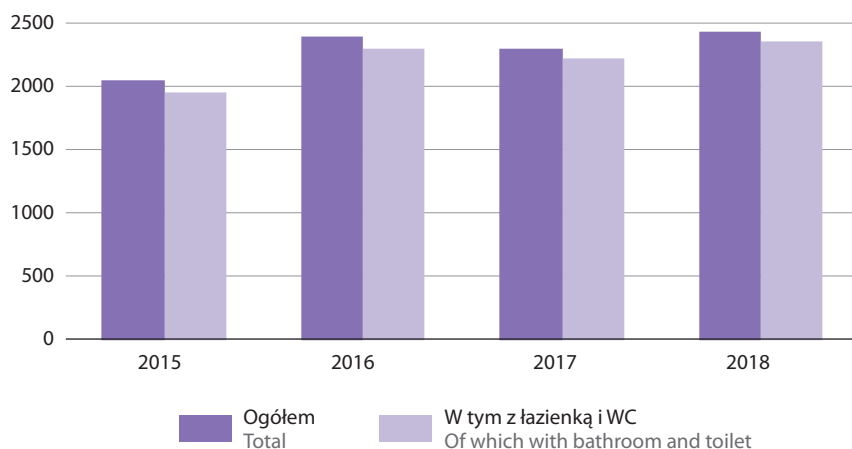
^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

^a Concern establishments with 10 and more bed places; data were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey

Symptodem, który również potwierdza poprawę dostępu do usług turystycznych w województwie opolskim jest obserwowany w rozpatrywanym okresie (za wyjątkiem 2017 r.) wzrost liczby pokoi w obiektach hotelowych. W stosunku do 2015 r. ich liczba zwiększyła się w województwie o 18,4% podczas gdy przeciętnie w kraju o 16,8%. Poprawił się również standard pokoi. W relacji do stanu notowanego przed trzema laty liczba pokoi w województwie wyposażonych w łazienkę oraz WC wzrosła o 20,8%, natomiast w kraju o 17,3%.

**Wykres 72. Pokoje w obiektach hotelowych^{ab}
stan w dniu 31 lipca**

Chart 72. Rooms in hotels and similar facilities^{ab}
as of 31st July

a Dotyczy hoteli, moteli, pensjonatów oraz innych obiektów hotelowych posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane za lata 2016–2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.
a Concern hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities with 10 and more bed places. b Data for 2016–2018 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Ważnym czynnikiem decydującym o wyborze danego turystycznego obiektu noclegowego jest istniejące zaplecze gastronomiczne. W województwie opolskim w latach 2015–2018 liczba placówek świadczących usługi gastronomiczne zmniejszyła się (za wyjątkiem 2016 r.), natomiast w kraju zwiększyła się. Względem stanu sprzed trzech lat byłoby ubytek o 16,6%, natomiast w kraju odnotowano wzrost o 3,1%.

**Tablica 35. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych^{ab}
stan w dniu 31 lipca**

Table 35. Catering establishments in tourist accommodation establishments^{ab}
as of 31st July

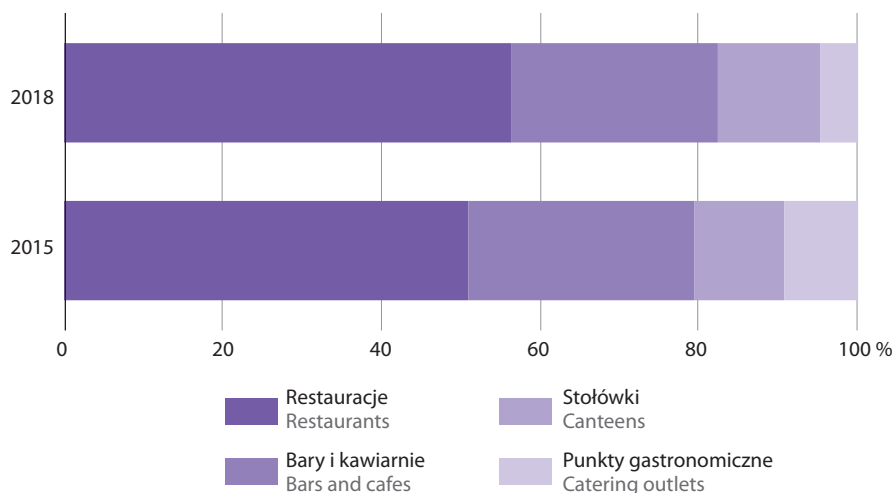
Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	151	163	136	126	1,6
w tym: of which:					
restauracje restaurants	77	81	82	71	2,1
bary i kawiarnie bars and cafes	43	46	35	33	1,5
stołówki canteens	17	25	16	16	0,9

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane za lata 2016–2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.
a Concern establishments with 10 and more bed places. b Data for 2016–2018 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

W okresie czterech ostatnich lat (za wyjątkiem 2016 r.) zauważalnie zmniejszyła się liczba placówek gastronomicznych funkcjonujących w bazie noclegowej turystyki, ale pozytywnym zjawiskiem jest fakt, iż poprawił się ich standard. Wśród wszystkich placówek gastronomicznych w województwie udział restauracji w 2018 r. względem 2015 r. wzrósł o 5,3 p. proc. (w kraju o 0,6 p. proc.).

Wykres 73. Struktura placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych^{ab} stan w dniu 31 lipca

Chart 73. Structure of catering units in tourist accommodation establishments^{ab} as of 31st July

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane za 2018 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments with 10 and more bed places. b Data on 2018 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Na poziom dostępności usług w zakresie turystyki duży wpływ ma stan bazy noclegowej oraz jej rozwój. Miernikami, które pozwalają to ocenić są m.in. wskaźnik rozwoju bazy noclegowej, wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej oraz wskaźnik gęstości bazy noclegowej.

Tablica 36. Wybrane wskaźniki wykorzystania bazy noclegowej turystyki^{ab}
Table 36. Selected indicators regarding occupancy of tourist accommodation establishments^{ab}

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej Tourist accommodation development rate	35	40	42	38
Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej Accommodation capacity occupancy rate	78	86	92	80
Wskaźnik gęstości bazy noclegowej Indicator of density of tourist accommodation establishments	1,0	1,1	1,1	1,2

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane za lata 2016–2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments with 10 and more bed places. b Data for 2016–2018 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej wyrażany liczbą osób korzystających z noclegów w obiektach turystycznych w przeliczeniu na 1 miejsce noclegowe w latach 2015–2018 kształtował się w województwie opolskim na nieco niższym poziomie niż notowanym przeciętnie w kraju. W 2018 r. na 1 miejsce noclegowe przypadało w województwie średnio 38 korzystających, podczas gdy w kraju 42. Województwo opolskie pod względem wielkości omawianego miernika zajmowało 8 lokatę w kraju. Wśród województw

najwięcej turystów skorzystało z 1 miejsca noclegowego w województwie mazowieckim (85), a najmniej w województwie zachodniopomorskim (22).

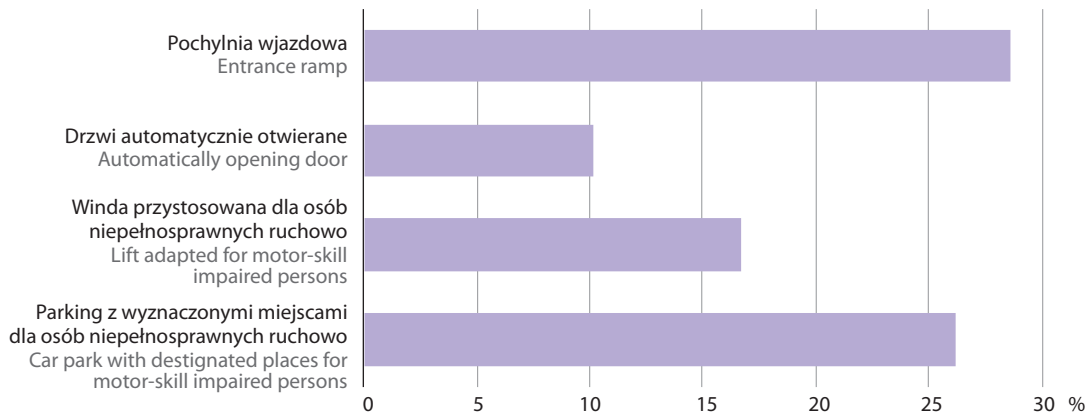
Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej określany liczbą udzielonych noclegów w relacji do miejsc noclegowych w omawianym okresie w województwie opolskim systematycznie wzrastał, jednak przyjmował niższe wartości niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. wynosił 80 wobec 111 w kraju i uplasował województwo na 11 miejscu. Najwięcej udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1 miejsce noclegowe zanotowano w województwie mazowieckim (150), natomiast najmniej w województwie lubuskim (77).

Wskaźnik gęstości bazy noclegowej pozwala ocenić ile miejsc noclegowych przypada na 1 km², czyli w pewnym stopniu warunkuje dostępność usług turystycznych na danym terenie. W województwie opolskim w okresie czterech ostatnich lat omawiany miernik kształtował się na zbliżonym poziomie i w 2018 r. wynosił 1,2 (w kraju – 2,6), co ułożyło je na 12 pozycji wśród wszystkich województw. Najwięcej miejsc noclegowych na 1 km² przypadało w województwie małopolskim (6,7), a najmniej w województwie podlaskim (0,7).

Sytuacja w województwie opolskim pod względem dostosowania bazy noclegowej turystyki do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo kształtowała się bardziej korzystnie niż przeciętnie w kraju. W 2017 r. średnio co czwarty obiekt w województwie był wyposażony w pochylnię wjazdową (w kraju również co czwarty), a parkingiem z wyznaczonymi miejscami dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi dysponował co czwarty (w kraju analogicznie co piąty).

Wykres 74. Odsetek turystycznych obiektów noclegowych^a wyposażonych w udogodnienia do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo w 2017 r. stan w dniu 31 lipca

Chart 74. Percentage of tourist accommodation establishments^a equipped with facilities for motor-skill impaired persons in 2017 as of 31st July

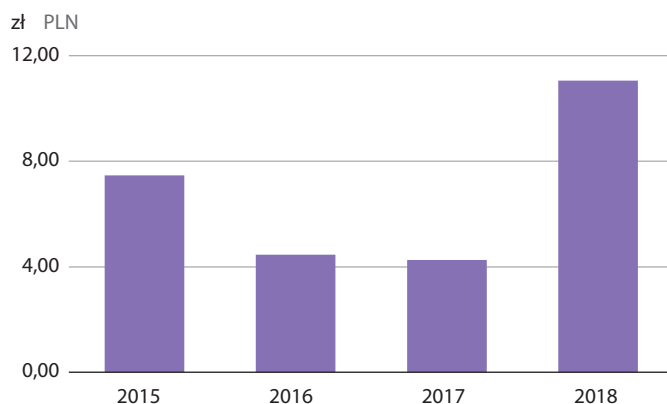

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Concern establishments with 10 and more bed places; data were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Jednostki samorządu terytorialnego w województwie opolskim w okresie 2015–2018 na turystykę wydały łącznie 27036,7 tys. zł. Odsetek wydatków samorządów poniesionych na cele związane z zapewnieniem mieszkańcom dostępu do usług w obszarze turystyki w omawianych latach kształtował się w województwie na średnim poziomie 0,1%, natomiast w kraju wynosił 0,2%. Biorąc pod uwagę wszystkie województwa najwięcej środków na turystykę w 2018 r. wydatkowały budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa zachodniopomorskiego (1,3%), a najmniej województw: kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, podlaskiego, śląskiego oraz wielkopolskiego (po 0,1%). Województwo opolskie wraz z województwami: lubuskim oraz świętokrzyskim uplasowało się na 5 lokacie w kraju.

Wykres 75. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na turystykę na 1 mieszkańca
 Chart 75. Expenditure of local government units budgets on tourism per capita

Kolejną sferą życia społecznego, której zaspokojenie zależy od poziomu rozwoju i zakresu świadczenia usług jest sport i rekreacja.

W zakresie dostępności usług w sferze sportu w województwie opolskim w 2018 r. w relacji do stanu notowanego w 2016 r. zaobserwowano (podobnie jak i w kraju) m.in. następujące zmiany: zmniejszyła się liczba klubów sportowych i działających w nich sekcji sportowych, natomiast zwiększyła się liczebność podstawowej kadry szkoleniowej (tj. trenerów oraz instruktorów).

W 2018 r. na terenie województwa opolskiego funkcjonowało 538 klubów sportowych, które stanowiły 3,6% ogółu działających klubów sportowych w kraju. Względem stanu notowanego w 2016 r. ich liczba zmalała w województwie o 2,7%, natomiast średnio w kraju o 0,6%. Zmniejszyła się również (podobnie jak w kraju) liczba sekcji sportowych (analogicznie: o 5,3% oraz o 4,3%). Osoby trenujące w klubach sportowych, zarówno w województwie, jak i w kraju w porównaniu z 2016 r. miały do dyspozycji o 4,0% więcej trenerów oraz instruktorów.

Tablica 37. Kadra szkoleniowa oraz kluby sportowe^a
stan w dniu 31 grudnia

Table 37. Coaching staff and sports clubs^a
 as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2016	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		Polska=100 Poland=100
Trenerzy i instruktorzy Coaches and instructors	1443	1500	3,2
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe Other persons running sports classes	290	259	3,2
Kluby sportowe Sports clubs	553	538	3,6
Sekcje sportowe Sports sections	851	806	3,3

a łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.
 a Including student and religious sports clubs.

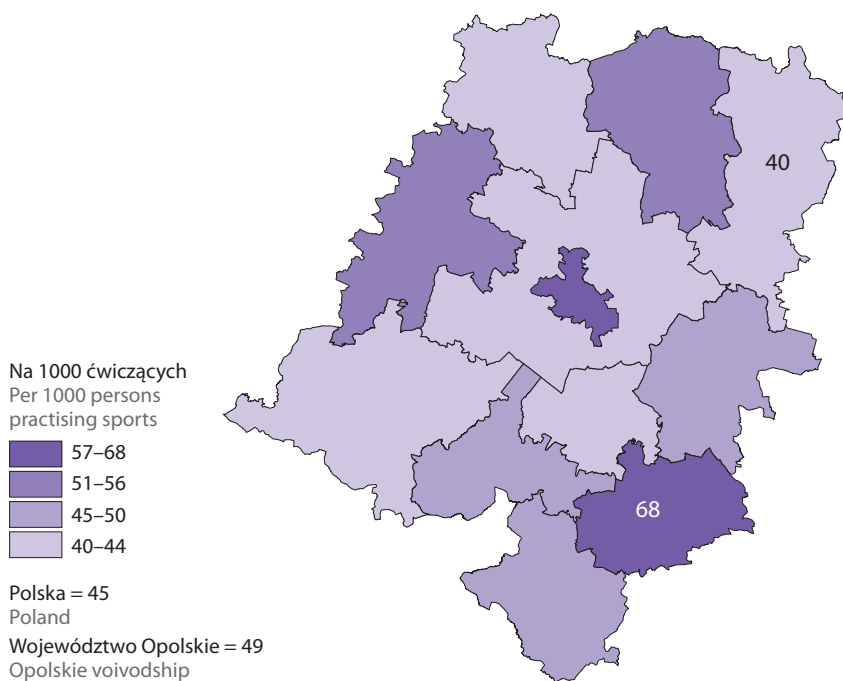
Wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwięcej klubów sportowych działało w powiecie nyskim (72), natomiast najmniej w powiecie namysłowskim (26).

Miarą, która pozwala ocenić poziom dostępności usług w omawianym obszarze może być liczba trenerów oraz instruktorów w przeliczeniu na 1000 ćwiczących w klubach sportowych. W 2018 r. wartość wskaźnika w województwie opolskim w relacji do stanu obserwowanego w 2016 r. wzrosła (49 wobec 44), co może świadczyć o poprawie dostępu mieszkańców do wykwalifikowanej kadry szkoleniowej. Pod względem wartości rozpatrywanego miernika województwo opolskie razem z województwami: warmińsko-mazurskim oraz wielkopolskim uplasowało się w 2018 r. na 2 lokacie w kraju. Wśród województw najbardziej korzystna sytuacja wystąpiła w województwie podlaskim, w którym na 1000 ćwiczących w 2018 r. przypadało 51 trenerów oraz instruktorów, natomiast najmniej w województwach: łódzkim oraz mazowieckim – po 41.

Relacja liczby ćwiczących do kadry szkoleniowej w 2018 r. najbardziej korzystna była w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, w którym 68 trenerów i instruktorów przypadało na 1000 ćwiczących, natomiast najmniej w powiecie oleskim (40).

Mapa 32. Trenerzy oraz instruktorzy w klubach sportowych^a w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 32. Coaches as well as instructors in sports clubs^a in 2018 as of 31st December

^a Łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.
^a Including students and religious sports clubs.

Warunkiem koniecznym umożliwiającym mieszkańcom podejmowanie różnych form aktywności fizycznej jest dysponowanie określoną infrastrukturą techniczną, również dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Tablica 38. Wybrane obiekty sportowe w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Table 38. Selected sports facilities in 2018 as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych Of which adapted to the needs of disabled persons	
		ćwiczących persons practising sports	widzów audience
Stadiony sportowe-wielofunkcyjne Multi-functional sports stadiums	25	11	11
Stadiony sportowe pozostałe Other sports stadiums	67	22	28
Boiska do gier wielkich pełnowymiarowe Full-size pitches for large gaming	312	56	70
Hale sportowe Sports halls	39	28	27
Boiska do gier małych pełnowymiarowe: Full-size fields for small gaming:			
koszykówki basketball	16	5	8
piłki siatkowo-plażowej volleyball and beach ball	40	14	16
piłki ręcznej handball	10	4	2
Korty tenisowe Tennis courts	67	31	24
Pływalnie sportowe Sport swimming pools	41	21	17
Lodowiska sztucznie mrożone Artificially frozen ice rinks	11	2	2
Siłownie zewnętrzne Outdoor gymnasium	193	33	30

Infrastruktura sportowa przeznaczona dla mieszkańców województwa opolskiego była bardzo różnorodna, co umożliwiało mieszkańcom prowadzenie różnego typu aktywności fizycznej. Większość obiektów sportowych była przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, choć potrzeby widzów były nieco częściej uwzględniane niż ćwiczących. Dobre warunki zarówno do uprawiania sportu przez osoby niepełnosprawne, jak i uczestniczenia w imprezach sportowych w charakterze widza zapewniały podobnie jak w kraju hale sportowe. Mniej korzystną sytuację w województwie pod tym względem odnotowano w siłowniach zewnętrznych, spośród których zarówno co szósta była dostosowana dla ćwiczących niepełnosprawnych, jak i w której osoby z niepełnosprawnościami mogły uczestniczyć w charakterze widza (w kraju analogicznie w co czwartej).

Oprócz wyposażenia w infrastrukturę sportową istotny jest również udział terenów umożliwiających realizowanie aktywności sportowej i rekreacyjnej w strukturze przestrzennej danej jednostki terytorialnej. W województwie opolskim w latach 2015–2017 (podobnie jak i w kraju) powierzchnia terenów zieleni zwiększyła się, natomiast w 2018 r. nieznacznie zmniejszyła się. W 2018 r. w stosunku do 2015 r. zarówno w województwie, jak i w kraju najbardziej zwiększyła się powierzchnia terenów zieleni osiedlowej (analogicznie: o 12,1% oraz o 9,2%).

Tablica 39. Tereny zieleni stan w dniu 31 grudnia

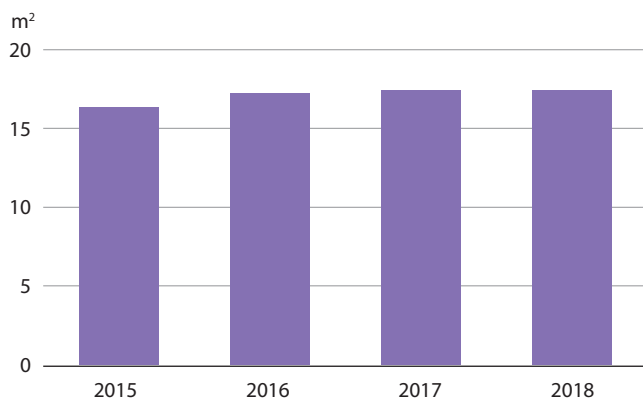
Table 39. Green areas as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w ha		in ha	Polska=100 Poland=100	
Parki spacerowo-wypoczynkowe Strolling-recreational parks	914,3	941,9	953,9	965,3	4,0
Zieleńce Lawns	250,1	252,3	247,4	236,1	2,1
Zieleń uliczna Street greenery	295,7	296,2	296,3	297,3	1,8
Tereny zieleni osiedlowej Green areas of housing estates	464,1	521,5	526,6	520,4	2,0

W rozpatrywanym okresie w województwie opolskim do 2017 r. wzrastała dostępność terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej, a w 2018 r. utrzymała poziom sprzed roku. W 2015 r. średnio na 1 mieszkańca województwa przypadało 16,3 m² terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej, podczas gdy w 2018 r. – 17,5 m². W kraju omawiany wskaźnik kształtował się na mniej korzystnym poziomie, gdyż jego wartość wynosiła analogicznie: 15,0 m² oraz 15,9 m². W skali województw w 2018 r. najwięcej terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej odnotowano w województwie lubuskim (25,9 m²), a najmniej w województwach: podkarpackim i świętokrzyskim (po 9,5 m²).

Wykres 76. Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej na 1 mieszkańca stan w dniu 31 grudnia

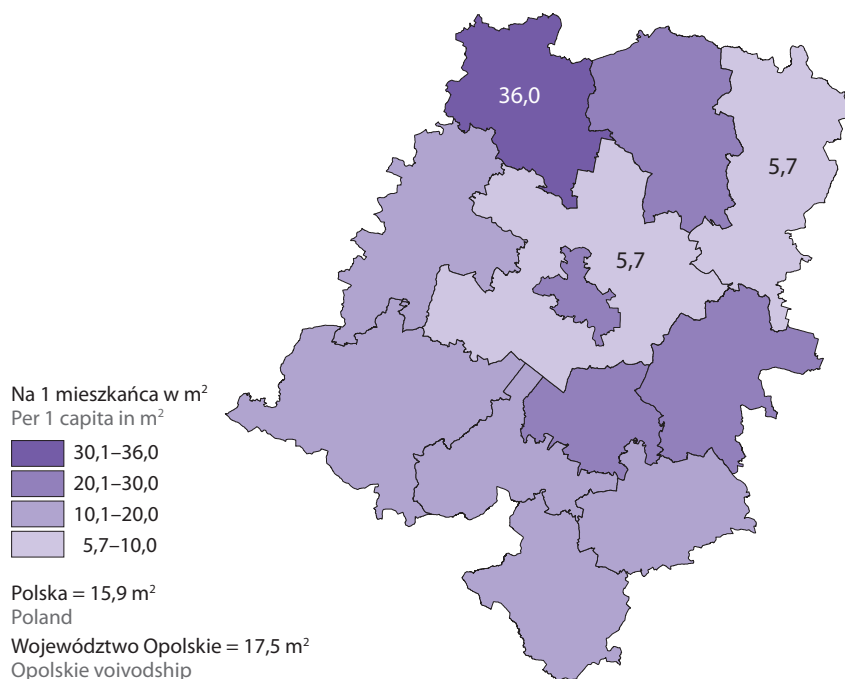
Chart 76. Public green areas and green areas of housing estates per capita as of 31 st December

W 2018 r. wśród powiatów województwa opolskiego największą powierzchnią terenów umożliwiających uprawianie sportu na świeżym powietrzu wyróżnił się powiat namysłowski, w którym średnio na 1 mieszkańca przypadało 36,0 m² terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej. Najmniej korzystnie kształtował się poziom omawianego wskaźnika w powiatach: oleskim i opolskim (po 5,7 m²).

Mapa 33. Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

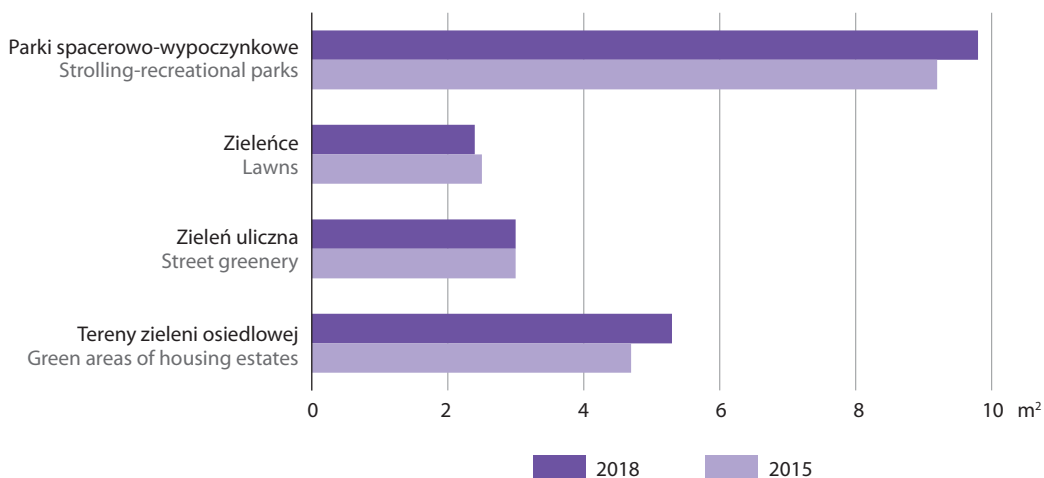
Map 33. Public green areas and green areas of housing estates in 2018 as of 31 st December

Biorąc pod uwagę rodzaj terenów zieleni w przeliczeniu na 1 mieszkańca najbardziej wzrosła w omawianym okresie w województwie opolskim powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych oraz terenów zieleni osiedlowej, czyli miejsc sprzyjających uprawianiu wszelkich aktywności sportowych.

Wykres 77. Tereny zieleni na 1 mieszkańca stan w dniu 31 grudnia

Chart 77. Green areas per capita as of 31 st December

Na możliwość oraz bezpieczeństwo spędzania wolnego czasu w aktywnej formie wpływa rozwój infrastruktury rowerowej, w tym przede wszystkim ścieżek rowerowych.

W województwie opolskim w latach 2015–2018, podobnie jak w kraju, wyraźnie rozbudowano infrastrukturę skierowaną do osób jeżdżących rekreacyjnie na rowerze. Dostępność tego typu usług społecznych mierzona długością ścieżek rowerowych przypadającą na 10 tys. km² systematycznie rosła w województwie, ale wolniej niż przeciętnie w kraju. W ujęciu województw w 2018 r. najbardziej rozwiniętą infrastrukturą przeznaczoną dla rowerzystów charakteryzowało się województwo śląskie, w którym na 10 tys. km² przypadało 757,1 km ścieżek rowerowych, a najmniej województwo warmińsko-mazurskie (229,1 km). Województwo opolskie pod względem wysokości omawianego wskaźnika zajmowało w 2018 r. 7 lokatę w kraju.

Tablica 40. Ścieżki rowerowe stan w dniu 31 grudnia

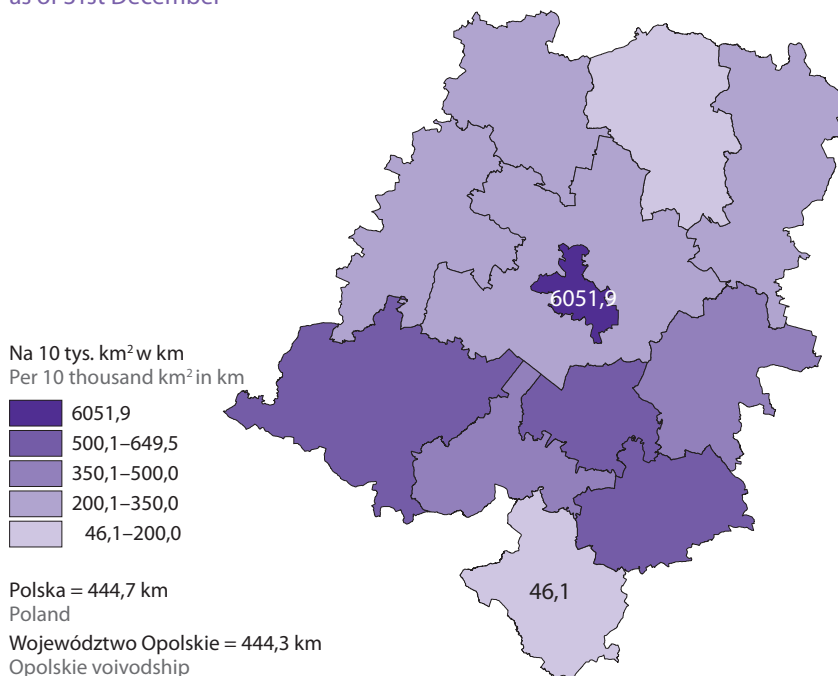
Table 40. Bike paths as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018
	w km		in km	
Ogółem Total	306,3	310,2	330,5	418,2
na 10 tys. km ² per 10 thousand km ²	325,4	329,6	351,2	444,3
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	3,1	3,1	3,3	4,2

W 2018 r. zdecydowanie największą dostępność ścieżek rowerowych mierzoną poziomem omawianego wskaźnika notowano w m. Opolu (6051,9 km), natomiast najmniejszą w powiecie głubczyckim (46,1 km).

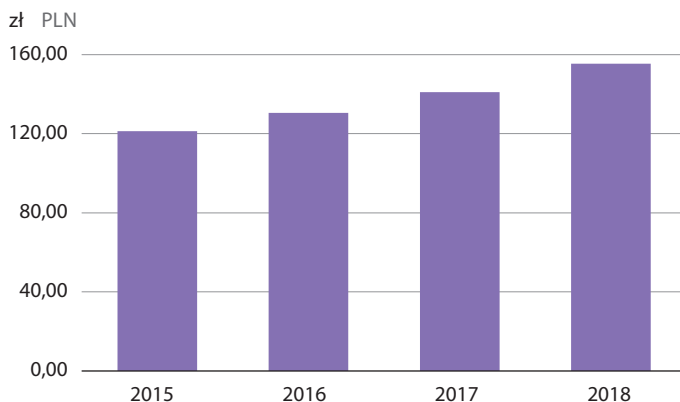
Mapa 34. Ścieżki rowerowe w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 34. Bike paths in 2018 as of 31st December

Na kulturę fizyczną jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w latach 2015–2018 wydatkowały łącznie 544565,53 tys. zł. Udział wydatków na cele związane z zagwarantowaniem mieszkańcom dostępu do usług społecznych w obszarze sportu w omawianym okresie kształtował się w województwie na poziomie ok. 2,6% wszystkich wydatków ogółem wobec 2,2% w kraju.

Wykres 78. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę fizyczną na 1 mieszkańca
Chart 78. Expenditure of local government units budgets on physical education per capita

Najwyższy udział w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego na kulturę fizyczną w 2018 r. odnotowano w województwie dolnośląskim (3,3%), natomiast najniższy w województwie lubelskim (1,5%). Pod względem wysokości omawianego udziału województwo opolskie razem z województwem podkarpackim zajmowało 4 miejsce w kraju.

4.4. Bezpieczeństwo publiczne

4.4. Public safety

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z kluczowych czynników wpływających na subiektywną ocenę jakości życia mieszkańców. Informacje, które pozwalają ocenić poziom bezpieczeństwa publicznego są oparte na danych pozyskanych z rejestrów prowadzonych przez Komendę Główną Policji, dotyczących m.in. przestępstw stwierdzonych oraz wypadków drogowych.

W województwie opolskim w latach 2015–2018 zaobserwowano poprawę sytuacji w zakresie poziomu bezpieczeństwa publicznego mieszkańców. Świadczą o tym m.in.: spadek liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz zmniejszenie liczby ofiar wypadków w ruchu drogowym. Liczba przestępstw w województwie w 2018 r. w odniesieniu do 2015 r. zmalała o 13,1% podczas gdy w kraju o 4,0%.

Tablica 41. Przepęstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych
 Table 41. Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	19927	19904	19771	17326	2,3
w tym: of which:					
O charakterze kryminalnym Criminal	13554	12754	11806	11668	2,4
O charakterze gospodarczym Economic	3400	4201	5307	3185	1,8
Drogowe Road traffic	2032	2058	1816	1721	2,6

Wartość wskaźnika zagrożenia przestępczością, wyrażanego liczbą przestępstw stwierdzonych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dla województwa opolskiego w latach 2015–2018 wyraźnie malała. W 2018 r. poziom wskaźnika osiągnął wartość 175 podczas gdy w kraju 200. W przekroju województw najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie dolnośląskim (258), a najniższą w województwie podkarpackim (114).

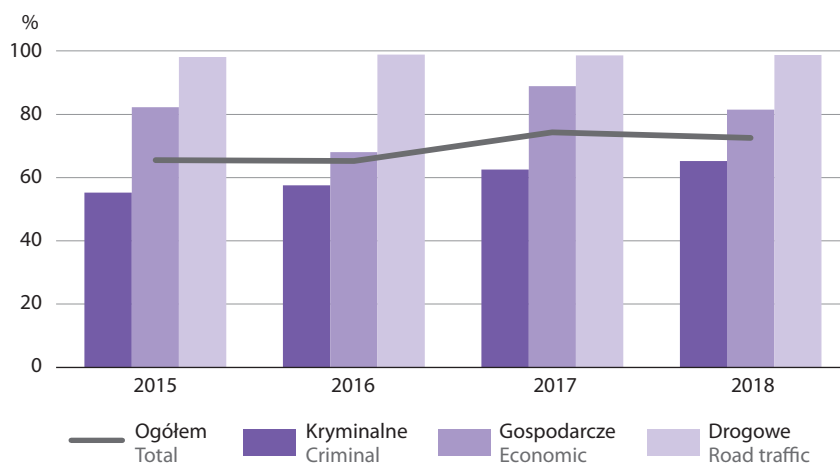
W strukturze przestępstw stwierdzonych w województwie opolskim w latach 2015–2018 nie odnotowano istotnych zmian. Pomimo, iż (podobnie jak w kraju) średnio co drugie przestępstwo popełnione w województwie miało charakter kryminalny, to pozytywnym zjawiskiem świadczącym o poprawie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców jest obserwowany systematyczny spadek tego rodzaju przestępstw. W okresie analizowanych czterech lat wśród przestępstw kryminalnych w województwie liczba przestępstw przeciwko mieniu zmniejszyła się o 26,1% (z poziomu 10,7 tys. w 2015 r. do 7,9 tys. w 2018 r.), w tym kradzież z włamaniem o 27,7% (spadek o 0,8 tys.). Zmalała również liczba przestępstw przeciwko porządkowi publicznemu (o 45,1%).

Liczba przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji w rozpatrywanym okresie (za wyjątkiem 2016 r.) zmniejszała się i w 2018 r. względem 2015 r. była niższa o 14,6%.

Analizując zjawisko przestępczości według powiatów województwa opolskiego zauważyć można znaczne jego zróżnicowanie. W 2018 r. najbardziej zagrożone przestępczością było m. Opole (18,3% ogółu przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie), natomiast najniższy poziom przestępczości występował w powiecie głubczyckim (3,2%). W m. Opolu w 2018 r. zanotowano najwięcej przestępstw o podłożu kryminalnym, jak i drogowym, natomiast przestępstw gospodarczych w powiecie nyskim.

Miarą, która pozwala ocenić poziom bezpieczeństwa publicznego jest wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych. Wartość wskaźnika w województwie opolskim w 2018 r. była wyższa niż w 2015 r. (o 6,6 p. proc.), co może świadczyć o poprawie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. W 2018 r. ukształtował się on na poziomie niższym niż w kraju (72,4% wobec 73,4%) plasując województwo na 12 miejscu. Najwyższą skutecznością w wykrywalności sprawców przestępstw charakteryzowało się województwo lubelskie (82,4%), natomiast najniższą województwo mazowieckie (64,6%).

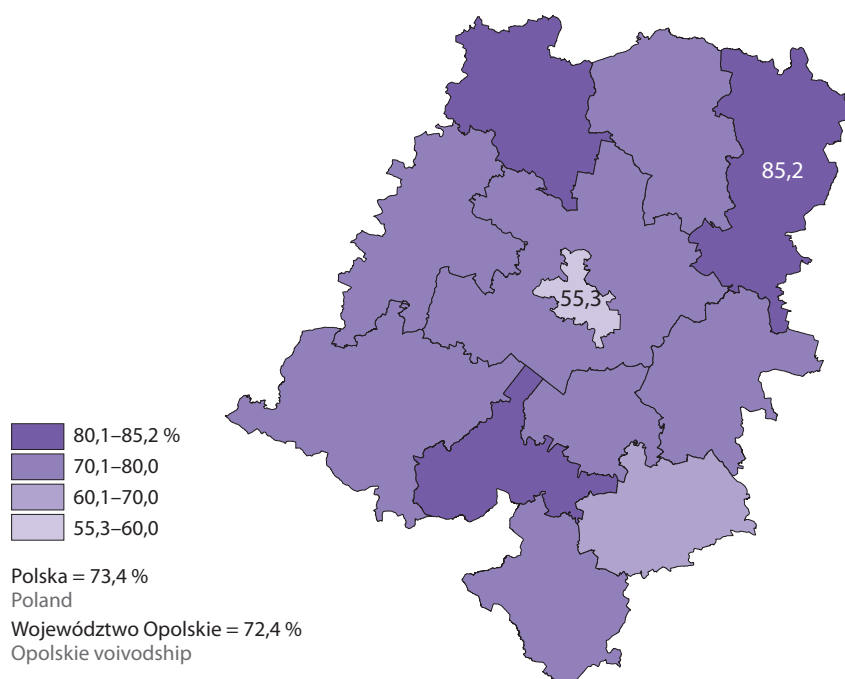
Wykres 79. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję według rodzajów
Chart 79. Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police by types

Biorąc pod uwagę rodzaj popełnionych przestępstw, niezmiennie najniższą skutecznością w wykrywaniu sprawców przestępstw w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) charakteryzowały się przestępstwa kryminalne. W latach 2015–2018 wartość wskaźnika wykrywalności przestępstw kryminalnych w województwie sukcesywnie wzrastała i w 2018 r. była o 10,0 p. proc. wyższa niż notowana w 2015 r. (w kraju o 12,6 p. proc.). Skuteczność w wykrywalności sprawców przestępstw o charakterze gospodarczym w województwie opolskim, jak i w kraju była stosunkowo wysoka i kształtowała się na poziomie ponad 80%. W przypadku przestępstw o charakterze drogowym wartość wskaźnika nie wykazywała znaczących zmian i podobnie jak w kraju oscylowała w granicach 99%.

Najwyższą wykrywalnością sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2018 r. w przestrzeni powiatów województwa opolskiego cechował się powiat oleski, w którym wartość omawianego wskaźnika wynosiła 85,2%, natomiast najniższą m. Opole z rezultatem – 55,3%.

Mapa 35. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2018 r.
 Map 35. Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in 2018

W latach 2015–2018 w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym w województwie opolskim sytuacja nie zmieniła się istotnie, jednak odnotowano pewne zjawiska świadczące o niewielkiej poprawie, m.in. zaobserwowano zmniejszenie liczby ofiar wypadków drogowych.

Tablica 42. Wypadki drogowe^a i ich ofiary
 Table 42. Road traffic accidents^a and their casualties

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Wypadki Accidents	710	754	700	705	2,2
Ofiary wypadków Road traffic casualties	910	958	927	868	2,2
Śmiertelne Fatalities	102	99	78	81	2,8
Ranni Injured	808	859	849	787	2,1

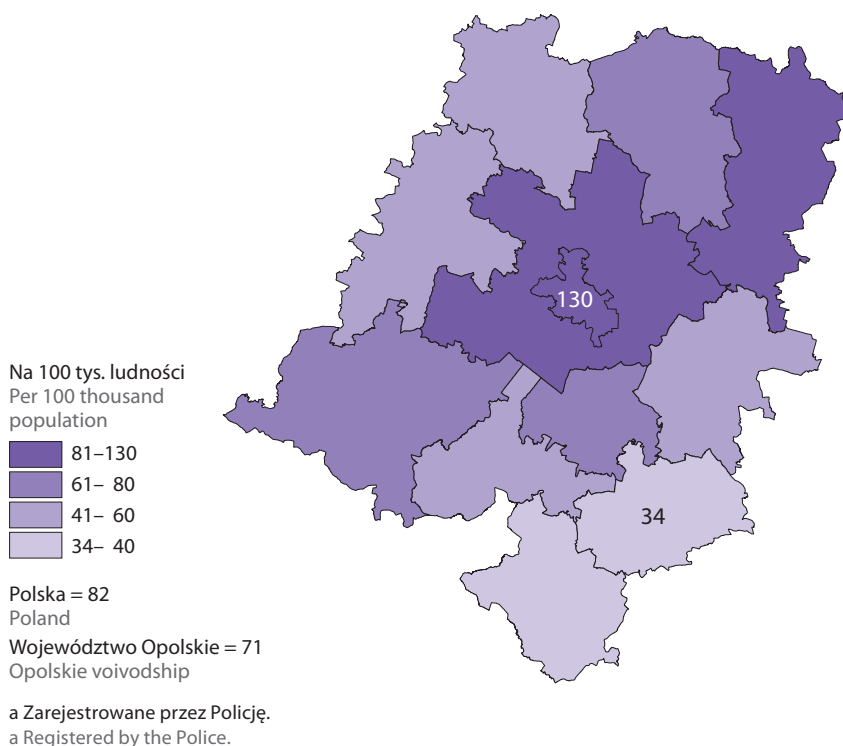
^a Zarejestrowane przez Policję.
^a Registered by the Police.

W okresie czterech ostatnich lat na terenie województwa opolskiego odnotowano średnio 717 wypadków drogowych. W 2018 r. w porównaniu z 2015 r. ich liczba zmniejszyła się 0,7%, natomiast w kraju o 3,9%.

Wartość wskaźnika wyrażonego liczbą wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności w województwie opolskim w latach 2015–2018 kształtowała się na bardziej korzystnym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. wynosił on 71 wobec 82 w kraju i ułokował województwo (razem z województwem śląskim) na 6 pozycji. Najmniej wypadków w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców zanotowano w województwie kujawsko-pomorskim (47), a najwięcej w województwie łódzkim (152).

Najwyższą skłonność do nieprzestrzegania przepisów kodeksu ruchu drogowego w 2018 r. zaobserwowano w m. Opolu, co potwierdza najwyższa w województwie wartość omawianego wskaźnika (130). Najbezpieczniejszą natomiast sytuację na drogach zanotowano w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, w którym wartość analizowanego wskaźnika kształtowała się na poziomie 34.

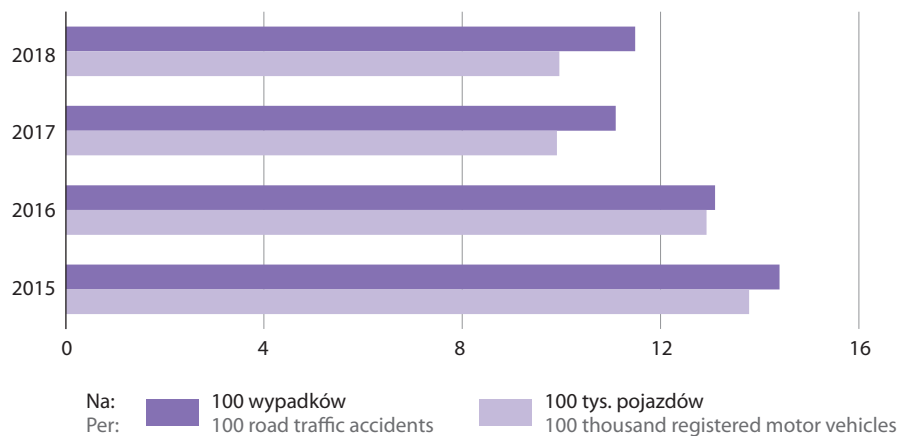
Mapa 36. Wypadki drogowe^a w 2018 r.
Map 36. Road traffic accidents^a in 2018

Na terenie województwa opolskiego w latach 2015–2018 odnotowano średnio 916 ofiar wypadków drogowych (w tym 90 śmiertelnych). W stosunku do 2015 r. ogólna liczba osób, które poniosły uszczerbek na zdrowiu lub straciły życie w wyniku wypadków w ruchu drogowym zmniejszyła się o 4,6%, natomiast w kraju o 5,8%.

Miernikiem, dzięki któremu można ocenić poziom bezpieczeństwa drogowego jest m.in. liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków. W badanym okresie, do 2017 r. poziom tego wskaźnika w województwie opolskim wyraźnie się obniżał, ale w 2018 r. zwiększył się. W 2018 r. w województwie na każde 100 wypadków śmierć poniosło 11 osób podczas gdy w kraju – 9. Najmniej ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków odnotowano w województwach: łódzkim i pomorskim (po 6), a najwięcej w województwie kujawsko-pomorskim (18).

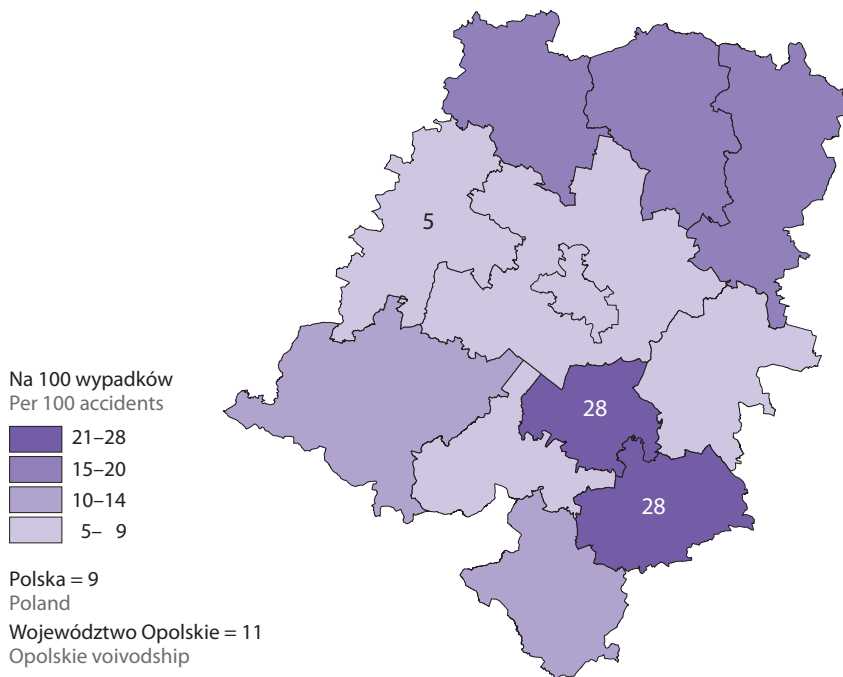
Wykres 80. Ofiary śmiertelne wypadków drogowych^a
 Chart 80. Fatalities of road traffic accidents^a

a Zarejestrowane przez Policję.
 a Registered by the Police.

W przestrzeni powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najmniejszą liczbą ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków wyróżniał się powiat brzeski (5), natomiast największą powiaty: krapkowicki oraz kędzierzyńsko-kozielski (po 28).

Mapa 37. Ofiary śmiertelne wypadków drogowych^a w 2018 r.
 Map 37. Fatalities of road traffic accidents^a in 2018

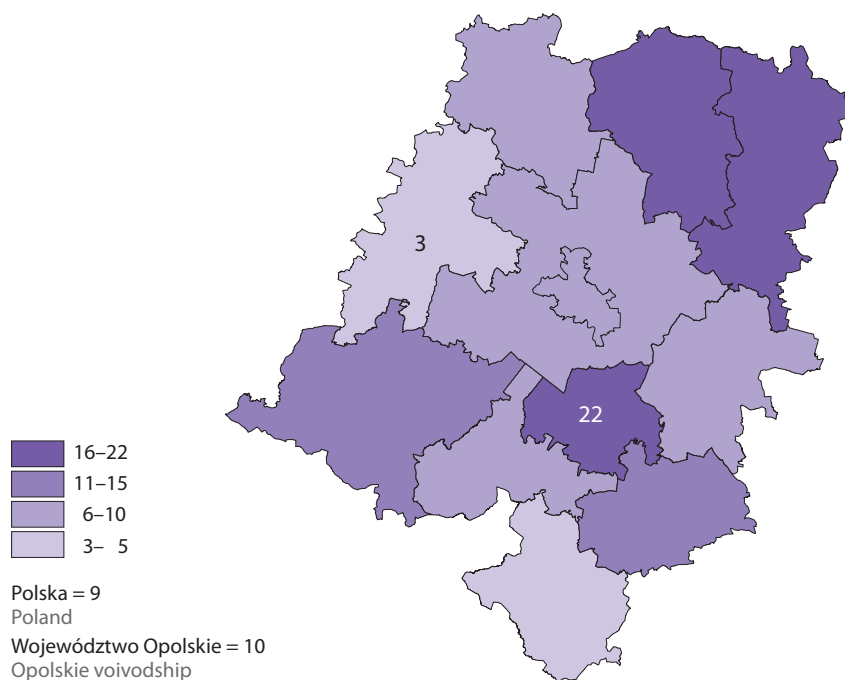

a Zarejestrowane przez Policję.
 a Registered by the Police.

Wyrazem poprawiającej się sytuacji w ruchu drogowym, pomimo rosnącej liczby pojazdów samochodowych (łącznie z ciągnikami) jest malejąca w województwie (podobnie jak w kraju) wartość wskaźnika liczby ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 tys. pojazdów. W 2018 r. ukształtowała się ona na poziomie 10 (razem z województwami: kujawsko-pomorskim, lubelskim oraz zachodniopomorskim) przy wartości ogólnokrajowej wynoszącej 9. Najmniej ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 tys. pojazdów zanotowano w województwie śląskim (7), natomiast najwięcej w województwie warmińsko-mazurskim (14).

W układzie powiatowym w 2018 r. najmniej ofiar śmiertelnych na 100 tys. pojazdów samochodowych przypadało w powiecie brzeskim (3), natomiast zdecydowanie najmniej korzystną sytuację pod względem wartości omawianego wskaźnika notowano w powiecie krapkowskim (22).

Mapa 38. Ofiary śmiertelne wypadków drogowych^a na 100 tys. pojazdów w 2018 r.
Map 38. Fatalities of road traffic accidents^a per 100 thousand registered motor vehicles in 2018

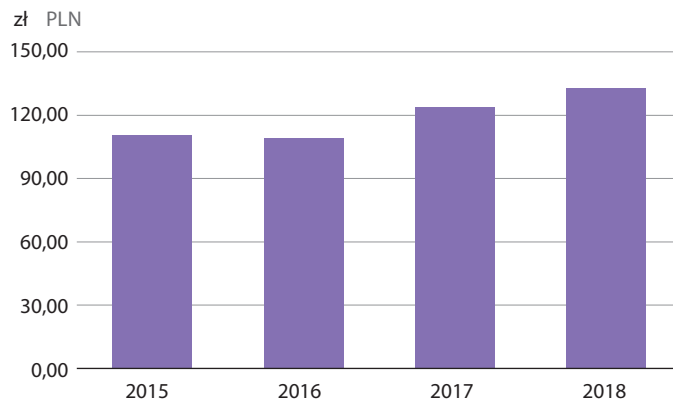

^a Zarejestrowane przez Policję.
^a Registered by the Police.

W latach 2015–2018 w województwie opolskim na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową jednostki samorządu terytorialnego wydały łącznie 473131,72 tys. zł. Udział wydatków na cele związane z zagwarantowaniem mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa publicznego w analizowanych latach (za wyjątkiem 2016 r.) malał, ale kształtował się na wyższym poziomie niż w kraju (w 2018 r. wynosił 2,1% wobec 1,8% w kraju).

Wykres 81. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową na 1 mieszkańca

Chart 81. Expenditure of local government units budgets on public safety and fire care per capita

W przekroju województw w 2018 r. udział wydatków jednostek samorządu terytorialnego na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową nie był zróżnicowany i wahał się w granicach od 1,7% do 2,1%. Pod względem wysokości omawianego udziału województwo opolskie razem z województwem łódzkim w 2018 r. zajmowało 1 lokatę w kraju.

Rozdział 5

Chapter 5

Środowisko naturalne

Natural environment

5.1. Zanieczyszczenia i ochrona wód oraz powietrza

5.1. Pollution and protection of waters and air

Stan środowiska naturalnego w istotny sposób wpływa na warunki życia ludności, ponieważ w szczególności oddziałuje na zdrowie i poczucie bezpieczeństwa ludzi, a także na podejmowane decyzje dotyczące miejsca zamieszkiwania i spędzania wolnego czasu.

W województwie opolskim w latach 2015–2018 w zakresie zanieczyszczenia i ochrony wód oraz powietrza odnotowano m.in. takie zmiany jak: wzrost odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, spadek liczby zakładów przemysłowych szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza oraz wzrost poziomu emitowanych przez nie zanieczyszczeń gazowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni.

Na jakość wód w dużym stopniu wpływa prowadzona gospodarka ściekowa. W analizowanych latach ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi na terenie województwa opolskiego nie ulegała istotnym zmianom i kształtowała się średnio na poziomie ok. 63 hm³.

Tablica 43. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 43. Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w hm ³		in hm ³	Polska=100 Poland=100	
Ogółem Total	63,6	59,9	63,9	63,1	0,8
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a discharged directly by plants ^a	32,9	28,2	32,1	31,1	0,5
odprowadzone siecią kanalizacyjną discharged by sewage network	30,7	31,8	31,8	32,0	2,4
W tym ścieki wymagające oczyszczenia Of which wastewater requiring treatment	60,7	57,3	61,4	60,5	2,8

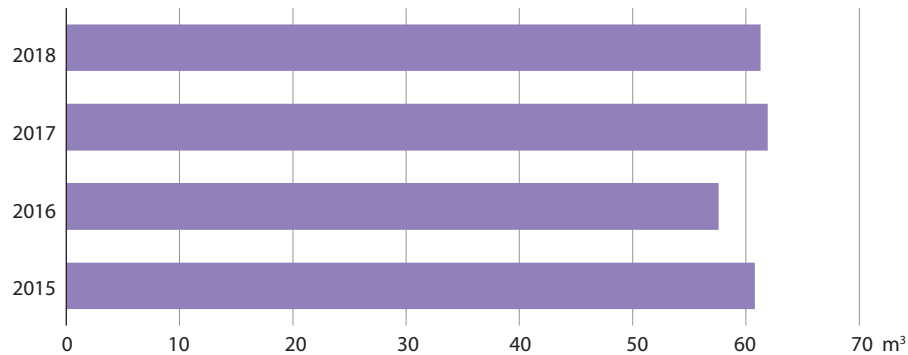
a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

a Including cooling water and contaminated drainage water from mines and building constructions, as well as contaminated precipitation water

Większą ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód lub do ziemi w przeliczeniu na 1 mieszkańca w badanych latach odnotowano w województwie opolskim niż średnio w kraju. W 2018 r. wskaźnik wynosił w województwie 61,3 m³, natomiast w kraju – 57,1 m³.

Wykres 82. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w przeliczeniu na 1 mieszkańca

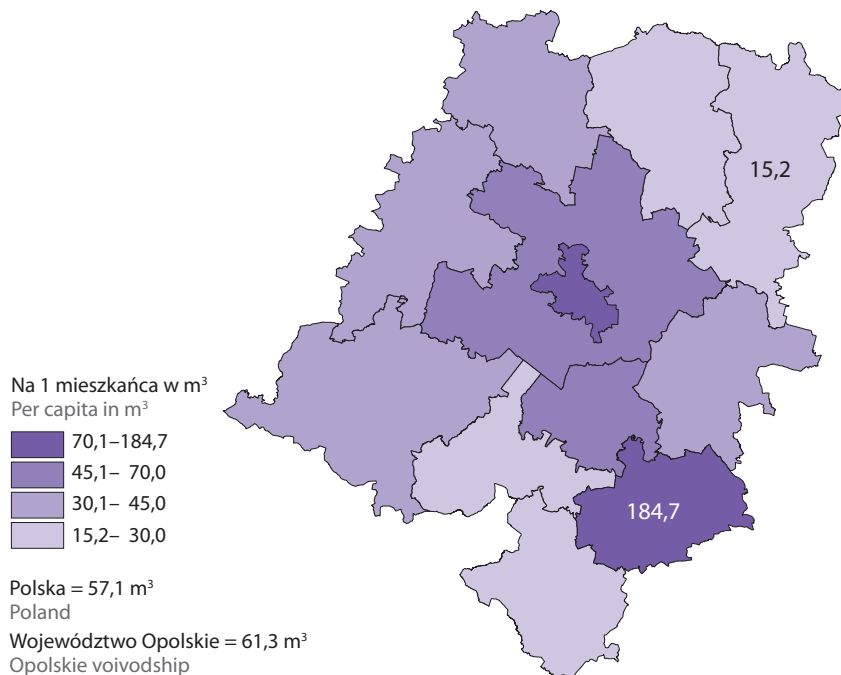
Chart 82. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground per capita

Najmniejszą ilością ścieków wymagających oczyszczenia przypadających na 1 mieszkańca w 2018 r. wyróżniało się województwo podkarpackie (34,4 m³), a największą województwo śląskie (82,8 m³), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 11 miejscu w kraju.

Mapa 39. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w 2018 r.

Map 39. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground per capita in 2018

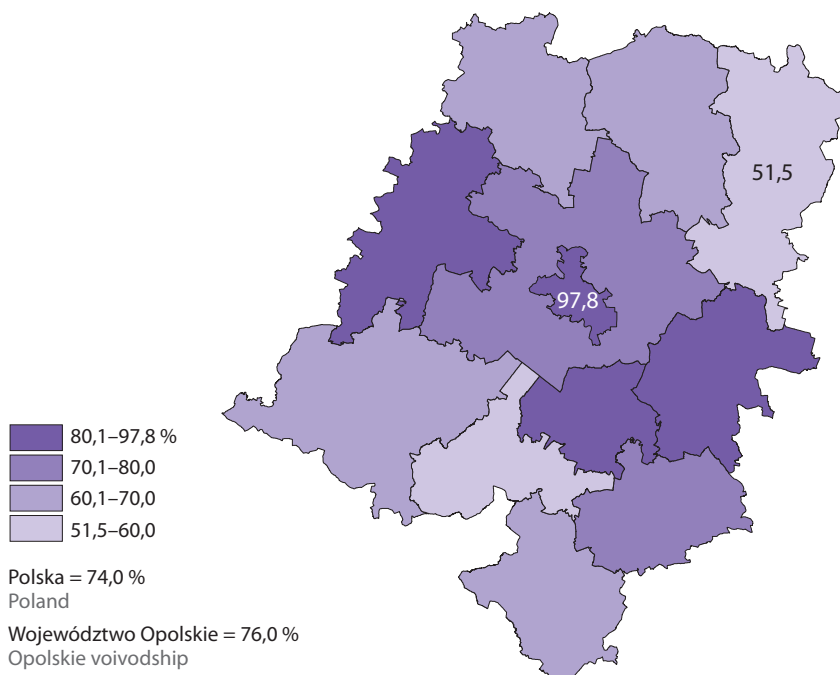
W przekroju powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najmniej ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi w przeliczeniu na mieszkańca notowano w powiecie oleskim (15,2 m³), natomiast najwięcej w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (184,7 m³).

Liczba oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych w latach 2015–2018 utrzymywała się w województwie na zbliżonym poziomie, natomiast w kraju zmalała. Równocześnie z obserwowanym spadkiem ogólnej liczby ludności zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju odnotowano wzrost odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, przy czym tempo wzrostu było wyższe w województwie. W 2018 r. omawiany odsetek względem 2015 r. zwiększył się w województwie o 1,5 p. proc. do poziomu 76,0%, natomiast przeciętnie w kraju o 1,3 p. proc. W rozpatrywanych latach, zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju dysproporcje w liczbie korzystających z oczyszczalni ścieków były widoczne głównie w przekroju miast i wsi.

W układzie województw w 2018 r. omawiany odsetek wahał się od 83,1% w województwie zachodniopomorskim do 57,3% w województwie lubelskim, natomiast województwo opolskie zajmowało 6 lokatę w kraju.

Wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwyższym odsetkiem ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyróżniało się m. Opole (97,8%), natomiast najniższym – powiat oleski (51,5%).

Mapa 40. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności w 2018 r.
Map 40. Percentage of population connected to wastewater treatment plants in total population in 2018

Czynnikiem środowiskowym, który również ma istotny wpływ na warunki zamieszkania ludności jest stopień zanieczyszczenia powietrza. Źródłem zagrożenia są m.in. zakłady przemysłowe, a w szczególności te, które mają status „zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza”.

Tablica 44. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
 Table 44. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w hm ³		in hm ³		Polska=100 Poland=100
Zakłady ^a szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza Plants ^a of significant nuisance to air quality	83	80	79	78	4,1
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń: of which possessing systems to reduce the emission of:					
pyłowych particulates	49	46	42	44	3,8
gazowych gases	7	5	7	7	2,6
Emisja zanieczyszczeń w tys. t: Emission of pollutants in thousand tonnes:					
pyłowych particulates	1,5	1,3	1,1	1,3	3,9
gazowych gases	12370,1	12380,4	12870,9	14871,6	7,0

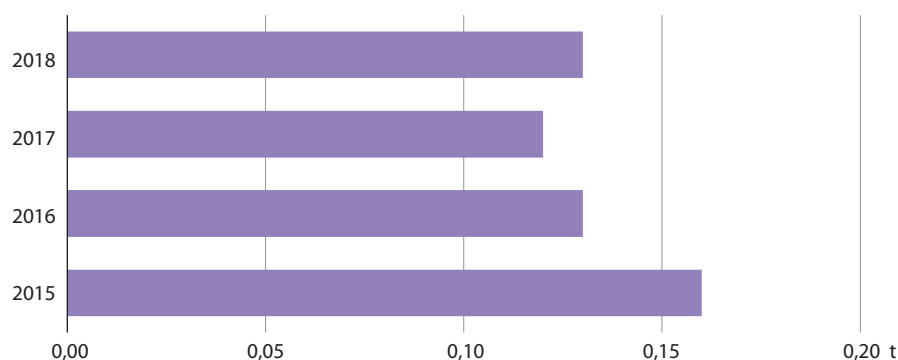
a Stan w dniu 31 grudnia.
a As of 31st December.

W latach 2015–2018 ogólna liczba zakładów przemysłowych szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w województwie opolskim systematycznie malała, natomiast w kraju zwiększała się.

Miarą zanieczyszczenia powietrza w aspekcie podejmowania decyzji o zamieszkanui jest m.in. poziom emisji zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni. W latach 2015–2017 w województwie opolskim ilość wyemitowanych zanieczyszczeń pyłowych przypadających na 1 km² malała, po czym w 2018 r. wzrosła. W kraju natomiast omawiany wskaźnik zmniejszył się. W 2018 r. ukształtował się w województwie na poziomie 0,13 t/km², natomiast w kraju – 0,10 t/km².

Wykres 83. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na 1 km²

Chart 83. Emission of particulate pollutants from plants of significant nuisance to air quality per km²

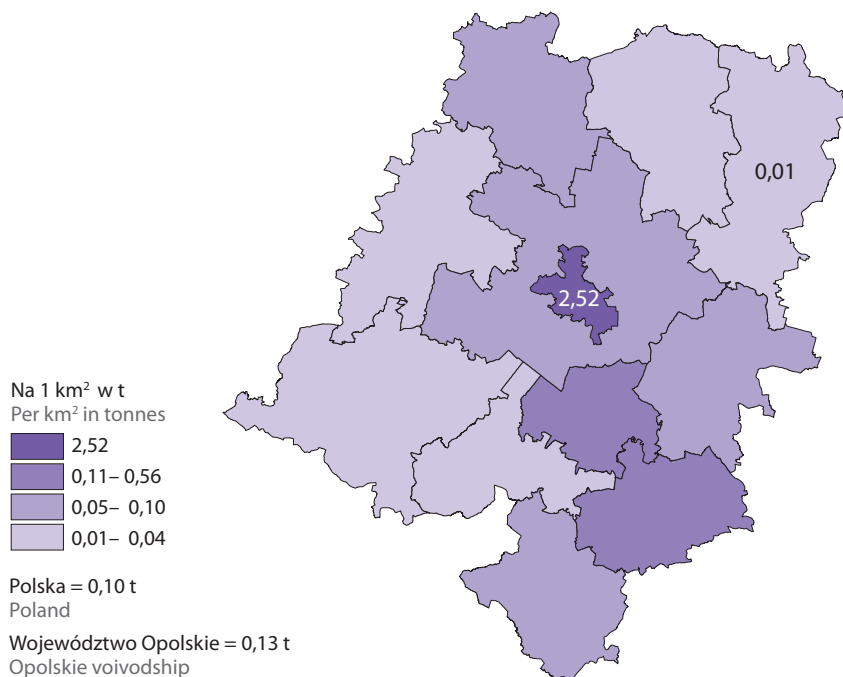

W ujęciu województw w 2018 r. najmniej zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni wyemitowanych zostało w województwach: podlaskim oraz warmińsko-mazurskim (po 0,03 t), natomiast najwięcej w województwie śląskim (0,64 t). Województwo opolskie uplasowało się na 7 lokacie w kraju.

Wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. omawiany wskaźnik wykazywał znaczne zróżnicowanie terytorialne i wahał się od 0,01 t/km² w powiecie oleskim do 2,52 t/km² w m. Opolu.

Mapa 41. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2018 r.

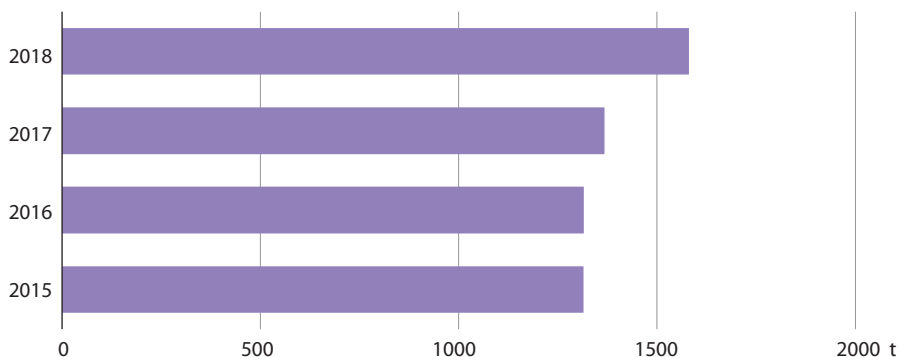
Map 41. Emission of particulate pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2018

W województwie opolskim w okresie ostatnich czterech lat ilość wyemitowanych zanieczyszczeń gazowych przypadających na 1 km² sukcesywnie rosła i kształtowała się znacznie powyżej przeciętnej notowanej w kraju. W 2018 r. omawiany wskaźnik wynosił w województwie 1580,1 t, natomiast w kraju – 681,9 t.

Wykres 84. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na 1 km²

Chart 84. Emission of gaseous pollutants from plants of significant nuisance to air quality per km²

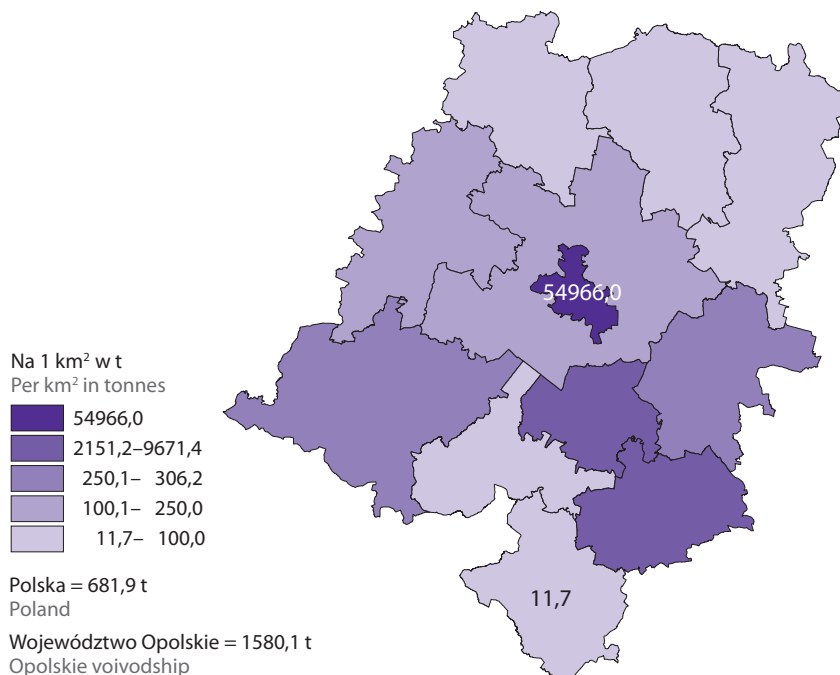

Wśród wszystkich województw w 2018 r. najniższym poziomem wyemitowanych zanieczyszczeń gazowych przypadających na 1 km² cechowało się województwo warmińsko-mazurskie (69,0 t), natomiast najwyższym wyróżniało się województwo śląskie (2 942,5 t), a województwo opolskie zajmowało 14 miejsce w kraju.

W ujęciu powiatów województwa opolskiego omawiany wskaźnik w 2018 r. wykazywał znaczne dysproporcje terytorialne. Rozpiętość między najniższą wartością w powiecie głubczyckim, a najwyższą notowaną dla m. Opola wynosiła ok. 55 tys. t/km².

Mapa 42. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2018 r.

Map 42. Emission of gaseous pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2018

5.2. Ochrona przyrody oraz bioróżnorodności

5.2. Nature and biodiversity protection

Środowisko naturalne jest jednym z podstawowych czynników kształtujących warunki życia. Jego zasoby i walory są dobrem ograniczonym, wyczerpywalnym, a działalność człowieka wpływa na tempo ich zmian zarówno w wymiarze ilościowym, jak też jakościowym. Statystyka publiczna prowadzi rejestr danych, które umożliwiają monitorowanie tych zmian.

W latach 2015–2018 średnio 27,5% powierzchni województwa opolskiego było objęte ochroną prawną, natomiast średnio w kraju – 32,5%. W badanym okresie dominujący udział w powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych zarówno w województwie, jak i w kraju stanowiły obszary chronionego krajobrazu. Ich odsetek w województwie kształtował się na wyższym poziomie niż notowanym przeciętnie w kraju. W 2018 r. wyniósł w województwie 74,6%, natomiast w kraju – 68,7%.

Tablica 45. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona stan w dniu 31 grudnia

Table 45. Area of special nature value under legal protection as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w ha		in ha	Polska=100 Poland=100	
Ogółem Total	256246	260476	259828	259530	2,5
w tym: of which:					
Rezerваты przyrody Nature reserves	937	939	946	946	0,6
Parki krajobrazowe ^a Landscape parks ^a	61631	61631	61631	61526	2,4
Obszary chronionego krajobrazu ^a Protected landscape areas ^a	189627	193853	193849	193640	2,8
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe Landscape-nature complexes	3322	3322	2656	2656	2,2

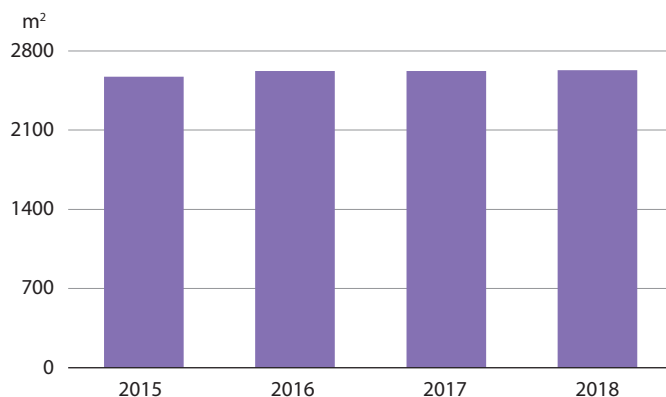
a Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

a Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

W badanych latach zaobserwowano w województwie opolskim niewielki, choć systematyczny przyrost powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej na 1 mieszkańca. W 2018 r. wskaźnik wyniósł 2631 m² (w kraju – 2651 m²), natomiast w 2015 r. – 2573 m² (w kraju – 2647 m²). W ujęciu województw w 2018 r. największą powierzchnią obszarów prawnie chronionych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyróżniło się województwo warmińsko-mazurskie z wynikiem 7897 m², a najmniejszą województwo śląskie – 600 m². Województwo opolskie pod względem wartości omawianego wskaźnika uplasowało się na 10 lokacie w kraju.

Wykres 85. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona na 1 mieszkańca stan w dniu 31 grudnia

Chart 85. Area of special nature value under legal protection per capita as of 31st December

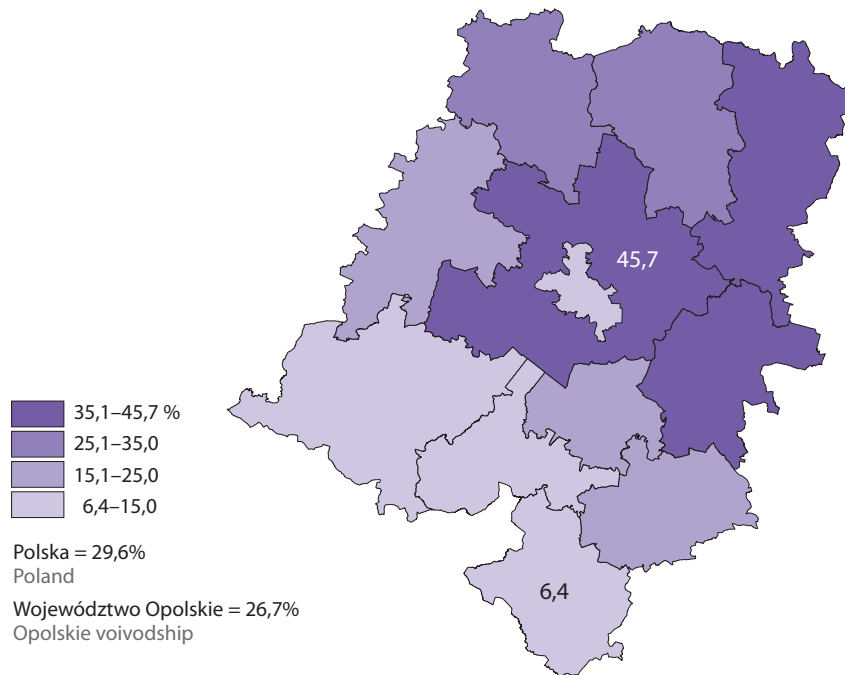

W układzie powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwięcej powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych podlegającej ochronie prawnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie namysłowskim (8096 m²), natomiast najmniej bo zaledwie 2 m² w m. Opolu.

W latach 2015–2018 procesowi odnawiania i zalesiania poddano łącznie 9092 ha powierzchni województwa opolskiego. W 2018 r. względem stanu sprzed trzech lat powierzchnia odnowień i zalesień zwiększyła się w województwie o 0,6%, natomiast przeciętnie w kraju o 0,1%. Działania podjęte w zakresie procesu odnowień i zalesień przyczyniły się do niewielkiego zwiększenia (zarówno w województwie, jak i w kraju) wartości współczynnika lesistości wyrażanego relacją powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej. W 2018 r. lesistość w województwie ukształtowała się na poziomie 26,7% (w kraju – 29,6%) wobec 26,6% w 2015 r. (w kraju – 29,5%). W 2018 r. odnotowano znaczne międzywojewódzkie zróżnicowanie wartości omawianego wskaźnika, który wahał się od 49,3% w województwie lubuskim do 21,5% w województwie łódzkim, natomiast województwo opolskie zajmowało 11 miejsce w kraju.

Mapa 43. Lesistość w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 43. Forest cover in 2018 as of 31 st December

Najwyższym udziałem lasów w powierzchni wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. charakteryzował się powiat opolski (45,7%), natomiast najniższym powiat głubczycki (6,4%).

5.3. Gospodarka odpadami

5.3. Waste management

Wyższy poziom konsumpcji dóbr i usług przez gospodarstwa domowe wynikający m.in. z poprawy sytuacji materialnej mieszkańców oraz obserwowany rozwój gospodarczy wpływa na kształt prowadzonej gospodarki odpadami.

W latach 2015–2018 w zakresie gospodarki odpadami w województwie opolskim odnotowano m.in. następujące zmiany: wzrost odpadów komunalnych zebranych w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz spadek powierzchni dzikich wysypisk w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogółem.

W analizowanym okresie do 2017 r. w województwie opolskim łączna ilość wytworzonych odpadów nie przekraczała 2000 tys. t rocznie, ale w 2018 r. zwiększyła się i ukształtowała na poziomie 2115,2 tys. t, co względem stanu sprzed trzech lat oznacza wzrost o 7,1%. W kraju również do 2017 r. łączna masa wytworzonych odpadów malała, po czym w 2018 r. zanotowała wzrost.

Tablica 46. Odpady wytworzone

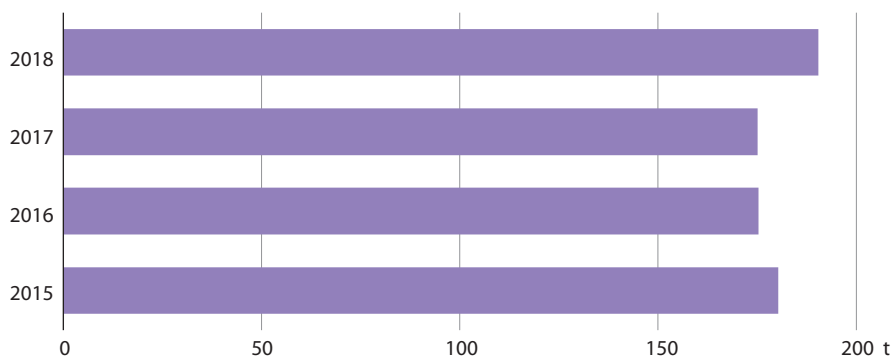
Table 46. Waste generated

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w tys. t in thousand tonnes				Pol ska=100 Pol and=100
Ogółem Total	1975,5	1945,0	1961,7	2115,2	1,7
z tego: of which:					
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) Waste (excluding municipal waste)	1697,1	1650,4	1647,8	1792,6	1,6
Odpady komunalne Municipal waste	278,4	294,6	313,9	322,6	2,6

Spośród łącznej ilości wytworzonych odpadów, nadal zdecydowaną większość zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju stanowiły odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych). Ich ilość (po lekkich spadkach w latach 2016–2017) w województwie wyraźnie zwiększyła się w 2018 r., natomiast w kraju do 2017 r. malała, ale w 2018 r. wzrosła.

Wykres 86. Odpady wytworzone^a na 1 km²

Chart 86. Waste generated^a per km²

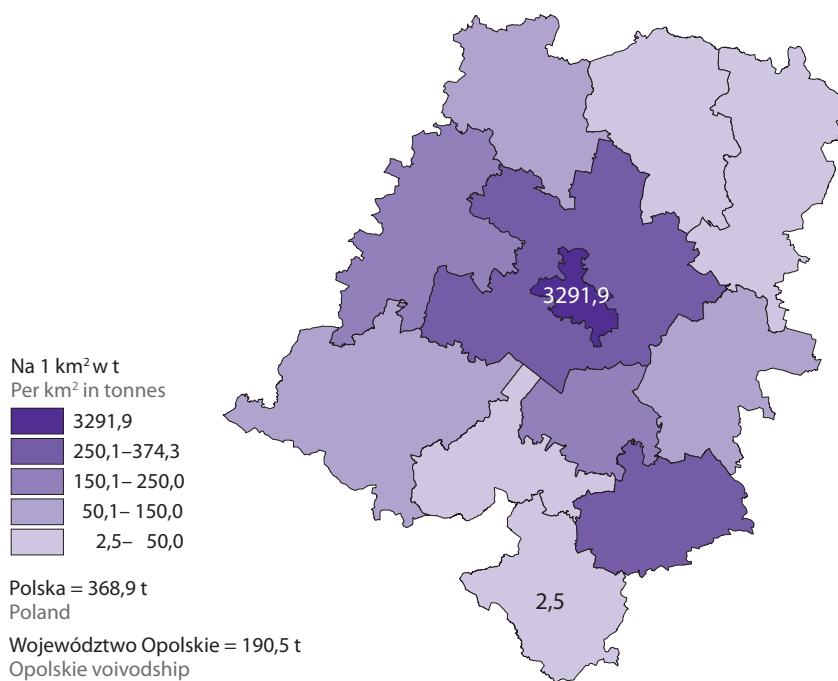
a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.
a Excluding municipal waste.

Wytworzona w województwie opolskim w 2018 r. wyższa masa odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) skutkowałą wzrostem wartości wskaźnika wyrażanego przeliczeniem odpadów na 1 km².

W 2018 r. w porównaniu z 2015 r. na 1 km² przypadało w województwie o 10,2 t więcej odpadów, natomiast przeciętnie w kraju o 50,0 t mniej. W ujęciu województw w 2018 r. największą masę odpadów w przeliczeniu na 1 km² wytworzono w województwie śląskim (2325,3 t), natomiast najmniejszą w województwie warmińsko-mazurskim (28,6 t), a województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu w kraju.

W przekroju powiatów województwa opolskiego w 2018 r. zanotowano znaczne dysproporcje w wartościach omawianego wskaźnika. Najwyższym poziomem wyróżniało się m. Opole (3291,9 t/km²), natomiast najniższym powiat głubczycki (2,5 t/km²).

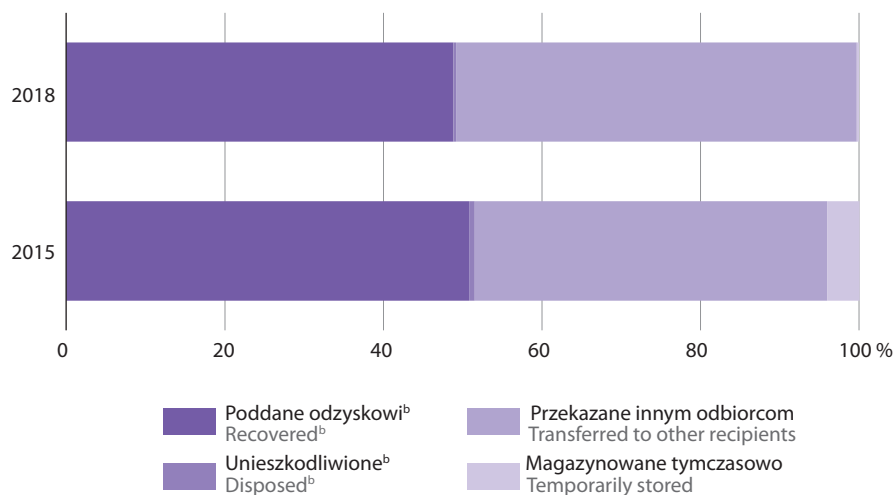
Mapa 44. Odpady wytworzone^a w 2018 r.
Map 44. Waste generated^a in 2018

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.
a Excluding municipal waste

Niekorzystnym zjawiskiem, przede wszystkim w aspekcie ochrony środowiska naturalnego jest obserwowany w województwie opolskim spadek udziału odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) poddanych odzyskowi. W 2018 r. omawiany odsetek ukształtował się w województwie na poziomie 48,8% wobec 50,8% w 2015 r. (w kraju – spadek o 1,6 p. proc.).

Wykres 87. Struktura odpadów wytworzonych^a
Chart 87. Structure of waste generated^a

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b We własnym zakresie przez wytwórcę.
 a Excluding municipal waste. b By waste producer on its own.

Wyzwaniem dla gospodarki odpadami komunalnymi jest ich selektywna zbiórka, odzysk oraz zmniejszenie udziału odpadów deponowanych na składowiskach. Choć taki sposób gospodarowania odpadami powoduje wzrost kosztów stałych, to jednak w horyzoncie długookresowym przyczynia się do poprawy warunków życia.

W okresie ostatnich czterech lat bardziej aktywna działalność człowieka w województwie opolskim, przejawiająca się m.in. rosnącym poziomem konsumpcji przez gospodarstwa domowe wpłynęła (podobnie jak w kraju) na wzrost masy wytworzonych odpadów komunalnych. W 2018 r. masa wytworzonych odpadów komunalnych zwiększyła się w relacji do 2015 r. w województwie o 15,9% (w tym w gospodarstwach domowych o 19,6%), natomiast w kraju o 14,9% (w tym w gospodarstwach domowych o 17,5%).

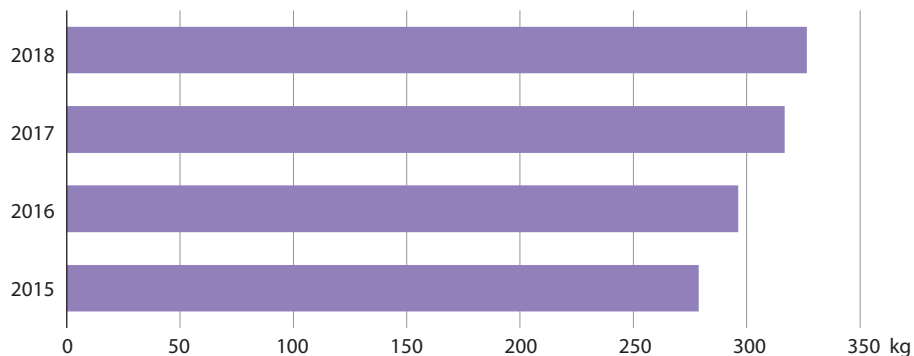
Tablica 47. Odpady komunalne
Table 47. Municipal waste

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w tys. t in thousand tonnes				Polaska=100 Poland=100
Odpady komunalne zebrane ^a Municipal waste collected ^a	278,4	294,6	313,9	322,6	2,6
w tym z gospodarstw domowych of which from households	230,3	243,7	265,6	275,4	2,6

a Dane szacunkowe.
 a Estimated data.

W badanym okresie w województwie opolskim przypadało mniej odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca niż przeciętnie w kraju, choć począwszy od 2017 r. tendencja ta uległa odwróceniu. W 2018 r. w województwie zebrano 326,5 kg odpadów komunalnych na 1 mieszkańca, natomiast w kraju – 325,0 kg. Pod względem wartości omawianego wskaźnika liderem wśród województw w 2018 r. było województwo dolnośląskie, w którym odnotowano najwyższy poziom wytworzonych odpadów na 1 mieszkańca (393,7 kg), natomiast najniższym cechowało się województwo świętokrzyskie (201,0 kg), a województwo opolskie zajmowało 8 miejsce w kraju.

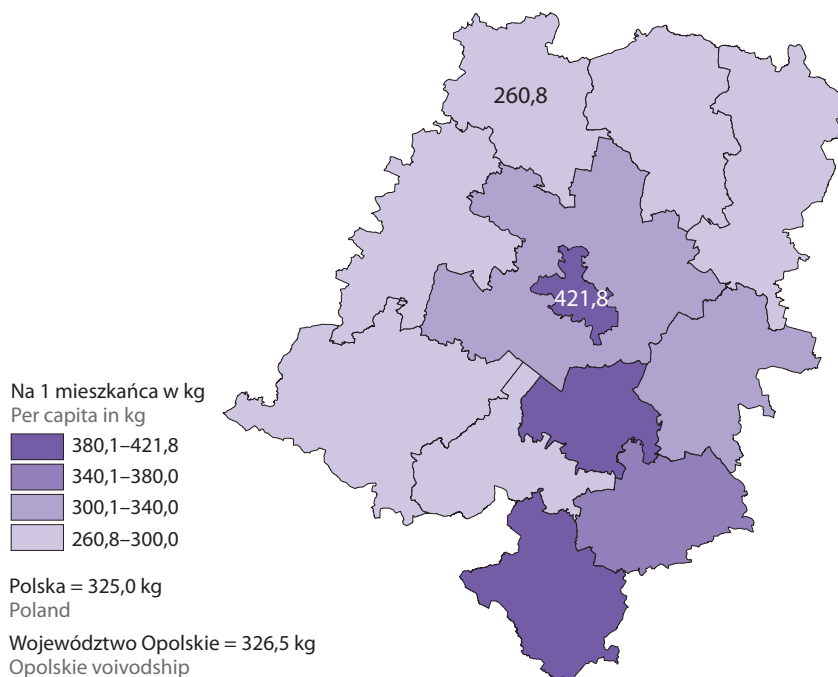
Wykres 88. Odpady komunalne zebrane^a na 1 mieszkańca
 Chart 88. Municipal waste collected^a per capita

a Dane szacunkowe.
 a Estimated data.

W 2018 r. w czterech powiatach województwa opolskiego wielkość wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowała się powyżej średniej wartości dla województwa, przy czym najwyższy odnotowano w m. Opolu (421,8 kg). Najniższą ilością odpadów komunalnych przypadających na 1 mieszkańca wyróżnił się powiat namysłowski (260,8 kg).

Mapa 45. Odpady komunalne zebrane^a w 2018 r.
 Map 45. Municipal waste collected^a in 2018

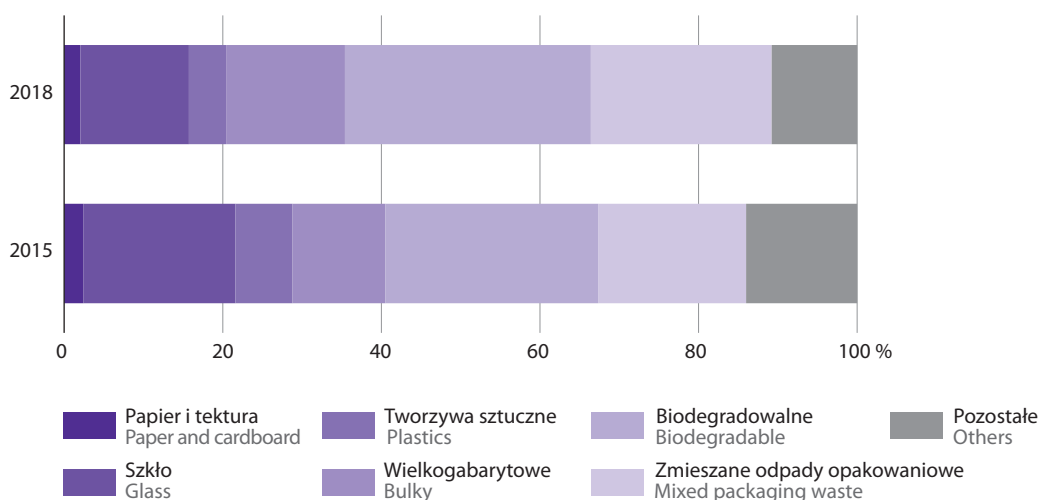

a Dane szacunkowe.
 a Estimated data.

Wyrazem poprawiającej się sytuacji w województwie opolskim w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w latach 2015–2018 jest rosnący (za wyjątkiem 2016 r.) udział odpadów zbieranych selektywnie z gospodarstw domowych. W 2018 r. ukształtował się w województwie na poziomie 36,9% ogółu odpadów zebranych z gospodarstw domowych (w kraju – 31,8%), natomiast w 2015 r. wynosił 30,0% (w kraju – 25,1%).

W rozpatrywanym okresie struktura odpadów komunalnych zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w województwie opolskim była zbliżona do ogólnokrajowej, w której dominujący udział stanowiły odpady biodegradowalne.

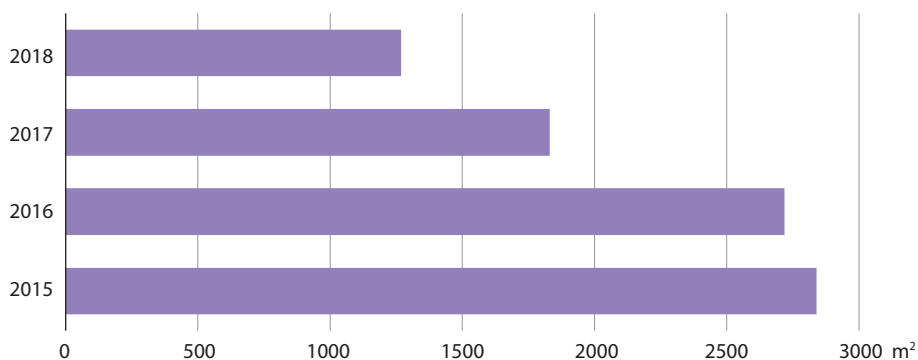
Wykres 89. Struktura odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych
Chart 89. Structure of waste collected separately from households

Wzrastająca świadomość społeczna w zakresie problematyki ekologicznej ma wpływ na ograniczenie liczby dzikich wysypisk w przeliczeniu na 100 km² powierzchni województwa opolskiego. W 2018 r. względem stanu sprzed trzech lat powierzchnia dzikich wysypisk w przeliczeniu na 100 km² zmalała w województwie ponad 2-krotnie (w kraju – mniejsza o 28,5 m²). Nie wpłynęło to jednak na zmianę pozycji województwa opolskiego wśród pozostałych województw, ponieważ w 2018 r. ułokowało je na 2 miejscu w kraju.

Wykres 90. Powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km² powierzchni ogółem stan w dniu 31 grudnia

Chart 90. Area of illegal rubbish dumps per 100 km² of total area as of 31st December

W układzie województw w 2018 r. najbardziej niekorzystną sytuację pod względem wartości omawianego wskaźnika odnotowano w województwie dolnośląskim, w którym na każde 100 km² powierzchni przypadało 2135,9 m² dzikich wysypisk. Najmniejszą natomiast powierzchnią dzikich wysypisk w relacji do powierzchni ogółem wyróżniało się województwo warmińsko-mazurskie (32,4 m²).

5.4. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

5.4. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management

Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania degradacji środowiska naturalnego poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych o charakterze ekologicznym wiąże się z ponoszeniem określonych nakładów finansowych.

W latach 2015–2018 w województwie opolskim na środki trwałe służące ochronie środowiska naturalnego wydatkowano łącznie 1166615,9 tys. zł. W 2018 r. wartość wydatków na środki trwałe służące ochronie środowiska względem 2015 r. w województwie zmalała o 34,6%, natomiast w kraju o 31,5%.

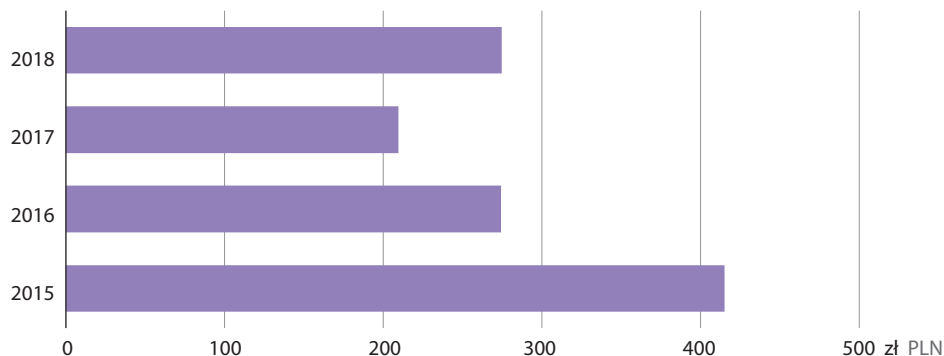
Tablica 48. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (ceny bieżące)
Table 48. Outlays on fixed assets for environmental protection (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	414665,1	272822,1	207752,1	271376,6	2,6
w tym: of which:					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu Protection of air and climate	206699,1	200315,2	96540,2	56925,7	1,9
Gospodarka ściekowa i ochrona wód Wastewater management and protection of waters	166842,8	51004,4	77518,9	147278,4	2,7
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych Waste management, protection and restoration of utility value of soils, protection of underground and surface water	22919,7	7631,3	17313,6	21947,3	2,9

Struktura wydatków poniesionych na środki trwałe służące ochronie środowiska ze względu na szczegółowy cel przeznaczenia, zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju w okresie ostatnich czterech lat ulegała wyraźnym zmianom. W 2018 r. najwięcej nakładów finansowych (podobnie jak w kraju) poniesiono na gospodarkę ściekową i ochronę wód. W 2018 r. wydatki na ten cel stanowiły w województwie 54,3%, natomiast w kraju – 52,3%.

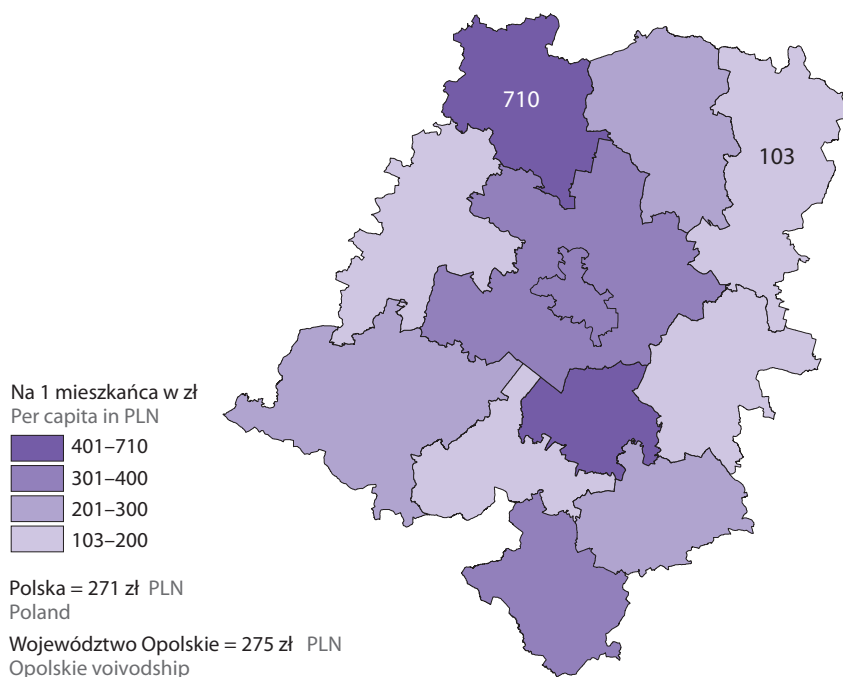
W analizowanych latach wyższe kwoty pieniężne na środki trwałe służące ochronie środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowano w województwie opolskim niż przeciętnie w kraju, choć dysproporcje te malały. W 2018 r. w układzie wojewódzkim najwięcej środków finansowych na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydano w województwie zachodniopomorskim (376 zł), a najmniej w województwie warmińsko-mazurskim (134 zł), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 6 lokacie w kraju.

Wykres 91. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca (ceny bieżące)
 Chart 91. Outlays on fixed assets for environmental protection per capita (current prices)

Wartość poniesionych nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. wahały się od 103 zł w powiecie oleskim do 710 zł w powiecie namysłowskim.

Mapa 46. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w 2018 r. (ceny bieżące)
 Map 46. Outlays on fixed assets for environmental protection in 2018 (current prices)

W województwie opolskim wartość nakładów poniesionych na środki trwałe służące gospodarce wodnej do 2017 r. sukcesywnie malała, ale w 2018 r. nieznacznie wzrosła. W kraju natomiast ich poziom po znaczącym spadku w 2016 r. (o 48,7% względem 2015 r.) sukcesywnie wzrastał.

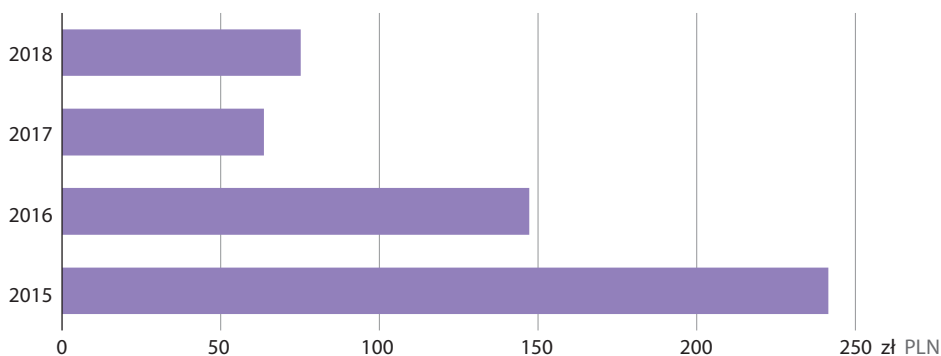
Struktura poniesionych nakładów z uwagi na zakres przeznaczenia, zarówno w województwie, jak i w kraju w latach 2015–2018 cechowała się licznymi zmianami. W 2018 r. w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) największą część środków finansowych wydatkowano na ujęcia i doprowadzenia wody (tj. 45,2% ogółu nakładów), ale był to odsetek niższy niż przeciętnie w kraju (54,8%).

Tablica 49. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej (ceny bieżące)
Table 49. Outlays on fixed assets for water management (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2016	2017	2018	
	w tys. zł in thousand PLN				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	241231,2	146371,5	63060,8	74319,5	3,0
w tym: of which:					
Ujęcia i doprowadzenia wody Water intakes and pipe systems	21231,0	16925,5	24769,0	33565,4	2,5
Zbiorniki i stopnie wodne Water reservoirs and falls	170741,4	106896,0	29167,6	29909,0	6,2
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp Flood embankments and pump stations	17479,7	17793,4	5275,2	–	x

Analiza wartości nakładów poniesionych na środki trwałe służące gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykazała, że w rozpatrywanych latach bardziej korzystną sytuację notowano w województwie opolskim niż przeciętnie w kraju. W 2018 r. wartość omawianego wskaźnika była wyższa względem średniej dla kraju o 11 zł.

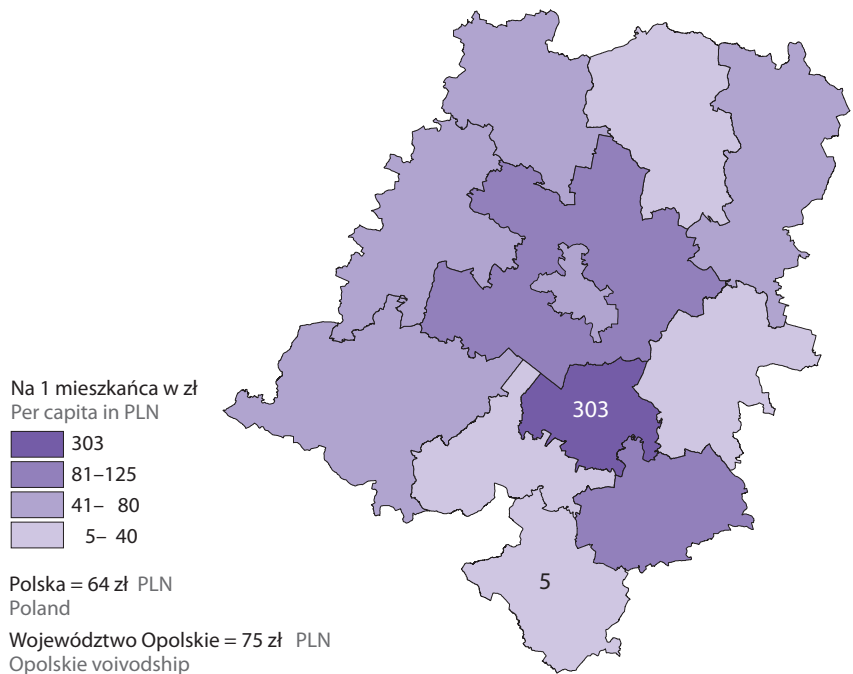
Wykres 92. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca (ceny bieżące)
Chart 92. Outlays on fixed assets for water management per capita (current prices)

W 2018 r. odnotowano znaczące międzywojewódzkie zróżnicowanie wartości omawianego wskaźnika, która wahała się od 37 zł w województwie kujawsko-pomorskim do 150 zł w województwie dolnośląskim. Województwo opolskie zajmowało 4 miejsce w kraju z wartością wynoszącą 75 zł na 1 mieszkańca.

Biorąc pod uwagę przestrzenne zróżnicowanie poziomu nakładów poniesionych na środki trwałe służące gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano najwyższy ich poziom w powiecie krapkowickim (303 zł), natomiast najniższy w powiecie głubczyckim (5 zł).

Mapa 47. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2018 r. (ceny bieżące)
Map 47. Outlays on fixed assets for water management in 2018 (current prices)

Rozdział 6

Chapter 6

Warunki życia ludności w układzie regionalnym Polski w latach 2015–2018

Living conditions of the population in the regional division of Poland in the years 2015–2018

W celu uogólnienia oceny warunków życia ludności w województwie opolskim i ich porównania z sytuacją w tym zakresie z pozostałymi województwami Polski przeprowadzono badanie z zastosowaniem metod wielowymiarowej analizy porównawczej, w tym metody taksonomicznej. Podejście to pozwoliło na kompleksowe ujęcie warunków życia, które opisane zostały 34 zmiennymi skategoryzowanymi w 5 płaszczyznach:

- potencjał demograficzny,
- gospodarka i rynek pracy,
- zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe,
- dostępność usług społecznych oraz bezpieczeństwo publiczne,
- środowisko naturalne.

We wstępnej analizie wyjściowego zbioru potencjalnych zmiennych dokonano ich dyskryminacji ze względu na współczynnik zmienności oraz określono ich charakter według podziału na stymulanty i destymulanty. Wszystkie zmienne mają charakter wskaźników. Ostateczny zbiór zmiennych zakwalifikowanych do badania warunków życia zawiera tablica 50.

Tablica 50. Wskaźniki uwzględnione w badaniu warunków życia
Table 50. Indicators included in the survey of living conditions

Obszar Field	Wskaźnik Indicator	Nazwa wskaźnika Name of indicator	Charakter zmiennych Character of the variables
Potencjał demograficzny Demographic potential	X_1	Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w liczbie ludności ogółem Share of population aged 65 and more in the total population	D
	X_2	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Pre-working age population per 100 persons of working age	S
	X_3	Przyrost naturalny na 1000 ludności Natural increase per 1000 population	S
	X_4	Małżeństwa zawarte na 1000 ludności Marriages contracted per 1000 population	S
	X_5	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	S
Gospodarka i rynek pracy Economy and labour market	X_6	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności Entities of the national economy in the REGON register per 10 thousand population	S
	X_7	Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności Entities of the national economy newly registered in the REGON register per 10 thousand population	S

S – stymulanta, D – destymulanta
S – stimulant, D – destimulant

Tablica 50. Wskaźniki uwzględnione w badaniu warunków życia (cd.)
Table 50. Indicators included in the survey of living conditions (cont.)

Obszar Field	Wskaźnik Indicator	Nazwa wskaźnika Name of indicator	Charakter zmiennych Character of the variables
Gospodarka i rynek pracy Economy and labour market	X ₈	Produkt Krajowy Brutto (ceny bieżące) w zł na 1 mieszkańca Gross domestic product (current prices) in PLN per capita	S
	X ₉	Pracujący na 1000 ludności Employed persons per 1000 population	S
	X ₁₀	Stopa bezrobocia rejestrowanego Registered unemployment rate	D
	X ₁₁	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy Registered unemployed persons per a job offer	D
	X ₁₂	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 osób zatrudnionych badanej zbiorowości Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees of the surveyed population	D
Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe Inhabitants' wealth and housing conditions	X ₁₃	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	S
	X ₁₄	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny w zł na 1 osobę w gospodarstwach domowych Average monthly available income in PLN per capita in households	S
	X ₁₅	Przeciętne miesięczne wydatki w zł na 1 osobę w gospodarstwach domowych Average monthly expenditures in PLN per capita in households	S
	X ₁₆	Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności Persons provided with social benefits per 10 thousand population	D
	X ₁₇	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem "poniżej minimum egzystencji" w % osób w gospodarstwach domowych At-risk-of-poverty rate "below the subsistence minimum" in % of persons in households	D
	X ₁₈	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw Dwellings completed per 1000 marriages contracted	S
	X ₁₉	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ² na 1 osobę Average useful floor area per dwelling in m ² per capita	S
Dostępność usług społecznych oraz bezpieczeństwo publiczne Availability of social services and public safety	X ₂₀	Liczba ludności na 1 przychodnię Population per one out-patient department	D
	X ₂₁	Porady lekarskie na 1000 ludności Doctors consultations per 1000 population	D
	X ₂₂	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w wieku 3-6 lat w % ludności odpowiadającej tej grupie wieku Children attending pre-primary education establishments aged 3–6 in % of the population corresponding to this age group	S
	X ₂₃	Miejsca w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat Places in nursery schools per 1000 children aged 3–6	S
	X ₂₄	Studenci na 10 tys. ludności Students per 10 thousand population	S
	X ₂₅	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności Audience in indoor cinemas per 1000 population	S
	X ₂₆	Miejsca noclegowe w bazie noclegowej turystyki na 1000 ludności Bed places in tourist accommodation establishments per 1000 population	S
	X ₂₇	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych The rate of detectability of delinquents of ascertained crimes	S
	X ₂₈	Wypadki drogowe na 10 tys. ludności Road accidents per 10 thousand population	D

S – stymulanta, D – destymulanta
 S – stimulant, D – destimulant

Tablica 50. Wskaźniki uwzględnione w badaniu warunków życia (dok.)
Table 50. Indicators included in the survey of living conditions (cont.)

Obszar Field	Wskaźnik Indicator	Nazwa wskaźnika Name of indicator	Charakter zmiennych Character of the variables
Środowisko naturalne Natural environment	X ₂₉	Emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez CO ₂) w tonach na 1 km ² Emission of industrial gaseous pollutants (excluding CO ₂) in tonnes per 1 km ²	D
	X ₃₀	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem Share of areas under legal protection in the total area	S
	X ₃₁	Lesistość w % Forest cover in %	S
	X ₃₂	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków komunalnych w % ogółu ludności Population connected to municipal wastewater treatment plants in % of total population	S
	X ₃₃	Zmieszane odpady komunalne zebrane (w ciągu roku) na 1 mieszkańca Mixed municipal waste collected (during the year) per capita	D
	X ₃₄	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w zł na 1 mieszkańca Outlays on fixed assets for environmental protection in PLN per capita	S

S – stymulanta, D – destymulanta
S – stimulant, D – destimulant

W celu wyznaczenia skupisk jednostek przestrzennych, które są do siebie podobne oraz obiektów i grup jednostek różniących się od sąsiadujących, zastosowano autokorelację przestrzenną. Posłużono się statystyką globalną Morana¹ wobec całego badanego obszaru. Statystykę tę wyznaczono zgodnie ze wzorem (1):

$$I = \frac{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n w_{ij} (x_i - \bar{x})(x_j - \bar{x})}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2} = \frac{z^T W z}{z^T z} \quad (1)$$

gdzie:

n – liczba obserwacji,

x_i, x_j – wartości zmiennej x w obiektach (lokalizacjach) i, j ,

\bar{x} – średnia wartość obserwacji x_i ,

w_{ij} – elementy przekątnej macierzy wag W^2 ,

z – wektor o postaci $z = \begin{bmatrix} z_1 \\ \vdots \\ z_n \end{bmatrix}$, $z_i = x_i - \bar{x}$.

W wyniku istnienia statystycznie istotnej korelacji przestrzennej możliwe jest klastrowanie obiektów (autokorelacja dodatnia) lub dyspersja (autokorelacja ujemna). W tych przypadkach należy zidentyfikować jednostki sąsiednie i nadać im wagi.

Waga jest nadawana każdemu z obiektów sąsiadujących z daną jednostką terytorialną. Suma wag nadanych tym obiektom zawsze wynosi 1, a poszczególne wartości wag są wynikiem ilorazu 1 przez liczbę sąsiadów danej jednostki. Tablica 51. zawiera wagi przestrzenne dla każdego z województw (obiektów) w badaniu.

¹ B. Suchecki (red.), Ekonometria przestrzenna. Metody i modele analizy danych przestrzennych, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2010 r., s. 113.

² W – macierz wag zawiera Tablica 50

Tablica 51. Macierz wag przestrzennych według sąsiedztwa I rzędu³
 Table 51. Matrix of spatial weights by first-order neighbourhood

	Dolnośląskie	Kujawsko-pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
Dolnośląskie	0	0	0	0,33	0	0	0	0,33	0	0	0	0	0	0	0,33	0
Kujawsko-pomorskie	0	0	0	0	0,20	0	0,20	0	0	0	0,20	0	0	0,20	0,20	0
Lubelskie	0	0	0	0	0	0	0,25	0	0,25	0,25	0	0	0,25	0	0	0
Lubuskie	0,33	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,33	0,33
Łódzkie	0	0,17	0	0	0	0	0,17	0,17	0	0	0	0,17	0,17	0	0,17	0
Małopolskie	0	0	0	0	0	0	0	0	0,33	0	0	0,33	0,33	0	0	0
Mazowieckie	0	0,17	0,17	0	0,17	0	0	0	0	0,17	0	0	0,17	0,17	0	0
Opolskie	0,25	0	0	0	0,25	0	0	0	0	0	0	0,25	0	0	0,25	0
Podkarpackie	0	0	0,33	0	0	0,33	0	0	0	0	0	0	0,33	0	0	0
Podlaskie	0	0	0,33	0	0	0	0,33	0	0	0	0	0	0	0,33	0	0
Pomorskie	0	0,25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,25	0,25	0,25
Śląskie	0	0	0	0	0,25	0,25	0	0,25	0	0	0	0	0,25	0	0	0
Świętokrzyskie	0	0	0,17	0	0,17	0,17	0,17	0	0,17	0	0	0,17	0	0	0	0
Warmińsko-mazurskie	0	0,25	0	0	0	0	0,25	0	0	0,25	0,25	0	0	0	0	0
Wielkopolskie	0,14	0,14	0	0,14	0,14	0	0	0,14	0	0	0,14	0	0	0	0	0,14
Zachodniopomorskie	0	0	0	0,33	0	0	0	0	0	0	0,33	0	0	0	0,33	0

Dla zbioru 34 zmiennych obliczono wartości globalnej statystyki Morana⁴. Tablica 52 przedstawia wartości statystyki Morana wraz z informacją, które ze zmiennych opisujących warunki życia cechuje istotna statystycznie autokorelacja przestrzenna.

3 Wartości niezerowe oznaczają, że obiekty sąsiadują ze sobą.

4 Opracowanie własne z wykorzystaniem programu Open GeoDa.

Tablica 52. Wartości statystyki Morana I dla wskaźników warunków życia⁵
 Table 52. Values of Moran's I statistics for indicators of living conditions

Wskaźniki Indicators	Wartość statystyki Morana I Value of Moran's I statistics	p – value	Wartość statystyki Morana I Value of Moran's I statistics	p – value
	2015		2018	
X ₁	0,2521	0,023*	0,1511	0,089
X ₂	0,0390	0,239	-0,0650	0,467
X ₃	-0,0045	0,319	-0,0773	0,488
X ₄	-0,0613	0,457	0,1558	0,309
X ₅	-0,2971	0,047*	-0,2728	0,075
X ₆	0,0394	0,249	-0,0221	0,376
X ₇	0,000	0,328	-0,0389	0,384
X ₈	-0,2212	0,101	-0,2246	0,096
X ₉	-0,1071	0,446	-0,1448	0,353
X ₁₀	-0,0795	0,483	-0,0053	0,315
X ₁₁	0,5062	0,001*	0,4896	0,001*
X ₁₂	0,0873	0,135	0,0533	0,189
X ₁₃	-0,2798	0,018*	-0,2905	0,023*
X ₁₄	-0,0766	0,496	-0,0773	0,483
X ₁₅	-0,0778	0,467	-0,0716	0,484
X ₁₆	0,0733	0,194	0,0686	0,170
X ₁₇	-0,0033	0,323	0,2292	0,046*
X ₁₈	0,1680	0,269	-0,1009	0,468
X ₁₉	0,0428	0,238	0,0265	0,245
X ₂₀	-0,0326	0,378	-0,0253	0,338
X ₂₁	-0,2320	0,150	-0,1621	0,298
X ₂₂	0,0988	0,148	-0,0337	0,383
X ₂₃	0,2151	0,045*	0,2082	0,045*
X ₂₄	-0,3571	0,008*	-0,3506	0,021*
X ₂₅	-0,1842	0,243	-0,1827	0,229
X ₂₆	0,2096	0,029*	0,1757	0,045*
X ₂₇	-0,0174	0,331	-0,0696	0,472
X ₂₈	-0,1059	0,429	-0,1497	0,289
X ₂₉	0,0691	0,003*	0,0676	0,006*
X ₃₀	0,0402	0,131	0,0390	0,225
X ₃₁	0,0983	0,136	0,0951	0,114
X ₃₂	0,2470	0,032*	0,2247	0,042*
X ₃₃	0,4420	0,003*	0,4515	0,002*
X ₃₄	0,1577	0,079	-0,0312	0,395

5 Wartości p-value oznaczone (*) cechuje statystyczna istotność na poziomie 0,05.

Istotne statystyczne powiązanie (związek przestrzenny p -value $< 0,05$) wskaźnika w danym województwie z jego wartościami w innych województwach dało podstawy do dalszej analizy opartej na przekształceniu według wzoru (2):

$$x'_{ij} = W \cdot x_{ij} \quad (2)$$

gdzie:

x_{ij} – wartości zmiennej w i -tym obiekcie (lokalizacji) dla j -tej cechy,

W – macierz wag (Tablica 51).

Badanie warunków życia oparte na metodach wielowymiarowej analizy porównawczej, przy warunku określenia istnienia statystycznie istotnego związku przestrzennego pomiędzy badanymi obiektami, podzielono na dwie części:

- I. Klasyfikacja obiektów (województw) na trzy grupy w obrębie każdej płaszczyzny warunków życia (z wykorzystaniem miary bezwzorcowej).
- II. Klasyfikacja obiektów (województw) z wykorzystaniem metody Hellwiga (miara wzorcowa).

Zakres przestrzenny badania obejmował 16 obiektów (województw), a zakres czasowy lata: 2015 i 2018.

6.1. Zróźnicowanie przestrzenne województw Polski według aspektów wpływających na warunki życia - miara bezwzorcowa uwzględniająca korelację przestrzenną

6.1. Spatial diversity of voivodships of Poland by aspects affecting living conditions – the non-reference measure including spatial correlation

W przyjętych do badania płaszczyznach warunków życia tj.: potencjał demograficzny, gospodarka i rynek pracy, zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe, dostępność usług społecznych oraz bezpieczeństwo publiczne i środowisko naturalne, dokonano:

- przekształcenia cech, dla których stwierdzono istnienie statystycznie istotnej korelacji przestrzennej w podziale na lata i dane zawarte w Tablicy 52. według wzoru (2),
- unitaryzacji zmiennych odpowiednio do ich charakteru określonego w Tablicy 50. w podziale na: stymulanty według wzoru⁶ (3) i destymulanty według wzoru (4).

$$x_{ij} := \frac{x_{ij} - \min_j x_{ij}}{\max_j x_{ij} - \min_j x_{ij}} \quad \text{lub} \quad x'_{ij} := \frac{x'_{ij} - \min_j x'_{ij}}{\max_j x'_{ij} - \min_j x'_{ij}} \quad (3)$$

$$x_{ij} := \frac{\max_j x_{ij} - x_{ij}}{\max_j x_{ij} - \min_j x_{ij}} \quad \text{lub} \quad x'_{ij} := \frac{\max_j x'_{ij} - x'_{ij}}{\max_j x'_{ij} - \min_j x'_{ij}} \quad (4)$$

⁶ W. Ostasiewicz (red.), Statystyczne metody analizy danych, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999 r., s. 112.

Miarę bezwzorcową opisującą poziom każdej z pięciu wyróżnionych płaszczyzn oddziałujących na warunki życia⁷ w badanych obiektach (województwach) obliczono według wzoru (5):

$$\text{wskaźnik syntetyczny } i\text{-tego obiektu} = \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k x_{ij} \quad (5)$$

gdzie:

k – liczba zmiennych w danym obszarze,

x_{ij} – wartości zmiennej w i -tym obiekcie (lokalizacji) dla j -tej cechy.

Następnie wyznaczono trzy przedziały klasowe dla każdej płaszczyzny charakteryzującej warunki życia (wysokim, średnim, niskim). Badane województwa zostały zakwalifikowane do poszczególnych poziomów rozwoju na podstawie osiągniętych wartości wskaźników syntetycznych zgodnie z metodyką zobrazowaną w Tabelicy 53.

Tablica 53. Procedura grupowania jednostek w przedziałach klasowych

Table 53. Procedure of grouping units into class intervals

Poziom Level	Przedziały do kategoryzacji intervals for categorisation
Wysoki High	(max wskaźnika syntetycznego – h , max wskaźnika syntetycznego> (max of synthetic indicator – h , max of synthetic indicator>
Średni Medium	(max wskaźnika syntetycznego – $2 \cdot h$, max wskaźnika syntetycznego – h > (max of synthetic indicator – $2 \cdot h$, max of synthetic indicator – h >
Niski Low	(min wskaźnika syntetycznego, max wskaźnika syntetycznego – $2 \cdot h$ > (min of synthetic indicator, max of synthetic indicator – $2 \cdot h$ >

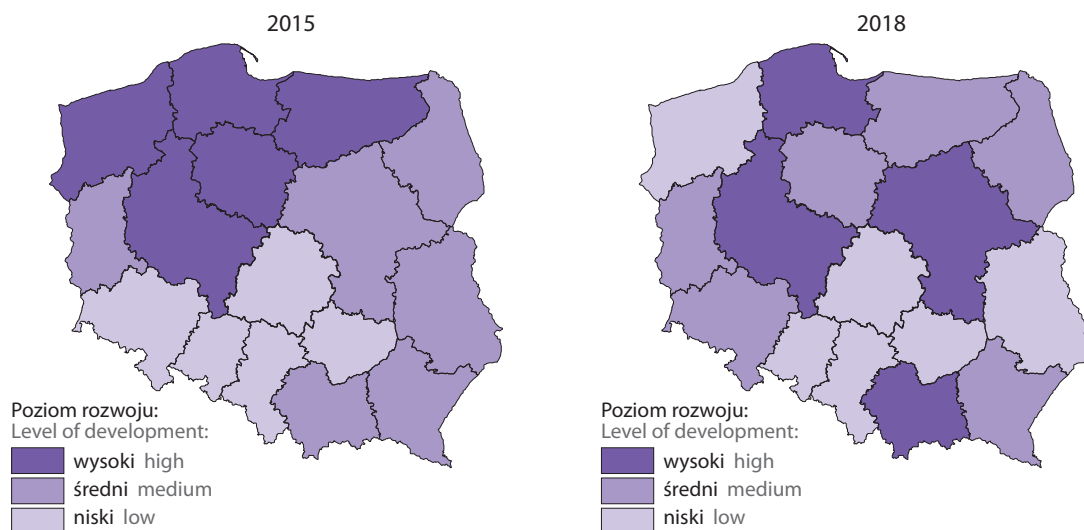
gdzie:

$$h = \frac{(\max - \min) \text{ wskaźnika syntetycznego}}{3} \quad (6)$$

Wyniki przeprowadzonych obliczeń dały podstawę do oceny zróżnicowania warunków życia w układzie województw Polski w badanym okresie. Przedstawiono je na mapach, odrębnie dla każdej z płaszczyzn oceny warunków życia oraz lat 2015 i 2018 (mapy 48–52).

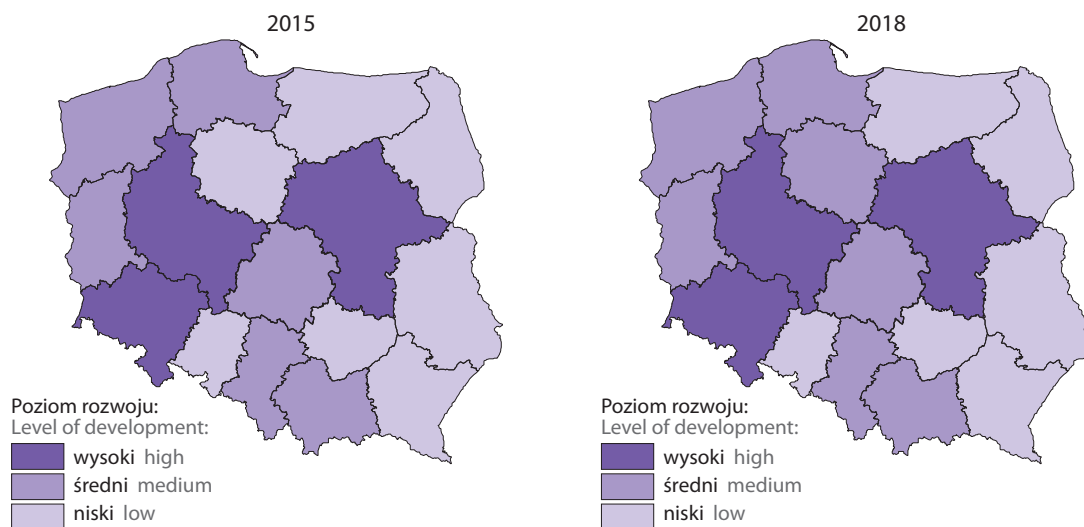
⁷ We wzorze (5) wybrane składniki sumy to zmienne x_{ij} , które przekształcono według wzoru (2).

Mapa 48. Potencjał demograficzny
Map 48. Demographic potential

Analiza przestrzennego i czasowego zróżnicowania potencjału demograficznego w oparciu o sytuację w 2018 r. w relacji do roku 2015 wykazała zmianę jego poziomu w siedmiu województwach, w tym poprawę sytuacji w: dolnośląskim, małopolskim i mazowieckim. Z kolei pogorszenie sytuacji w zakresie potencjału demograficznego odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. W badanych latach w województwie opolskim potencjał ludzki oceniono jako niski.

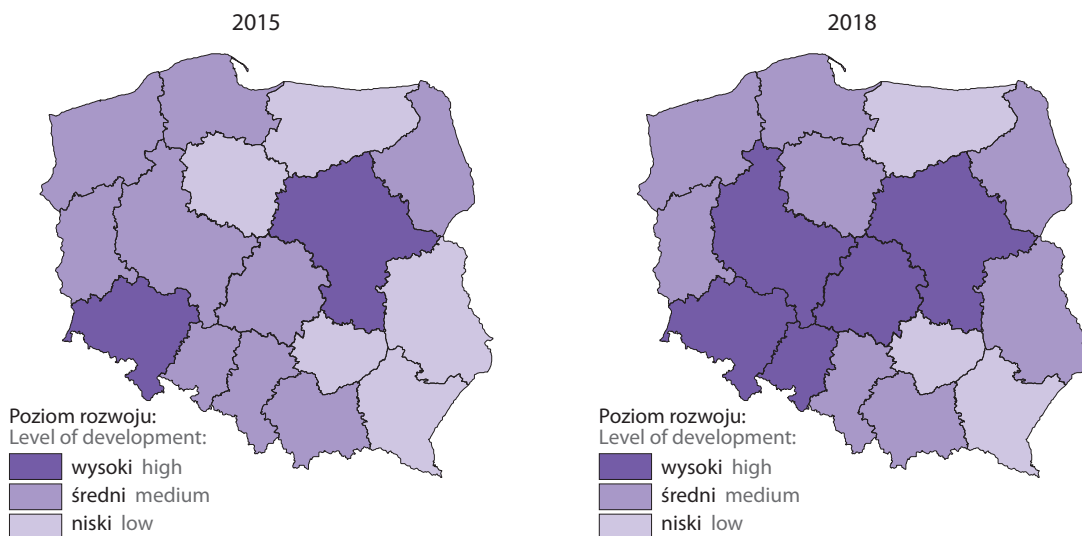
Mapa 49. Gospodarka i rynek pracy
Map 49. Economy and labour market

Analiza przestrzennego zróżnicowania w zakresie gospodarki i rynku pracy wskazuje na niewielkie zmiany w badanym okresie. Zarówno w 2015 r. jak i 2018 r. do grupy województw o najwyższym poziomie rozwoju gospodarki i rynku pracy zaliczono województwa: dolnośląskie, wielkopolskie, mazowieckie. Podobna sytuacja związana z niewielkim zakresem zmian charakteryzuje również województwa zaklasyfikowane do grupy województw o średnim poziomie. Do grupy tej zaliczono województwa: zachodnio-pomorskie, pomorskie, lubuskie, łódzkie, śląskie, małopolskie. Jedyna zmiana w analizowanym zestawie województw

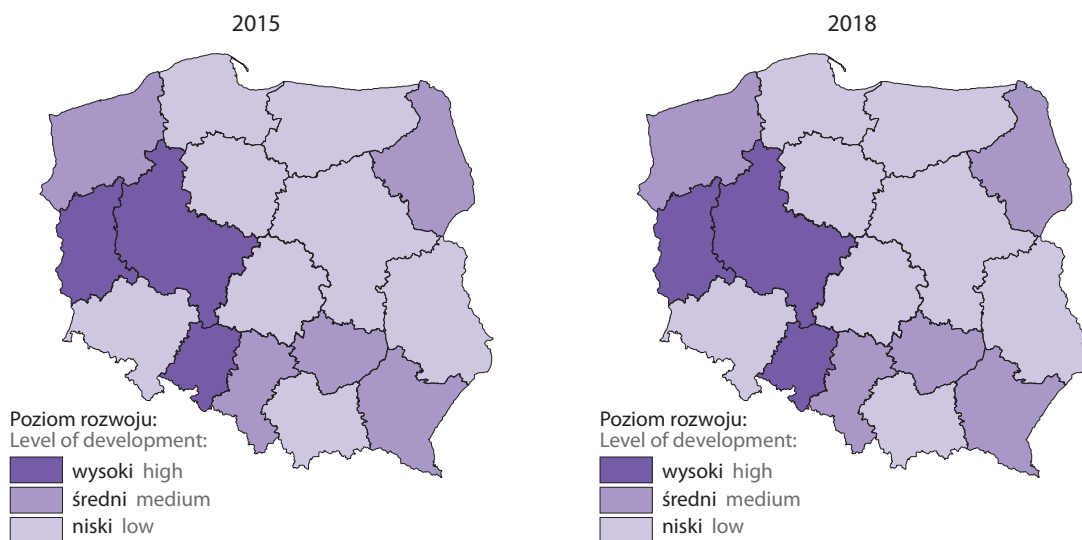
dotyczy województwa kujawsko-pomorskiego, które w 2015 r. zaliczone było do grupy o niskim poziomie, a w 2018 r. już do grupy województw o średnim poziomie. W grupie województw charakteryzujących się niskim poziomem gospodarki i rynku pracy w latach 2015 i 2018 znajdują się województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, świętokrzyskie, podkarpackie oraz opolskie.

Mapa 50. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe
Map 50. Inhabitants' wealth and housing conditions

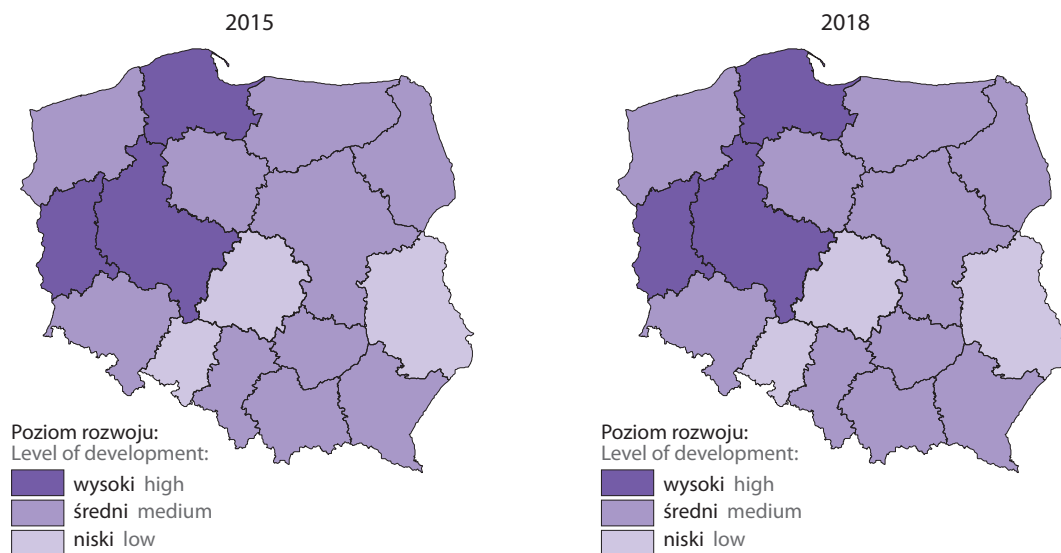
W odniesieniu do zamożności mieszkańców i warunków mieszkaniowych stwierdzono wyraźne zmiany zróżnicowania przestrzennego. Sytuacja korzystna wyrażona poprawą poziomu oceny warunków życia w tej sferze miała miejsce w pięciu województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, łódzkim, opolskim i wielkopolskim. Województwo opolskie pod badaniem względem wyróżniało się wysokim poziomem na tle kraju. Brak poprawy sytuacji w przedmiotowym zakresie zaobserwowano w przypadku województw: świętokrzyskiego, podkarpackiego oraz warmińsko-mazurskiego.

Mapa 51. Dostępność usług społecznych oraz poziom bezpieczeństwa publicznego
Map 51. Availability of social services and public safety

W zakresie dostępności usług społecznych oraz bezpieczeństwa publicznego nie nastąpiła istotna zmiana zarówno w poziomie, jak i w zróżnicowaniu przestrzennym oraz czasowym. Województwo opolskie w latach 2015 i 2018 należało do grupy jednostek o wysokiej dostępności usług społecznych oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Mapa 52. Środowisko naturalne
Map 52. Natural environment

W badanych latach pod względem stanu środowiska naturalnego nie zaobserwowano istotnych zmian w zakresie przestrzennego zróżnicowania. Zarówno wysokim, jak też niskim poziomem stanu środowiska charakteryzują się po trzy województwa, a zdecydowanie największa liczba województw osiąga poziom przeciętny. Województwo opolskie w badanym okresie należało do grupy jednostek o najniższym poziomie i mimo zmiany wartości wskaźnika syntetycznego, nie poprawiło swojej sytuacji na tle pozostałych województw.

6.2. Przestrzenna taksonomiczna miara rozwoju Hellwiga – miara wzorcowa

6.2. Hellwig's taxonomic spatial measure of development – the reference measure

Zgodnie z założeniami przyjętej metody badania dla zbioru zmiennych zawartych w Tabelicy 50. dokonano:

- przekształcenia cech, dla których stwierdzono istnienie statystycznie istotnej korelacji przestrzennej⁸ w podziale na lata i z uwzględnieniem danych zawartych w Tabelicy 52. według wzoru (2),
- obliczenia przestrzennej miary rozwoju według wzorów (7–10).

⁸ Wszystkie zmienne oznaczone we wzorach (*) to zmienne, które cechuje statystycznie istotna korelacja przestrzenna

Po przekształceniu wybranych zmiennych według wzoru (2) przeprowadzono standaryzację⁹ wszystkich zmiennych według wzorów (7):

$$x_{ij} := \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j} \quad \text{lub} \quad x'_{ij} := \frac{x'_{ij} - \bar{x}'_{ij}}{S'_j} \quad (7)$$

Następnie wyznaczono wzorzec rozwoju wg wzoru (8):

$$\mathbf{x}_o = (x_{o1}, x_{o2}, \dots, x'_{o32}, x'_{o33}, x_{o34}) \quad (8)$$

gdzie:

$$x_{ok} (x'_{ok}) = \begin{cases} \max_i x_{ij} & \text{dla stymulant} \\ \min_i x_{ij} & \text{dla destymulant} \end{cases}$$

W kolejnym etapie postępowania badawczego określono miarę rozwoju¹⁰ dla każdego z obiektów według wzorów (9) – (10):

$$d_i = 1 - \frac{d_{i0}}{\bar{d}_0 + 2 \cdot S_d} \quad \text{dla } i\text{-tego obiektu} \quad (9)$$

gdzie:

$$d_{i0} = \left[\sum_{j=1}^{34} (x_{ij} - x_{oj})^2 \right]^{\frac{1}{2}} \quad \text{lub} \quad d_{i0} = \left[\sum_{j=1}^{34} (x'_{ij} - x'_{oj})^2 \right]^{\frac{1}{2}}$$

\bar{d}_0 – wartość średnia z wartości d_{i0} ,

S_d – odchylenie standardowe z wartości d_{i0}

Wyniki badania opisane są wartością miary rozwoju Hellwiga, która zawiera się w przedziale od 0 do 1. Wartość 0 oznacza najniższy poziom rozwoju jednostki, a 1 najwyższy. Wartości przestrzennej miary rozwoju Hellwiga dla województw Polski w latach: 2015 i 2018 zostały zawarte w Tabelicy 54.

9 W. Ostasiewicz (red.), Statystyczne metody analizy danych, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999 r., s. 112.

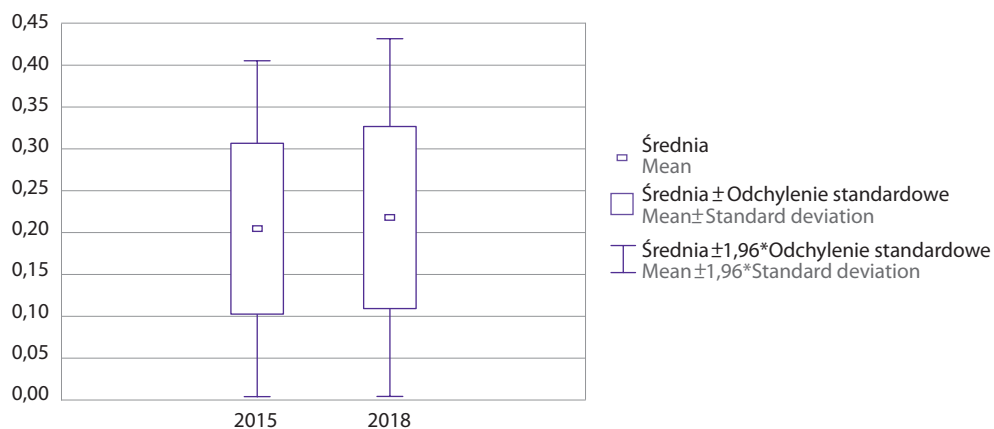
10 Tamże., s. 114.

Tablica 54. Wartości przestrzennej miary rozwoju Hellwiga¹¹
 Table 54. Values of Hellwig's spatial measure of development

Województwo Voivodship	2015	2018
Dolnośląskie	0,266	0,293
Kujawsko-pomorskie	0,175	0,165
Lubelskie	0,078	0,087
Lubuskie	0,373	0,354
Łódzkie	0,127	0,133
Małopolskie	0,233	0,276
Mazowieckie	0,284	0,324
Opolskie	0,168	0,149
Podkarpackie	0,079	0,091
Podlaskie	0,178	0,178
Pomorskie	0,289	0,332
Śląskie	0,213	0,229
Świętokrzyskie	0,093	0,098
Warmińsko-mazurskie	0,057	0,073
Wielkopolskie	0,377	0,400
Zachodniopomorskie	0,283	0,305

Rozkład wartości przestrzennej miary rozwoju Hellwiga dla województw w latach 2015 i 2018 zaprezentowano na Wykresie 93.

Wykres 93. Rozkład przestrzennego wzorca rozwoju Hellwiga¹²
 Chart 93. Spatial distribution of Hellwig's development pattern

11 Niskie wartości miary rozwoju Hellwiga wynikają z układu składowych do wzorca rozwoju wg wzoru (8). Poszczególne składowe są rozproszone i brane do wzorca z prawie wszystkich obiektów.

12 Opracowanie własne z wykorzystaniem programu Statistica PL 13.1.

W kolejnym etapie dokonano podziału województw na grupy według wartości przestrzennej miary rozwoju Hellwiga zgodnie z algorytmem przedstawionym w Tablicy 55. Punktem wyjścia do podziału na kategorie był typowy przedział zmienności¹³ danej cechy.

Tablica 55. Procedura grupowania jednostek w przedziałach klasowych
Table 55. Procedure of grouping units into class intervals

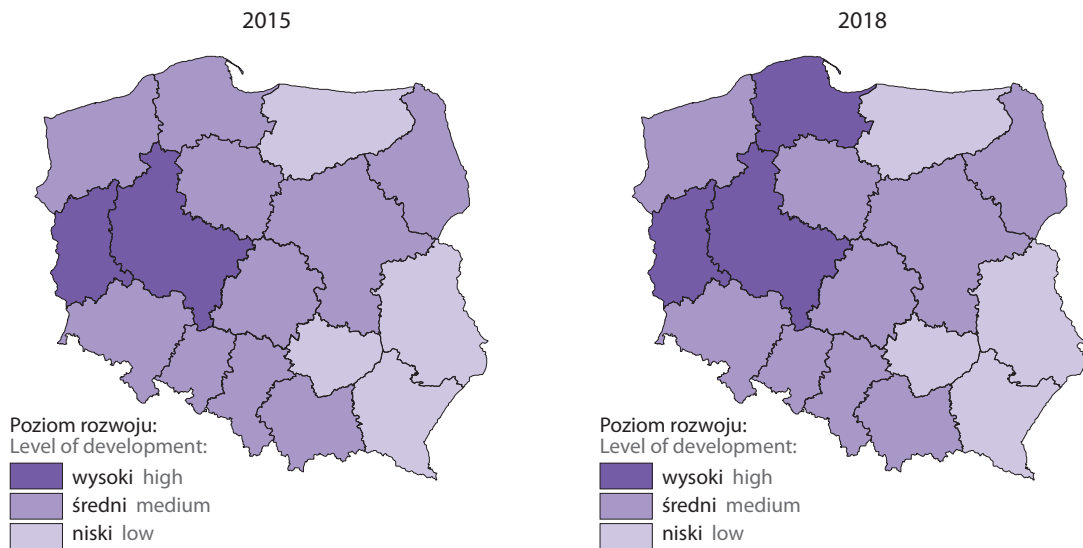
Poziom Level	Przedziały do kategoryzacji Intervals for categorisation
Wysoki High	$> \bar{x} + S$
Średni Medium	$\leq \bar{x} - S, \bar{x} + S \geq$
Niski Low	$< \bar{x} - S$

gdzie:

\bar{x} – wartość średnia miary wzorcowej,

S – odchylenie standardowe miary wzorcowej.

Mapa 53. Warunki życia ludności według przestrzennego wzorca rozwoju Hellwiga
Map 53. Living conditions of the population by Hellwig's spatial development pattern

Na podstawie wyników badania opartego na przestrzennym wzorcu rozwoju Hellwiga można stwierdzić, że przestrzenne zróżnicowanie warunków życia w poszczególnych województwach nie uległo zmianie. Trwale wyższym poziomem warunków życia charakteryzują się województwa położone w zachodniej części kraju. Województwo opolskie należy do najliczniejszej grupy jednostek, które cechuje przeciętny poziom warunków życia.

¹³ To przedział środkowej kategorii – poziomu średniego.

Uwagi ogólne

1. Dane prezentuje się w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej Statistical Classification of Economic Activities in the European Community NACE Rev. 2. W ramach klasyfikacji dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

2. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności. W publikacji do podmiotów nie zaliczono osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

3. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto przyjęto kategorię ceny bazowej, zastępując nią cenę producenta.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu. Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

4. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, nakłady) według stanu w dniu 30 VI.

5. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

6. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

7. W publikacji pominięto niektóre wyjaśnienia, szczegółowe uwagi, notki i itp. zamieszczane w innych publikacjach Urzędu Statystycznego. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, na stronie internetowej GUS <http://www.stat.gov.pl> oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót	pełna nazwa
	sekcje
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

General notes

1. Data are presented according to the Polish Classification of Activities compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community NACE Rev.2. In the scope of classification the item „Industry” has been introduced, including sections: „Mining and quarrying”, „Manufacturing”, „Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as „Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

2. Entities of the national economy entered in the REGON register include legal persons, organisational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity. In the publication persons tending private farms in agriculture have not be counted among entities.

3. Data in current prices correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In order to evaluate production and gross value added the basic price has been adopted replacing the producer’s category. Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product. Taxes on products include: value added tax –VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g. on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

4. When computing per capita (1000 population etc.) data as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed capital) the population as of 31.12. was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g. vital statistics of population, production, outlays) as of 30.6.

5. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

6. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item „total”.

7. This publication does not contain some detailed explanations concerning the methodology, notes and etc., which are found in other publications of the Statistical Office. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, on the web page of Statistics Poland <http://www.stat.gov.pl> as well as in the series „Statistical research methodology”.

The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated; abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

abbreviation	full name
sections	
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities

Źródła danych

Podstawę opracowania niniejszej publikacji stanowiły dane ze sprawozdawczości, ze spisów powszechnych, z różnych badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny, jak również szacunki własne GUS.

W poszczególnych działach publikacji zaprezentowano również dane opracowane m.in. przez niżej wymienione instytucje i jednostki:

- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Ministerstwo Zdrowia,
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- Komenda Główna Policji.

Sources of data

Statistical data in publication were compiled on the basis of data from reports, censuses, various surveys conducted by Statistics Poland as well as estimates.

Data presented in individuals chapters of the publication were compiled, among others, by the below mentioned institutions and organisations:

- Ministry of Family, Labour and Social Policy,
- Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund,
- Ministry of Health,
- Ministry of Interior and Administration,
- Ministry of National Education,
- Ministry of Science and Higher Education,
- National Police Headquarters.

Bibliografia

Bibliographic

1. Ekonometria przestrzenna. Metody i modele analizy danych przestrzennych, pod. red. B. Suhecki, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2010 r.
2. Statystyczne metody analizy danych, pod. red. W. Ostasiewicz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999 r.